

วารสารวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Journal of Faculty of Humanities and Social Sciences
Thepsatri Rajabhat University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2568
Vol.16 No.1 January-April 2025

I S N N [online] 3088-1560

วารสารวิชาการ

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Journal of Faculty of Humanities and Social Sciences

Thepsatri Rajabhat University

ปีที่ 16 ฉบับที่ 1 มกราคม-เมษายน 2568
Vol. 16 No. 1 January-April 2025

I S S N Online: 3088-1560

กำหนดการเผยแพร่ ปีละ 3 ฉบับ

ฉบับที่ 1 มกราคม – เมษายน / ฉบับที่ 2 พฤษภาคม – สิงหาคม / ฉบับที่ 3 กันยายน – ธันวาคม

วัตถุประสงค์

1. เพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน
2. เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้ทางวิชาการของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในภายนอกสถาบัน
3. เพื่อให้บริการทางสังคมในการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นทางวิชาการ

ขอบเขตเนื้อหา

บทความวิจัย บทความวิชาการ และบทความปริทรรศน์ทางด้านมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ โดยครอบคลุมเนื้อหาด้านการวิจัย การพัฒนา การศึกษา และสาขาอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องทางมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ เพื่อแก้ไขปัญหาหรือก่อให้เกิดความรู้ใหม่

คณะกรรมการที่ปรึกษาวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี:

อธิการบดีมหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คณบดีคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายบริหาร คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รองคณบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

บรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีรวิชญ์ บุญส่ง

ผู้ช่วยบรรณาธิการ: ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนิดดา โชติช่วง, ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัชพล ทิธี, อาจารย์ชิน เพ็ญพิงสุข, อาจารย์พรรณทิพย์ เพ็ชรวิจิตร

กองบรรณาธิการ: มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

รองศาสตราจารย์ ดร.อรพรรณ นิมิตสูง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รัชดา พงศ์ไพรัตน์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา พงษ์สิน

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชลิดา แสนวิเศษ

อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

หน่วยงานภายนอก

ศาสตราจารย์ ดร.สมบูรณ์ สุขสำราญ

ศาสตราจารย์ ดร.จันทน์ อดิวัฒนสิทธิ์

รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เตชะชั้นหมาก

รองศาสตราจารย์ ดร.นาตยา ปิรันธนานนท์

รองศาสตราจารย์ ดร.เสาวลักษณ์ โกลลิตติอัมพร

รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม

รองศาสตราจารย์ ดร.บุญร่วม คำเมืองแสน

รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาคร คัยนันท์

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยงยุทธ ชำคง

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุมาลี เอี่ยมสมย์

สำนักงานราชบัณฑิตยสภา

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์

สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดลพบุรี

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์

มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์

มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร

วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนีนคร

พระพุทธรักษา

สำนักงาน: คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เลขที่ 321 ถนนนารายณ์มหาราช อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี 15000

โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: husocjo@gmail.com และ <https://so01.tci-thaijo.org/index.php/truhusocjo/index>

คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี (Peer Review)

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายใน

1. รองศาสตราจารย์ ดร.รัชดาภรณ์ อมรชีวิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. รองศาสตราจารย์ ดร.ศศิธร วชิรปัญญาพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. รองศาสตราจารย์ ดร.อรุวรรณ นิมตลุง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. รองศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.ชูชาติ พยอม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จตุริช อนุกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุนธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเทพ ประภากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
8. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิญา ไฉยีน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
9. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ณัฐฐา หนองทอง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
10. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูวดล จุลสุนธุ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
11. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภูเทพ ประภากร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
12. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วีไล ทองแม่	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
13. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มยุรี รัตนเสริมพงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
14. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
15. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุกัญญา พยงสิน	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
16. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาสินี ศิริโกคาภิรมย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
17. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ว่าที่ร้อยตรี ดร.สุริยะ หาญพิชัย	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
18. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ธัชพล ทวี	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
19. ผู้ช่วยศาสตราจารย์วันดี เกาคำ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
20. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ศศิวิมล สุทธิสาร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
21. อาจารย์ ดร.พงศธร ไพจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
22. อาจารย์ ดร.ภัสยกร เลาสวัสดิกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
23. อาจารย์ ดร.สมชาย วัชรปัญญาวงศ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
24. อาจารย์ ดร.สรรัชต์ ชูชีพ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ผู้ทรงคุณวุฒิจากภายนอก

1. ศาสตราจารย์ ดร.กุลจิตา ท้วมสุข	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
2. ศาสตราจารย์ ดร.วิจิตรา วิเชียรชม	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
3. รองศาสตราจารย์ ดร.กนกพร นุ่มทอง	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
4. รองศาสตราจารย์ ดร.กาสัก เต๊ะชั้นหมาก	สำนักงานวัฒนธรรม จังหวัดลพบุรี
5. รองศาสตราจารย์ ดร.กานดา เต๊ะชั้นหมาก	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
6. รองศาสตราจารย์ ดร.กิตติชัย สุภาสินโนบล	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
7. รองศาสตราจารย์ ดร.โกมณ แพนพา	มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
8. รองศาสตราจารย์ ดร.จีระ ประทีป	มหาวิทยาลัยรังสิต
9. รองศาสตราจารย์ ดร.จิตติมา วรรณศรี	มหาวิทยาลัยนครสวรรค์
10. รองศาสตราจารย์ ดร.ชรินทร์ มั่งคั่ง	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
11. รองศาสตราจารย์ ดร.โชติ บตรีฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม

12. รองศาสตราจารย์ ดร.ชมนาด เชื้อสุวรรณทวี	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
13. รองศาสตราจารย์ ดร.ณัฐริรา ทับทิม	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
14. รองศาสตราจารย์ ดร.ณิรดา เวชญาลักษณ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม
15. รองศาสตราจารย์ ดร.เดือนเต็ม กฤษดาธานนท์	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
16. รองศาสตราจารย์ ดร.ทรงชัย ทองปาน	มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
17. รองศาสตราจารย์ ดร.ธานี สุขเกษม	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
18. รองศาสตราจารย์ ดร.ธิกานต์ ศรีนารา	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
19. รองศาสตราจารย์ ดร.ธีระภัทรา เอกผายชัยสวัสดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์
20. รองศาสตราจารย์ ดร.นาคยา ปิลันธนานนท์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
21. รองศาสตราจารย์ ดร.นัทธชัย ประสานนาม	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
22. รองศาสตราจารย์ ดร.ประภาส พาวินันท์	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
23. รองศาสตราจารย์ ดร.ปาลงรี ผลประเสริฐ	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
24. รองศาสตราจารย์ ดร.ปิยะพร ตันณีกุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
25. รองศาสตราจารย์ ดร.พยุง ซีตาร์	มหาวิทยาลัยนเรศวร
26. รองศาสตราจารย์ ดร.พิเชฐ ทังโต	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
27. รองศาสตราจารย์ ดร.พรณิ บัญชรศักดิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์
28. รองศาสตราจารย์ ดร.พรอัมรินทร์ พรหมเกิด	มหาวิทยาลัยขอนแก่น
29. รองศาสตราจารย์ ดร.ภิญญพันธ์ พงนะลาวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง
30. รองศาสตราจารย์ ดร.มานพ วสุทธิแพทย์	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
31. รองศาสตราจารย์ ดร.ยาใจ พงษ์บริบูรณ์	มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
32. รองศาสตราจารย์ ดร.ยุภาดี ปณะราช	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี
33. รองศาสตราจารย์ ดร.เยาวเรศ ภักดีจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
34. รองศาสตราจารย์ ดร.รติชัย รถทอง	วิทยาลัยการเมืองและการปกครอง มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
35. รองศาสตราจารย์ ดร.รัตนะ ปัญญาภา	มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
36. รองศาสตราจารย์ ดร.รุ่งชัชดาพร เวหะชาติ	มหาวิทยาลัยทักษิณ
37. รองศาสตราจารย์ ดร.วรัทยา ธรรมกิตติภาพ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
38. รองศาสตราจารย์ ดร.วารภฤต เดือนช้าง	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์
39. รองศาสตราจารย์ ดร.วสิน ปัญญาวุธตระกูล	มหาวิทยาลัยนเรศวร
40. รองศาสตราจารย์ ดร.วรรณดี สุทธินรากร	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
41. รองศาสตราจารย์ ดร.วิเชียร อินทรสมพันธ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
42. รองศาสตราจารย์ ดร.วิภารัตน์ มุสิกะเจริญ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
43. รองศาสตราจารย์ ดร.วิวัฒน์ หามนตรี	มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
44. รองศาสตราจารย์ ดร.วิสุทธิ วิจิตรพัชรภรณ์	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
45. รองศาสตราจารย์ ดร.สายวรุณ สุนทรโรทก	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
46. รองศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี ดวงทิพย์	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
47. รองศาสตราจารย์ ดร.สุพรรณิ เหลือบุญชู	สถาบันบัณฑิตพัฒนศิลป์
48. รองศาสตราจารย์ ดร.สุวิญ รักสัตย์	มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย
49. รองศาสตราจารย์ ดร.สรณัฐ ไตลังคะ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
50. รองศาสตราจารย์ ดร.สนธยา สีละมาต	มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
51. รองศาสตราจารย์ ดร.สมเกียรติ อินทสิงห์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
52. รองศาสตราจารย์ ดร.สมคิด พรหมจัญ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมราชา

53. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญา เคนาภูมิ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
54. รองศาสตราจารย์ ดร.สัญญาศรณ สวัสดิ์ไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
55. รองศาสตราจารย์ ดร.ศยามน อินสะอาด มหาวิทยาลัยรามคำแหง
56. รองศาสตราจารย์ รศ.ดร.ศิริพร ปัญญาเมธีกุล มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
57. รองศาสตราจารย์ ดร.ศุภชัย อารีรุ่งเรือง มหาวิทยาลัยศิลปากร
58. รองศาสตราจารย์ ดร.ชัชฐรัมย์ ธรรมบุษดี มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
59. รองศาสตราจารย์ ดร.เอมอร แสนภูวา มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
60. รองศาสตราจารย์ ดร.อุทัยวรรณ ภูเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
61. รองศาสตราจารย์ ดร.โอภามา จำเณะ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
62. รองศาสตราจารย์ พันตำรวจโท ดร.กฤษณพงศ์ พุตระกูล มหาวิทยาลัยรังสิต
63. รองศาสตราจารย์ประภาศรี ศรีประดิษฐ์ มหาวิทยาลัยนเรศวร
64. รองศาสตราจารย์พัฒนา จันทนา มหาวิทยาลัยนอร์ท-เชียงใหม่
65. รองศาสตราจารย์อัญชลี เศรษฐเสถียร มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
66. รองศาสตราจารย์เอมอร ดิสปัญญา มหาวิทยาลัยรามคำแหง
67. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กนกอร บุญมี มหาวิทยาลัยภาคตะวันออกเฉียงเหนือ
68. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กานต์วี บุขยานนท์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
69. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.กันยารัตน์ เมืองแก้ว มหาวิทยาลัยศิลปากร
70. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เกวลิน นงมพิริยกร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
71. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิระพร ชะโน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
72. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จิราภรณ์ อัจฉริยะประสิทธิ์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา
73. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.จุฬารัตน์ บุขบงก์ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
74. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัชวาล แอรมหล้า มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
75. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชัยพงษ์ สำเนียง มหาวิทยาลัยนเรศวร
76. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ลลิตวิมล สุโข่อม มหาวิทยาลัยราชภัฏจันทรเกษม
77. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.แดนวิชัย สายรักษา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
78. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เดชภณ ทองเต็ม มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ
79. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธเนศ ปานหัวไผ่ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
80. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธารณ ทองอก มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
81. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธิดิยา ทองเกิน มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
82. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ธีระวัฒน์ มอนไธสง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา
83. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิตติ เอี่ยมชื่น มหาวิทยาลัยพะเยา
84. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.บุษกร วัฒนบุตร มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรวิทยาดอนเมือง
85. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พีระ พันลูกท้าว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
86. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปนัดดา เลอเลิศยุติธรรม มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
87. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปัทมา ชีฆประเสริฐกุล มหาวิทยาลัยศิลปากร
88. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยะนุช วิริยะเนตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
89. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปิยวดี มากพา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
90. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ปรียา สมพิช มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
91. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พัชรา เดชโฮม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
92. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมุกต์ สมชอบ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
93. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิสิฐ นาสี มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

94. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิษณุ บุญนิยม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
95. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ภิรมย์ อันประเสริฐ สยามคัมภีฬาฟุตบอลแห่งประเทศไทย ในพระบรมราชูปถัมภ์
96. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.รงยุทธ ช่าง มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร
97. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.มนต์นภัส มโนการณ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
98. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เลเกีย เขียวดี มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
99. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วรภารณ นันทะเสน มหาวิทยาลัยแม่โจ้
100. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.วันเพ็ญ นันทะศรี มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร
101. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สรตี ปรีชาปัญญากุล มหาวิทยาลัยรามคำแหง
102. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สัมพันธ์ รอดพึ่งครุฑ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
103. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สาธิต ทรัพย์รวงทอง มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์
104. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สิทธิธรรม อ่องวุฒิวัฒน์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
105. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุดสรวง ยุทธนา มหาวิทยาลัยนเรศวร
106. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุทินันท์ ชื่นชม มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงใหม่
107. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุภาสพงษ์ ฐิ์ทำนอง มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
108. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สมวลี เอี่ยมสมัย วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
109. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเมษย์ หนักหลัง มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
110. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุรศักดิ์ บุญเทียน มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
111. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุนทรี โชติติลิก มหาวิทยาลัยศิลปากร
112. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสาวภาคย์ กัลยาณมิตร มหาวิทยาลัยนเรศวร
113. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.เสนห์ ไฉสิทธิ์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย
114. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศารทูล สันติवासะ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
115. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศิริรัตน์ ศรีสะอาด มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
116. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ศักดิ์ชัย หิรัญรักษ์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี
117. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อนรรฆ จรรย์ยานนท์ มหาวิทยาลัยมหิดล
118. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิญา แก้วอุทัย มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
119. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อภิเศก ปันสุวรรณ มหาวิทยาลัยศิลปากร
120. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อุดมลักษณ์ กุลศรีโรจน์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
121. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อำไพ ยงกุลวงนิช มหาวิทยาลัยราชภัฏอุบลราชธานี
122. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อังคณา อ่อนธานี มหาวิทยาลัยนเรศวร
123. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ภัทรະ ลิมป์ศิริระ มหาวิทยาลัยรามคำแหง
124. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ลาวัลย์ ไบมณฑา มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
125. ผู้ช่วยศาสตราจารย์สังจา ไกรศรีรัตน์ มหาวิทยาลัยราชภัฏหมู่บ้านจอมบึง
126. พันตำรวจโท ดร.ศักดิ์วุฒิ วิบูลสมัย กองบัญชาการตำรวจสอบสวนกลาง
127. อาจารย์ ดร.เกศินี ครุณาสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
128. อาจารย์ ดร.โกสุม โอมพรนุวัฒน์ วิทยาลัยสหวิทยาการ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
129. อาจารย์ ดร.เขมิกา ทองเรือง มหาวิทยาลัยนครพนม
130. อาจารย์ ดร.จิตติมา พิศาภากร โรงเรียนสาธิตแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
131. อาจารย์ ดร.ชยุนิตย์ ยิ้มสวัสดิ์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
132. อาจารย์ ดร.ชัยพนธ์ จันทร์ศักดิ์ออน มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
133. อาจารย์ ดร.ฐนพงศ์ ลือขจรชัย มหาวิทยาลัยศิลปากร
134. อาจารย์ ดร.ธาริทธิ์ ใจเอื้อย โรงเรียนหนองโสนพิทยาคม จังหวัดพิจิตร

135. อาจารย์ ดร.ธนัทเทพ เตียรประสิทธิ์	สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์
136. อาจารย์ ดร.นิคม โห้ะลงธง	โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
137. อาจารย์ ดร.นันทนธร บรรจงปฐุ	มหาวิทยาลัยรามคำแหง
138. อาจารย์ ดร.นันทิยา ทองหล่อ	โรงเรียนโคกลำพานวิทยา จังหวัดลพบุรี
139. อาจารย์ ดร.ปฏิพัฒน์ บุญรักษ์	โรงเรียนบ้านป่าแขง จังหวัดพิจิตร
140. อาจารย์ ดร.ปรีดี หงษ์สดัน	Linnaeus University ประเทศสวีเดน
141. อาจารย์ ดร.พัชรี ศิลารัตน์	มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
142. อาจารย์ ดร.พรทิวา ชนะโยธา	มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
143. อาจารย์ ดร.รัตนา ชุกซอน	โรงเรียนจักรคำคณาทร จังหวัดลำพูน
144. อาจารย์ ดร.วราภรณ์ โชติรัตนากุล	โรงเรียนชุมชนบ้านหนองคู จังหวัดศรีสะเกษ
145. อาจารย์ ดร.วุฒินันท์ แก้วจันทร์เกตุ	มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
146. อาจารย์ ดร.สาคร มหาหิงค์	วิทยาลัยพิชญบัณฑิต จังหวัดหนองบัวลำภู
147. อาจารย์ ดร.สุพรรณณี กัณหติลก	วิทยาลัยพยาบาลบรมราชชนนี พระพุทธบาท
148. อาจารย์ ดร.สุภาพร พงศ์กัญญโณโภาส	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
149. อาจารย์ ดร.สุรวงศ์ วรรณปักษ์	มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต
150. อาจารย์ ดร.สุวัฒน์ จิตต์จันทร์	มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด
151. อาจารย์ ดร.อภิญา จอมพิจิตร	มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
152. อาจารย์ ดร.อาริตา สัมมาร์ตัน	วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยราชภัฏอุตรดิตถ์
153. พระครูศรีธรรมวุฒิ, ดร.	มหาวิทยาลัยมหามงกุฎราชวิทยาลัย

บทบรรณาธิการ

วารสารวิชาการของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้ตีพิมพ์ผลงานทางวิชาการของอาจารย์ นักศึกษา และผู้ที่สนใจอย่างต่อเนื่องตั้งแต่ พ.ศ. 2553 จนถึงปัจจุบัน พ.ศ. 2568 เป็นปีที่ 16 วารสารได้มีการพัฒนาแนวทางการดำเนินงานให้เป็นที่ยอมรับ โดยได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีอ้างอิงวารสารไทย TCI จัดให้อยู่ในอันดับกลุ่ม 2 วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี มีวัตถุประสงค์ในการจัดทำเพื่อส่งเสริม สนับสนุน เผยแพร่ผลงานวิชาการและงานวิจัยที่มีคุณภาพของอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษาทั้งภายในและภายนอกสถาบัน เพื่อแลกเปลี่ยนความรู้และความคิดเห็นทางวิชาการ รวมถึงบริการทางสังคม

เนื้อหาในวารสารฉบับนี้ ประกอบด้วยบทความวิจัยและบทความวิชาการ จำนวน 17 เรื่อง คือ 1) ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร 2) สถาปัตยกรรมวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวแมนจูในสภาพอากาศหนาวเย็น: กรณีศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดของเมืองถนนอุลา 3) ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด 4) แนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 5) การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ 6) ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาบุรีรัมย์ เขต 1 7) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ 8) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิคหลวงวิทยา 9) การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท 10) การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจั่น 11) การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร 12) การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนเรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกองทัพบุกอุปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้ โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน 13) การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 14) ผลการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี 15) ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวจีน: กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย 16) ผลกระทบจากการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กรณีสิทธิประโยชน์เงินบำนาญชราภาพ และ 17) แนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อเสริมสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย ทุกบทความดังกล่าวได้ผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน รูปแบบ (Double - Blinded) และการกลั่นกรองจากคณะกรรมการจัดทำวารสาร เนื้อหาสาระสำคัญของบทความฉบับนี้มีความหลากหลาย ทรงคุณค่าในเชิงวิชาการ โดยมีเนื้อหาครอบคลุมทั้งกลุ่มมนุษยศาสตร์ สังคมศาสตร์ และการศึกษา

สุดท้ายนี้ ขอขอบพระคุณคณะทำงานทุกท่านที่ขับเคลื่อนวารสารฉบับนี้จนสำเร็จลุล่วงตามจุดประสงค์ในการเป็นวารสารที่ได้มาตรฐานเป็นที่ยอมรับของวงการวิชาการ ขอขอบพระคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านที่ให้ความอนุเคราะห์ในการพิจารณาถ้อยแถลงขอรับทุน และอาจารย์ นักศึกษา ผู้ที่สนใจทุกท่านที่ได้ส่งบทความเผยแพร่ในวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์ และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี และหวังว่าจะได้รับความไว้วางใจเช่นนี้ตลอดไป

วีรวิชัย บุญส่ง

บรรณาธิการ

สารบัญ

	หน้า
กองบรรณาธิการ	(1)
คณะกรรมการกลั่นกรองบทความ	(2)
บทบรรณาธิการ	(7)
สารบัญ	(8)
บทความวิจัย	
ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร	1
: นิธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ, สมคิด สิทธิชัย, และธนาวุฒิ เกลี้ยงเกิด	
สถาปัตยกรรมวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวแมนจูในสภาพอากาศหนาวเย็น: กรณีศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดของเมืองถนนอุลา	17
: Zhu Lin, จันทนา คชประเสริฐ, และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร	
ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด	35
: ศิวกร ผลสุขการ, และวัชรระ ศิลป์เสวตร์	
แนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2	53
: ตะวัน เขตคง, และภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคล	
การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ	69
: ชนินทร ชมภู, กรรอุฒิ แผนพรหม, และสรรชัย ชูชีพ	
ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1	85
: พัชราภรณ์ แสงแดง, ธันยนันท์ ทองบุญตา, และปนิดา เนื่องพะนอม	
การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์	101
: ชไมพร พลทอง, วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์, และมยุรี รัตนเสริมพงศ์	
การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิตหลวงวิทยา	117
: ภคพล ก่อกุลเกียรติ, พระมหาสกุลมหาวิโร, และชาติ ภัคดี	

	หน้า
การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	133
: สุรวรรณ ทองสว่าง, วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์, และวารภรณ์ ทรัพย์รวงทอง	
การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษา ปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน	149
: เอมมิกา น้อยจัน, พระครูวิจิตรศาสนาทรร, และชาลี ภักดี	
การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนา ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร	165
: สุนทร อ่อนฤทธิ์, มาริสา มาตย์สิมมา, และสุดเขตต์ ครูจศรี	
การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกองทัพบก อุบลมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน	183
: ปันดดา พาณิขพันธ์, อริสรา นิมสุข, และรัชชานนท์ พูลเอี่ยม	
การพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2	199
: ทศนีย์พร กลิ่นแก้ว, สุภัสสรา เย็นอก, สุภาสิณี ชาวสำอาง, และอุบลวรรณ ส่งเสริม	
ผลการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี	215
: สุภาสิณี คุ้มโพธิ์, และสุขสวัสดิ์ อากาศอุบล	
ปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวไทย: กรณีศึกษามหาวิทยาลัย หอการค้าไทย	233
: สมณฑา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์	
บทความวิชาการ	
ผลกระทบจากการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39 ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กรณีสิทธิประโยชน์เงินบำนาญชราภาพ	247
: มโหสถ เกิดเดช, กริช สินธุศิริ, ธรรมศักดิ์ เสนามิตร, และชัตติยาพร คำแสน	
แนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อเสริมสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย	265
: ชนนัญญา มงคลชาติ, และมนสิการ เหล่าวานิช	

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

จริยธรรมการวิจัย

ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ
ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร
Decision Factors of Foreign Tourists of Choosing Hostel in The Bang
Lamphu Area, Bangkok

นิติกิตติกันต์ เหมสุวรรณ,* สมคิด สิทธิชัย,** และธนาวุฒิ เกลี้ยงเกิด***

Nithikittikarn Hemsuwan, Somkid Sitthichai, and Thanawut Kliangkerd

Received: September 3, 2024 Revised: November 2, 2024 Accepted: November 11, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะประชากรศาสตร์ด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ พฤติกรรมการใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร และเพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ เก็บข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการโฮสเทลในย่านบางลำพู จำนวน 400 ราย โดยเครื่องมือในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามแบบคำถามปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยชุดคำถามที่มีโครงสร้าง การวิเคราะห์ข้อมูล สถิติใช้วิธีการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ใช้ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และไคสแควร์

ผลการศึกษาที่ได้พบว่า ปัจจัยการเลือกที่พักจากทำเลที่ตั้งของที่พักเป็นหลัก วัตถุประสงค์หลักเพื่อการเดินทางเพื่อมาท่องเที่ยวกับครอบครัวและเพื่อน การเข้าพักเฉลี่ย 3 - 7 วัน ส่วนหนึ่งมาใช้บริการที่พักเป็นครั้งแรก และอีกส่วนหนึ่งกลับมาใช้บริการที่พักเดิม ปีละ 1 - 2 ครั้ง โดยการตัดสินใจเลือกด้วยตนเอง และทำการจองออนไลน์ นิยมเลือกใช้บริการห้องพักแบบห้องรวม ราคาห้องพักเฉลี่ยประมาณ 30 - 80 USD ซึ่งสิ่งที่คาดหวังมากที่สุด คือ การให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวกที่ตรงตามการประชาสัมพันธ์

คำสำคัญ: นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ, บางลำพู, ปัจจัยการตัดสินใจ, โฮสเทล

* อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการผลิตและการจัดการอีเวนต์ คณะการท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
Lecturer, Ph.D., Department of Event Production and Management, Faculty of Tourism and Service Industry,
University of the Thai Chamber of Commerce

** นักวิจัยอิสระ, ผู้จัดการแผนกต้อนรับส่วนหน้า แมดมงกี้ โฮสเทล แบงค็อก แอท รามบุตทริวิลเลจ ข้าวสารแอเรีย กรุงเทพมหานคร
Independent Researcher, Front Office Manager, Mad Monkey Hostel Bangkok at Rambuttri Village, Khao San Area, Bangkok

*** นักวิจัยอิสระ, สมาคมวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีทางอาหารแห่งประเทศไทย
Independent Researcher, Food Science and Technology Association of Thailand

Abstract

This study investigates the decision-making factors influencing foreign tourists in choosing hostel accommodations in the Bang Lamphu area of Bangkok. The objectives were to examine the demographic characteristics related to tourists' satisfaction, analyze their accommodation usage behaviors, and compare the differences between expectations and satisfaction that affect their accommodation choices. This quantitative research collected data from 400 foreign tourists who utilized hostel services in Bang Lamphu. The research instrument was a structured, closed-ended questionnaire. Data analysis employed frequency distribution, percentage, mean, standard deviation, and chi-square statistics.

The findings revealed that location was the primary factor influencing the choice of accommodation. The main purpose of the trip was leisure time with family and friends, with an average length of stay ranging from 3 to 7 days. Some participants were first-time users, while others were repeat visitors, typically staying at the same hostel 1 – 2 times per year. Most tourists made their booking decisions independently and booked online. Dormitory-style rooms were the preferred choice, with an average room rate ranging from 30 to 80 USD. The highest expectation among tourists was that the services and facilities provided would align with promotional descriptions.

Keywords: Foreign Tourists, Bang Lamphu, Decision-making Factors, Hostel

บทนำ

ประเทศไทยในปัจจุบันอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่มีความน่าสนใจและสำคัญต่อเศรษฐกิจของประเทศไทยเป็นอย่างมาก อีกทั้งประเทศไทยเป็นจุดหมายปลายทางที่ได้รับความนิยมจากนักท่องเที่ยวเป็นอันดับต้น ๆ ของทวีปเอเชียและภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เนื่องจากประเทศไทยมีทรัพยากรทางด้านการท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งทางด้านธรรมชาติ วิถีชีวิต ประเพณีและวัฒนธรรม ทั้งนี้การพัฒนาและเติบโตของอุตสาหกรรมท่องเที่ยว เป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงในวิถีชีวิตของมนุษย์ที่ทำให้การเดินทางเป็นส่วนสำคัญของการเรียนรู้และการสนุกสนานของชีวิตประจำวัน รวมถึงปัจจัยทางเศรษฐกิจที่มีบทบาทสำคัญ โดยนักท่องเที่ยวต่างชาติมีความรู้สึกถึงความคุ้มค่าที่จะใช้จ่ายในกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับวัฒนธรรมและแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติในประเทศไทย (Davtyan, Dy, & Dolma, 2023, pp. 74 - 89) ซึ่งคงปฏิเสธไม่ได้ว่าธุรกิจที่มีการเติบโตควบคู่กับอุตสาหกรรมท่องเที่ยวสร้างรายได้ให้กับประเทศ คือ ธุรกิจที่พัก โรงแรม รีสอร์ทต่าง ๆ ถือได้ว่าเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญในการดึงดูดนักท่องเที่ยวในการเลือกจุดหมายปลายทางประเทศไทย ที่พักถือได้ว่าเป็นส่วนสำคัญที่ไม่สามารถละเลยได้ในระบบนี้ เนื่องจากเป็นส่วนสำคัญที่สร้างประสบการณ์ที่ดีและน่าจดจำในการเดินทางของนักท่องเที่ยว ปัจจุบันมีการเกิดขึ้นของผู้ให้บริการสถานประกอบการด้านที่พักใหม่ ๆ เป็นจำนวนมาก ทั้งในเขตพื้นที่เมืองใหญ่ และภูมิภาคตามพื้นที่แหล่งท่องเที่ยวหลัก รวมไปถึงธุรกิจที่พัก ประเภทโฮสเทล (Hostel) เป็นที่ที่รูปแบบหนึ่งที่ได้รับคามนิยมมาก โดยเฉพาะในเมืองท่องเที่ยวยอดนิยม เช่น กรุงเทพฯ เชียงใหม่ ภูเก็ต และกระบี่ และมีแนวโน้มการพัฒนามากขึ้น เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวรุ่นใหม่และกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีงบประมาณจำกัดและต้องการพบปะผู้คนใหม่ ๆ ห้องพักเป็นแบบห้องรวม (Dormitory) ซึ่งผู้เข้าพักหลายคนใช้ห้องเดียวกัน ทำให้สามารถแบ่งปันพื้นที่และลดค่าใช้จ่ายในการเข้าพักได้อีกทั้งโฮสเทลส่วนใหญ่ยังมีพื้นที่ส่วนกลาง เช่น ห้องนั่งเล่นหรือครัวที่ใช้ร่วมกัน เพื่อให้ผู้เข้าพักสามารถทำกิจกรรมร่วมกันได้ อีกทั้งประเทศไทยมีที่พักที่มีความหลากหลาย มีสิ่งอำนวยความสะดวกที่ครบครัน มีขนาดใหญ่และได้รับมาตรฐานทั่วทุกภูมิภาคมีการแข่งขันที่ค่อนข้างสูง ทั้งในด้านคุณภาพของงานด้านการบริการ การสร้างบรรยากาศในที่พัก ซึ่งอาจกล่าวได้ว่าที่พักไม่เพียงแต่เป็นสถานที่ให้ผู้เดินทางพักผ่อน แต่ยังเป็นส่วนสำคัญของเศรษฐกิจและการพัฒนาท้องถิ่น โดยการสร้างสรรค์และการใช้ทรัพยากรท้องถิ่นอย่างมีประสิทธิภาพ อุตสาหกรรมนี้สามารถเป็นกลไกสำคัญในการส่งเสริมการพัฒนาอย่างยั่งยืนของพื้นที่ และมีความสามารถในการสร้างรายได้และงานที่มีคุณค่าในชุมชนท้องถิ่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้น การทำงานร่วมกันระหว่างภาคเอกชนและภาครัฐเพื่อสนับสนุนและพัฒนาอุตสาหกรรมที่พักนั้นจึงมีความสำคัญอย่างยิ่งในยุคปัจจุบันและอนาคตที่เต็มไปด้วยความท้าทายและโอกาสใหม่ ๆ ในอุตสาหกรรมท่องเที่ยวและการเดินทาง (นาตยา เจริญผล, และกฤษดา เขียววิวัฒนสุข, 2555, หน้า 1 - 3; ขวัญชนก สุวรรณพงศ์, 2561, หน้า 46; เตือนใจ ศรีชะฎา, 2560, หน้า 247 - 259)

กรุงเทพมหานคร เป็นเมืองหลวง และมหานครที่มีประชากรมากที่สุดของประเทศไทย มีชื่อเรียกอีกหลายชื่อ เช่น กรุงเทพฯ บางกอก และในภาษาอังกฤษ คือ Bangkok เป็นศูนย์กลางการปกครอง การศึกษา การคมนาคมขนส่ง การเงินการธนาคาร การพาณิชย์ การสื่อสาร และความเจริญของประเทศ ตั้งอยู่ทางภาคกลางของประเทศไทย บนสามเหลี่ยมปากแม่น้ำเจ้าพระยา มีแม่น้ำเจ้าพระยาไหลผ่านและแบ่งเมืองออกเป็น 2 ฝั่ง คือ ฝั่งพระนครและฝั่งธนบุรี มีประชากรตามทะเบียนราษฎรกว่า 8 ล้านคน กรุงเทพมหานคร มีพื้นที่ทั้งหมด 1,568.737 ตารางกิโลเมตร

กรุงเทพมหานคร ยังเป็นศูนย์กลางของแหล่งท่องเที่ยวที่ได้รับการจัดอันดับจากนักท่องเที่ยวที่มีความน่าสนใจ มีวัด พระราชวัง และพระบรมมหาราชวังที่เป็นเสมือนสัญลักษณ์ของเมือง กรุงเทพมหานครมีย่านการท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียง เป็นที่รู้จักของนักท่องเที่ยวหลากหลาย เช่น เยาวราช สีลม ทองหล่อ เป็นต้น และที่สำคัญอีกแห่งหนึ่งที่เป็นที่รู้จักของ นักท่องเที่ยวเป็นอย่างมาก คือ บางลำพู อันเป็นที่ตั้งของถนนข้าวสาร ที่ได้รับการกล่าวขานเป็นถนนคนเดิน (Walking Street) ของกรุงเทพมหานคร (กรุงเทพมหานคร, 2567, ย่อหน้า 1 - 7) บางลำพู เป็นอีกหนึ่งย่านเก่าที่อยู่ในเขตกรุงรัตนโกสินทร์ สิ่งโดดเด่นของบางลำพู คือ เป็นแหล่งที่มีงานช่างฝีมืออันประณีตงดงามทั้งเครื่องทอง เครื่องถม และยังเป็น ย่านตลาดสำคัญแห่งหนึ่งของกรุงเทพมหานคร ในอดีตย่านบางลำพู เป็นชุมชนริมน้ำที่มีมาก่อนสถาปนากรุงเทพรัตนโกสินทร์ มีวัดเก่าแก่ปรากฏอยู่ในพื้นที่ ได้แก่ วัดบางลำพูหรือวัดกลางนา หรือวัดสังฆวิศยาราม และวัดชนะสงคราม ก่อนจะเติบโตเป็นแหล่งพำนักของบรรดาเจ้านาย ขุนนาง ข้าราชการพลเมืองหลายหลากชาติพันธุ์ ทั้งไทย จีน มอญ มุสลิม ที่มาตั้งบ้านเรือนอยู่อาศัยคละคล้ากัน จนทำให้เป็นแหล่งเกิดอาชีพที่หลากหลาย อันเนื่องจากความ ชำนาญ เช่น ชาวจีนนิยมทำการค้า ชาวมุสลิมมีฝีมือทำทอง ชาวลาวทำเครื่องเงินเครื่องถม เป็นต้น (จักรสิน น้อยไธรมิ, และสิงห์ อินทรชูโต, 2560, หน้า 47 - 60; พิเชฐ สายพันธ์, 2562, หน้า 76 - 115) แต่เดิมนั้นบางลำพูถูกกลบด้วยธุรกิจ การท่องเที่ยวและแหล่งบันเทิงต่าง ๆ กลายเป็นถิ่นพำนักของชาวต่างชาติ มีที่พักราคาถูก ร้านอาหารหลายระดับ หลายราคา รวมทั้งเสียงเพลงและแสงสีที่ทำให้บางลำพูมีชีวิตเคลื่อนไหวเกือบตลอดดึกคืน (วิมลสิริ เหมทานนท์, 2546, หน้า 162 - 166)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษา ปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ในด้านของการศึกษาระดับความสำคัญของปัจจัยประชากรศาสตร์ ปัจจัยด้านแนวคิดการดำเนินชีวิต และปัจจัยด้านส่วนผสมทางการตลาดที่มีผลต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ซึ่งผลการศึกษาที่ได้สามารถนำไปเป็นแนวทางในการพัฒนาปรับกลยุทธ์ทางการตลาดของธุรกิจที่พัก ประเภทโฮสเทลให้มีความมั่นคงและสามารถส่งมอบคุณค่าให้กับผู้บริโภคอย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์และด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัยคือ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ผู้วิจัยจึงใช้วิธีการกำหนดขนาดตัวอย่างจากการประมาณค่าร้อยละ ในกรณีไม่ทราบจำนวน

ประชากร (กลยา วานิชย์บัญชา, 2545, หน้า 6 - 25) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% ได้เท่ากับ 384 ตัวอย่าง เพื่อความเหมาะสมในการเก็บข้อมูลผู้วิจัยจะใช้ขนาดของกลุ่มตัวอย่างเท่ากับ 400 ตัวอย่าง (นิธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ, และ ประสพชัย พสุนนท์, 2563, หน้า 164 - 166) โดยกำหนดเกณฑ์การคัดเลือก ได้แก่ นักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไป เคยเข้าพักในโฮสเทลย่านบางลำพูอย่างน้อย 1 คืน มีวัตถุประสงค์เพื่อการท่องเที่ยวพักผ่อนเป็นหลัก สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ และได้ใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวก (Convenience Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร โดยปัจจัยที่พิจารณามี 10 ด้าน คือ ด้านสถานที่ ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม ด้านความปลอดภัย ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว ด้านอัตลักษณ์สถานที่ ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ และด้านการประชาสัมพันธ์ โดยการวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสอบถามแบบคำถามปิด (Closed form Question) เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยชุดคำถามที่มีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ

ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นแบบสำรวจรายการ (Check List)

ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พัก

ส่วนที่ 3 แบบสอบถามการให้ความสำคัญของส่วนความคาดหวังและความพึงพอใจ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า (Rating Scale) แบ่งเป็น 5 ระดับ คือ

5 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มากที่สุด

4 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ มาก

3 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ ปานกลาง

2 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อย

1 หมายถึง มีความคิดเห็นในระดับ น้อยที่สุด

ส่วนที่ 4 ข้อเสนอแนะ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลในการวิจัยปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานครครั้งนี้ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยใช้แบบสอบถามแบบคำถามปิด เป็นเครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยชุดคำถามที่มีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ซึ่งวิธีการเก็บแบบสอบถามจะทำได้โดยใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างตามความสะดวกกับกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร จำนวน 400 ชุด

4. วิธีการวิเคราะห์

การวิจัยปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้ใช้แบบสอบถามแบบคำถามปิดเป็นเครื่องมือในการวิจัย นำข้อมูลที่ได้มาทำการประมวลผล

ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) จะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติเชิงพรรณนา วิธีที่ใช้ในการวิเคราะห์ที่ได้แก่ การวิเคราะห์ข้อมูลจะใช้วิธีการแจกความถี่ (Frequency) ค่าร้อยละ (Percentage) ใช้ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และไคสแควร์ (Chi-Square Test) ประกอบด้วยชุดคำถามที่มีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ ส่วนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบ ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ ระดับการศึกษา และรายได้ เป็นแบบสำรวจรายการ และ ส่วนที่ 2 แบบสอบถามข้อมูลพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พัก โดยการหาความถี่ ค่าร้อยละ ในส่วนที่ 3 แบบสอบถามการให้ความสำคัญของส่วนความคาดหวังและความพึงพอใจ ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบประมาณค่า แบ่งเป็น 5 ระดับ ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{X}) และ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) โดยใช้เกณฑ์ในการแปลผลการวิเคราะห์ข้อมูล (นิติตติกันต์ เหมสุวรรณ, และประสพชัย พสุนนท์, 2563, หน้า 164 - 166) ดังนี้

4.50 - 5.00	มีความคิดเห็นในระดับ	มากที่สุด
3.50 - 4.49	มีความคิดเห็นในระดับ	มาก
2.50 - 3.49	มีความคิดเห็นในระดับ	ปานกลาง
1.50 - 2.49	มีความคิดเห็นในระดับ	น้อย
1.00 - 1.49	มีความคิดเห็นในระดับ	น้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ครั้งนี้จากผลการศึกษาสามารถสรุปตามโครงสร้างแบ่งออกเป็น 4 ส่วน ได้ดังนี้

1. ผลการศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์

ผลการศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์ เพื่อศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์และด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ข้อมูลทั่วไปด้านเพศ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ	เพศชาย	236	59.00
	เพศหญิง	160	40.00
	ไม่ประสงค์ระบุ	4	1.00

ตาราง 1 ผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า จากผลการศึกษาข้อมูลทั่วไปของนักท่องเที่ยวต่างชาติที่มีการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย จำนวน

238 ราย คิดเป็นร้อยละ 59.00 เพศหญิง จำนวน 160 ราย เป็นร้อยละ 40.50 และ ไม่ประสงค์ระบุจำนวน 4 ราย เป็นร้อยละ 1.00 ตามลำดับ

ตาราง 2 ข้อมูลทั่วไปด้านช่วงอายุ ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ช่วงอายุ	ต่ำกว่า 20 ปี	14	3.50
	อายุ 20-24 ปี	30	7.50
	อายุ 25 – 29 ปี	46	11.50
	อายุ 30 - 34 ปี	75	18.75
	อายุ 35 – 39 ปี	93	23.25
	อายุ 40 - 44 ปี	67	16.75
	อายุ 45 – 49 ปี	60	15.00
	อายุ 50 ปีขึ้นไป	15	3.75

ตาราง 2 ช่วงอายุส่วนใหญ่ อายุ 35 – 39 ปี จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.25 รองลงมา อายุ 30 - 34 ปี จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.75 และอายุ 40 - 44 ปี จำนวน 67 ราย คิดเป็นร้อยละ 16.75 ตามลำดับ และสุดท้าย ช่วงอายุต่ำกว่า 20 ปี จำนวน 14 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.50

ตาราง 3 ข้อมูลทั่วไปด้านสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
สถานภาพ	โสด	204	51.00
	สมรส	180	45.00
	หม้าย/หย่าร้าง	16	4.00

ตาราง 3 สถานภาพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีสถานะโสด จำนวน 204 ราย คิดเป็นร้อยละ 51.00 รองลงมา สถานะสมรส จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.00 และสุดท้าย สถานะหม้าย/หย่าร้าง จำนวน 16 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.00 ตามลำดับ

ตาราง 4 ข้อมูลทั่วไปด้านการศึกษา ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
การศึกษา	ต่ำกว่าปริญญาตรี	19	4.75
	ปริญญาตรี	176	44.00

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
	ปริญญาโท	180	45.00
	ปริญญาเอก	25	6.25

ตาราง 4 ระดับการศึกษา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีการศึกษาระดับปริญญาโท จำนวน 180 ราย คิดเป็นร้อยละ 45.00 รองลงมา ระดับปริญญาตรี จำนวน 176 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.00 และการศึกษาระดับปริญญาเอก จำนวน 25 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.25 ตามลำดับ และ ระดับต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 19 ราย คิดเป็นร้อยละ 4.75 ลำดับสุดท้าย

ตาราง 5 ข้อมูลทั่วไปด้านอาชีพของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
อาชีพ	พนักงานเอกชน	132	33.00
	ธุรกิจส่วนตัว	93	23.25
	พนักงานรัฐวิสาหกิจ	70	17.50
	ข้าราชการ	53	13.25
	นักเรียน/นักศึกษา	23	5.75
	ครู/อาจารย์	17	4.25
	ว่างงาน	12	3.00

ตาราง 5 อาชีพ พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีอาชีพเป็นพนักงานเอกชน จำนวน 132 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.00 รองลงมา ธุรกิจส่วนตัว จำนวน 93 ราย ร้อยละ 23.75 และ พนักงานรัฐวิสาหกิจ จำนวน 70 ราย คิดเป็นร้อยละ 17.50 ตามลำดับ และสุดท้ายคือ ว่างงาน จำนวน 12 ราย คิดเป็นร้อยละ 3.00

ตาราง 6 ข้อมูลทั่วไปด้านรายได้ของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
รายได้เฉลี่ย	ต่ำกว่า 5000 USD.	26	6.50
	5,000 – 10,000 USD	39	9.75
	10,001 – 15,000 USD	74	18.50
	15,001 – 20,000 USD	155	38.75
	มากกว่า 20,000 USD	106	26.50

ตาราง 6 รายได้เฉลี่ย: พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมากมีรายได้ต่อปี ระหว่าง 15,001 – 20,000 USD จำนวน 155 ราย คิดเป็นร้อยละ 38.75 รองลงมา มากกว่า 20,000 USD จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.50 และ

10,001 – 15,000 USD จำนวน 74 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.50 ตามลำดับ และต่ำสุดคือ ต่ำกว่า 5000 USD จำนวน 26 ราย คิดเป็นร้อยละ 6.50

ตาราง 7 ข้อมูลทั่วไปด้านภูมิลำเนาของผู้ตอบแบบสอบถาม

ข้อคำถาม	การแบ่งกลุ่ม	จำนวน	ร้อยละ
ภูมิลำเนา	ออสเตรเลีย	14	3.5
	เบลเยียม	25	6.25
	ออสเตรเลีย	35	8.75
	อังกฤษ	38	9.5
	ฝรั่งเศส	35	8.75
	เยอรมัน	38	9.5
	สหรัฐอเมริกา	45	11.25
	อินเดีย	31	7.75
	สาธารณรัฐประชาชนจีน	26	6.5
	ญี่ปุ่น	24	6
	เกาหลี	23	5.75
	สิงคโปร์	23	5.75
	มาเลเซีย	14	3.5
	รัสเซีย	23	5.75
	อื่นๆ	6	1.5

ตาราง 7 ภูมิลำเนา พบว่ากลุ่มตัวอย่างส่วนมาก เป็นสหรัฐอเมริกา จำนวน 45 ราย คิดเป็นร้อยละ 11.25 รองลงมา อังกฤษ และ เยอรมัน เท่ากัน จำนวน 38 ราย คิดเป็นร้อยละ 9.5 และ ออสเตรเลีย และ ฝรั่งเศส เท่ากัน จำนวน 35 ราย คิดเป็นร้อยละ 8.75 และต่ำที่สุด คือ อื่น ๆ จำนวน 6 ราย คิดเป็นร้อยละ 1.5

2. ผลการศึกษาพฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พัก

ผลการศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการที่พัก เพื่อศึกษาพฤติกรรมการใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาตินิวยอร์กบางลำพู กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้ พฤติกรรมในการเลือกใช้บริการที่พัก พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีวัตถุประสงค์ในการเดินทางเพื่อมาท่องเที่ยว โดยจะเดินทางมากับครอบครัวและเพื่อน จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.25 โดยเข้าพักเฉลี่ยเป็นเวลาประมาณ 3 - 7 วัน จำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.75 โดยนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเข้ามาใช้บริการที่พักเป็นครั้งแรก และนักท่องเที่ยวเข้ามาใช้บริการที่พักเดิมปีละ 1 - 2 ครั้ง เท่ากัน จำนวน 134 ราย คิดเป็นร้อยละ 33.50 ซึ่งทำการตัดสินใจเลือกที่พักด้วยตนเอง จำนวน 93 ราย คิดเป็นร้อยละ 23.25 และมีการจองห้องพักล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์ จำนวน 75 ราย คิดเป็นร้อยละ 18.75 ซึ่งนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเลือก

ที่พักจากทำเลที่ตั้งของที่พัก จำนวน 178 ราย คิดเป็นร้อยละ 44.50 โดยเลือกใช้บริการประเภทที่พัก ห้องพักแบบ ห้องรวม (Dormitory Room) จำนวน 119 ราย คิดเป็นร้อยละ 29.75 โดยราคาห้องพักเฉลี่ยประมาณ 30 - 80 USD จำนวน 106 ราย คิดเป็นร้อยละ 26.50 สิ่งที่คาดหวังมากที่สุดการให้บริการและสิ่งที่มีมอบให้ตรงตามการประชาสัมพันธ์ จำนวน 169 ราย คิดเป็นร้อยละ 42.25

3. ผลการศึกษาระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พัก

ผลการศึกษาระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยว ชาวต่างชาติในย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจ ที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความคาดหวัง

ปัจจัยการเลือกใช้บริการ	ความคาดหวัง			
	\bar{X}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านสถานที่	3.83	.48	มาก	1
ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	3.74	.46	มาก	8
ด้านความปลอดภัย	3.75	.48	มาก	7
ด้านพนักงานผู้ให้บริการ	3.77	.44	มาก	5
ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว	3.73	.38	มาก	9
ด้านอัตลักษณ์สถานที่	3.76	.43	มาก	6
ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	3.79	.48	มาก	4
ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.80	.47	มาก	3
ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ	3.81	.48	มาก	2
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.70	.50	มาก	10
ผลรวม	3.77	.46	มาก	

ตาราง 8 ผลการศึกษาระดับความคาดหวังในการเลือกใช้บริการที่พักโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังโดยรวม อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยที่ 3.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .46 เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน เรียงจากลำดับมากไปน้อย โดยระดับความคาดหวังในการเลือกใช้บริการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ ด้านสถานที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 รองลงมาคือ ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .47 ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.77 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .44 ด้านอัตลักษณ์ สถานที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.76 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43 ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก

มีค่าเฉลี่ย 3.75 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.74 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .46 ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.73 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .38 และ ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.70 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .50 ตามลำดับ ดังปรากฏในตาราง 8

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของระดับความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยการเลือกใช้บริการ	ความพึงพอใจ			
	\bar{x}	S.D.	ระดับ	ลำดับ
ด้านสถานที่	3.87	.45	มาก	4
ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	3.80	.43	มาก	8
ด้านความปลอดภัย	3.83	.48	มาก	6
ด้านพนักงานผู้ให้บริการ	3.89	.42	มาก	3
ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว	3.79	.38	มาก	9
ด้านอัตลักษณ์สถานที่	3.78	.43	มาก	10
ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	3.90	.48	มาก	2
ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.81	.43	มาก	7
ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ	3.93	.48	มาก	1
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.86	.50	มาก	5
ผลรวม	3.85	.44	มาก	

ตาราง 9 ผลการศึกษาระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พักโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ระดับความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.85 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .44 หากพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ตามลำดับจากมากไปน้อย โดยความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.93 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .48 รองลงมาคือ ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.90 และ ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.89 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .42 ด้านสถานที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.87 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .45 ด้านการประชาสัมพันธ์ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.86 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .50 ด้านความปลอดภัย อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.83 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .48 ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ยที่ 3.81 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43 ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.80 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43 ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.79 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .38 และด้านอัตลักษณ์สถานที่ อยู่ในระดับมาก มีค่าเฉลี่ย 3.78 และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ .43 ตามลำดับ ดังปรากฏในตาราง 9

ตาราง 10 การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการ โฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร

ปัจจัย	ความคาดหวัง		ความพึงพอใจ		t.	df.	Sig.
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			
ด้านสถานที่	3.83	0.48	3.87	0.45	-0.71	400	0.000**
ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม	3.74	0.46	3.80	0.43	-0.32	400	0.350
ด้านความปลอดภัย	3.75	0.48	3.83	0.48	-0.97	400	0.001**
ด้านพนักงานผู้ให้บริการ	3.77	0.44	3.89	0.42	-0.44	400	0.024*
ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว	3.73	0.38	3.79	0.38	-1.03	400	0.096
ด้านอัตลักษณ์สถานที่	3.76	0.43	3.78	0.43	-0.19	400	0.010**
ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม	3.79	0.48	3.90	0.48	-0.89	400	0.002**
ด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก	3.80	0.47	3.81	0.43	-1.10	400	0.405
ความสะดวก							
ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ	3.81	0.48	3.93	0.48	-1.35	400	0.000**
ด้านการประชาสัมพันธ์	3.70	0.50	3.86	0.50	-0.65	400	0.138
รวม	3.77	0.46	3.85	0.44	-6.26	400	0.000*

**มีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

ตาราง 10 ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการ ที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ที่ระดับ 0.05 ด้านสถานที่ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 ด้านความปลอดภัย มีค่า Sig. เท่ากับ 0.001 ด้านการบริการอาหารและเครื่องดื่ม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.350 ด้านพนักงานผู้ให้บริการ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.024 ด้านอัตลักษณ์สถานที่ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.010 ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม มีค่า Sig. เท่ากับ 0.002 ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.000 และด้านการประชาสัมพันธ์ มีค่า Sig. เท่ากับ 0.138 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร แตกต่างกัน สำหรับด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก มีค่า Sig. เท่ากับ 0.405 และ ด้านการให้ข้อมูลทางการท่องเที่ยว มีค่า Sig. เท่ากับ 0.096 แสดงว่า กลุ่มตัวอย่างที่มีระดับความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร ไม่แตกต่างกัน

ผลการวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังและ

ความพึงพอใจต่อการใช้บริการ โดยรวมมีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ระดับความพึงพอใจสูงกว่าระดับความคาดหวัง ดังปรากฏในตารางแสดงผล

อภิปรายผล

ผลของศึกษาลักษณะด้านประชากรศาสตร์และด้านความพึงพอใจของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศชาย ช่วงอายุส่วนใหญ่ อายุ 35 – 39 ปี สถานะโสด มีการศึกษาระดับปริญญาโท ประกอบอาชีพเป็นพนักงานเอกชน มีรายได้ต่อปี ระหว่าง 15,001 – 20,000 USD การเลือกใช้บริการที่พัก วัตถุประสงค์หลักเพื่อการเดินทางมาท่องเที่ยว โดยเดินทางกับครอบครัว และเพื่อน การเข้าพักเฉลี่ยเป็นเวลาประมาณ 3 - 7 วัน ส่วนหนึ่งมาใช้บริการที่พักเป็นครั้งแรก และอีกส่วนหนึ่งกลับมาใช้บริการที่พักเดิม ปีละ 1 - 2 ครั้ง โดยการตัดสินใจเลือกที่พักด้วยตนเอง และทำการจองห้องพักล่วงหน้าผ่านระบบออนไลน์ ปัจจัยการเลือกที่พักจากทำเลที่ตั้งของที่พักเป็นหลัก และนิยมเลือกใช้บริการห้องพักแบบห้องรวม (Dormitory Room) ราคาห้องพักเฉลี่ยประมาณ 30 - 80 USD ซึ่งสิ่งที่คาดหวังมากที่สุด คือการให้บริการและสิ่งมอบให้ตรงตามการประชาสัมพันธ์ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภชัย ภูมิรัตนไพศาล, และบุญเลิศ วงศ์เจริญแสงสิริ (2567) ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรม คุณภาพการให้บริการ ด้านความไว้วางใจ คือ การให้บริการตามที่ได้สัญญากับลูกค้าไว้ได้อย่างถูกต้องมีการประกันคุณภาพการบริการและที่พักให้แก่ลูกค้า เพื่อสร้างชื่อเสียงให้โรงแรมเป็นที่รู้จักและได้รับการยอมรับนับถือจากผู้เข้าพัก และมีกระบวนการดำเนินงาน แก่ผู้รับบริการอย่างมีประสิทธิภาพ และด้านความสามารถ ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ รวมถึงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการผู้ให้บริการมีความรู้และมีทักษะในเรื่องของการบริการลูกค้าได้อย่างมีคุณภาพเพื่อสร้างความพึงพอใจให้เกิดขึ้น บุคลากรที่ให้บริการต้องมีความเชี่ยวชาญและมีความชำนาญในแต่ละหน้าที่ และมีไหวพริบและสติในการแก้ไขและช่วยเหลือเมื่อผู้รับบริการเกิดปัญหา

การศึกษาระดับความคาดหวังและระดับความพึงพอใจในการเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ปัจจัยความคาดหวังโดยรวม อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านสถานที่ รองลงมาคือ ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ และด้านการให้บริการและสิ่งอำนวยความสะดวก ตามลำดับ ด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านการประชาสัมพันธ์ ในส่วนปัจจัยความพึงพอใจ โดยรวมอยู่ในระดับมาก หากพิจารณาจำแนกเป็นรายด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ รองลงมาคือ ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม และด้านพนักงานผู้ให้บริการ ตามลำดับ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด คือ ด้านอัตลักษณ์สถานที่ สอดคล้องกับงานวิจัยของ เตือนใจ ศรีชะฎา (2560) ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา พบว่า ธุรกิจบริการ การให้บริการธุรกิจที่พักแรมเป็นธุรกิจบริการ การบริหารจัดการธุรกิจที่พักแรมเพื่อตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวจำเป็นต้องกำหนดส่วนประสมทางการตลาดให้เหมาะสมรวมทั้งการพิจารณาด้านราคา โดยเปรียบเทียบระหว่างราคาและคุณภาพบริการ ควรกำหนดราคาให้มีความเหมาะสมกับระดับการให้บริการและด้านสถานที่/ช่องทางการจัดจำหน่าย (Place) ที่ตั้งของผู้ให้บริการและความยากง่ายในการเข้าถึงเป็นอีกปัจจัยที่สำคัญของการตลาดบริการ ทั้งนี้ความยากง่ายในการเข้าถึงบริการนั้นมีใช้เฉพาะการเน้นทางกายภาพเท่านั้นแต่ยัง

รวมถึงการติดต่อสื่อสาร ดังนั้นสถานที่/ประเภทของช่องทางการจัดจำหน่ายจะต้องสามารถสร้างความเชื่อมั่น ความปลอดภัยและความสะดวกให้กับผู้บริโภคจะเป็นปัจจัยสำคัญต่อการเข้าถึงบริการอีกด้วย

การวิเคราะห์เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทล ย่านบางลำพู กรุงเทพมหานคร พบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการ ด้านสถานที่ ด้านความปลอดภัย ด้านพนักงานผู้ให้บริการ ด้านอัตลักษณ์สถานที่ ด้านทำเลที่ตั้งและสภาพแวดล้อม และด้านการมีคุณค่าที่ได้รับของสินค้าและบริการ แตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 โดยพบว่า ระดับความพึงพอใจสูงกว่าระดับความคาดหวัง ยังสอดคล้องกับ ชูติมา วุฒิสิลป์, และประสพชัย พสุนนท์ (2558) เรื่อง ความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม พบว่า ความคาดหวังและความพึงพอใจต่อการใช้บริการที่พักโดยรวม ด้านอาหารและโภชนาการ ด้านความปลอดภัย ด้านการนำเที่ยว ด้านทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ด้านการเพิ่มมูลค่าของผลิตภัณฑ์ และด้านการประชาสัมพันธ์โฮมสเตย์ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยระดับความพึงพอใจสูงกว่าระดับความคาดหวัง ดังนั้นควรพัฒนาและปรับปรุงการบริการ เพื่อให้ผู้ใช้บริการพึงพอใจมากกว่าที่คาดหวัง ซึ่งถือเป็นหนึ่งในความสำเร็จของการทำธุรกิจบริการ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ผู้ประกอบการ ควรให้ความสำคัญกับปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์เรื่องโรงแรมที่มีระบบรักษาความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน สิ่งอำนวยความสะดวกครบและมีบริการอื่น ๆ แบบครบวงจร ดังนั้นผู้ประกอบการควรให้ความสำคัญเรื่องของคุณภาพการบริการและความปลอดภัยของนักท่องเที่ยว
2. ผู้ให้บริการควรมีการพัฒนาด้านความสามารถ ทักษะ ความรู้ และประสบการณ์ รวมถึงกลยุทธ์ในการบริหารจัดการผู้ให้บริการมีความรู้และมีทักษะในเรื่องของการบริการลูกค้าได้อย่างมีคุณภาพ
3. ผู้ประกอบการควรรักษาและพัฒนามาตรฐานคุณภาพของการบริการของโฮสเทล เพื่อให้นักท่องเที่ยวมั่นใจและพึงพอใจซึ่งจะส่งผลถึงการแนะนำแก่ผู้อื่นต่อไปรวมถึงการกลับมาพักซ้ำ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. การศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติ ต่อการเลือกใช้บริการโฮสเทลในพื้นที่อื่น ๆ เป็นประโยชน์ของผู้ประกอบการ
2. ศึกษาปัจจัยการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวต่างชาติแบบเฉพาะกลุ่ม เพื่อให้ได้ข้อมูลในการเปรียบเทียบเพื่อใช้ในการพัฒนาความพึงพอใจของนักท่องเที่ยว

เอกสารอ้างอิง

- กรุงเทพมหานคร. (2567). ประวัติการก่อตั้งและข้อมูลทั่วไปกรุงเทพมหานคร. สืบค้น มีนาคม 16, 2567, จาก <https://official.bangkok.go.th>.
- กัลยา วานิชย์บัญชา. (2545). การวิเคราะห์สถิติ: สถิติสำหรับการบริหารและวิจัย. กรุงเทพฯ: คณะพาณิชยศาสตร์และการบัญชี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ขวัญชนก สุวรรณพงศ์. (2561). การพัฒนาคุณภาพการบริการของโรงแรมในอำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยราชภัฏภูเก็ต.
- จักรสิน น้อยไร่ภูมิ, และสิงห์ อินทรชูโต. (2560). กระบวนการพัฒนานวัตกรรมการวัดความสุขด้วยดัชนีชี้วัดในประเทศไทย. วารสารวิจัยและสาระสถาปัตยกรรม/การผังเมือง, 14(1), 47 - 60.
- ชุตินา วุฒิสิลป์, และประสพชัย พสุนนท์. (2558). ความคาดหวังและความพึงพอใจในการใช้บริการที่พักแบบโฮมสเตย์ อำเภออัมพวา จังหวัดสมุทรสงคราม. Veridian E-Journal, Slipakorn University, 8(2), 2066 - 2079.
- เตือนใจ ศรีชะฎา. (2560). ปัจจัยที่ส่งผลต่อการตัดสินใจเลือกที่พักแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทยในเขตพื้นที่เมืองพัทยา. วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 12(1), 247 - 259.
- นาคยา เจริญผล, และกฤษดา เขียววัฒนสุข. (2555). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่พักของนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติในอำเภอเกาะสมุย จังหวัดสุราษฎร์ธานี เปรียบเทียบระหว่างนักท่องเที่ยวชาวยุโรปและชาวเอเชีย. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- นิตินิตติกันต์ เหมสุวรรณ, และประสพชัย พสุนนท์. (2563). พฤติกรรมการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมของนักศึกษาในระดับปริญญาตรีในจังหวัดสงขลา. วารสารมนุษยศาสตร์กับสังคม คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์, 5(2), 159 - 176.
- พิเชฐ สายพันธ์. (2562). การจัดการความรู้และสืบสานภูมิปัญญาด้วยพลังวัฒนธรรมและชาติพันธุ์จากท้องถิ่นสู่อาเซียน. ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- วิมลสิริ เหมทานนท์. (2546). การมีส่วนร่วมของชุมชนในการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยว: ศึกษากรณีชุมชนย่านบางลำพู .กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ศุภชัย ภูมิรัตนไพศาล, และบุญเลิศ วงศ์เจริญแสงสิริ. (2566). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการโรงแรมของนักท่องเที่ยวชาวไทย ในเขตจังหวัดระยอง. วารสารบริหารศาสตร์ มหาวิทยาลัยอุบลราชธานี, 12(1), 105 - 130.
- Davtyan, A., Dy, D., & Dolma, Y. (2023). Impact of Covid-19 On Tourist Spending Behavior in Thailand. The Euraseans: Journal on Global Socio-Economic Dynamics, 1(38), 74 - 89.

สถาปัตยกรรมวัฒนธรรมของที่อยู่อาศัยชาวแมนจูในสภาพอากาศหนาวเย็น:

กรณีศึกษาการอนุรักษ์และสืบทอดของเมืองถนนอุลา

The Architectural Culture of Manchu Dwellings in Cold Climates:
A Case Study on the Preservation and Inheritance of WuLa Street Town

Zhu Lin,* จันทนา คชประเสริฐ,** และชูศักดิ์ สุวิมลเสถียร***

Zhu Lin, Jantana Khochprasert, and Chusak Suvimolstien

Received: September 30, 2024 Revised: January 3, 2025 Accepted: January 28, 2025

บทคัดย่อ

การศึกษานี้มุ่งเน้นที่การอนุรักษ์และสืบทอดบ้านเรือนของชนเผ่าแมนจูในเมืองอุลาเจียะ จังหวัดจีหลิน โดยใช้กรณีศึกษาเพื่อวิเคราะห์ลักษณะทางสถาปัตยกรรม สถานะการอนุรักษ์ และปัญหาที่เกิดขึ้น บ้านเรือนของชนเผ่าแมนจูเป็นส่วนสำคัญของวัฒนธรรมแมนจูที่แสดงถึงการปรับตัวของชนเผ่าแมนจูต่อสภาพอากาศที่หนาวเย็น แต่กระบวนการทันสมัยทำให้เกิดภัยคุกคาม เช่น การเสื่อมสภาพของฟังก์ชัน ความเสียหายของโครงสร้าง และการรับรู้ทางวัฒนธรรมที่ลดลง การศึกษาผ่านการทบทวนวรรณกรรม การสำรวจภาคสนาม การวิเคราะห์กรณีศึกษาและนโยบาย พบว่าแม้ว่าบ้านเรือนของชนเผ่าแมนจูในอุลาเจียะจะได้รับการอนุรักษ์ที่ดีโดยรวม แต่เทคนิคการซ่อมแซมยังขาดมาตรฐาน และบางอาคารสูญเสียความสมจริงในระหว่างกระบวนการฟื้นฟู นอกจากนี้ กลไกการอนุรักษ์ยังขาดความเป็นระบบ การดำเนินการตามกฎหมายและนโยบายไม่เพียงพอ ทำให้เกิดข้อพิพาทด้านสิทธิในทรัพย์สินและปัญหาการบำรุงรักษาที่ล่าช้า อีกทั้งการพัฒนาการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมยังไม่เชื่อมโยงกับคุณค่าทางวัฒนธรรมของบ้านเรือนแมนจูอย่างเต็มที่ และยังไม่ได้สำรวจความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบ้านเรือนเหล่านี้

การศึกษานี้เสนอแนวทางในการแก้ปัญหา ดังนี้ 1. การจัดทำมาตรฐานการซ่อมแซมเฉพาะสำหรับบ้านเรือนแมนจู โดยใช้เทคโนโลยีเพื่อพัฒนาคุณภาพการฟื้นฟู พร้อมทั้งรักษาความเป็นเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม 2. การสร้างกลไก

* นักศึกษาปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการวัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Doctorate Candidate, Ph.D. (Visual Arts, Art of Design and Cultural Management), Faculty of Fine and Applied Art,
Burapha University

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., อาจารย์ประจำสาขาวิชาดนตรี คณะดนตรีและการแสดง มหาวิทยาลัยบูรพา
Assistant Professor, Ph.D. Lecturer, Music Department, Faculty of Music and Performing Arts, Burapha University

*** ศาสตราจารย์ ดร., คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
Professor, Ph.D. Faculty of Fine Arts, Burapha University

การจัดการการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมที่ครบวงจร โดยการชี้แจงสิทธิในทรัพย์สินและการดำเนินการตามกฎหมายอย่างมีประสิทธิภาพ 3. การส่งเสริมการท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยการสำรวจความหมายทางประวัติศาสตร์และวัฒนธรรมของบ้านเรือนแมนจู ใช้บ้านเรือนเหล่านี้เป็นแหล่งทรัพยากรหลักในการสร้างแบรนด์การท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมในภูมิภาค และสร้างสมดุลระหว่างการอนุรักษ์วัฒนธรรมและการเติบโตทางเศรษฐกิจ การวิจัยนี้ไม่เพียงช่วยให้ความเข้าใจลึกซึ้งเกี่ยวกับบ้านเรือนของชนเผ่าแมนจูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือของจีน แต่ยังเสนอแนวทางปฏิบัติในการอนุรักษ์และสืบทอดมรดกทางวัฒนธรรมอย่างยั่งยืน ซึ่งมีความสำคัญในการพัฒนาการอนุรักษ์มรดกทางวัฒนธรรมและการพัฒนาวัฒนธรรมที่ยั่งยืน

คำสำคัญ: กลยุทธ์ในการปกป้อง, บ้านเรือนของชาวแมนจูในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ, เมืองอู่หลาเจีย

Abstract

This study focuses on the conservation and transmission of Manchu dwellings in Wulajie Town, Jilin Province, using a case study approach to analyze architectural characteristics, current preservation status, and existing challenges. Manchu dwellings represent a significant aspect of Manchu culture, reflecting the adaptation of the Manchu people to harsh climatic conditions. However, modernization has introduced threats, including functional degradation, structural deterioration, and a decline in cultural awareness. Through a combination of literature review, field investigations, case studies, and policy analysis, the study finds that although the overall preservation of Manchu dwellings in Wulajie is relatively good, restoration techniques often lack standardization, leading to a loss of authenticity in some cases. Moreover, conservation mechanisms remain fragmented, legal enforcement is insufficient, and issues such as property disputes and delayed maintenance persist. In addition, cultural tourism development has not been fully integrated with the cultural values of the dwellings, and their historical and cultural significance remains underexplored.

This study proposes several solutions: 1. establishing specific restoration standards for Manchu dwellings, utilizing technological innovations to enhance restoration quality while maintaining cultural authenticity; 2. developing a comprehensive cultural heritage management framework that clarifies property rights and ensures effective legal and policy implementation; and 3. promoting cultural tourism by uncovering and emphasizing the historical and cultural significance of Manchu dwellings, leveraging them as core resources for regional cultural tourism branding, and balancing cultural preservation with economic development. This research not only deepens the understanding of Manchu dwellings in Northeast China but also provides practical strategies for sustainable cultural heritage conservation and transmission, contributing to broader efforts in sustainable cultural development.

Keywords: Protection Strategies, Manchu Dwellings in Northeast China, Wulajie Town

Introduction

Northeast China, as one of the birthplaces of Manchu culture, has a profound historical and cultural heritage. Manchu dwellings, as a core component of this cultural diversity, reflect the architectural wisdom of the Manchu people in harsh climates and also embody their unique social structure, religious beliefs, and cultural inheritance. However, with the acceleration of modernization, many traditional Manchu dwellings are facing the threat of destruction and disappearance. In recent years, both the academic community and the government have increasingly focused on the protection of traditional Manchu architecture, with growing investments in cultural heritage and intangible cultural heritage protection. For example, in 2018, Jilin Province launched the Manchu Traditional Dwellings Protection Project, restoring and preserving representative buildings, which demonstrates the importance placed on traditional architecture by the government and society. Despite these efforts, there remains a significant gap in research on how to effectively protect and inherit this cultural heritage, especially in terms of the lack of a systematic theoretical framework and practical approaches. Therefore, balancing the cultural value and social needs of traditional architecture within the context of modernization has become a critical issue that needs urgent attention.

Wulajie, located in Longtan District, Jilin Province, is an important representative area of Manchu culture in Northeast China. The town has preserved a large number of typical Manchu historical dwellings, especially architectural groups from the Qing Dynasty, such as Kuifu, Houfu, and Safu. These dwellings not only represent the unique lifestyle and cultural forms of the region but also reflect the Manchu people's wisdom in adapting to the harsh climate and the challenges posed by the natural environment, as well as the social hierarchy, religious beliefs, and daily life needs of the Manchu society. While scholars have studied the architectural functions and cultural symbols of Manchu dwellings, there is still a lack of in-depth research on how these traditional buildings can be effectively inherited in the process of modernization. The existing literature mainly focuses on the description and analysis of architectural features, and rarely addresses how modern technology, policy support, and social participation can help achieve long-term protection and innovative inheritance of cultural heritage. For example, Zhang Yao (1993) pointed out that the design of the "Wanzi Kang" and "Hulan Chimney" in Manchu dwellings not only improves indoor warmth but also deeply reflects the social hierarchy and religious functions of Manchu society. Zhou Lijun (2009) studied the uniqueness of the "small pocket house" design, which he believed was highly suited to the climate and social needs of Northeast China. The "small pocket house" is a compact structure that efficiently utilizes limited space and is particularly adapted to the severe cold climate, ensuring that

residents can better endure the cold. It not only meets functional needs but also carries rich social and cultural significance, reflecting the Manchu people's emphasis on family warmth and comfort. Although these studies provide valuable perspectives on the architectural characteristics and functions of Manchu dwellings, they have not fully addressed how to protect these historically valuable buildings and cultures in the context of modern society.

This study aims to fill this academic gap by analyzing the architectural features and cultural symbols of typical Manchu dwellings in Wulajie. It will explore their uniqueness in design and function, and how these designs reflect the social structure, religious beliefs, and life wisdom of the Manchu people. Additionally, the study will investigate the impact of modernization on the protection of these traditional dwellings, focusing on how to find effective adaptive protection methods in a rapidly changing society. Finally, the study will propose targeted protection and inheritance strategies that combine current architectural protection technology, policy frameworks, and social participation mechanisms to maintain the historical authenticity of Manchu dwellings while meeting modern life needs.

Objective

This study guides the analysis through the following core questions:

1. How can the architectural structure of Manchu dwellings in Northeast China effectively adapt to the local cold climate?
2. How does the design of Manchu dwellings reflect the hierarchical structure and religious beliefs of Manchu society?
3. How to formulate practical strategies to protect and inherit these cultural heritages in the context of modernization?

Research Methods

This study utilized multiple research methods to ensure scientific rigor and accuracy.

1. The methods employed are detailed as follows:

Case Study Method: The study analyzed typical Manchu residential buildings in Wulajie Town, such as Kuifu, Houfu, and Safu. This method helps uncover regional characteristics and cultural symbols, aiding in the detailed examination of the uniqueness of Manchu architecture (Yin, 2014).

2. Combination of Quantitative and Qualitative Methods:

2.1 Architectural Mapping: Modern mapping technology was used to collect floor plans and cross-sectional data, facilitating structural analysis (Groat, & Wang, 2013).

2.2 Interview Method: Semi-structured interviews with local residents and cultural experts provided insights into the inheritance and functional changes of Manchu architecture (Kvale, 2007).

2.3 Literature Analysis: A systematic review of existing literature integrated historical and cultural research on Manchu architecture (Booth, et al., 2016).

3. Data Analysis Method:

3.1 Quantitative Analysis: Statistical tools were used to analyze the relationship between architectural features and protection measures (Bryman, 2012).

3.2 Qualitative Analysis: Thematic analysis of interview and literature data explored the inheritance paths and protection strategies for Manchu architecture (Creswell, 2013).

Multidisciplinary Cross-Disciplinary Research Method: This study integrated architectural, ethnological, historical, and cultural heritage protection methods to explore the cultural significance of Manchu architecture (Ashworth, 2011).

These methods enhance the scientific validity of the study and strengthen its overall persuasiveness.

4. Research Analysis

This study adopts qualitative research methods such as thematic analysis and case analysis to investigate the architectural culture of Manchu dwellings in Northeast China. These methods provide a solid foundation for understanding the architectural characteristics, cultural significance, and challenges of Manchu architecture in Wulajie Town.

4.1 Thematic Analysis: Key themes related to Manchu dwelling culture were identified:

4.2 Regional Adaptability: Manchu dwellings demonstrate adaptability to cold climates through features like the "Wanzi Kang" heating structure and "small pocket rooms" for heat preservation.

4.3 Cultural Symbols: Manchu architecture reflects family systems and religious beliefs, such as ancestor worship in western kang spaces.

4.4 Protection Challenges: Traditional Manchu dwellings face risks due to modernization, and protection measures are limited by technology, funding, and policies.

4.5 Case Analysis: Three representative buildings—Kuifu, Houfu, and Safu—were analyzed:

4.5.1 Kuifu: A historical building showing typical Qing Dynasty Manchu architecture, with a courtyard layout reflecting social structure and insulation strategies.

4.5.2 Houfu and Safu: These buildings demonstrate class differences in architectural design, with Houfu showcasing cultural symbols and Safu emphasizing functionality for cold climates.

4.5.3 Depth of Data Analysis: The study combines qualitative and quantitative analysis. For example, precise measurements of materials and layout were used to assess the adaptability and insulation effectiveness of Manchu architecture, providing objective support for the research conclusions.

4.5.4 Logical Relationship: The research findings are consistent, combining thematic and case analysis to provide a well-rounded understanding of Manchu architecture's cultural, social, and functional aspects. The integration of quantitative data further validates the conclusions.

In conclusion, this study, through its multi-dimensional approach, offers valuable insights into the protection and inheritance of Manchu dwelling culture, revealing both historical significance and practical strategies for future preservation efforts.

Research Results

This study conducted an in-depth investigation of the Manchu residential buildings in Wula Street Town and analyzed their architectural adaptability and cultural connotations in the cold climate of Northeast China. The results show that the Manchu residential buildings in Wula Street Town not only show uniqueness in architectural style and design, but also reflect the life wisdom and religious beliefs of the Manchu people in terms of functional layout, material selection and cultural symbols. The following are the main results obtained based on the research and analysis:

1. Regional Adaptability of Building Structure

The results of the study revealed that Jilin Province, where Wulajie Town is located, is located in Northeast China (Figure 1) and is in the fifth cold climate zone, with extremely cold winter temperatures. According to meteorological data, the lowest temperature in the region in winter can reach below -30°C , the average temperature is around -15°C , and the highest temperature is usually between -10°C and -5°C . The traditional Manchu residential buildings involved in the study, such as Kuifu, Houfu, and Safu (Table 1), were designed with these extreme climatic conditions in mind. By measuring and analyzing the temperature control systems of these buildings, the study found that traditional residential buildings adopted design methods with high thermal insulation performance, such as "small pocket rooms", "Wanzi kang" and "Hulan chimney" (Table 2), which effectively reduced heat loss and kept the room warm. Specifically, the indoor temperature can be maintained above 10°C in the cold winter, especially through the "Wanzi kang" design, the indoor ground temperature can usually reach about 15°C , thereby enhancing comfort and livability.

The design of these traditional buildings not only provides the necessary warmth in cold climates, but also demonstrates the wisdom of humans in extreme environments.

Figure 1 Map of Wula Street Town Note. (Drawn by the author, 2024)

Table 1 Surveying and Analysis of The “Three Prefectures” (Kuifu, Houfu, Safu)

Name	Kuifu
Summary	The building is a quadrangle with two entrances, with a total area of about 200 square meters. The main house and the east and west wing rooms are compactly laid out, with a typical "Wanzi Kang" structure. The Kang is connected to the stove, which optimizes heat conduction and is equipped with a Hulan chimney system. The main house faces south, with delicate doors and windows to increase lighting and insulation.
Analyze	The architectural features fully demonstrate the adaptability of Manchu architecture to cold climates. Through field measurements, it was found that the wall of the main house is about 50 cm thick and is made of blue bricks, which helps to keep warm. The design of the east and west wing rooms further optimizes the windproof effect of the house. The Hulan chimney is used in combination with the Wanzi Kang to ensure that heat is evenly distributed throughout the building.

Figure 2 Photographed by The Author, 2023

Table 1 Surveying and Analysis of The “Three Prefectures” (Kuifu, Houfu, Safu)

Name	Houfu
Summary	The building area is about 180 square meters, which is a typical Manchu courtyard layout. The main house is spacious and equipped with a "Wanzi Kang". The east and west wing rooms are smaller, but they are also designed with a connected Kang system and independent Hulan chimneys. The building has windows facing south, and the windows are small to avoid heat loss.
Analyze	Surveying and mapping data show that the walls of the main house are relatively thick, about 55 centimeters, which can effectively resist the cold wind in winter. The main house and the wing rooms are connected by corridors, which reduces the intrusion of wind and snow and further enhances the warmth of the building. The addition of the Hulan chimney design makes the heat circulation in the internal space more efficient.

Figure 3 Photographed by The Author, 2023

Table 1 Surveying and Analysis of The “Three Prefectures” (Kuifu, Houfu, Safu)

Name	Safu
Summary	The building area of the Safu is about 210 square meters, with a more complex design, a five-bay main house structure, equipped with a large "Wanzi Kang" and an independent "Hulan chimney" system. The chimney is designed on the north side of the courtyard and connected to the Kang through a special underground passage, which enhances the heat circulation inside the house.
Analyze	The uniqueness of the Safu is its "Hulan chimney" design, which is located on the ground of the courtyard and connected to the kang system, enhancing the overall warmth of the building. This design is relatively rare in Northeast Manchu architecture and reflects the integration of Safu's architectural functionality and innovation.

Figure 4 Photographed by The Author, 2023

The study found that these buildings generally adopt design forms such as "small pocket room", "Wanzi kang" and "Hulan chimney" (Table 2) to enhance the warmth effect.

Table 2 Results of Mapping The Chimneys of "Pocket Room", "Wanzi Kang" and "Hulan"

Name	Pocket House
Introduction	It is usually a three or five-room house, facing south, with a roof covered with thatch or tiles and walls made of adobe.
Features	The door is on the east side. After entering the door, the first thing you see is the kitchen, also called the outer room or the main room, while the west side or the east and west sides are the inner rooms, that is, the bedrooms.

Figure 5 Photographed by The Author, 2023

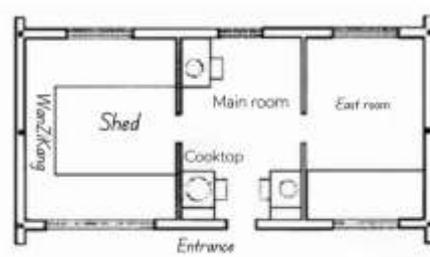

Figure 6 Pocket Room Floor Plan (Drawn by The Author, 2024)

Table 2 Results of Mapping The Chimneys of "Pocket Room", "Wanzi Kang" and "Hulan"

Name	Wanzi Kang
Introduction	It is composed of three connected kang on the south, west and north sides, forming a "└" shape, also known as "circular kang", "crooked kang" and "vine kang".
Features	The Wanzi Kang is a special fire bed in traditional Manchu dwellings. It has important living, heating and cultural functions, and reflects the Manchu people's adaptability to the cold climate and their unique living habits.

Figure 7: Photographed by The Author, 2023

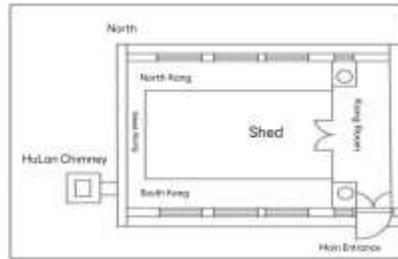

Figure 8 WanZi Kang Floor Plan (Drawn by The Author, 2024)

Table 2 Results of Mapping The Chimneys of "Pocket Room", "Wanzi Kang" and "Hulan"

Name	Hulan Chimney
Introduction	Like a small tower, it stands on the side of a house or in front of a south window.
Features	It is several feet higher than the eaves and is connected to the kang in the room through a hole to exhaust smoke and provide warmth.

Figure 9 Photographed by The Author, 2023

2. Manchu Culture and Architectural Symbols

The Manchu residential buildings in Wulajie Town carry rich cultural symbols and reflect the deep-seated characteristics of the Manchu social structure and religious beliefs. The main cultural symbols identified by the thematic analysis method include:

Spatial organization of religious functions: The west kang, as a sacred space for the worship of ancestors and gods, reflects the religious belief of the Manchu society that "the west is precious". The west side of the building is usually the area where the elders live, and it is also an important place for sacrifice.

Cultural connotations of decorative art: Through field research on architectural details, brick carvings, wood carvings and other decorative details such as "qin, chess, calligraphy and painting"

and "rich and abundant" express the Manchu people's pursuit of family happiness and prosperity of descendants. Decoration not only has aesthetic value, but also carries profound cultural connotations.

3. Challenges of Protection and Inheritance

Although the Manchu dwellings in Wula Street Town show unique regional adaptability and cultural symbolism in architectural features, the results show that these buildings are facing serious protection challenges under the impact of modernization. Through the analysis of existing protection measures, this study found that:

Insufficient repair technology: Many traditional buildings are in disrepair and need timely repair. The sinking of the foundation and the tilting of the beams of the wing rooms of Kuifu and Houfu urgently need professional technical support, but the current repair work is progressing slowly.

Insufficient laws and policies: Although the building complex of Wula Street Town has been listed as a national key cultural relic protection unit, the law is not enforced enough and the relevant protection policies are not yet perfect, resulting in a lag in the progress of building protection.

4. Countermeasures for Architectural Protection and Cultural Inheritance

To cope with the challenges of protection and inheritance, this study proposes the following countermeasures:

The principle of repairing the old as it is: scientific repair technology should be adopted to ensure that the original style of the building is maintained during the repair process. The study recommends the introduction of modern construction technology while respecting the materials and craftsmanship of traditional Manchu architecture.

Improve the legal system: local governments should strengthen cooperation with academia and cultural relics protection institutions, formulate and implement more detailed laws and regulations, and ensure that architectural protection work has a legal basis.

Combination with cultural tourism: through the rational development of cultural tourism resources, these historical buildings can be used as the core content of cultural tourism to enhance their cultural value and economic benefits. At the same time, the development of cultural tourism also provides financial support for the long-term maintenance of buildings.

5. The Social and Academic Value of Manchu Dwellings

This study reveals the dual value of Manchu residential architecture in social and academic aspects through a multidisciplinary approach. These buildings are not only important material carriers of Manchu culture, but also physical evidence for understanding the social structure, religious beliefs and lifestyle of the Manchu people. The research results show that the Manchu

dwellings in Wulajie Town have great potential in academic research and cultural tourism development, and can provide society with broader historical and cultural values through systematic protection and inheritance strategies.

Discussion

This study explores the protection and inheritance of Manchu residential architectural culture in Wulajie Town, Jilin Province, focusing on analyzing the architectural features and cultural connotations of Manchu residential buildings in this area. Research shows that although these dwellings show unique architectural design and adaptability in cold climate conditions, they still face multiple challenges such as policy implementation, financial support, and technical adaptation during the protection and repair process.

1. Architectural Adaptability and Cultural Value

The Manchu houses in Wulajie Town show remarkable architectural adaptability in severe cold climates, usually using thick walls and double-layer structures to cope with low temperature weather. These buildings not only reflect the life wisdom of local residents, but also carry the Manchu religious beliefs and social structure. For example, some houses have shaman sacrificial spaces, reflecting the unique religious and cultural traditions of the Manchu people.

2. Restoration and Conservation Challenges

In the process of repairing traditional Manchu houses, the application of modern building materials and technologies may not fully meet the needs of traditional architecture, resulting in the preservation of the original historical appearance being affected. In addition, insufficient funds for repairs and weak policy implementation have also become major obstacles to conservation efforts, restricting the long-term sustainable protection of traditional dwellings.

3. Cultural Tourism and Community Engagement

Wulajie Town has rich folk culture and great cultural tourism potential. Through the rational development of cultural tourism projects, it can not only promote local economic development, but also provide financial support for the protection of residential buildings. However, the development of cultural tourism must be cautious to avoid damage to cultural resources caused by over-exploitation. At the same time, improving community residents' awareness of and participation in traditional culture will help enhance the effectiveness of conservation efforts and ensure the long-term sustainability of conservation measures.

Conclusion

This study investigates the Manchu residential buildings in Wula Street Town, highlighting their distinctive architectural features shaped by the cold climate of Northeast China and their rich cultural significance. The findings reveal that these buildings reflect the wisdom and living practices of the Manchu people in their design, material choices, and decorative elements. However, with modernization, these structures face serious challenges to their preservation.

Key conclusions are as follows:

Architectural Uniqueness: The design of Manchu residential buildings in Wula Street Town is tailored to the harsh cold climate. Features such as the roof design, wall structure, and interior layout demonstrate the adaptive ingenuity of the Manchu people in combating cold weather.

Protection Status and Challenges: While these buildings are relatively well-preserved, protection efforts remain insufficient. Inadequate repair techniques, lack of relevant legislation, and insufficient awareness pose risks to their preservation.

Protection and Inheritance Strategies: To ensure the protection and inheritance of Manchu folk architecture, the study proposes several measures:

Enhance repair techniques: Adopt suitable methods to preserve traditional architectural styles. **Strengthen protection regulations:** Implement comprehensive policies and enforce laws. **Promote cultural tourism:** Use tourism to raise awareness of traditional houses, increase funding, and resources for protection.

In conclusion, preserving Manchu folk houses is not only a tribute to history but also a responsibility for future generations. Through effective protection measures and inheritance strategies, this unique cultural heritage can be better maintained, enriching society with its historical and cultural values.

Suggestion

Based on the findings and conclusions of this study, the following suggestions for research and application are proposed:

1. **Expand the scope of research:** Conduct research on Manchu dwellings in other Northeast regions, compare the architectural styles and cultural connotations of different regions, and deepen the understanding of Manchu architectural heritage.

2.Promote public education and participation: Through lectures and exhibitions and other activities, improve the public's awareness and participation in the protection of Manchu traditional dwellings.

By implementing these suggestions, we can better protect and inherit the Manchu residential architectural culture of Wulajie Town, and promote the research and promotion of cultural heritage.

References

- Ashworth, G. J. (2011). **Preservation and Conservation of Heritage Buildings**. Springer.
- Booth, W. C., Colomb, G. G., & Williams, J. M. (2016). **The Craft of Research** (4th ed.). University of Chicago Press.
- Bryman, A. (2012). **Social Research Methods** (4th ed.). Oxford University Press.
- Creswell, J. W. (2013). **Qualitative Inquiry and Research Design: Choosing Among Five Approaches** (3rd ed.). SAGE Publications.
- Dong, L. (2012). **An Architectural Anthropological Interpretation of The Manchu Residential Pattern**. Doctoral dissertation, Minzu University of China. from http://kns.sjuku.top/kcms2/article/abstract?v=wLyOq5WXWhEleaLvxNVIUCJoDtRVtbvV3YDMiLWhaJ_AaK3GdEAZ71USKq-ZKhle37kH1AKFlxGOn7xzJ7QWNk8LgoyW3T_ycvUOt4WCvUzndUGAYg8_NbrKth4-VfPXOP-WbAgl-hm720wHE79UujQO-bTPIZVfbpMI2ErkpwsU1z4iFTxR8SK2gD7H9mRAD&uniplatform=NZKPT&language=CHS.
- Groat, L., & Wang, D. (2013). **Architectural Research Methods** (2nd ed.). John Wiley & Sons.
- Huo, Z., Huang, Z., & Zhang, Z. (2019). Research on The Inheritance and Protection of Ethnic Minority Vernacular Dwellings in Northeast China: A Case Study of Manchu Vernacular Dwellings. **Residence**, (27), 96 – 97.
- Jin, Z. H. (2005). **Research on Traditional Dwellings and Residential Culture in Northeast China**. Doctoral dissertation, Minzu University of China. from http://kns.sjuku.top/kcms2/article/abstract?v=wLyOq5WXWhAofra_wVrje8kngY8ThzobLCmvexXeZWrlkVamNVnM2Seg0HGcXuaNGeFXI1Hd2vt9MGqh-H60nhk6pM3mlX5QSjtyGoOm_0EgyXlxEz6Exgoxtx_G_EkJIZ-JP_lxn8l8CjUc5fh9JDQ4S4iRpx8qFEX3SQ0x02n221wwXfK3sdTZiZwAkj&uniplatform=NZKPT&language=CHS.
- Kvale, S. (2007). **Doing Interviews**. SAGE Publications.
- Li, R. (2018). Discussion on The Application of The "Ecological View" of Traditional Manchu Vernacular Dwellings in Modern Living Environments. **Art and Design (Theory)**, 2(8), 54 – 55.
- Yin, R. K. (2014). **Case Study Research: Design and Methods** (5th ed.). SAGE Publications.
- Yin, Y. (1991). **Brief History of Ula** (p. 83). Jilin Literature and History Press.

Yun, S., & Ying, S. (1995). **Dazhesheng Ula Historical Records: Complete Book**. Jilin Literature and History Press.

Zhang, B., & Dong, G. (1993). **Cultural History of Northern Ethnic Groups in Ancient China** (p. 424). People's Publishing House.

Zhang, C. X. (2015). **Research on The Application of Manchu Traditional Folk Culture in Architectural Design**. Master's thesis, Jilin Jianzhu University. from <http://kns.sjuku.top/kcms2/article/abstract?v=wLyOq5WXWhGSRyHku8Aq5H0h5svx2N4OMBZqKU1qdWbMOdXZGKta2ljQTZDSyR41-o2XHJUAbuCrTpCBXv41QkHxDGjQaFAvkgexw9RzLNbObb6Pr-SauWLAWMQfxilzNEMPrJ5bLy1Y-0C0XLkH-KChMS4C3YNUe7WuNFCKMch74q3gJ6CwXAX37WWa8cEcal4AUh7Wm8=&uniplatform=NZKPT&language=CHS>.

Zhou, L., Chen, B., & Zhang, C. (2009). **Northeast Vernacular Dwellings** (pp. 122–149). China Architecture and Building Press.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด

Factors Affecting Household Debt Problems of Members of Tha Sae Agricultural Cooperative Limited

ศิวกร ผลสุขการ,* และวัชระ ศิลป์เสวตร์**

Sivakorn Pholsukkarn, and Watchara Sinlapasaweat

Received: June 9, 2024 Revised: July 30, 2024 Accepted: August 30, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาค้นคว้านี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด 2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด กลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด จำนวน 282 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 51 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติ ซึ่งสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ สถิติเชิงพรรณนา ประกอบด้วย ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนมากที่สุด คือ ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ ส่วนผลการศึกษาด้านสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยด้านที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนมากที่สุดคือ ด้านค่านิยม และผลการทดสอบสมมติฐาน พบว่า ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ ด้านภาวะเศรษฐกิจ ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ ด้านนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาลส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ปัจจัยด้านสังคมพบว่า ด้านค่านิยม ด้านพฤติกรรม ด้านการบริโภคส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

คำสำคัญ: เศรษฐกิจ, สังคม, หนี้สินครัวเรือน

* อาจารย์สาขาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Lecturer in General Basic Studies, Prince of Chumphon Campus, King Mongkut's Institute of Technology
Ladkrabang

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สาขาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
Assistant Professor, Department of General Basic Studies, Prince of Chumphon Campus, King Mongkut's Institute
of Technology Ladkrabang

Abstract

The objectives of this study were 1. to examine economic factors affecting the household debt problems of members of the Tha Sae Agricultural Cooperative Limited, and 2. to investigate social factors influencing the household debt problems of these members. The sample consisted of 282 cooperative members. The research instrument was a structured questionnaire comprising 51 items. Data were analyzed using a statistical software package, employing descriptive statistics—percentage, mean, and standard deviation—as well as multiple regression analysis.

The results revealed that economic factors influencing household debt among the cooperative members were generally at a high level, with occupational costs identified as the most significant factor. Similarly, social factors were found to have a high overall impact, with personal values being the most influential. Hypothesis testing further indicated that economic factors—including overall economic conditions, occupational costs, and government support policies—significantly affect household debt problems. In terms of social factors, values, behaviors, and consumption patterns were found to have a statistically significant impact on the household debt issues faced by members of the Tha Sae Agricultural Cooperative Limited.

Keywords: Economy, Society, Household Debt

บทนำ

ปัจจุบันสภาพเศรษฐกิจ และสังคมของประเทศไทยนั้นเกิดปัญหาสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (Coronavirus Disease 2019: COVID-19) ซึ่งถือเป็นโรคระบาดใหญ่ที่เพิ่งเกิดขึ้นใหม่ แต่ได้มีการแพร่หลายไปทั่วโลกอย่างรวดเร็ว รวมถึงมีผลกระทบต่อประเทศไทย ซึ่งการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อส่งผลให้แรงงานหรือบุคคลที่ทำงานในอาชีพแรงงานทั่วไป เช่น กรรมกร ประมง เกษตรกร และหนี้สินครัวเรือนขยายตัวร้อยละ 4.6 หรือคิดเป็นสัดส่วนร้อยละ 90.5 ต่อ GDP คุณภาพสินเชื่อยังต้องเฝ้าระวังจากการแพร่ระบาด และการฟื้นตัวของเศรษฐกิจที่ไม่แน่นอนจะก่อให้เกิดการผิมนัดชำระหนี้ และการก่อหนี้นอกระบบมีแนวโน้มสูงขึ้น (สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2564, หน้า 32)

นอกจากนี้รัฐบาลยังมีนโยบายสินเชื่อ เพื่อให้ความช่วยเหลือประชาชนที่ได้รับผลกระทบ และต้องการขอสินเชื่อโดยมีนโยบาย Soft Loan เป็นการปล่อยสินเชื่อดอกเบี้ยธนาคาร ผ่านธนาคารพาณิชย์ และนโยบายโครงการธนาคาร เป็นสินเชื่อที่สนับสนุนให้ผู้คนได้ประกอบอาชีพ หรือสินเชื่อเงินสดอาชีพอิสระ ซึ่งจะเป็นเงินทุนหมุนเวียนสามารถใช้จ่ายในชีวิตประจำวัน หรือใช้ในการชำระหนี้สินก็ได้ การมีสินเชื่อโครงการธนาคารประชาชนจะช่วยเพิ่มสภาพคล่องให้แก่ประชาชน ไม่ว่าจะเป็นผู้สนใจขอสินเชื่อจะมีธุรกิจเล็ก ๆ เป็นของตัวเอง หรือผู้ที่ยังไม่ได้ประกอบอาชีพ แต่มีความมุ่งมั่นที่จะนำเงินส่วนนี้ไปใช้จ่ายให้เกิดประโยชน์ ธนาคารออมสินก็ยินดีที่จะให้บริการปล่อยสินเชื่อออมสินให้ผู้ขอสินเชื่อ สินเชื่อออมสินจะให้วงเงินกู้สูงสุดถึง 200,000 บาท อัตราดอกเบี้ยจะเป็นไปตามที่ธนาคารได้กำหนดไว้ โดยที่ไม่ต้องใช้หลักทรัพย์หรือบุคคลในการค้ำประกัน (ธนาคารออมสิน, 2566, หน้า 1)

อำเภอท่าชะะ จังหวัดชุมพร ประชาชนยึดอาชีพเกษตรกรเป็นอาชีพหลัก เนื่องจากมีลักษณะภูมิประเทศที่เอื้อต่อการทำเกษตรกรรม มีสภาพอากาศร้อนชื้นประชาชนในพื้นที่จึงนิยมทำอาชีพเกษตรกรเป็นจำนวนมาก นิยมเพาะปลูกพืชเศรษฐกิจเป็นหลัก อาทิ ปาล์มน้ำมัน มะพร้าว ยางพารา กาแฟ ทุเรียน และสวนผลไม้ต่าง ๆ จากการทำเกษตรของเกษตรกรภายในพื้นที่ที่มีต้นทุนสูงในการทำเกษตร ซึ่งพืชบางชนิด เช่น ทุเรียน กาแฟ มังคุด ในหนึ่งปีจะให้ผลผลิตแค่ 1 ครั้ง และต้นทุนในการปลูกพืชเหล่านี้มีต้นทุนที่สูงทำให้ชาวสวน หรือเกษตรกรส่วนใหญ่ จึงเลือกกู้เงินมาเป็นแหล่งทุนในการทำเกษตร โดยเฉพาะธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์หรือสหกรณ์ต่าง ๆ โดยเฉพาะสหกรณ์ที่เป็นสมาชิกอยู่ ทำให้มีอัตราที่เสี่ยงค่อนข้างสูงในการผ่อนชำระหนี้สิน และก่อหนี้เพิ่มขึ้น (กรมตรวจสอบบัญชีสหกรณ์, 2563, หน้า 9) จากการแพร่ระบาดของ CO-VID 19 เกษตรกรประสบปัญหาเกี่ยวกับผลผลิตการส่งออกแรงงาน และราคาสินค้า เป็นต้น เกษตรกรขาดสภาพคล่องทำให้ครัวเรือนบางส่วนจำเป็นต้องก่อหนี้เพิ่มขึ้น เพื่อรองรับรายจ่ายในการอุปโภคบริโภคในชีวิตประจำวัน และต้องหาแหล่งเงินกู้ที่มีอัตราดอกเบี้ยต่ำ มาลงทุนและใช้สอยในครัวเรือน เพื่อมิให้เกิดผลกระทบในการดำเนินชีวิตและการชำระหนี้ในอนาคต

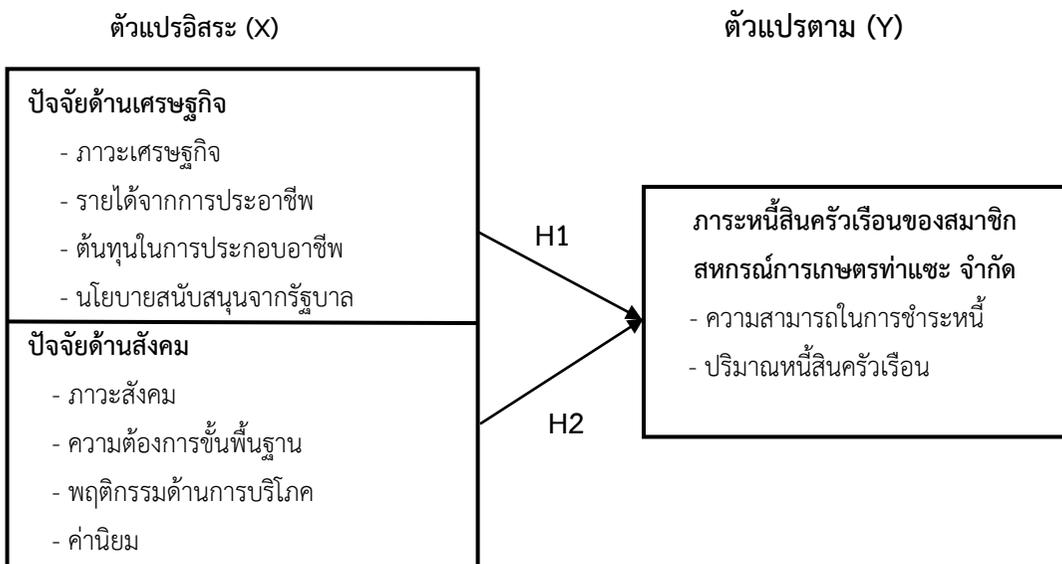
สหกรณ์การเกษตรท่าชะะ จำกัด มีการจัดตั้งขึ้นเป็นครั้งแรกในพื้นที่อำเภอท่าชะะ เมื่อปี พ.ศ. 2507 ได้รับการจดทะเบียนตามพระราชบัญญัติสหกรณ์ พ.ศ. 2471 เป็นสหกรณ์ประเภทเครดิตเพื่อผลิตกรรมใช้ชื่อว่า “สหกรณ์ท่าชะะจำกัดสินใช้” เมื่อวันที่ 26 ตุลาคม 2507 มีสมาชิกแรกตั้ง 141 คน ใช้ทุนดำเนินงานจำนวน 400,184.90 บาท เมื่อวันที่ 21 กรกฎาคม 2512 ได้รับความเห็นชอบเปลี่ยนชื่อเป็น “สหกรณ์การเกษตรท่าชะะ จำกัด” วัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อแก้ไขปัญหา และอุปสรรคในการประกอบอาชีพการเกษตร ซึ่งเกษตรกรแต่ละคนไม่สามารถแก้ไขปัญหา

ให้ลุล่วงไปได้ตามลำพัง บุคคลเหล่านี้จึงรวมตัวกัน โดยยึดหลักช่วยเหลือตนเอง และช่วยเหลือเกษตรกรด้วยกัน ให้มีชีวิตที่ดีไม่มีหนี้สิน ซึ่งสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ปัจจุบันมีสมาชิกทั้งหมด 1,499 คน กลุ่มสมาชิกจำนวน 67 กลุ่ม มีจำนวนหุ้น 2,792,653 หุ้น มูลค่าหุ้นละ 10 บาท จำนวนเงินค่าหุ้นรวมทั้งสิ้น 27,928,530 บาท สหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด มีการดำเนินธุรกิจบริการหลายอย่าง โดยเฉพาะการบริการให้สมาชิกกู้เงิน เพื่อช่วยสนับสนุนสมาชิก แต่ทำให้เกิดปัญหาตามมา เช่น สมาชิกสหกรณ์ค้างชำระสินเชื่อ หรือชำระล่าช้าทำให้สหกรณ์ที่ปล่อยสินเชื่อเกิดการขาดทุนจากการทำธุรกิจสินเชื่อ ซึ่งไม่ทราบสาเหตุที่แน่นอนว่าสมาชิกมีปัญหาและอุปสรรคอย่างไร ที่ค้างชำระสินเชื่อและส่งสินเชื่อล่าช้า ดังนั้น เพื่อให้การดำเนินงานของสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัดมีความยั่งยืน ตอบสนองความต้องการของสมาชิกอย่างเต็มที่ มีการดำเนินชีวิตและการประกอบอาชีพดียิ่งขึ้น ปลอดภัยจากภาวะหนี้สินต่าง ๆ ในการพัฒนาความเป็นอยู่และสร้างรายได้ที่มั่นคงของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ผู้วิจัยจึงศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลกระทบต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด เพื่อเป็นข้อมูลให้กับสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด และเป็นแบบอย่างให้กับสหกรณ์การเกษตรต่าง ๆ ในประเทศไทยในการแก้ไขปัญหาได้ถูกต้องต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด
2. เพื่อศึกษาปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้คือ สมาชิกที่ขอสินเชื่อจากสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด ที่มีการกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด จำนวนทั้งสิ้น 959 คน (สหกรณ์การเกษตรท่าแพะ, 2564, หน้า 1)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ สมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด ที่มีการกู้เงินจากสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด การคำนวณหาขนาดกลุ่มตัวอย่าง (n) สมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด จำนวน 282 คน จำนวนที่แน่นอน ใช้สูตรคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่างของ Yamane (1970, หน้า 886) ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แบบสอบถาม โดยแบ่งออกเป็น 3 ส่วน ดังนี้

ส่วนที่ 1 เป็นแบบสอบถามข้อมูลส่วนบุคคลลักษณะคำถามปลายปิด (Close Ended Questionnaire) และเป็นคำถามแบบตรวจสอบรายการ (Checklist) ประกอบด้วย เพศ อายุ ระดับการศึกษา สถานภาพ อาชีพ สถานภาพในครัวเรือน ระยะเวลาในการเป็นสมาชิกสหกรณ์ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน รายได้เฉลี่ยต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อเดือน หนี้สินของครัวเรือน จำนวน 11 ข้อ

ส่วนที่ 2 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด ประกอบด้วย 1. ภาวะเศรษฐกิจ 2. รายได้จากการประกอบอาชีพ 3. ต้นทุนในการประกอบอาชีพ 4. นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล จำนวน 32 ข้อ

ส่วนที่ 3 ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด ประกอบด้วย 1. ภาวะสังคม 2. ความต้องการขั้นพื้นฐาน 3. ค่านิยม 4. พฤติกรรมด้านการบริโภค จำนวน 8 ข้อ

2.2 วิธีการสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

2.2.1 ศึกษาแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด เพื่อเป็นข้อมูลพื้นฐานในการสร้างแบบสอบถาม

2.2.2 สร้างแบบสอบถามตามกรอบแนวคิด ทฤษฎี งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาปัจจัยด้านเศรษฐกิจ และสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด แล้วนำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความถูกต้องและครอบคลุมเนื้อหาแล้วจัดทำเป็นแบบสอบถามฉบับร่าง เพื่อหาคุณภาพของเครื่องมือด้านความเที่ยงตรง (Validity) ใช้เทคนิค IOC ซึ่งค่า IOC ของแบบสอบถาม = 0.66

2.2.3 ทำการจัดพิมพ์แบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเที่ยงตรงแล้ว และทดลองใช้แบบสอบถาม (Try Out) กับกลุ่มตัวอย่างที่ใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่าง (ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง) จำนวน 30 คน ได้แก่ สหกรณ์การเกษตรท่าแพะ จำกัด เพื่อทำการทดสอบความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach, 1990, pp. 202 - 204) และพิจารณาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามหากมีค่า 0.7 ขึ้นไปถือว่าใช้ได้ ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามที่ได้มีค่าเท่ากับ 0.870 และเมื่อพิจารณาค่าความเชื่อมั่น

ของแบบสอบถามเป็นรายข้อ พบว่า มีค่าความเชื่อมั่นมากกว่า 0.7 ทุกข้อ ซึ่งถือว่าแบบสอบถามนี้เชื่อถือได้และสามารถนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลจากประชากรกลุ่มตัวอย่างได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ทำการเก็บข้อมูลโดยใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูลประมาณ 10 วัน เมื่อได้รับแบบสอบถามแล้วนำมาตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามและนำข้อมูลจากแบบสอบถามที่ได้รับไปวิเคราะห์ข้อมูลและแปลผลต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิเคราะห์ข้อมูล งานวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณมีรายละเอียด ดังนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ในแบบสอบถามตอนที่ 2 เกี่ยวกับปัจจัยเศรษฐกิจ ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ รายได้จากการประกอบอาชีพ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล

4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ในแบบสอบถามตอนที่ 3 เกี่ยวกับปัจจัยสังคม ได้แก่ ภาวะสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐาน ค่านิยม พฤติกรรมด้านการบริโภค

4.3 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด จำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้สิน ปริมาณหนี้สิน โดยวิเคราะห์ข้อมูลหาค่าเฉลี่ย และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ซึ่งจำแนกตามภาวะเศรษฐกิจ รายได้จากการประกอบอาชีพ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล สรุปได้ดังนี้

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านภาวะเศรษฐกิจ

ภาวะเศรษฐกิจ	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. สภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.85	0.81	มาก
2. ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวจากสภาพของเศรษฐกิจส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.93	0.78	มาก
3. ปริมาณการถือครองที่ดินส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	4.01	0.83	มาก

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านภาวะเศรษฐกิจ (ต่อ)

ภาวะเศรษฐกิจ	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
4. การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจที่รวดเร็วส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.94	0.91	มาก
ภาพรวม	3.93	0.83	มาก

จากตาราง 1 ผลการศึกษาพบว่า ด้านภาวะเศรษฐกิจ มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ปริมาณการถือครองที่ดินส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.01$, S.D. = 0.83) รองลงมาคือ การเปลี่ยนแปลงของระบบเศรษฐกิจที่รวดเร็วส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.91) ฐานะความเป็นอยู่ของครอบครัวจากสภาพของเศรษฐกิจส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.78) และสภาพเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ตาราง 2 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านรายได้จากการประกอบอาชีพ

รายได้จากการประกอบอาชีพ	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ราคาของผลิตทางการเกษตรส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.85	0.72	มาก
2. รายได้จากการประกอบอาชีพเพียงพอต่อการชำระหนี้สินครัวเรือน	3.93	0.80	มาก
3. รายได้ที่ไม่แน่นอนส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.89	0.89	มาก
4. รายได้ในปัจจุบันเพียงพอต่อการชำระหนี้สินครัวเรือน	3.94	0.75	มาก
ภาพรวม	3.90	0.79	มาก

จากตาราง 2 ผลการศึกษาพบว่า ด้านรายได้จากการประกอบอาชีพ มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.79) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า รายได้ในปัจจุบันเพียงพอต่อการชำระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ รายได้จากการประกอบอาชีพเพียงพอต่อการชำระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.93$, S.D. = 0.80) รายได้ที่ไม่แน่นอนส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.89) และราคาของผลิตทางการเกษตรส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.72) ตามลำดับ

ตาราง 3 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ

ต้นทุนในการประกอบอาชีพ	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรสูงขึ้น เช่น ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน ค่ายา ค่าเก็บเกี่ยวส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	4.09	0.66	มาก
2. ค่าน้ำมันที่สูงขึ้นส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.84	0.75	มาก
3. ราคาผลผลิตที่ตกต่ำส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.94	0.79	มาก
ภาพรวม	3.96	0.74	มาก

จากตาราง 3 ผลการศึกษา พบว่า ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.96$, S.D. = 0.74) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรสูงขึ้น เช่น ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน ค่ายา ค่าเก็บเกี่ยวส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 4.09$, S.D. = 0.66) รองลงมาคือ ราคาผลผลิตที่ตกต่ำส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.79) และค่าน้ำมันที่สูงขึ้นส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.84$, S.D. = 0.75) ตามลำดับ

ตาราง 4 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล

นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. นโยบายการพักชำระหนี้จากรัฐบาลส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.80	0.78	มาก
2. การประกันราคาพืชผลทางการเกษตรส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.82	0.70	มาก
3. การได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.78	0.81	มาก
4. นโยบายสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือประชาชนส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.69	0.89	มาก
ภาพรวม	3.77	0.80	มาก

จากตาราง 4 ผลการศึกษาพบว่า ด้านนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.77$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า การประกันราคาพืชผลทางการเกษตรส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ นโยบายการพักชำระหนี้จากรัฐบาลส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.78) การได้รับเงินชดเชยจากรัฐบาลส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.81) และนโยบายสินเชื่อเพื่อช่วยเหลือประชาชนส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.69$, S.D. = 0.89) ตามลำดับ

2. ผลการศึกษาปัจจัยสังคม ที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะงัก ซึ่งจำแนกตาม ภาวะสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐาน ค่านิยม พฤติกรรมด้านการบริโภค สรุปได้ดังนี้

ตาราง 5 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านภาวะสังคม

ภาวะสังคม	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.78	0.76	มาก
2. ภาวะสังคมในปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.68	0.77	มาก
3. ค่านิยมของสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.95	0.84	มาก
4. การยกระดับฐานะทางสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.97	0.75	มาก
ภาพรวม	3.85	0.78	มาก

จากตาราง 5 ผลการศึกษาพบว่า ด้านภาวะสังคม มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.85$, S.D. = 0.78) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การยกระดับฐานะทางสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{x} = 3.97$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ ค่านิยมของสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.84) การเปลี่ยนแปลงของสังคมในยุคปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.78$, S.D. = 0.76) และภาวะสังคมในปัจจุบันส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.68$, S.D. = 0.77) ตามลำดับ

ตาราง 6 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน

ความต้องการขั้นพื้นฐาน	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ความต้องการในด้านปัจจัยสี่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.67	0.73	มาก
2. ความต้องการเป็นที่ยอมรับทางสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.58	0.81	มาก
3. ความต้องการด้านความสะดวก เช่น รถยนต์ ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.79	0.80	มาก
4. ความต้องการการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของครอบครัวส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.88	0.69	มาก
ภาพรวม	3.73	0.76	มาก

จากตาราง 6 ผลการศึกษาพบว่า ด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.73$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ความต้องการการมีคุณภาพชีวิตที่ดีของครอบครัวส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.69) รองลงมาคือ ความต้องการด้านความสะดวก เช่น รถยนต์ ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.79$, S.D. = 0.80) ความต้องการในด้านปัจจัยสี่ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.73) และความต้องการเป็นที่ยอมรับทางสังคมส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.58$, S.D. = 0.81) ตามลำดับ

ตาราง 7 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และด้านค่านิยม

ค่านิยม	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. การประหยัดคอตคอมส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	4.15	0.65	มาก
2. การมีที่อยู่อาศัยที่หุรหุรส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.76	0.71	มาก
3. การแข่งขันภายในสังคมที่สูงในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.75	0.68	มาก
4. การนิยมทางวัตถุนิยมต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า โทรศัพท์ เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.83	0.73	มาก
ภาพรวม	3.87	0.69	มาก

จากตาราง 7 ผลการศึกษาพบว่า ด้านค่านิยม มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.69) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า การประหยัดคอตคอมส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือนมีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.65) รองลงมาคือ การนิยมทางวัตถุนิยมต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า โทรศัพท์ เป็นต้น ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.83$, S.D. = 0.73) การมีที่อยู่อาศัยที่หุรหุรส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.76$, S.D. = 0.71) และการแข่งขันภายในสังคมที่สูงในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.75$, S.D. = 0.68) ตามลำดับ

ตาราง 8 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และพฤติกรรมด้านการบริโภค

พฤติกรรมด้านการบริโภค	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สิน	3.67	0.61	มาก
2. ราคาสินค้าบริโภคมีราคาที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.91	0.67	มาก
3. การบริโภคภายในครัวเรือน ที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.89	0.77	มาก
4. จำนวนเงินที่เหลือจากการบริโภคภายในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.81	0.66	มาก
ภาพรวม	3.82	0.68	มาก

จากตาราง 8 ผลการศึกษาพบว่า พฤติกรรมด้านการบริโภค มีระดับปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.82$, S.D. = 0.68) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ราคาสินค้าบริโภคมีราคาที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่ ($\bar{x} = 3.91$, S.D. = 0.67) รองลงมาคือ การบริโภคภายในครัวเรือน เช่น อาหาร ของใช้ภายในครัวเรือนที่สูงขึ้นส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.89$, S.D. = 0.77) จำนวนเงินที่เหลือจากการบริโภคภายในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.81$, S.D. = 0.66) และค่าใช้จ่ายภายในครัวเรือนส่งผลกระทบต่อภาระหนี้สิน ($\bar{x} = 3.67$, S.D. = 0.61) ตามลำดับ

3. ผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด จำแนกตามความสามารถในการชำระหนี้สิน ปริมาณหนี้สิน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 9 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยที่มีผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน

ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ความสามารถในการชำระหนี้	3.90	0.70	มาก
2. ปริมาณหนี้สินครัวเรือน	3.86	0.71	มาก
ภาพรวม	3.88	0.71	มาก

จากตาราง 9 ผลการศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ด้านการชำระหนี้ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ ปริมาณหนี้สิน ($\bar{x} = 3.86$, S.D. = 0.71) ตามลำดับ

ตาราง 10 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับปัจจัยความสามารถในการชำระหนี้

ความสามารถในการชำระหนี้	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. จำนวนของหนี้สินที่ต้องจ่ายในแต่ละครั้งส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.80	0.67	มาก
2. ระยะเวลาที่จ่ายหนี้สินในแต่ละครั้งส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.87	0.68	มาก
3. สภาพเศรษฐกิจส่งผลต่อการชำระหนี้ครัวเรือน	3.98	0.75	มาก
4. รายได้ในปัจจุบันส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.95	0.69	มาก
ภาพรวม	3.90	0.70	มาก

จากตาราง 10 ผลการศึกษาพบว่า ด้านความสามารถในการชำระหนี้ มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.90$, S.D. = 0.70) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า สภาพเศรษฐกิจส่งผลต่อการชำระหนี้ครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{x} = 3.98$, S.D. = 0.75) รองลงมาคือ รายได้ในปัจจุบันส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.95$, S.D. = 0.69) ระยะเวลาที่จ่ายหนี้สินในแต่ละครั้งส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.87$, S.D. = 0.68) และจำนวนของหนี้สินที่ต้องจ่ายในแต่ละครั้งส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน ($\bar{x} = 3.80$, S.D. = 0.67) ตามลำดับ

ตาราง 11 ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ปริมาณหนี้สินครัวเรือน

ปริมาณหนี้สินครัวเรือน	\bar{x}	S.D.	ระดับปัจจัย
1. ปริมาณหนี้สินของท่านส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน	3.77	0.73	มาก
2. ท่านมีกำลังเพียงพอที่จะผ่อนชำระหนี้สินได้ตามกำหนด	3.75	0.69	มาก

ปริมาณหนี้สินครัวเรือน	\bar{X}	S.D.	ระดับปัจจัย
3. การยืดหยุ่นการชำระหนี้ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	4.00	0.70	มาก
4. การกู้สินเชื่อปล่อยส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน	3.93	0.73	มาก
ภาพรวม	3.86	0.71	มาก

จากตาราง 11 ผลการศึกษาพบว่า ด้านปริมาณหนี้สินครัวเรือน มีระดับปัจจัยที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.86$, S.D. = 0.71) เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า การยืดหยุ่นการชำระหนี้ส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน มีค่าเฉลี่ยมากที่สุด ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = 0.70) รองลงมาคือ การกู้สินเชื่อปล่อยส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{X} = 3.93$, S.D. = 0.73) ปริมาณหนี้สินของท่านส่งผลต่อภาระหนี้สินครัวเรือน ($\bar{X} = 3.77$, S.D. = 0.73) และท่านมีกำลังเพียงพอที่จะผ่อนชำระหนี้สินได้ตามกำหนด ($\bar{X} = 3.75$, S.D. = 0.69) ตามลำดับ

4. ผลการวิเคราะห์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะแจ่ม จำกัด โดยการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตาราง 12 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณเพื่อพยากรณ์ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ

ปัจจัยเศรษฐกิจ	Unstandardized		Standardized	t	sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
Constant	1.272	.268		4.7555	.000
1. ภาวะเศรษฐกิจ	.242	.039	.323	6.143	.000
2. รายได้จากการประกอบอาชีพ	.092	0.44	.111	2.074	0.390
3. ต้นทุนในการประกอบอาชีพ	.169	.048	.189	3.565	.000
4. นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล	.170	.040	.226	4.244	.000

R = 0.530a R² = 0.281 Adj R² = 0.271 F = 27.112 Sig = 0.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 12 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ที่มีผลต่อปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะแจ่ม จำกัด ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านเศรษฐกิจ คือ ภาวะเศรษฐกิจ รายได้จากการประกอบอาชีพ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ภาระหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะแจ่ม จำกัด คือ ความสามารถในการชำระหนี้ ปริมาณหนี้สินครัวเรือน สามารถเขียนเป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้ Y (ภาระหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะแจ่ม จำกัด) = 1.272 + .242 (ภาวะเศรษฐกิจ) + .092 (รายได้จากการประกอบอาชีพ) + .169 (ต้นทุนในการประกอบอาชีพ) + .170 (นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยเศรษฐกิจ ด้านภาวะเศรษฐกิจมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ด้านรายได้จากการประกอบอาชีพมีค่า Sig เท่ากับ 0.390 ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ด้านนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาลมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ลักษณะทางกายภาพ หากมีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสมมติฐานที่ 1 ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ ประกอบด้วย 4 ด้าน ภาวะเศรษฐกิจ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน และรายได้จากการประกอบอาชีพ มีค่า Sig มากกว่า 0.05 ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐาน

โดยปัจจัยด้านเศรษฐกิจทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะเศรษฐกิจ รายได้จากการประกอบอาชีพ ต้นทุนในการประกอบอาชีพ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล โดยปัจจัยดังกล่าว มีประสิทธิภาพร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพที่ส่งผลกระทบต่อปัจจัยเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด มีค่าร้อยละ (Adj R² = 0.271) และมีความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ (SE = 0.33168) และเมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านภาวะเศรษฐกิจ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุด (β = 0.242) รองลงมาคือ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล (β = 0.170) ต้นทุนในการประกอบอาชีพ (β = 0.169) และรายได้จากการประกอบอาชีพ มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยน้อยที่สุด (β = 0.092) ซึ่งแสดงให้เห็นว่าปัจจัยเศรษฐกิจที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด คือ ภาวะเศรษฐกิจ นโยบายสนับสนุนจากรัฐบาล ต้นทุนในการประกอบอาชีพ และรายได้จากการประกอบอาชีพ ตามลำดับ

ตาราง 13 ผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณเพื่อพยากรณ์ปัจจัยสังคม

ปัจจัยสังคม	Unstandardized		Standardized	t	sig
	Coefficients		Coefficients		
	B	Std. Error	Beta		
Constant	1.005	.293		3.436	.001
1. ภาวะสังคม	.083	.045	.097	1.821	.070
2. ความต้องการขั้นพื้นฐาน	.077	.050	.080	1.546	.123
3. ค่านิยม	.225	.051	.229	4.431	.000
4. พฤติกรรมด้านการบริโภค	.366	.048	.404	7.677	.000

R = 0.557a R² = 0.310 Adj R² = 0.300 F = 31.114 Sig = 0.000

*ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05

จากตาราง 13 แสดงผลการวิเคราะห์ความถดถอยแบบพหุคูณ เพื่อพยากรณ์ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลกระทบต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ประกอบด้วย ตัวแปรอิสระ ได้แก่ ปัจจัยด้านสังคม คือ ภาวะสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐาน ค่านิยม และพฤติกรรมด้านการบริโภค ส่วนตัวแปรตาม ได้แก่ ภาระหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด คือ ความสามารถในการชำระหนี้ ปริมาณหนี้สิน

ครัวเรือน สามารถเขียนเป็นสมการเส้นตรงได้ดังนี้ Y (ภาระหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด) = $1.005 + .083$ (ภาวะสังคม) + $.077$ (ความต้องการขั้นพื้นฐาน) + $.225$ (ค่านิยม) + $.366$ (พฤติกรรมด้านการบริโภค)

ผลการวิเคราะห์พบว่า ปัจจัยสังคม ด้านภาวะสังคมมีค่า Sig เท่ากับ 0.070 ด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน มีค่า Sig เท่ากับ 0.123 ด้านค่านิยมมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ด้านพฤติกรรมด้านการบริโภคมีค่า Sig เท่ากับ 0.000 ลักษณะทางกายภาพ หากมีค่านัยสำคัญทางสถิติมากกว่า 0.05 จึงไม่ยอมรับสมมติฐาน ซึ่งสมมติฐานที่ 2 ปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ประกอบด้วย 4 ด้าน ด้านค่านิยม ด้านพฤติกรรมด้านการบริโภค มีค่า Sig น้อยกว่า 0.05 ดังนั้นจึงยอมรับสมมติฐาน ด้านภาวะสังคม ด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน มีค่า Sig มากกว่า 0.05 ดังนั้นจึงไม่ยอมรับสมมติฐาน

โดยปัจจัยด้านสังคมทั้ง 4 ด้าน ได้แก่ ภาวะสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐาน ค่านิยม พฤติกรรมด้านการบริโภค โดยปัจจัยดังกล่าว มีประสิทธิภาพร่วมกันพยากรณ์ประสิทธิภาพที่ส่งผลต่อปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด มีค่าร้อยละ (Adj R² = 0.300) และมีความคาดเคลื่อนมาตรฐานในการพยากรณ์เท่ากับ (SE = 0.17697) และเมื่อพิจารณาความสัมพันธ์การถดถอยของตัวพยากรณ์ พบว่า ด้านพฤติกรรมด้านการบริโภค มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยมากที่สุด ($\beta = 0.336$) รองลงมาคือ ด้านค่านิยม ($\beta = 0.225$) ด้านภาวะสังคม ($\beta = 0.083$) และด้านความต้องการขั้นพื้นฐาน มีค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยน้อยที่สุด ($\beta = 0.077$) ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ปัจจัยสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด คือ พฤติกรรมด้านการบริโภค ค่านิยม ภาวะสังคม ความต้องการขั้นพื้นฐาน ตามลำดับ

อภิปรายผล

จากการวิจัยเรื่อง ปัจจัยเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด อภิปรายผลได้ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาปัจจัยเศรษฐกิจ ที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าแซะ จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า ต้นทุนในการประกอบอาชีพเกษตรสูงขึ้น เช่น ค่าปุ๋ย ค่าแรงงาน ค่ายา ค่าเก็บเกี่ยว ส่งผลให้รายได้จากการขายผลผลิตทางการเกษตร และหักต้นทุนทำให้มีกำไรเหลือน้อยทำให้รายได้ของเกษตรกรลดลง เมื่อนำรายได้ไปหักกับค่าครองชีพที่สูงขึ้นก็ทำให้รายได้หรือเงินที่เหลือจากการใช้จ่ายหรือเงินออมลดลง และขาดสภาพคล่องในใช้จ่ายใช้สอยอีกด้วย รวมทั้งด้านภาวะเศรษฐกิจในปัจจุบันส่งผลกระทบต่อรายได้ กลับกันถ้าบุคคลที่ไม่ได้รับผลกระทบก็จะมีรายได้ที่ปกติ หรือเพิ่มขึ้นก็จะส่งผลให้รายได้เหลือจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ มีเงินมาชำระหนี้สินได้ตามกำหนด ด้านนโยบายสนับสนุนจากรัฐบาลก็ส่งผลกับการชำระหนี้ของสมาชิกสหกรณ์ จากราคาผลผลิตทางการเกษตรที่ตกต่ำก็มีการประกันราคาจากรัฐบาล เพื่อให้เกษตรกรมีรายได้เพียงพอที่ให้ชำระหนี้สินครัวเรือนสอดคล้องกับ พลอยปภัส ไชยยานนท์, และวิจิตรศรี สงวนวงศ์ (2564) ศึกษาเรื่อง การวิเคราะห์สภาวะหนี้สินและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคเหนือ ผลการวิจัยพบว่า 1. สมาชิกสหกรณ์การเกษตรเป็นหนี้กับสหกรณ์

การเกษตร จำนวน 10,001 – 50,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 24.0 รองลงมาเป็นหนี้กับสหกรณ์การเกษตร จำนวนเงินมากกว่า 200,000 บาท คิดเป็นร้อยละ 21.3 กู้ยืมเงินจากสหกรณ์เพื่อใช้ในการเกษตร 2. ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ประกอบด้วย ปัจจัยส่วนบุคคล 5 ตัวแปร ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ จำนวนสมาชิกในครัวเรือน ปัจจัยด้านสภาพเศรษฐกิจ ได้แก่ รายได้เฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยของครัวเรือนต่อเดือน ปัจจัยด้านค่านิยม ได้แก่ การรู้จักบริหาร การวางแผนจัดการเงิน (รับ - จ่าย) มีผลต่อการก่อหนี้ หากรายได้ในอนาคตเพิ่มขึ้น จะใช้จ่ายในปัจจุบันเพิ่มขึ้น สินค้าเงินผ่อนมีแรงจูงใจให้ซื้อสินค้ามากยิ่งขึ้น ค่าครองชีพสูงขึ้น สินค้ามีราคาแพงมากขึ้นมีผลต่อการก่อหนี้ นโยบายรัฐบาล มีผลต่อการก่อหนี้ ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานสถิติแห่งชาติ (2562) รายงานเชิงวิเคราะห์เรื่อง หนี้สินของครัวเรือนเกษตร พ.ศ. 2560 ศึกษาวัตถุประสงค์ในการกู้ยืมเงิน พบว่า ส่วนใหญ่กู้ยืมมาเพื่อใช้ในการเกษตรมากที่สุด รองลงมาคือ ใช้จ่ายเพื่อการอุปโภคบริโภคอื่น ๆ ในครัวเรือน ดังนั้นควรให้ความสำคัญกับปัจจัยดังกล่าวเพื่อนำไปวางแผนงาน และกำหนดนโยบายแก้ไขปัญหานี้สินครัวเรือนเกษตรได้อย่างเหมาะสม

2. ผลการศึกษาปัจจัยสังคม ที่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์การเกษตรท่าชะแอม จำกัด ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดที่สุด คือ ด้านค่านิยม ได้แก่ การประหยัดอดออมส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน โดยที่บุคคลมีการประหยัดอดออมที่ดีก็จะส่งผลให้การชำระหนี้สิน หรือการก่อหนี้สินเพิ่มขึ้นนั้นมีประสิทธิภาพมากขึ้น เหตุผลเพราะการที่ไม่นิยมวัตถุนิยมต่าง ๆ เช่น เสื้อผ้า กระเป๋า โทรศัพท์ เป็นต้น หรือนิยมพอเหมาะพอควรก็สามารถที่จะลดค่าใช้จ่ายลงไปด้วย การมีที่อยู่อาศัยที่หรูหราที่ส่งผลต่อการก่อหนี้ได้เช่นกัน ซึ่งสอดคล้องกับ ภัทราภรณ์ แก้วจรรย์ (2558) ได้ศึกษาภาวะหนี้สินของพนักงานจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นฯ ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยการเกิดหนี้สินเกิดจากค่าใช้จ่าย ในการผ่อนรถ ผ่อนบ้าน ปัจจัยค่านิยมความเชื่อโชคลาง การเข้าสังคม กระแสวัตถุนิยม เป็นการใช้จ่ายที่ฟุ่มเฟือยเกินความจำเป็น ก่อให้เกิดรายจ่ายและภาระหนี้สินตามรวมทั้งการทำงานที่มั่นคง มีสวัสดิการในการกู้ยืมเงิน และมีเงินเดือนที่แน่นอนทำให้ง่ายต่อการกู้ยืมเงินทั้งจากสวัสดิการของหน่วยงาน หรือสถาบันการเงินอื่น ๆ ก็ทำได้ง่ายขึ้นทำให้เกิดพฤติกรรมต่าง ๆ ที่ล้วนเป็นเหตุให้เกิดภาระหนี้สินได้ทั้งสิ้น รองลงมาคือ พฤติกรรมการบริโภค ได้แก่ ราคาสินค้าบริโภคมีราคาที่สูงขึ้นส่งผลต่อภาวะหนี้สินครัวเรือน เช่น อาหาร ของใช้ภายในครัวเรือนที่สูงขึ้น จำนวนเงินที่เหลือจากการบริโภคภายในครัวเรือนส่งผลต่อจำนวนเงินที่เหลือ หลังจากหักค่าใช้จ่ายต่าง ๆ ภายในครัวเรือน ภาวะสังคมนั้นส่งผลต่อภาวะหนี้สินไม่มาก และความต้องการขั้นพื้นฐาน เช่น ปัจจัยสี่ ความปลอดภัยต่าง ๆ การมีชื่อเสียง ก็ไม่ส่งผลต่อภาวะหนี้สินมากนัก สอดคล้องกับ ฐิติชญาภรณ์ สุรินทร์ (2560) ศึกษาเรื่อง ภาวะหนี้สินและการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพลกรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดหนี้สินของกำลังพล ประกอบด้วย 3 ปัจจัยด้วยกัน คือ 1. ปัจจัยส่วนบุคคล ได้แก่ อายุ ระดับเงินเดือน สถานภาพ การมีอายุยังน้อย ได้รับระดับเงินเดือนที่ไม่สูงมาก มีสวัสดิการน้อย มีภาระค่าใช้จ่ายในการครองชีพ อายุยังน้อยขาดความรู้ในการวางแผนค่าใช้จ่าย ขาดความยั้งคิด ส่งผลให้เกิดการใช้จ่ายเกินความจำเป็น 2. ปัจจัยพฤติกรรมและสังคม การบริโภค ค่านิยมการเข้าสังคมเพื่อนฝูง การใช้จ่ายที่เกินจำเป็น 3. ปัจจัยองค์การการได้รับสวัสดิการที่เพียงพอ ช่วยลดค่าใช้จ่ายของกำลังพล การออกระเบียบข้อบังคับการขอกู้ยืมเงินที่ชัดเจน ช่วยลดการก่อหนี้ของกำลังพลลงได้ ซึ่งทั้ง 3 ปัจจัยมีความสัมพันธ์กันที่ส่งผลต่อการเกิดหนี้สินของกำลังพล ผลการศึกษามาตรการ

การแก้ไขปัญหาที่ผ่านมา พบว่า กลุ่มตัวอย่างส่วนใหญ่มีระดับความคิดเห็นต่อการดำเนินโครงการหรือมาตรการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพลอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นแสดงให้เห็นว่าการดำเนินการที่ผ่านมามีวัตถุประสงค์ที่ชัดเจนสอดคล้องกับนโยบายผู้บังคับบัญชา แต่ยังไม่สามารถช่วยแก้ไขปัญหาหนี้สินของกำลังพลได้มาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลวิจัยไปใช้

จากการศึกษา ปัจจัยด้านเศรษฐกิจและสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนของสมาชิกสหกรณ์ การเกษตรทำแยะ จำกัด ปัจจัยด้านเศรษฐกิจที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินมากที่สุดคือ ด้านต้นทุนในการประกอบอาชีพ และปัจจัยด้านสังคมที่ส่งผลต่อปัญหาหนี้สินครัวเรือนมากที่สุดคือ ด้านค่านิยม การประหยัดและอดออม ดังนั้นหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน ควรร่วมมือกันสนับสนุนการประกอบอาชีพให้มั่นคงและยั่งยืน เพื่อลดหนี้สินครัวเรือนลงและมีเงินออมมากยิ่งขึ้น ควรมีการจัดอบรมสัมมนา อบรมปลูกฝังให้ประชาชนมีวินัยทางการเงิน เช่น การออมเงิน การจัดสรรเงินออมในทุก ๆ เดือน เป็นต้น

ข้อเสนอแนะในการศึกษาครั้งต่อไป

ให้ผู้สนใจค้นคว้าวิจัยใช้เครื่องมือวิจัยเชิงคุณภาพ เพื่อเจาะลึกด้วยการสัมภาษณ์ สังเกตการณ์ หรือ การสนทนากลุ่ม (Focus Group Disruption) โดยเก็บข้อมูลจากผู้เข้าร่วมสนทนา โดยมีผู้ดำเนินการสนทนาเป็นผู้จุดประเด็น ซึ่งจะทำได้ข้อมูลนอกเหนือจากการนำเสนอ และให้มีการวิจัยเชิงคุณภาพแล้วผู้วิจัยขอเสนอให้เป็นการทำวิจัยเชิงปริมาณด้วยเช่นกัน รวมถึงปรับเปลี่ยนสถานที่และกลุ่มประชากรในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

- กรมตรวจบัญชีสหกรณ์. (2563). **ภาวะเศรษฐกิจภาคสหกรณ์ไทย ปี 2563**. สืบค้น ตุลาคม 21, 2566, จาก https://www.cad.go.th/main.php?filename=infor_pavath.
- รัฐิชญาณมณ สุรินทร์. (2560). **ภาวะหนี้สินและการแก้ไขภาวะหนี้สินของกำลังพลกรมการสื่อสารทหาร กองบัญชาการกองทัพไทย**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. หนาการกรุงไทย. (2559). **เศรษฐกิจไทยในปัจจุบัน**. สืบค้น พฤศจิกายน 27, 2566, จาก <http://www.ktb.co.th/ktb/th/economy>.
- หนาการออมสิน. (2566). **สินเชื่อโครงการหนาการประชาชน**. สืบค้น ธันวาคม 10, 2566, จาก <https://www.gsb.or.th>.
- ภัทธารภรณ์ แก้วจรรย์. (2558). **ภาวะหนี้สินของพนักงานจ้างองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น กรณีศึกษา เทศบาลนครแหลมฉบัง อำเภอศรีราชา จังหวัดชลบุรี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พลอยปภัศ ไชยยานนท์, และวิจิตต์ศรี สงวนวงศ์. (2564). การวิเคราะห์สภาวะหนี้สินและปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ ต่อหนี้ของสมาชิกสหกรณ์การเกษตร ในเขตภาคเหนือ. **วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง**, 10(1), 63 - 75.
- สหกรณ์การเกษตรท่าแซะ. (2564). **การดำเนินธุรกิจของสหกรณ์**. สืบค้น พฤศจิกายน 26, 2566, จาก https://nikomthasaecoop.com/?fbclid=IwY2xjawJ22cNleHRuA2FlbQlxMABicmlkETFkBWZURW15anpRTVZRcWJiAR6ipx85nzcgZKkR1Xw6SFef5fdyQx1_72vLt_cEDelJ9cfuePSwiVUFYcdt-g_aem__BOm_nvea4BGsFs8gj0p8Q.
- สำนักงานสภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2564). **เศรษฐกิจไทยไตรมาสที่สองของ ปี 2564**. สืบค้น ธันวาคม 20, 2566, จาก https://www.nesdc.go.th/more_news.
- สำนักงานสถิติแห่งชาติ. (2562). **หนี้สินของครัวเรือนเกษตร พ.ศ. 2560**. สืบค้น เมษายน 8, 2563, จาก http://service.nso.go.th/nso/nsopublish/pubs/ebook/House_debt_2560/files/assets/basic-html/index.html#1.
- Cronbach, L. J. (1990). **Essentials of Psychological Testing** (5th ed). New York: Harper & Row.
- Yamane T. (1970). **Statistic: An introductory analysis**. Tokyo: Harper International Edition.

แนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

Guidelines Development of Human Resource Management in the
Digital Era for Educational Institutions in Khlong Lan District, Under
the Kamphaeng Phet Primary Educational Service Area Office 2

ตะวัน เขตคง,* และภูมิพิพัฒน์ รักพรมงคัล**

Tawan Katekhong, and Poompiphat Rukponmongkol

Received: September 23, 2024 Revised: November 16, 2024 Accepted: December 2, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล 2. เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน 3. หาแนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู จำนวน 175 คน วิจัยดำเนินการ มี 2 ขั้นตอน 1. ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาและเปรียบเทียบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล และ 2. การหาแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล เครื่องมือที่ใช้คือ แบบสอบถามและแบบสนทนากลุ่ม วิเคราะห์ข้อมูลโดยค่าความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน T-test และ One-way ANOVA

ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก และสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล โดยรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก 2. การเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน จำแนกตามขนาดโรงเรียน ในภาพรวม พบว่ามีความแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล 5 ด้าน พบว่า 1. ด้านการวางแผนกำลังคน สถานศึกษาควรวางแผนกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data) ในการวางแผนกำลังคน 2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร สถานศึกษาควรประชาสัมพันธ์การคัดเลือกบุคลากรผ่านช่องทางโซเชียลต่าง ๆ 3. ด้านการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาควรสร้าง

* นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Students of the Educational Administration Program, Kamphaeng Phet Rajabhat University

** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

Associate Professor, Ph.D., Department of Educational Administration, Kamphaeng Phet Rajabhat University

ฐานข้อมูลการฝึกอบรมและพัฒนาตนเองในรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย 4. ด้านการจํารงรักษาบุคลากร ผู้บริหาร
ควรใช้แพลตฟอร์มเพื่อการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ และ 5. ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร
สถานศึกษาควรใช้ซอฟต์แวร์ในการติดตามและบันทึกการทำงานของบุคลากร

คำสำคัญ: การบริหารงานบุคคล, แนวทางพัฒนา, ยุคดิจิทัล

Abstract

The objectives of this study were to: 1. examine the current conditions and challenges of human resource management in the digital era; 2. compare the current conditions of human resource management based on work experience and school size; and 3. propose guidelines for developing human resource management practices suited to the digital age. The sample comprised 175 school administrators and teachers. The research was conducted in two phases: 1. assessing current conditions, challenges, and comparisons, and 2. identifying development guidelines. Data collection instruments included questionnaires and focus group discussions. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, t-test, and one-way ANOVA.

The findings revealed that: 1. the overall current state and challenges of human resource management in the digital era were rated at a high level; 2. comparisons based on work experience showed no significant differences, whereas comparisons based on school size indicated statistically significant differences at the 0.01 level; and 3. five key guidelines were proposed for improving human resource management in the digital era: (i) Workforce Planning—institutions should adopt data-driven strategic workforce planning; (ii) Recruitment and Selection—institutions should promote recruitment activities through diverse social media channels; (iii) Personnel Development—institutions should create comprehensive, modern training and self-development databases; (iv) Personnel Retention—administrators should utilize efficient internal communication platforms; and (v) Personnel Performance Evaluation—institutions should employ software systems to monitor and document staff performance.

Keywords: Human Resource Management, Development Guidelines, Digital Era

บทนำ

ปัญหาการบริหารทรัพยากรมนุษย์ในปัจจุบันและแนวโน้มที่เกิดขึ้นในสังคมอนาคต ในสถานการณ์ตลาดแรงงานในไทยเป็นสิ่งที่ต้องเตรียมรับมืออย่างมาก เมื่อโลกก้าวเข้าสู่ยุคดิจิทัล (Digital Age) มากขึ้นเรื่อย ๆ ประเด็นหนึ่งที่โดดเด่นขึ้นตาม คือ เรื่องของการปฏิวัติทางอาชีพ (Career Disruption) ฝายที่ต้องปรับตัวมากที่สุดหรือเปลี่ยนโฉมหน้าแผนกตลอดจนปรับกลยุทธ์ แบบพลิกหน้ามือเป็นหลังมือใหม่หมด คือ ฝายทรัพยากรมนุษย์ การทำงานของทรัพยากรมนุษย์ในยุคนี้อาจเรียกได้ว่าเป็นการบริหารทรัพยากรมนุษย์ โดยใช้เทคโนโลยีดิจิทัล กล่าวคือ การทำงานต้องอิงอยู่บนเทคโนโลยีเป็นหลักเพื่อก้าวให้ทันกับเทคโนโลยี และแสดงให้เห็นว่าตามทันกระแสโลกที่เปลี่ยนแปลง บริหารจัดการหรือรับมือกับสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงและรวดเร็วได้อย่างมืออาชีพ สิ่งหนึ่งที่จะเป็นตัววัดและตัวกรองเพื่อให้ปรับตัวและรับมาปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมในแต่ละองค์การ คือ บุคลากรในองค์การ ซึ่งบุคลากรจะเป็นตัวแปรสำคัญและเป็นตัวชี้วัดว่าสิ่งต่าง ๆ ที่ทรัพยากรมนุษย์ได้นำมารีเริ่มจัดทำมีผลกระทบหรือผลประโยชน์ต่อบุคลากรและองค์การอย่างไร (ประคอง สุคนธจิตต์, 2562, หน้า 101)

การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นนี้ ส่งผลให้ประเทศไทยมีการพัฒนาเข้าสู่ยุคดิจิทัลเช่นกัน โดยแผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 ได้วางกรอบเป้าหมายการพัฒนาศักยภาพและขีดความสามารถของคนไทยให้มีทักษะความรู้ความสามารถ และสมรรถนะที่สอดคล้องกับความต้องการของตลาดแรงงานและการพัฒนาประเทศ ภายใต้งานกวดขันนอกรอบจากกระแสโลกาภิวัตน์ เพื่อให้คนไทยมีคุณภาพชีวิตที่ดี สังคมไทยเป็นสังคมคุณธรรม จริยธรรม และประเทศสามารถก้าวข้ามกับดักประเทศที่มีรายได้ปานกลางไปสู่ประเทศที่พัฒนาแล้ว ดังนั้นการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นเราต้องมีการพัฒนาที่ตัวบุคคลก่อน สิ่งที่สำคัญในการพัฒนาบุคคลหรือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ คือ การศึกษา การศึกษาจึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างคน สร้างสังคม และสร้างชาติ เป็นกลไกหลักในการพัฒนากำลังคนให้มีคุณภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1) ดังนั้นการจัดการศึกษาในยุคดิจิทัลจะประสบความสำเร็จ ได้นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือ ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษาในการบริหารงานภายในสถานศึกษา และต้องอาศัยประสบการณ์ของครูในการจัดการเรียนการสอน เพื่อพัฒนาผู้เรียนให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพ (สุกัญญา แซ่มซ้อย, 2564, หน้า 24)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีหน้าที่ดูแลรับผิดชอบโรงเรียนในสังกัดจำนวนทั้งสิ้น 180 โรงเรียน มีนโยบายปีการศึกษา 2566 ที่จะพัฒนาเพิ่มประสิทธิภาพระบบบริหารจัดการศึกษา โดยมีเป้าหมายให้สถานศึกษามีการนำระบบข้อมูลสารสนเทศและเทคโนโลยีดิจิทัล มาใช้ในการบริหารจัดการอย่างมีประสิทธิภาพ มีระบบการบริหารจัดการที่ได้มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพเหมาะสมกับบริบท จากรายงานผลการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคล ประจำปี พ.ศ. 2566 พบว่า อัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในภาพรวมของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีอัตรากำลังสายงานบริหารสถานศึกษา และสายงานการสอนต่ำกว่าเกณฑ์ที่สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (ก.ค.ศ.) กำหนด บุคลากรไม่ได้รับการจัดสรรคืนอัตรากำลังที่เกษียณอายุราชการในแต่ละปี บุคลากรที่ย้ายเข้าไม่ตรงตามวิชาเอกที่ต้องการ ขาดความต่อเนื่องในการปฏิบัติงาน บุคลากรบางส่วนไม่สามารถปฏิบัติตามจรรยาบรรณวิชาชีพครู บุคลากรบางส่วนไม่สามารถปรับตัวเข้ากับวัฒนธรรมองค์กรได้ บุคลากรบางส่วนโดนลงโทษทางวินัย บุคลากรบางส่วนขาด

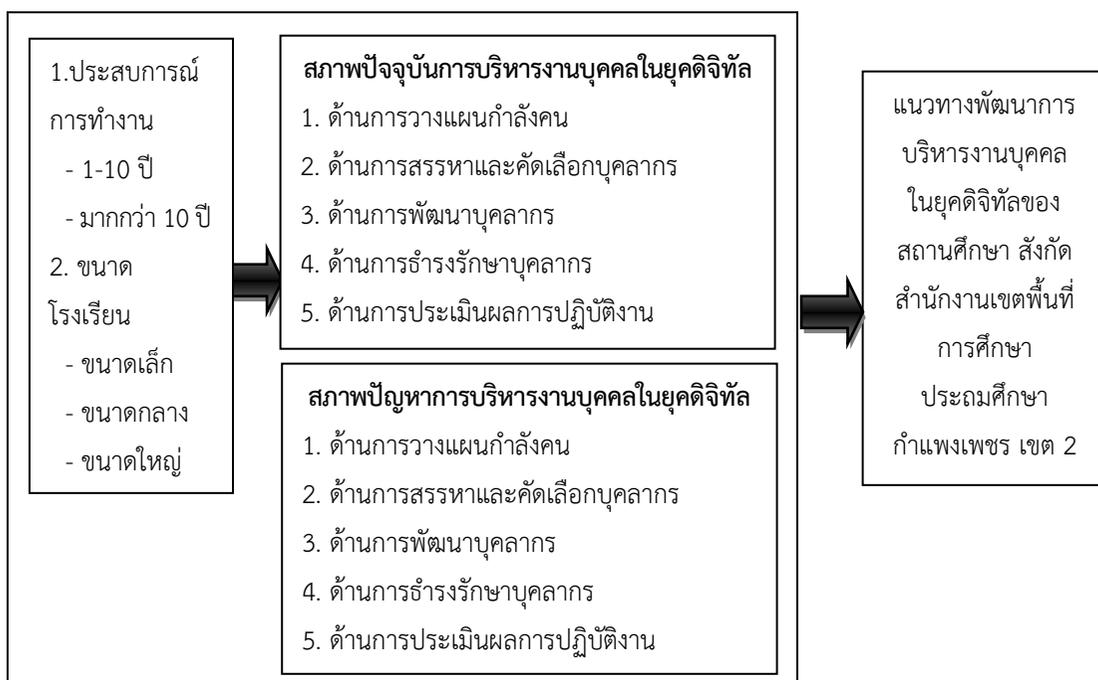
การพัฒนาตนเอง บุคลากรบางส่วนขาดทักษะในการปฏิบัติงานด้านเทคโนโลยี ทำให้ขาดความต่อเนื่องและเป็นปัญหาต่อการจัดการเรียนการสอนของสถานศึกษา และเป็นปัญหาในการติดต่อสื่อสาร รับ - ส่งข้อมูลจากหน่วยงานต้นสังกัดด้วย (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2, 2566, หน้า 48)

จากที่กล่าวมา ผู้วิจัยเป็นบุคลากรในสถานศึกษาอำเภอคลองลานประสบ ปัญหาสอดคล้องกับทางสำนักงานเขตพื้นที่ได้รายงานไว้ ทำให้ผู้วิจัยสนใจที่จะศึกษาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อที่จะนำข้อมูลที่ได้จากงานวิจัยไปพัฒนาและหาแนวทางขับเคลื่อนการบริหารงานบุคคลให้ประสบผลสำเร็จ และเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้มีประสิทธิภาพ และช่วยพัฒนาสถานศึกษาอย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประเภทการทำงานและขนาดโรงเรียน
3. เพื่อหาแนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 34 โรงเรียน รวมจำนวนทั้งสิ้น 320 คน

1.2 กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 16 คน และครูผู้สอน จำนวน 159 คน รวมจำนวน 175 คน โดยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตาราง Krejcie, & Morgan (1970, pp. 608 - 609) และใช้วิธีการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) แบบเป็นสัดส่วน โดยใช้กลุ่มโรงเรียน และขนาดโรงเรียน เป็นชั้นในการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 1 ฉบับ คือ แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน และสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ซึ่งประกอบด้วย 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม เป็นแบบสอบถามแบบตรวจสอบรายการ (Multiple Choices) ประกอบด้วย ตำแหน่ง เพศ ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ทำงาน

ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคล 5 ด้าน คือ 1. ด้านการวางแผนกำลังคน 2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร 3. ด้านการพัฒนาบุคลากร 4. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร และ 5. ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน โดยจำแนกข้อคำถามเป็นมาตราประเมินค่า 5 ระดับ (Rating Scale) ซึ่งมีค่าดัชนีความสอดคล้อง ตั้งแต่ 0.60 ถึง 1.00 และได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ เท่ากับ 0.961

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยใช้คำถามแบบกำหนดตัวเลือกให้เลือก (Multiple Response Questions) ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถตอบได้มากกว่า 1 ข้อ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ผู้วิจัยขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากมหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร เพื่อขอความอนุเคราะห์ผู้บริหารโรงเรียน และครูผู้สอนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการอนุญาตให้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

3.2 ผู้วิจัยขอหนังสือจากสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามถึงสถานศึกษาผ่าน Google Form ไปยังสถานศึกษา

3.3 ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยให้ผู้ตอบแบบสอบถาม ตอบแบบสอบถามผ่าน Google Form ทั้งหมด 175 คน คิดเป็นร้อยละ 100 แล้วผู้วิจัยตรวจสอบความถูกต้องและสมบูรณ์ในการตอบแบบสอบถาม และทำการวิเคราะห์ข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานการณ์ของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ (f) และหาค่าร้อยละ (%)

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยการหาค่าเฉลี่ย (\bar{x}) และหาค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) มีการแปลผลค่าเฉลี่ยตามเกณฑ์

4.3 วิเคราะห์สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 วิเคราะห์ข้อมูลโดยแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ และจัดลำดับ โดยวิเคราะห์จากผู้ตอบแบบสอบถามเลือกตอบมากที่สุด 3 อันดับแรก เป็นปัญหาที่ควรได้รับการพัฒนาในการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

4.4 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน โดยใช้วิธีการหาค่า T-test Independent และจำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยใช้วิธีการหาค่า F-test, One-way ANOVA เป็นการทดสอบเปรียบเทียบความแปรปรวนของข้อมูล 2 ชุด ที่ได้จากสมภาวะการทดสอบที่ต่างกัน และทดสอบความแตกต่างค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีการของเชฟเฟ้ (Scheffe') เพื่อทำการเปรียบเทียบความแตกต่าง

ผลการวิจัย

จากการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ผู้วิจัยจำแนกผลการวิจัยได้ ดังนี้

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปรากฏผลดังนี้

1.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวม 5 ด้าน

ข้อที่	รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
1	ด้านการวางแผนกำลังคน	3.83	0.71	มาก
2	ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร	3.82	0.77	มาก
3	ด้านการพัฒนาบุคลากร	3.92	0.79	มาก
4	ด้านการอํารงรักษาบุคลากร	3.94	0.77	มาก

ตาราง 1 แสดงค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวม 5 ด้าน (ต่อ)

ข้อที่	รายการ	\bar{x}	S.D.	แปลผล
5	ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร	3.87	0.77	มาก
	รวมเฉลี่ย	3.88	0.76	มาก

จากตาราง 1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยรวมและรายด้าน พบว่า โดยรวมค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 3.88$, S.D. = 0.76) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ด้านการดำรงรักษาบุคลากร ($\bar{x} = 3.94$, S.D. = 0.77) รองลงมา คือด้านการพัฒนาบุคลากร ($\bar{x} = 3.92$, S.D. = 0.79) และด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร

1.2 ผลการศึกษาสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ปรากฏผลดังตาราง 2

ตาราง 2 แสดงค่าความถี่และร้อยละ ของสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 โดยภาพรวม 5 ด้าน

ข้อที่	รายการ	f	%	อันดับ
1	ด้านการวางแผนกำลังคน	163	93.06	1
2	ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร	102	58.12	5
3	ด้านการพัฒนาบุคลากร	133	76.08	2
4	ด้านการดำรงรักษาบุคลากร	129	73.80	3
5	ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร	121	68.90	4
	รวมเฉลี่ย	129	73.99	-

จากตาราง 2 สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการวางแผนกำลังคน (f = 163, 93.06%) รองลงมาคือ ด้านการพัฒนาบุคลากร (f = 133, 76.08%) ด้านดำรงรักษาบุคลากร (f = 129, 73.80%) ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร (f = 121, 68.90%) และด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร (f = 102, 58.126%) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงานและขนาดโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน ปรากฏผลดังตาราง 3

ตาราง 3 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษาอำเภอคลองลาน	ประสบการณ์การทำงาน				t-test	Sig.
	ต่ำกว่า 10 ปี		10 ปีขึ้นไป			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการวางแผนกำลังคน	3.62	0.46	3.57	0.51	0.58	0.56
2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร	3.70	0.53	3.61	0.49	1.19	0.24
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร	3.82	0.49	3.75	0.54	0.81	0.42
4. ด้านการอำนวยการรักษาบุคลากร	3.87	0.51	3.73	0.59	1.70	0.09
5. ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร	3.82	0.50	3.70	0.51	1.48	0.14
รวมเฉลี่ย	3.77	0.43	3.68	0.46	1.33	0.18

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน ในภาพรวมและรายด้าน ไม่แตกต่างกัน

2.2 เปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน ปรากฏผลดังตาราง 4

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษา	df	SS	MS	F	Sig.
1. ด้านการวางแผนกำลังคน	2	7.257	3.628	20.254	0.000**
	172	30.813	0.179		
	174	38.069			

ตาราง 4 แสดงผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน (ต่อ)

การบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัล ของสถานศึกษา	df	SS	MS	F	Sig.
2. ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร	2	7.766	3.883	17.363	0.000**
	172	38.468	0.224		
	174	46.234			
3. ด้านการพัฒนาบุคลากร	2	6.297	3.149	13.977	0.000**
	172	38.748	0.225		
	174	45.045			
4. ด้านการอํารงรักษาบุคลากร	2	5.918	2.959	11.043	0.000**
	172	46.092	0.268		
	174	52.01			
5. ด้านการประเมินผลปฏิบัติงานของบุคลากร	2	3.492	1.746	7.371	0.000**
	172	40.739	0.237		
	174	44.23			
ภาพรวม	2	5.932	2.966	18.309	0.000**
	172	27.862	0.162		
	174	33.794			

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อพิจารณารายคู่ พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก มีสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 แตกต่างจากโรงเรียนขนาดกลางและโรงเรียนขนาดใหญ่

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

3.1 ด้านการวางแผนกำลังคน สถานศึกษาควรวางแผนกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data) โดยใช้ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการวางแผนกำลังคน เพื่อให้การตัดสินใจมีความแม่นยำมากขึ้น

3.2 ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร สถานศึกษาประชาสัมพันธ์การคัดเลือกบุคลากรผ่านช่องทางโซเชียลต่าง ๆ มีการแจ้งผลการคัดเลือกผ่านช่องทางโซเชียลที่สามารถตรวจสอบได้ ยืนยันตัวตนได้และเข้าถึงกลุ่มเป้าหมาย

3.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีในการสำรวจความต้องการการพัฒนาตนเอง และปรับปรุงประสิทธิภาพของบุคลากร

3.4 ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ผู้บริหารเผยแพร่กิจกรรมและผลงานของบุคลากรผ่านช่องทางโซเชียลที่หลากหลาย

3.5 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารกำหนดเกณฑ์ประเมินที่สอดคล้องกับงานที่มีอยู่และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสมให้ตรงกับงานและความต้องการของคน

อภิปรายผล

1. สภาพปัจจุบันและสภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ซึ่งมีรายละเอียด ดังนี้

1.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 ในภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า สถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 มีการบริหารงานบุคคลที่มีโครงสร้างการบริหารที่ชัดเจน ผู้บริหารมีความรู้ความเข้าใจในสภาพปัญหาในสถานศึกษาของตนเอง อาจเนื่องจากบุคลากรมีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาสถานศึกษาไปสู่เป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บุตรแสนคม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมทั้ง 5 ด้าน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ชญานิศ์ เปลียนดี (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก

1.2 สภาพปัญหาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 พบว่า ด้านที่มีปัญหาในภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ คือ ด้านการวางแผนกำลังคน รองลงมา ได้แก่ ด้านการพัฒนาบุคลากร และด้านธำรงรักษาบุคลากร ตามลำดับ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการวางแผนอัตรากำลังมีความสำคัญมากที่สุดในทุกสถานศึกษา ซึ่งจะเป็นสิ่งกำหนดจำนวนบุคลากรที่จะมาร่วมกันพัฒนานักเรียนและสถานศึกษาเพื่อให้คุณภาพนักเรียนและสถานศึกษามีประสิทธิภาพและเป็นไปตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพทุมธานี พบว่า การวางแผนอัตรากำลัง มีปัญหาที่พบคือ การจัดทำแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่งกำหนดคุณสมบัติของบุคลากรตามความรู้และความสามารถให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บุตรแสนคม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอลองหลวง จังหวัดพทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ด้านการวางแผนกำลังคนและกำหนดตำแหน่งของสถานศึกษาไม่มีความเหมาะสม

2. ผลการเปรียบเทียบสภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงานและขนาดโรงเรียน ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

2.1 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่าทั้งผู้บริหารและครูผู้สอน ต้องรับนโยบายจากต้นสังกัดแล้วนำมาปฏิบัติร่วมกันในสถานศึกษา แม้ว่าจะมีประเภทการดำเนินงานต่างกัน แต่ต้องทำงานร่วมกัน เพื่อให้บรรลุตามเป้าหมายของสถานศึกษาที่กำหนดไว้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ (2561) ได้ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 พบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1 จำแนกตามประเภทการดำเนินงาน ในภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

2.2 สภาพปัจจุบันการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน พบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการวิจัยออกมาเป็นเช่นนี้ อาจเป็นเพราะว่า ขนาดโรงเรียนต่างกัน จำนวนนักเรียนย่อมต่างกัน ซึ่งส่งผลต่อการได้รับเงินจัดสรรในการบริหารงานในสถานศึกษา อาจทำให้ไม่มีงบประมาณในการจัดซื้อเทคโนโลยีที่ทันสมัย ขาดระบบเครือข่ายที่เสถียร วัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีขาดแคลน จำนวนบุคลากรไม่เพียงพอ ทำให้ส่งผลกระทบต่อในการบริหารงานในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวสีอมา นามะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 พบว่า สภาพการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาปัตตานี เขต 2 จำแนกขนาดของโรงเรียนพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2

3.1 ด้านการวางแผนกำลังคน สถานศึกษาควรวางแผนกลยุทธ์ที่ขับเคลื่อนด้วยข้อมูล (Data) โดยใช้ข้อมูลและวิเคราะห์ข้อมูลในการวางแผนกำลังคน เพื่อให้การตัดสินใจมีความแม่นยำมากขึ้น ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการวางแผนกำลังคนที่ดีจะช่วยให้องค์กรสามารถคัดเลือกบุคลากรเข้ามาทำงานได้อย่างมีคุณภาพ มีทักษะความรู้ความสามารถที่ตอบโจทย์ สามารถเตรียมกำลังเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลงในอนาคตได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ณีธูธยาน์ รัตนิษฐมัท (2563) ได้ให้แนวทางพัฒนาการบริหารงานบุคคล ด้านการวางแผนอัตรากำลังไว้ว่า ควรมีการวิเคราะห์และคาดคะเนความต้องการบุคลากรในอนาคตอย่างเป็นระบบ เพื่อให้องค์กรมั่นใจว่ามีบุคลากรที่มีคุณสมบัติเหมาะสม และมีจำนวนเพียงพอกับการปฏิบัติงานในอนาคต และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สืบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา (2564) ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับการวางแผนอัตรากำลัง ไว้ว่าควรมีการคาดการณ์ความต้องการที่เกี่ยวข้องกับทรัพยากรมนุษย์ในองค์กร โดยพิจารณาถึงสภาพแวดล้อมภายในและภายนอก แนวโน้ม

ทิศทางและปัจจัยที่อาจเกิดขึ้นในอนาคต และผู้บริหารสถานศึกษาควรใช้แพลตฟอร์มการสื่อสารออนไลน์ เพื่อปรับปรุงการสื่อสารและความร่วมมือระหว่างทีมในสถานศึกษา

3.2 ด้านการสรรหาและคัดเลือกบุคลากร ผู้บริหารสถานศึกษาควรกำหนดเกณฑ์ในการคัดเลือกร่วมกับทุกฝ่ายให้ตรงกับความต้องการ ความจำเป็นของสถานศึกษา มีการแจ้งผลการคัดเลือกผ่านช่องทางโซเชียลที่สามารถตรวจสอบได้ ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่าการสรรหาบุคลากรในปัจจุบันจะใช้เทคโนโลยีทุกขั้นตอน และมีกลวิธีหลากหลายรูปแบบในการสรรหาและมีวิธีการดำเนินงานที่สะดวก รวดเร็ว โปร่งใส และตรวจสอบได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของสยามล กองสุทธิผล (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศึกษาธิการจังหวัด ผลการวิจัยพบว่า แนวทางพัฒนาด้านการสรรหาบุคลากรตรงกับความต้องการของสถานศึกษาและมีความโปร่งใส และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บุตรแสนคม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในยุครฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ได้ให้แนวทางไว้ว่าการสรรหาบุคลากรควรใช้เทคโนโลยีเข้ามาช่วยในการบริหารงานมากขึ้นในยุครฐานวิถีชีวิตใหม่

3.3 ด้านการพัฒนาบุคลากร สถานศึกษาควรใช้เทคโนโลยีในการสำรวจความต้องการการพัฒนาตนเองของบุคลากร เพื่อเสนอการฝึกอบรมและพัฒนาในรูปแบบที่หลากหลายและทันสมัย ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารพร้อมสนับสนุนบุคลากรให้ใช้เทคโนโลยีในการพัฒนาตนเองและนำมาพัฒนาองค์กรให้มีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษา มีการสนับสนุนส่งเสริมให้ครูและบุคลากรเข้าศึกษา อบรมสัมมนา ในหลักสูตรต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศศิวิมล คนเสี้ยว (2563) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครนายก ผลการวิจัยพบว่า การพัฒนาบุคลากรจะช่วยเสริมสร้างประสิทธิภาพในการทำงาน

3.4 ด้านการอํารงรักษาบุคลากร สถานศึกษาควรให้บุคลากรมีการใช้เทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารและการมีส่วนร่วม ใช้แพลตฟอร์มเพื่อการสื่อสารภายในที่มีประสิทธิภาพ เพื่อพัฒนาความสามารถและการสื่อสารที่ตระหว่างบุคลากร ทั้งนี้เพราะการทำงานโดยอาศัยเทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมและพร้อมใช้งานจะช่วยให้บุคลากรปฏิบัติงานด้วยความเต็มใจและมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สมบัติ บุตรแสนคม (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลในยุครฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี ให้แนวทางไว้ว่า การปฏิบัติงานรูปแบบออนไลน์และออฟไลน์ ของบุคลากรจะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวสีอมาณ หามะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัย ให้แนวทางไว้ว่า ควรสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ด้านเทคโนโลยีให้บุคลากรทุกคนในโรงเรียนเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการทำงาน และเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่

3.5 ด้านการประเมินผลการปฏิบัติงาน ผู้บริหารควรกำหนดเกณฑ์ประเมินให้สอดคล้องกับงานที่มีอยู่ และใช้เทคโนโลยีที่เหมาะสม ประเมิน ติดตามและบันทึกการทำงานของบุคลากรในสถานศึกษา และตรวจสอบการทำงานเพื่อให้แน่ใจว่าบุคลากรมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายที่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการกำหนดเกณฑ์ประเมินที่ชัดเจนจะช่วยใน

การประเมินทักษะ ความสามารถ และผลลัพธ์ของการปฏิบัติงานของบุคลากรมาตรฐานเดียวกัน และสร้างความเชื่อมั่นให้บุคลากรและชุมชน เพื่อให้มั่นใจว่าสถานศึกษามีการดำเนินงานอย่างมีประสิทธิภาพตามมาตรฐานการศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิภาดา สารมัย (2562) ได้ทำวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา ในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษามีการนิเทศ กำกับ ติดตาม บันทึก ข้อมูลข้าราชการครูและบุคลากร เพื่อหาแนวทางแก้ไข

และสอดคล้องกับงานวิจัยของ แวสีอมา น หามะ (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2 ผลการวิจัย ให้แนวทางไว้ว่า การประเมินควรกำหนดมาตรฐานกฎเกณฑ์ที่ชัดเจนในการพิจารณาการเลื่อนขั้นเงินเดือน การพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือน ต้องมีความโปร่งใสและสามารถตรวจสอบได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการวางแผนกำลังคน ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาพัฒนาเทคโนโลยีดิจิทัลวิเคราะห์ปัญหาการจัดทำคู่มือ และแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคล มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้นผู้บริหารและบุคลากรในสถานศึกษาควรร่วมมือกัน พัฒนา ศึกษาความรู้ทักษะด้านเทคโนโลยี แล้วนำมาจัดทำคู่มือ และแผนภูมิโครงสร้างการบริหารงานบุคคล เพื่อความรวดเร็ว คล่องตัว และลดภาระงานของครูในสถานศึกษา

2. ด้านการพัฒนาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาใช้เทคโนโลยีดิจิทัลจัดทำระบบข้อมูลการพัฒนาตนเองของบุคลากร มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรเป็นผู้นำด้านเทคโนโลยีให้กับบุคลากรในสถานศึกษา เป็นผู้จัดทำหรือเป็นผู้จัดหาหลักสูตรอบรม เพื่อทำระบบสารสนเทศการพัฒนาตนเองของครูทุกคนในสถานศึกษา เพื่อเป็นแหล่งสืบค้นข้อมูล และเป็นการขยายผลการอบรมเพื่อพัฒนาครูทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน

3. ด้านการธำรงรักษาบุคลากร ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาสืบค้นข้อมูลที่เชื่อถือได้จากแหล่งออนไลน์ สนับสนุนการทำงานของบุคลากรให้มีประสิทธิภาพ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ดังนั้น ผู้บริหารควรสนับสนุนการทำงานของบุคลากรด้านการใช้เทคโนโลยี โดยสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ งบประมาณ ระบบสัญญาณ และวิทยากรให้ความรู้ เพื่อพัฒนาบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถทักษะด้านเทคโนโลยีแล้วนำมา ร่วมกันพัฒนาคุณภาพการศึกษา สถานศึกษาให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีมาตรฐาน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษารูปแบบการบริหารงานบุคคลในยุคดิจิทัลที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการบริหารงาน เพื่อเป็นประโยชน์ในการบริหารสถานศึกษาในยุคนี้

2. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงในยุคไฮบริด เพื่อพัฒนาบุคคลในองค์กรให้เท่าทันการเปลี่ยนแปลงและทันสมัย

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 – 2579**. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค จำกัด.
- ชญาณิศก์ เปลี้นตี. (2564, พฤษภาคม - สิงหาคม). การบริหารงานบุคคลในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิษณุโลก เขต 1. **วารสาร มจร พุทธปัญญาปริทรรศน์**, 6(2), 85 - 96.
- ณัฐธยาน์ รัตนนิปฐมภัก. (2563). **กลยุทธ์การบริหารงานบุคคลของโรงเรียนเอกชนประเภทสามัญ สังกัดสำนักงานศึกษาธิการจังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาตรีบัณฑิต มหาวิทยาลัยนอร์ทกรุงเทพ.
- วิภาดา สารมัย. (2562). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาในเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรเวศน์.
- ประคอง สุคนธ์จิตต์. (2562). **ทรัพยากรมนุษย์ ยุค 4.0**. กรุงเทพฯ: คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- แวสือมาน หามะ. (2565). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 2**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ศศิวิมล คนเสียม. (2563). **การบริหารงานบุคคลของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาฉะเชิงเทรา เขต 2**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลธัญบุรี.
- ศยามล กองสุทธิพล. (2565). **แนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลของสำนักงานศึกษาจังหวัด**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนครศรีอยุธยา.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 2. (2566). **รายงานการบริหารและพัฒนาทรัพยากรบุคคลประจำปี 2566**. สืบค้น มีนาคม 7, 2567, จาก <https://www.kpp2.go.th/main/?=92&lang=TH>.
- สีบสกุล นรินทรางกูร ณ อยุธยา. (2564). **การบริหารทรัพยากรมนุษย์ทางการศึกษาแนวใหม่**. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุกัญญา แซ่มช้อย. (2564). **การบริหารสถานศึกษาในยุคดิจิทัล**. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุภาภรณ์ หาญณรงค์ชัยกิจ. (2561). **การศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาการบริหารงานบุคคลในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชุมพร เขต 1**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- สมบัติ บุตรแสนคม. (2565). **การบริหารงานบุคคลในยุคฐานวิถีชีวิตใหม่ ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา อำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.

Krejcie, Robert V., & Morgan, Daryle W. (1970). Determining Sample Size for Research Activities. *Education and Psychological Management*, 30(3), 608.

การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

Operation According to Educational Institution Safety Measures Under
The Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office

ชินนทร ชมภู,* กรวุฒิ แผนพรหม,** และสรชัย ชูชีพ***

Chaninthorn Chompoo, Korawut Phanprom, and Sunchai Chucheep

Received: April 14, 2024 Revised: May 25, 2024 Accepted: June 29, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน และ 2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน จำแนกตามประเภทโรงเรียนในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำนวน 332 คน โดยกำหนดสัดส่วนเป็น 25 : 75 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน และครู จำนวน 249 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มแบบง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสอบถาม จำนวน 70 ข้อ ที่มีความเชื่อมั่น 0.989 วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที การวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว และทดสอบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ

ผลการวิจัยพบว่า 1. การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก และ 2. การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษาพบว่าในภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านประเภทโรงเรียนในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษาพบว่าไม่แตกต่างกัน

คำสำคัญ: การดำเนินงาน, การเปรียบเทียบ, มาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา

* นักศึกษาลัทธิสุตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Graduate student in the Master of Education Program in Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

** อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Ph.D., Department of Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*** อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Ph.D., Department of Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

Abstract

This study aimed to: 1. examine the implementation of school safety measures, and 2. compare the implementation of these measures based on experience with safety training and school size. The sample consisted of 332 participants, including 83 school administrators and 249 teachers under the jurisdiction of the Chaiyaphum Secondary Educational Service Area Office. A stratified and simple random sampling method was employed. Data were collected using a 70-item questionnaire with a reliability coefficient of 0.989. Data analysis involved frequency distribution, percentage, mean, and standard deviation, with hypothesis testing conducted using t-tests, one-way ANOVA, and Scheffé's post hoc test.

The research findings revealed that: 1. the overall implementation of school safety measures was at a high level; and 2. significant differences in the implementation of school safety measures were found based on school size at the 0.05 level, while no significant differences were observed based on experience in receiving school safety training.

Keywords: Implementation, Comparison, School Safety Measures

บทนำ

โลกในศตวรรษที่ 21 มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ปัจจุบันโลกเต็มไปด้วยปัญหามากมายซึ่งแต่ละปัญหาที่เกิดขึ้นซับซ้อนกว่าในอดีตเนื่องจากความก้าวหน้าทางด้านเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีดิจิทัลที่ทำให้โลกไร้พรมแดน (กิตติพงษ์ พิศมร, และนำโชค อุ่นเวียง, 2564, ย่อหน้า 1) ส่งผลทำให้ประชากรโลกปรับตัวและมีวิถีการดำรงชีวิตที่เปลี่ยนไป ด้วยปัญหาการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นรวดเร็วนี้ การประชุมสหประชาชาติ (UN) ว่าด้วยการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ครั้งที่ 3 ณ เมืองเซนได ได้กำหนดกรอบดำเนินการเซนได เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ พ.ศ. 2558 - 2573 (กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย, 2559, หน้า 24) ในประเทศไทยได้มีการนำกรอบดำเนินการเซนไดมาขยายผลในประเทศ เพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติในบริบทของการพัฒนาและการปฏิบัติตามกรอบการดำเนินงานเซนไดเพื่อการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติ ปี 2558 - 2573 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ประเทศไทย เรื่องความมั่นคง ปลอดภัยจากภัยการเปลี่ยนแปลงทั้งในประเทศและนอกประเทศในทุกระดับ มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เพื่อเป็นแนวทางกรอบในการจัดการลดความเสี่ยงจากภัยพิบัติภายในประเทศ (สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ, 2561, หน้า 4 - 5)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานให้ความสำคัญในเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษาโดยตลอด โดยได้กำหนดกรอบแนวคิดความปลอดภัยสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ซึ่งเป็นกรอบแนวคิดตามคู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา เริ่มพิมพ์ครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2548 ต่อมาได้ปรับปรุงกรอบแนวคิดครั้งที่ 1 ปี พ.ศ. 2552 และในปี พ.ศ. 2556 ปรับปรุงกรอบแนวคิดครั้งที่ 2 (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2556, หน้า 2) และได้พัฒนามาเป็นคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา ปี 2564 โดยกำหนดมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา ได้แก่ ด้านการป้องกัน ด้านการปลูกฝัง และด้านการปราบปรามมาเป็นแนวปฏิบัติให้เกิดความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาอย่างยั่งยืน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 19) ในส่วนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิได้นำนโยบายมากำหนดแผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565 นโยบายที่ 1 ความปลอดภัย มุ่งเน้นให้สถานศึกษาในสังกัดพัฒนาระบบและกลไกในการดูแลความปลอดภัยให้กับผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษาและสถานศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2564, หน้า 29)

กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยภูมิ ร่วมกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทุกเขตในจังหวัดชัยภูมิรวมถึงสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ซึ่งข้อมูลจำนวนสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิที่เข้าร่วมการประเมินกิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัยในช่วงปี พ.ศ. 2563 - 2565 ใน พ.ศ. 2563 สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิเข้าร่วม จำนวน 1 โรงเรียน พ.ศ. 2564 มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิเข้าร่วม จำนวน 4 โรงเรียน และ พ.ศ. 2565 มีสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิเข้าร่วม จำนวน 7 จากทั้งหมด 37 โรงเรียน (สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยภูมิ, 2565, หน้า 1 - 3) จากการเข้าร่วมของสถานศึกษาในสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิยังเป็นเพียงส่วนน้อยที่เข้าร่วม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงปัญหาในการดำเนินงาน ความปลอดภัยสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ และผลการประเมิน ในช่วง พ.ศ. 2563 - 2565 มีความแตกต่างกันตามขนาด

ของสถานศึกษา จึงอนุมานได้ว่าการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิอาจแตกต่างกันตามขนาดของสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง, และจันทรีศัน ภูติอริยวัฒน์ (2561, หน้า 57) ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่าการจัดการความปลอดภัยสถานศึกษาขนาดต่างกัน มีการจัดการความปลอดภัยสถานศึกษาที่แตกต่างกันหรืออาจเป็นเพราะความไม่พร้อมของสถานศึกษาในการเข้าร่วมประเมินจากบุคลากรภายในสถานศึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานความปลอดภัยภายในสถานศึกษา ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศิริพรรณ เกตุแก้ว (2557, หน้า 176) ได้อภิปรายผลการวิจัยไว้ว่า จากการศึกษาผู้รับผิดชอบการดำเนินการรักษาความปลอดภัยครั้งหนึ่งไม่มีประสบการณ์เข้าอบรมสัมมนาในเรื่องความปลอดภัย ทำการดำเนินงานด้านความปลอดภัยมีปัญหา จากผลการประเมินจึงอนุมานได้ว่าการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิอาจแตกต่างกันตามประสบการณ์เข้าอบรมในเรื่องความปลอดภัย

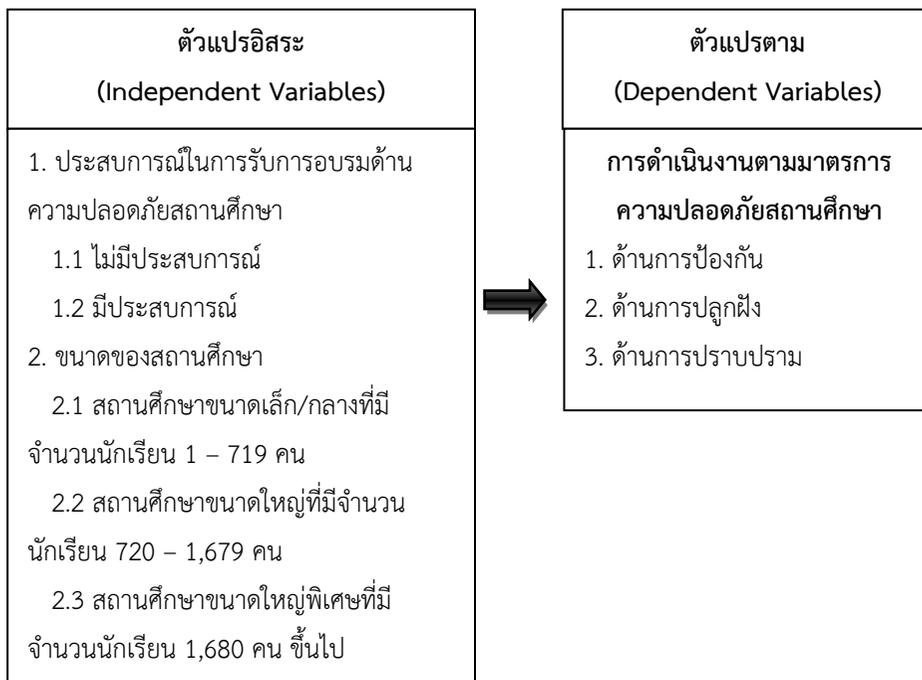
จากที่กล่าวมาข้างต้น งานวิจัยนี้จึงมุ่งศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ว่าโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมินั้นมีการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษามากน้อยเพียงใด ทั้งนี้เพื่อใช้เป็นข้อมูลสารสนเทศให้แก่ผู้เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาเป็นแนวทางในการพัฒนาและดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา รวมทั้งหน่วยงานต้นสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ได้ใช้เป็นข้อมูลเพื่อให้เกิดการพัฒนาคุณภาพของการบริหารจัดการการศึกษาภายใต้องค์ประกอบที่เกี่ยวข้องในเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษา

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ
2. เพื่อเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิจำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษาและขนาดของสถานศึกษา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง เรื่อง การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้ยึดกรอบแนวคิดเรื่องมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาตามคู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษาของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2564, หน้า 18 - 19) กรอบแนวคิดแสดงดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2565 จำแนกเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 102 คน และครู จำนวน 1,835 คน รวมทั้งสิ้น 1,937 คน ข้อมูล ณ วันที่ 25 มกราคม พ.ศ. 2565 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ, 2565, หน้า 28 - 30)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูที่ปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ปีการศึกษา 2565 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใส่สูตรของ Yamane (1973, p.1089) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ยอมให้มีความคลาดเคลื่อน .05 ในการคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 332 คน แต่เนื่องจากผู้บริหารสถานศึกษามีจำนวนน้อยกว่าครู ผู้วิจัยจึงกำหนดสัดส่วนร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง 25 : 75 โดยเป็นผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 83 คน และครู จำนวน 249 คน แล้วดำเนินการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิและการสุ่มแบบง่าย

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ซึ่งได้ศึกษาข้อมูลจากเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยที่ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.989 แบ่งออกเป็น 3 ตอนประกอบด้วย

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยแบ่งเป็น 3 หัวข้อ ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง ประสบการณ์ ในการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

ตอนที่ 2 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา เป็นแบบสอบถามรูปแบบมาตราส่วน ประเมินค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ โดยมีข้อคำถามแบ่งเป็น ด้านป้องกัน จำนวน 41 ข้อ ด้านปลูกฝัง จำนวน 11 ข้อ และด้านการปราบปราม จำนวน 18 ข้อรวมข้อคำถามทั้งหมด 70 ข้อ

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะ คำถามมีลักษณะเป็นแบบสอบถามปลายเปิด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในการค้นคว้าอิสระตามขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลไปยัง สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

3.2 เมื่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ อนุญาตให้เก็บข้อมูลแล้ว ผู้วิจัยดำเนินการ ขออนุญาตจากคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษา และที่เป็นกลุ่มตัวอย่างให้การตอบแบบสอบถาม

3.3 จัดส่งหนังสือขอความอนุเคราะห์เก็บข้อมูล พร้อมแบบสอบถามที่ใส่รหัสกำกับแล้วไปถึงผู้ตอบ แบบสอบถามที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้ฟอร์มเก็บข้อมูลออนไลน์ (Google Forms)

3.4 ผู้วิจัยติดตามการเก็บข้อมูลโดยใช้ฟอร์มเก็บข้อมูลออนไลน์ (Google Forms) โดยการตรวจสอบ ความสมบูรณ์ความถูกต้องของแบบสอบถามเพื่อนำข้อมูลไปวิเคราะห์ต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ซึ่งมีขั้นตอนการวิเคราะห์ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 วิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage) แล้วนำเสนอผลการวิจัยในรูปแบบตาราง

ขั้นตอนที่ 2 วิเคราะห์การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน (Standard Deviation) และนำเสนอในรูปตารางวิเคราะห์ค่าสถิติ และมีการบรรยายได้ตารางประกอบ

ขั้นตอนที่ 3 เปรียบเทียบความแตกต่างการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิจำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบที (T-test) และเมื่อจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จะทดสอบ Homogeneity of Variances และทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ด้วยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้สรุปผลการศึกษา ดังนี้

1. ผลการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.1 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา แสดงดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ในภาพรวม

การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา	ระดับการดำเนินการ			
	\bar{x}	S.D.	ความหมาย	อันดับ
1. ด้านการป้องกัน	4.482	0.48	มาก	1
2. ด้านการปลูกฝัง	4.481	0.50	มาก	2
3. ด้านการปราบปราม	4.319	0.72	มาก	3
ภาพรวม	4.427	0.51	มาก	

จากตาราง 1 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิในภาพรวมอยู่ระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ 1. ด้านการป้องกัน 2. ด้านการปลูกฝัง และ 3. ด้านการปราบปราม ตามลำดับ โดยแต่ละด้านดำเนินการดังนี้

ด้านการป้องกัน ข้อที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการประชุม ชี้แจง การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาร่วมกับบุคลากร ภาศิเครือข่าย และหน่วยงานองค์กร ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องเป็นประจำทุกปี และสถานศึกษามีการมอบหมายให้ครูประจำชั้น/ครูที่ปรึกษา มีหน้าที่ในการประเมินนักเรียนรายบุคคลเป็นประจำทุกปี ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูล จัดระบบหมวดหมู่สารสนเทศ

ด้านการปลูกฝัง ข้อที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการจัดประชุมครู และบุคลากรทางการศึกษาเพื่อชี้แจงแนวทางเกี่ยวกับความปลอดภัยในสถานศึกษา ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดได้แก่ สถานศึกษามีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์ที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน

ด้านการปราบปราม ข้อที่มีการดำเนินงานมากที่สุด คือ สถานศึกษามีการสร้างขวัญกำลังใจ โดยการติดตามเยี่ยมเยียนอย่างสม่ำเสมอ และสถานศึกษามีการรายงานเหตุการณ์ต่อผู้บังคับบัญชาหน่วยงานต้นสังกัด

ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ สถานศึกษามีการประสานงานเครือข่ายการมีส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

2.1 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา แสดงดังตาราง 2

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา

การดำเนินงานตามมาตรการ ความปลอดภัยสถานศึกษา	ประสบการณ์ในการรับการอบรม ด้านความปลอดภัยสถานศึกษา				t	p
	มีประสบการณ์		ไม่มีประสบการณ์			
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.		
1. ด้านการป้องกัน	4.51	0.50	4.45	0.47	1.049	.295
2. ด้านการปลูกฝัง	4.50	0.52	4.45	0.49	0.861	.390
3. ด้านการปราบปราม	4.31	0.75	4.31	0.69	0.006	.995
ภาพรวม	4.44	0.53	4.41	0.50	.621	.535

จากตาราง 2 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนที่มีและไม่มีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษามีการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน

2.2 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิจำแนกตามขนาดของสถานศึกษา มีการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05 แสดงดังตาราง 3 โดยผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ด้วยวิธีของ Scheffe แสดงดังตาราง 4, 5 และ 6

ตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา	แหล่งความแปรปรวน	SS	df	MS	F	p
1. ด้านการป้องกัน	ระหว่างกลุ่ม	9.285	2	4.642	21.850	.000*
	ภายในกลุ่ม	69.901	329	0.212		
	รวม	79.186	331			
2. ด้านการปลูกฝัง	ระหว่างกลุ่ม	9.843	2	4.921	21.369	.000*
	ภายในกลุ่ม	75.773	329	0.230		
	รวม	85.616	331			
3. ด้านการปราบปราม	ระหว่างกลุ่ม	6.174	2	3.087	6.098	.003*
	ภายในกลุ่ม	166.549	329	0.506		
	รวม	172.723	331			
ภาพรวม	ระหว่างกลุ่ม	8.278	2	4.139	17.087	.000*
	ภายในกลุ่ม	79.697	329	0.242		
	รวม	87.975	331			

จากตาราง 3 ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า โรงเรียนขนาดเล็ก/กลางขนาดใหญ่ และขนาดใหญ่พิเศษ มีการดำเนินงานตามมาตรการ ความปลอดภัยสถานศึกษา ในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติระดับ .05

ตาราง 4 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการป้องกัน จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	ขนาดของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ขนาดเล็ก/กลาง	ขนาดใหญ่	ขนาดใหญ่พิเศษ
		\bar{x}	4.27	4.49	4.65
ด้านการป้องกัน	ขนาดเล็ก/กลาง	4.27	-	-0.221*	-0.381*
	ขนาดใหญ่	4.49	-	-	-0.160
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.65	-	-	-

จากตาราง 4 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ด้านการป้องกันแตกต่างกัน จำนวน 2 รายคู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก/กลางแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็ก/กลาง แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 5 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการปลูกฝัง จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	ขนาดของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ขนาด เล็ก/กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่พิเศษ
		\bar{x}	4.26	4.50	4.65
ด้านการปลูกฝัง	ขนาดเล็ก/กลาง	4.26	-	-0.241*	-0.391*
	ขนาดใหญ่	4.50	-	-	-1.150
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.65	-	-	-

จากตาราง 5 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ด้านการปลูกฝังแตกต่างกัน จำนวน 2 รายคู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก/กลาง แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่ และสถานศึกษาขนาดเล็ก/กลาง แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตาราง 6 ผลการเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัย สถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการปราบปราม จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา

ด้าน	ขนาดของสถานศึกษา	ค่าเฉลี่ย	ขนาด เล็ก/กลาง	ขนาด ใหญ่	ขนาด ใหญ่พิเศษ
		\bar{x}	4.16	4.28	4.47
ด้านการปราบปราม	ขนาดเล็ก/กลาง	4.16	-	-0.119	-0.308*
	ขนาดใหญ่	4.28	-	-	-1.890
	ขนาดใหญ่พิเศษ	4.47	-	-	-

จากตาราง 6 ผลการทดสอบความแตกต่างรายคู่ พบว่า ด้านการปราบปรามแตกต่างกัน จำนวน 1 รายคู่ ได้แก่ สถานศึกษาขนาดเล็ก/กลาง แตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยได้อภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่ตั้งไว้ ดังนี้

1. การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

1.1 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการป้องกัน ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ให้ความสำคัญกับการดำเนินการเพื่อไม่ให้เกิดปัญหา อุบัติเหตุ หรือความปลอดภัยต่อนักเรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษา จึงกำหนดนโยบายสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาให้ดำเนินการป้องกันปัจจัยเสี่ยงต่าง ๆ เพื่อไม่ให้เกิดขึ้นทั้งภายในสถานศึกษา และบริเวณโดยรอบสถานศึกษา หรือลดความรุนแรงของปัญหาให้ลดน้อยลงเมื่อเกิดเหตุขึ้น สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้สรุปผลการดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไว้ว่า นักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้รับการดูแลช่วยเหลือผ่านการดำเนินงานตามโครงการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน และโครงการป้องกันและแก้ไขปัญหาเสพติดในสถานศึกษา ส่งผลให้นักเรียนมีทักษะชีวิต มีความสามารถในการดูแลตนเอง ทั้งทางด้านร่างกายและจิตใจ ให้ปลอดภัยจากภัยต่าง ๆ ที่เกิดจากสภาพแวดล้อมทางสังคม รวมทั้งมีภูมิคุ้มกันในการป้องกันปัญหาเสพติด สอดคล้องกับงานวิจัยของ อติศรดีปานธรรม (2561) ศึกษาการพัฒนาารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ภาพรวมอยู่ในระดับมาก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง, และจันทร์ศม ภูติอริยวัฒน์ (2561) ได้ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1 ใน 3 ด้าน โดยรวมมีการปฏิบัติในระดับมาก

1.2 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการปลูกฝัง ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิให้ความสำคัญกับการดำเนินการเกี่ยวกับการเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ จิตสำนึก เจตคติที่ดีและการสร้างเสริมประสบการณ์เพื่อให้เกิดทักษะในการป้องกันภัยให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยมุ่งกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาในสังกัดเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างจิตสำนึก เจตคติที่ดีในเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษาผ่านการพัฒนาหลักสูตรการเรียนการสอนในสถานศึกษา กิจกรรมเสริมหลักสูตร โครงการต่าง ๆ พร้อมสนับสนุนส่งเสริม กำกับ ติดตาม การจัดอบรมให้ความรู้ให้แก่ นักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษาได้มีความเข้าใจในเรื่องความปลอดภัยสถานศึกษาของสถานศึกษาในสังกัดอย่างต่อเนื่อง สอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้สรุปผลการดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไว้ว่านักเรียนในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้รับการส่งเสริมในเรื่องคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ของผู้เรียนผ่านโครงการต่าง ๆ ส่งผลให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ เกิดทักษะการคิดและมีภูมิคุ้มกันการใช้สื่อสังคมออนไลน์ในเชิงบวก และมีคุณลักษณะและพฤติกรรมที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุข สอดคล้องกับงานวิจัยของ กนกอร อุณสถานนท์ (2563)

ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร เขต 2 ผลการวิจัยพบว่า ด้านการจัดสวัสดิศึกษาอยู่ในระดับมากดังนั้น จึงควรมีการจัดสวัสดิศึกษาในโรงเรียน เพื่อป้องกันเหตุที่ไม่คาดคิด สอดคล้องกับ สุเมธ ไทยกลาง, สถาพร สังขาสุทธิรักษ์, และโสภณ เพ็ชรพวง (2565) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความปลอดภัยสถานศึกษา วัดศิรีวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า ผลการศึกษาสภาพการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความปลอดภัย ในสถานศึกษาวัดศิรีวง โดยรวมอยู่ในระดับมาก

1.3 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ด้านการปราบปราม ในภาพรวมอยู่ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิให้ความสำคัญกับการดำเนินการจัดการแก้ไขปัญหากรณีเกิดเหตุความปลอดภัยในสถานศึกษา โดยมุ่งกำหนดนโยบายการช่วยเหลือ เยียวยา พันฟูจิตใจบุคคลผู้ประสบเหตุความปลอดภัย และดำเนินการตามขั้นตอนของกฎหมายเพื่อคุ้มครองนักเรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ให้ทุกสถานศึกษาในสังกัดดำเนินการกรณีเกิดเหตุขึ้นให้อยู่ในความปลอดภัย โดยมุ่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และการส่งเสริมให้สถานศึกษานำเสนอสื่อทางด้านความปลอดภัย ในด้านการซ้อมการปฏิบัติตนเมื่อมีเหตุเกิดขึ้น หรือสื่อให้ความรู้ด้านความปลอดภัย และกฎหมายการดำเนินการด้านความปลอดภัย ในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2566) ได้สรุปผลการดำเนินการตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566 ไว้ว่าสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานได้มุ่งดำเนินการดูแลช่วยเหลือและคุ้มครองนักเรียน โดยการบูรณาการความร่วมมือทางวิชาการ เพื่อพัฒนาระบบสารสนเทศ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนในการศึกษาขั้นพื้นฐาน ส่งต่อข้อมูลความเสี่ยงด้านพฤติกรรม อารมณ์ สังคมและสุขภาพจิต ให้ได้รับการดูแลช่วยเหลือจากผู้เชี่ยวชาญผ่านระบบดิจิทัล School Health HERO ส่งผลให้สร้างความมั่นใจและความเชื่อมั่นให้แก่ผู้เรียน ครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ปกครอง และประชาชนทั่วไป ในการที่จะได้เรียนรู้อย่างมีคุณภาพ และเกิดความปลอดภัยอย่างมั่นคงและยั่งยืน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุรัชย์ ไวยวรรณจิตร, สุโรยา หนิเร่, รุ่งโรจน์ ชอบหวาน, มูฮำหมัดราฟิร มะเก็ง, และอับดุลคอลิก อรรอฮิมีย (2564) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบและระบบนิเวศสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ช่วยเยียวยาส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีต่อเด็กและเยาวชน ในสถานศึกษาเพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้ ผลการวิจัยพบว่า รูปแบบสื่อความปลอดภัยและสร้างสรรค์ช่วยเยียวยาส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีต่อเด็กได้ และสามารถลดผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงได้ และยังสอดคล้องกับงานวิจัยของ Zhe, & Nickerson (2007) ได้ศึกษาวิจัยเรื่อง ผลกระทบของการฝึกซ้อมสถานการณ์ฉุกเฉินผู้บุกรุกต่อความรู้ ระดับความวิตกกังวล และความรู้สึกลปลอดภัยในโรงเรียนของเด็ก ผลวิจัยพบว่า การฝึกซ้อมสถานการณ์ฉุกเฉินผู้บุกรุกสามารถช่วยเพิ่มความรู้เกี่ยวกับขั้นตอนการปฏิบัติตนในสถานการณ์ฉุกเฉินของผู้บุกรุกในเด็กได้ และการฝึกซ้อมสถานการณ์ฉุกเฉินอาจไม่ส่งผลกระทบต่อระดับความวิตกกังวลและความรู้สึกลปลอดภัยในโรงเรียนของเด็ก และสอดคล้องกับงานวิจัยของ Garcia (2003) ได้ศึกษาวิจัยเรื่องประสิทธิภาพที่รับรู้ของเทคโนโลยีความปลอดภัยในโรงเรียนของสหรัฐอเมริกาโดยวิธีการสำรวจทางโทรศัพท์กับผู้บริหารด้านความปลอดภัยในโรงเรียน 41 คนจาก 15 รัฐ ผลวิจัยพบว่า เทคโนโลยีความปลอดภัยเป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการปรับปรุงความปลอดภัย

ในโรงเรียน อย่างไรก็ตาม สิ่งสำคัญคือ ต้องพิจารณาปัจจัยต่าง ๆ เช่น ต้นทุน ความเป็นส่วนตัว และผลกระทบต่อความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

2. ผลการเปรียบเทียบการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา และขนาดของสถานศึกษา

2.1 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมไม่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียน ขับเคลื่อนการดำเนินงานโดยผู้บริหารสถานศึกษา ซึ่งโดยบริบทของผู้บริหารสถานศึกษาส่วนใหญ่แล้วมีประสบการณ์ในการรับการอบรมด้านความปลอดภัยสถานศึกษาประกอบกับผู้บริหารสถานศึกษามีประสบการณ์จากการผ่านการเป็นครูจึงสามารถนำประสบการณ์การด้านความปลอดภัยมาบริหารจัดการในสถานศึกษา กำกับ ติดตาม สนับสนุน ส่งเสริมการดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาของครูหรือผู้ได้รับมอบหมายได้มีความรู้ ความเข้าใจในการปฏิบัติงาน และพัฒนางานด้านการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาสูงขึ้นได้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุชีรา ใจหวัง, และจันทร์ศม์ ภูติอริยวัฒน์ (2561) ศึกษางานวิจัยเรื่อง การศึกษาการจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผลการวิจัยพบว่า การเปรียบเทียบการจัดการความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 จำแนกตามประสบการณ์การทำงาน พบว่า โดยรวมไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ จำแนกตามขนาดของสถานศึกษา พบว่า ในภาพรวมแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาที่มีขนาดต่างกันย่อมมีความพร้อมในการดำเนินการด้านต่าง ๆ ในการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาต่าง ๆ กัน ทั้งด้านบุคลากร สถานศึกษาขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษมีภาระงานเฉลี่ยต่อคนไม่มากทำให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาถูกกระจายไปยังบุคคลต่าง ๆ ส่งผลให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษามีประสิทธิภาพขึ้น ซึ่งแตกต่างจากสถานศึกษาขนาดเล็ก/กลางซึ่งมีบุคลากรในสถานศึกษาน้อยกว่าขนาดใหญ่ และใหญ่พิเศษ ทำให้ภาระงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาถูกมอบหมายให้บุคลากรน้อยกว่า จึงอาจส่งผลให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาไม่มีประสิทธิภาพเทียบเท่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ และขนาดใหญพิเศษ รวมถึงในด้านงบประมาณที่ได้รับจัดสรรแตกต่างกัน ทำให้การดำเนินงานด้านความปลอดภัยสถานศึกษาของขนาดสถานศึกษาแต่ละขนาดมีข้อจำกัดด้านการดำเนินงานให้เกิดประสิทธิภาพ การดำเนินงานแตกต่างกัน แต่เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า ในด้านการป้องกัน และด้านการปลูกฝังมีการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา ตามขนาดของสถานศึกษา ขนาดเล็ก/กลาง ขนาดใหญ่ และขนาดใหญพิเศษ แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนด้านการปราบปราม เมื่อเปรียบเทียบค่าเฉลี่ยรายคู่ พบว่า การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของสถานศึกษาขนาดเล็ก/กลางแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ และสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษแตกต่างกับสถานศึกษาขนาดเล็ก/กลาง สอดคล้อง

กับงานวิจัยของ กนกอร อุณสถานนท์ (2563) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า สถานศึกษาที่มีขนาดต่างกัน มีการบริหารด้านความปลอดภัยแตกต่างกันทั้งภาพรวม และรายด้านอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษาของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการป้องกัน พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการวิเคราะห์ข้อมูล จัดระบบหมวดหมู่สารสนเทศ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิควรกำหนดนโยบาย กลยุทธ์ ยุทธศาสตร์ แนวปฏิบัติ และแนวทางการปฏิบัติให้สถานศึกษาในสังกัดวิเคราะห์ข้อมูล จัดระบบหมวดหมู่สารสนเทศ ผ่านการดำเนินงานสู่การปฏิบัติในสถานศึกษาในทุกโรงเรียนเพื่อพัฒนากระบวนการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา

2. ด้านการปลูกฝัง พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษา และสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมเสริมทักษะประสบการณ์ที่เน้นการลงมือปฏิบัติที่เชื่อมโยงกับการดำเนินชีวิตประจำวัน ซึ่งมีค่าเฉลี่ยเท่ากัน ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิควรจัดให้มีการจัดอบรมเชิงปฏิบัติการด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาให้แก่ ครู บุคลากร ทางการศึกษา และนักเรียนหรือแกนนำครูในแต่ละสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจด้านการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา รวมถึงให้สถานศึกษาในสังกัดขยายผลการอบรมสอดแทรกด้านความปลอดภัยสถานศึกษาในกิจกรรมวันสำคัญต่าง ๆ ทางการศึกษาเพื่อการยกระดับการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา

3. ด้านการปราบปราม พบว่าข้อที่มีค่าเฉลี่ยน้อยสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการประสานงานเครือข่าย การมีส่วนร่วมเพื่อให้ความช่วยเหลือได้ทันเหตุการณ์ ดังนั้นสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิควรกำหนดนโยบายให้สถานศึกษาสร้างเครือข่ายด้านความปลอดภัย โดยเริ่มจากเครือข่ายความปลอดภัยสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิทั้ง 37 โรงเรียน สู่สถานศึกษาสังกัดองค์การบริหารส่วนจังหวัด และหน่วยงานรัฐต่าง ๆ เช่น สถานีตำรวจ สถานีดับเพลิง โรงพยาบาล เป็นต้น บริเวณรอบสถานศึกษา เพื่อเสริมสร้างการดำเนินความปลอดภัยในระดับพื้นที่ให้มีความเข้มแข็งส่งผลต่อการพัฒนาประสิทธิภาพการดำเนินงานตามมาตรการความปลอดภัยสถานศึกษา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาวิจัยเพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เสริมสร้างความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

2. ควรศึกษาวิจัยเพื่อนำเสนอแนวทางพัฒนาการบริหารจัดการสถานศึกษาที่เสริมสร้างความปลอดภัยสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ

เอกสารอ้างอิง

- กนกอร อุ่นสถานนท์. (2563, พฤษภาคม - สิงหาคม). การบริหารด้านความปลอดภัยของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 กรุงเทพมหานคร. *วารสารวไลยอลงกรณ์ปริทัศน์*, 10(2), 1 - 14.
- กรมป้องกันและบรรเทาสาธารณภัย. (2559). *การลดความเสี่ยงจากสาธารณภัย*. กรุงเทพฯ: เวิร์ค พรีนติ้ง.
- กิตติพงษ์ พิศมร, และนำโชค อุ่นเวียง. (2564). *โลกในศตวรรษที่ 21*. สืบค้น สิงหาคม 6, 2564, จาก <https://www.truelookpanya.com/learning/detail/34764>.
- ศิริพรรณ เกตุแก้ว. (2557, กรกฎาคม - กันยายน). การดำเนินการรักษาความปลอดภัยตามมาตรการป้องกันและแก้ไขปัญหาทางสังคมของโรงเรียนประถมศึกษา. *วารสารอิเล็กทรอนิกส์ทางการศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*, 3(14), 176 - 296.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชัยภูมิ. (2564). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. ชัยภูมิ: ผู้แต่ง.
- _____. (2565). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. ชัยภูมิ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานเลขาธิการของคณะกรรมการยุทธศาสตร์ชาติ. (2561). *ยุทธศาสตร์ชาติ พ.ศ. 2561 - 2580*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2556). *คู่มือแนวทางปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยของสถานศึกษา ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2556 (ปรับปรุงครั้งที่ 2)*. กรุงเทพฯ: สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.
- _____. (2564). *คู่มือการดำเนินงานความปลอดภัยสถานศึกษา*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2566). *รายงานผลการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานตามนโยบายกระทรวงศึกษาธิการที่เกี่ยวข้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ปีงบประมาณ พ.ศ. 2566*. สมุทรปราการ: เอส. บี. เค.
- สำนักงานสวัสดิการและคุ้มครองแรงงานจังหวัดชัยภูมิ. (2565). *แบบสรุปรายชื่อสถานศึกษาผู้สมัครเข้าร่วมกิจกรรมและที่ผ่านเกณฑ์ กิจกรรมสถานศึกษาปลอดภัย ประจำปีการศึกษา 2563 - 2565*. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุชีรา ใจหวัง, และจันทร์ศัน ภูติอรียวัฒน์. (2561, มกราคม - มิถุนายน). การศึกษาการจัดการความปลอดภัยในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษามศว.*, 15(28), 50 - 61.

สุเมธ ไทยกลาง, สถาพร สังขาสุทธิรักษ์, และโสภณ เพ็ชรพวง. (2565). การพัฒนาครูในการจัดกิจกรรมสนับสนุนการเรียนรู้ เพื่อสร้างความปลอดภัยในโรงเรียนวัดศรีวง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 1. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบัณฑิตมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

สุรชัย ไวยวรรณจิตร, สุโรยา หนีเร่, รุ่งโรจน์ ชอบหวาน, มูฮำหมัดราฟิร มะเก็ง, และอับดุลคอลิก อรรอฮิมีย. (2564, กรกฎาคม - ธันวาคม). รูปแบบและระบบนิเวศที่ปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่ช่วยเยียวยาส่งเสริมสุขภาพจิตที่ดีต่อเด็กและเยาวชนในสถานศึกษาเพื่อลดผลกระทบจากสถานการณ์ความรุนแรงในพื้นที่จังหวัดชายแดนภาคใต้. วารสารนิเทศศาสตร์ธุรกิจบัณฑิต, 15(2), 168 - 205.

อดิศร ดีปานธรรม. (2561). การพัฒนารูปแบบการจัดการด้านความปลอดภัยแบบมีส่วนร่วมในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏราชชนครินทร์.

Garcia, C.A. (2003, March). School Safety Technology in America: Current Use and Perceived Effectiveness. *Criminal Justice Policy Review*, 14(1), 30 - 54.

Yamane, T. (1973). *Statistics: An Introductory Analysis* (3rd ed.). New York: Harper & Row Publications.

Zhe, E.J., & Nickerson, A.B. (2007, September). Effects of An Intruder Crisis Drill on Children's Knowledge, Anxiety, and Perceptions of School Safety. *School Psychology Review*, 36(3), 501 - 508.

ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

Distributed Leadership of School Administrators Under The Lopburi
Primary Educational Service Area Office, Area 1

พัชรภรณ์ แสงแดง,* ธันยนันท์ ทองบุญตา,** และปนิดา เนื่องพะนอม***

Patcharaporn Sangdang, Thunyanun Thongboonta, and Panida Nueangpanom

Received: September 23, 2024 Revised: November 16, 2024 Accepted: December 2, 2024

บทคัดย่อ

การศึกษาวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ 1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และ 2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจาย ความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตาม ตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้บริหารโรงเรียน และครู รวม 309 คน เครื่องมือในการวิจัยเป็นแบบสอบถามที่มีค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.980 สถิติที่ใช้วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การวิเคราะห์ความ แปรปรวนทางเดียว และทดสอบแอลเอสดีของฟิชเชอร์

ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก และในรายด้านพบว่าอยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยจัด อันดับ ค่าเฉลี่ยมากไปน้อย ดังนี้ ด้านการกระทำร่วมกัน ด้านการตัดสินใจร่วมกันและด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน และ 2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดของโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน โดยรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

คำสำคัญ: ผู้บริหารโรงเรียน, ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ลพบุรี เขต 1

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Graduate student in the Master of Education Program in Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

** อาจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Ph.D., Department of Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Assistant Professor Dr., Department of Educational Services, Faculty of Education, Thepsatri Rajabhat University

Abstract

This study aimed to: 1. examine the level of distributed leadership among school administrators under the Lopburi Primary Educational Service Area Office 1; and 2. compare distributed leadership levels based on administrative position, school size, and leadership experience. The sample comprised 309 participants, including school administrators and teachers. A questionnaire was used as the research instrument, with a reliability coefficient (Cronbach's alpha) of 0.980. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, one-way analysis of variance (ANOVA), and Fisher's Least Significant Difference (LSD) test.

The findings revealed that: 1. the overall level of distributed leadership among school administrators was high, with all dimensions also rated at a high level. Ranked by mean score, the dimensions were: collective action, collective decision-making, and shared leadership, respectively; and 2. statistically significant differences in distributed leadership were found when classified by administrative position, school size, and leadership experience at the 0.05 level.

Keywords: School Administrators, Distributed Leadership, Lopburi Primary Educational Service Area Office 1

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์ (Human Resource) มีความสำคัญเป็นอันดับแรกของทุกองค์การ รวมทั้งองค์การทางการศึกษาด้วย โดยเปรียบเสมือนวัตถุดิบที่ช่วยให้ทุกกิจกรรมและทุกหน้าที่ในองค์การสามารถดำเนินไปได้อย่างต่อเนื่อง เนื่องจากมนุษย์เป็นผู้ปฏิบัติงานในทุกหน่วยงานขององค์การ รวมไปถึงเป็นผู้ปรับเปลี่ยนองค์การให้ดำเนินไปในแนวทางที่ต้องการ องค์การจะประสบผลสำเร็จตามที่ต้องการได้หรือไม่นั้นจำเป็นต้องอาศัยมนุษย์ ซึ่งเป็นผู้ที่มีความรู้ความสามารถ และเชี่ยวชาญในการปฏิบัติงาน ทรัพยากรมนุษย์ในองค์การนอกจากบุคลากรผู้ปฏิบัติงานแล้ว ยังมีผู้ที่มีบทบาทในการเป็นผู้นำ และบทบาทในการบริหาร บุคคลเหล่านี้ไม่ว่าจะเป็นหัวหน้าองค์การหรือผู้บริหาร ล้วนถือว่ามีผลสำคัญเป็นอย่างยิ่ง การบริหารองค์การให้มีความเจริญก้าวหน้าและบรรลุวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้นั้น องค์ประกอบสำคัญที่สุดคือ บุคคลที่ทำหน้าที่เป็นผู้นำ (Leader) (ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร, 2542, หน้า 18) เพราะผู้นำจะเป็นผู้ที่วางแผนตัดสินใจ และรับผิดชอบต่อความสำเร็จโดยรวมในการสร้างความเจริญก้าวหน้าให้แก่องค์การ ดังนั้นการที่องค์การใด ๆ จะประสบความสำเร็จและพัฒนาไปในทางที่ดีนั้น จำเป็นต้องอาศัยผู้นำที่มีความสามารถ มีภาวะผู้นำสูง และสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพ ผู้นำมีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตหรือการอยู่รอดของสังคม ผู้นำจึงเป็นสิ่งที่จำเป็นและมีคุณค่าต่อการดำรงชีพของมนุษย์ในทุกสังคม เพราะมนุษย์เป็นสัตว์สังคมที่ย่อมมีการรวมกลุ่มกันเป็นองค์การเพื่อประกอบกิจการอย่างใดอย่างหนึ่งในการดำรงชีพ หากสังคมใดที่มีการรวมกลุ่มขนาดใหญ่ ผู้นำจะมีหลายระดับ ส่วนสังคมใดที่มีการรวมกลุ่มขนาดเล็กจำนวนผู้นำก็จะลดน้อยลง ความต้องการผู้นำจึงขึ้นอยู่กับประเภทและขนาดของสังคม สุธีลักษณ์ (นิติธรรม) แกนทอง (2555, หน้า 2) ภาวะผู้นำ (Leadership) เป็นคุณสมบัติในตัวบุคคลที่แสดงออกมาเป็นความรู้ ความสามารถ หรือพฤติกรรมที่บุคคลสามารถใช้อิทธิพลที่ตนเองมีอยู่เพื่อจูงใจให้บุคคลอื่นปฏิบัติตาม เพื่อให้กิจการต่าง ๆ ที่กำหนดบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ ภาวะผู้นำมีความสำคัญต่อกระบวนการบริหารเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากการมีภาวะผู้นำจะช่วยเสริมสร้างศักยภาพของผู้บริหารให้ปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งในปัจจุบันเป็นยุคแห่งการเปลี่ยนแปลง ผู้บริหารมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบเพิ่มเป็นทวีคูณจนเกินกำลังความสามารถของผู้บริหารเพียงคนเดียวที่จะรับมือได้ จึงจำเป็นต้องมีการกระจายภาวะผู้นำจากผู้นำสูงสุดเพียงคนเดียวไปยังผู้รับผิดชอบระดับรอง ๆ เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำของตนเองร่วมกันขับเคลื่อนองค์การไปสู่ความสำเร็จได้อย่างรวดเร็วและดียิ่งขึ้น (สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์, 2550, หน้า 1) นับเป็นการปรับเปลี่ยนด้านภาวะผู้นำของผู้บริหารจากภาวะผู้นำที่เป็นผู้บริหารเพียงคนเดียว มาสู่แนวความคิดภาวะผู้นำแบบใหม่ที่สอดคล้องกับภาวะผู้นำในยุคศตวรรษที่ 21

ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ (Distributed Leadership) เป็นศูนย์กลางของการพัฒนาความสัมพันธ์ระหว่างผู้บริหารและบุคลากรครูในโรงเรียน โดยภาวะผู้นำมีความเชื่อมโยงกับบุคลากรทุกคนในโรงเรียน ไม่ใช่แต่เพียงผู้บริหารเพียงคนเดียวที่จะมีความเป็นผู้นำ ภาวะผู้นำมีความหลากหลาย และเป็นความสัมพันธ์ระหว่างบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทการเป็นผู้นำ การรวมกลุ่มความรู้ความเชี่ยวชาญของแต่ละคนจะดีกว่าการเป็นผู้นำเพียงคนเดียว (Spillane, Halverson, & Diamond, 2001, pp. 23 - 28) ซึ่งภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในปัจจุบันควรเป็นภาวะผู้นำที่สามารถนำพาโรงเรียนให้ประสบความสำเร็จได้ มีการส่งเสริมให้สมาชิกในกลุ่มมีบทบาทและเป็นผู้นำเพื่อการผลัดกันเป็นผู้นำ ไม่มีสมาชิกคนใดคนหนึ่งในกลุ่มเพียงคนเดียวที่จะเป็นผู้นำเพียงคนเดียว หรือเชี่ยวชาญ

เพียงคนเดียว เพราะไม่สามารถทำให้โรงเรียนบรรลุเป้าหมายได้ ภาวะผู้นำที่เหมาะสมในการบริหารโรงเรียนในยุคปัจจุบันคือ ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ โดยการให้ครู บุคลากรในโรงเรียนทุก ๆ ฝ่ายมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน กระจายความเป็นผู้นำให้ทุกคนได้มีความรับผิดชอบร่วมกัน โดยแต่ละคนจะมีความสามารถ ความเชี่ยวชาญที่ต่างกันไป มีความเป็นผู้นำที่ต่างกันได้มาร่วมมือกันในการทำงาน (Dematthews, 2014, pp. 176 - 206) ในการแสดงความเป็นผู้นำของแต่ละคนเพื่อให้มีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน เปรียบเสมือนการสร้างทีมงาน ผู้บริหารโรงเรียนจะเป็นหัวหน้าทีมที่คอยช่วยให้คำแนะนำสร้างความเป็นผู้นำให้กับสมาชิกในทีม สมาชิกในทีมร่วมแรงร่วมใจกัน เพื่อให้ทีมประสบความสำเร็จในทุก ๆ ด้าน ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ นับว่ามีคุณค่าเหมาะสมกับยุคแห่งการเปลี่ยนแปลงที่ต้องการพลวัตของภาวะผู้นำเพิ่มขึ้น เพื่อให้เกิดความร่วมมือร่วมใจกันขับเคลื่อนงานและองค์การโดยเฉพาะสถานศึกษาที่อยู่ท่ามกลางบริบทอันซับซ้อนของสังคมขณะนี้ ให้สู่ความสำเร็จตามเจตจำนงของการปฏิรูปการศึกษาได้อย่างรวดเร็ว โดยผู้บริหารโรงเรียนเป็นกลไกสำคัญในฐานะผู้นำโรงเรียน จึงควรมีคุณลักษณะหรือพฤติกรรมที่สะท้อนการแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ ซึ่งภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ ประกอบด้วย 3 ด้าน คือ 1. ความเป็นผู้นำร่วมกัน 2. การตัดสินใจร่วมกัน และ 3. การกระทำร่วมกัน

จากนโยบายและจุดเน้นกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ 2567 ข้อที่ 5 การส่งเสริมสนับสนุนวิชาชีพครูและบุคลากรทางการศึกษา พบว่า กระทรวงศึกษาธิการได้ส่งเสริมสนับสนุนครูและบุคลากรทางการศึกษาในการพัฒนาตนเองให้มีสมรรถนะที่สอดคล้องและเหมาะสมกับการเปลี่ยนแปลงของสังคมในอนาคต สอดคล้องกับนโยบายและจุดเน้นของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ที่ได้กำหนดทิศทางการพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน ประจำปีงบประมาณ 2567 โดยกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และแนวทางการพัฒนาเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาผู้เรียน ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคนร่วมกัน โดยระบุไว้ในนโยบายที่ 6 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล จุดเน้นที่ 6.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ กล่าวไว้ว่า ผู้ที่มีส่วนได้เสียในการจัดการศึกษาทุกคนทั้งนักเรียน ครู ผู้บริหารโรงเรียน และบุคลากรทางการศึกษาต้องได้รับการพัฒนาทางด้านเทคโนโลยีดิจิทัล โดยเฉพาะครู และผู้บริหารโรงเรียน ต้องมีการใช้ระบบบริหารจัดการด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (AMSS++, SMSS) Big Data เป็นเครื่องมือในการพลิกโฉมประสิทธิภาพการบริหารจัดการในทุกมิติ ทั้งด้านวิชาการ ด้านงบประมาณ ด้านบริหารงานบุคคล และด้านบริหารทั่วไป โดยการส่งเสริมการกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาให้เป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1, 2567, หน้า 41 - 42)

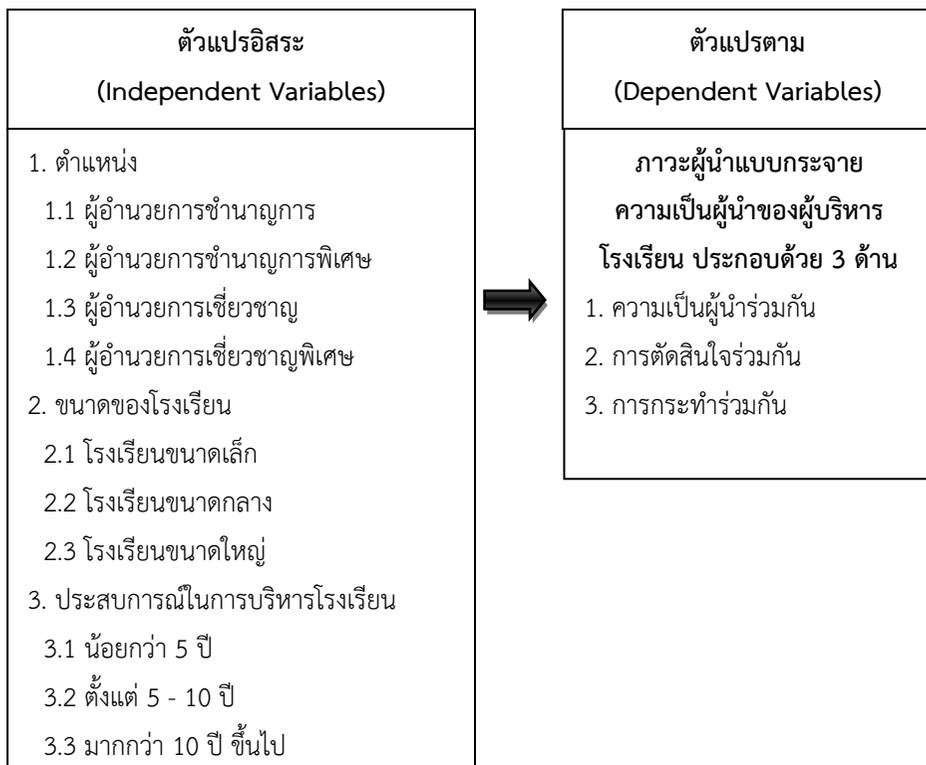
จากความเป็นมาและความสำคัญที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารโรงเรียนและครู ว่าภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนมีมากน้อยเพียงใด มีความแตกต่างกันหรือไม่ ทั้งโดยภาพรวมและรายด้าน เพื่อวิเคราะห์เปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน เพื่อประโยชน์ในการนำไปกำหนดแนวทางปฏิบัติในการพัฒนาคุณภาพผู้บริหารโรงเรียน ให้มีภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ อันจะนำมาสู่การปฏิบัติงานได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ซึ่งจะเป็แนวทางในการส่งเสริมภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1
2. เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ขนาดโรงเรียน และ ประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยมุ่งศึกษา การศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 โดยผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี หลักการ และ งานวิจัยที่เกี่ยวข้องในเรื่องภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ ตามแนวคิดของ Bhasin (2023, p.1) ได้ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 144 โรงเรียน จำแนกเป็นผู้บริหารโรงเรียน จำนวน 123 คน และครู 1,228 คน รวมทั้งสิ้น 1,351 คน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2567, หน้า 9)

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารโรงเรียน และครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ปีการศึกษา 2567 โดยทำการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยการใชสูตรของ Yamane (1973, pp. 727 - 728) ที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 95 ได้ขนาดกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 309 คน แล้วทำการสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ ตามขนาดของสถานศึกษา

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

แบบสอบถาม (Questionnaire) ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 เป็นแบบสอบถามประเภทปลายปิด (Closed Form) ที่เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ซึ่งผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเองโดยศึกษาจากกรอบแนวคิดขององค์ประกอบต่าง ๆ ประมวลเข้าด้วยกัน จากนั้นได้ขอรับคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อนำมาประกอบในการสร้างแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน ประกอบด้วย

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม มีลักษณะเป็นแบบสำรวจรายการ (Check List) จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน เพศผู้บริหาร ตำแหน่งผู้บริหาร และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แบ่งเป็น 3 องค์ประกอบ จำนวน 35 ข้อ ดังนี้

1. ความเป็นผู้นำร่วมกัน (Shared Leadership)	จำนวน 12 ข้อ
2. การตัดสินใจร่วมกัน (Collaborative Decision-making)	จำนวน 12 ข้อ
3. การกระทำร่วมกัน (Collective Action)	จำนวน 11 ข้อ

มีลักษณะเป็นแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่มีค่าความเที่ยงตรงระหว่าง 0.60 - 1.00 และค่าความเชื่อมั่นสัมประสิทธิ์แอลฟา เท่ากับ 0.980

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำแบบสอบถามทั้งหมดมาตรวจสอบหาความสมบูรณ์ ความถูกต้องในการตอบแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

3.1 วิเคราะห์สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามตำแหน่ง ประสบการณ์ในการทำงานในโรงเรียน ขนาดโรงเรียน เพศผู้บริหาร ตำแหน่งผู้บริหาร และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน โดยการแจกแจงความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ (Percentage)

3.2 วิเคราะห์การตอบแบบสอบถามที่วัดระดับภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 โดยใช้ค่าสถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) แบ่งเป็นรายด้าน กำหนดเกณฑ์การแปลความหมายของค่าคะแนน 5 ระดับ

3.3 วิเคราะห์เปรียบเทียบระดับภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 จำแนกตามตำแหน่ง ใช้สถิติทดสอบที (T-test) จำแนกตามขนาดโรงเรียน และประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียน โดยใช้สถิติทดสอบเอฟ (F-test) เพื่อวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way ANOVA) เมื่อมีนัยสำคัญทางสถิติจึงเปรียบเทียบรายคู่ โดยใช้การทดสอบ LSD ของฟิชเชอร์

ผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย ดังตาราง 1

ตาราง 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับ และอันดับภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1

ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ	\bar{x}	S.D.	ระดับภาวะผู้นำ	จัดอันดับ
ด้านที่ 1 ด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน	4.03	0.87	มาก	3
ด้านที่ 2 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน	4.03	0.86	มาก	2
ด้านที่ 3 การกระทำร่วมกัน	4.15	0.80	มาก	1
รวม	4.07	0.84	มาก	

จากตาราง 1 พบว่า ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปทุมธานี เขต 1 ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.07$, S.D. = 0.84) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ โดยจัดอันดับค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านที่ 3 การกระทำร่วมกัน ($\bar{x} = 4.15$, S.D. = 0.80) ด้านที่ 2 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.86) และด้านที่ 1 ด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน ($\bar{x} = 4.03$, S.D. = 0.87) ตามลำดับ ส่วนรายละเอียดในแต่ละด้านมีดังนี้

1.1 ด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก จัดอันดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีเป้าหมายในการทำงานไปในทิศทางเดียวกัน 2) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูมีความมุ่งมั่นในการนำวิสัยทัศน์และเป้าหมายไปสู่การปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารส่งเสริมให้ครูทำงานร่วมกันด้วยความเต็มใจเสมอ

1.2 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก จัดอันดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ครูมีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเห็นและการให้ข้อมูลเพื่อใช้ในการตัดสินใจ 2) ผู้บริหารใช้หลักการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจอยู่เสมอ 3) ผู้บริหารให้คำปรึกษาและคำแนะนำแก่ครูเมื่อพบปัญหาจากการตัดสินใจในงานที่รับผิดชอบเสมอ

1.3 ด้านการกระทำร่วมกัน ในภาพรวมและรายข้ออยู่ในระดับมาก จัดอันดับค่าเฉลี่ยสูงไปต่ำ 3 ลำดับแรก ดังนี้ 1) ผู้บริหารสนับสนุนการทำงานร่วมกันเป็นทีม 2) ผู้บริหารสนับสนุนให้ครูเข้าร่วมกิจกรรมชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) อย่างต่อเนื่อง 3) ผู้บริหารสร้างค่านิยมในองค์กรบนความเชื่อว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งขององค์กรเสมอ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1

2.1 เมื่อจำแนกตามตำแหน่งผู้ตอบแบบสอบถาม โดยรวมพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 เมื่อจำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้านทุกด้านพบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยการทดสอบแอลเอสดี (LSD) ของฟิชเชอร์

2.2.1 ด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่

2.2.2 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่

2.2.3 ด้านการกระทำร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ ได้แก่ 1) โรงเรียนขนาดเล็กกับโรงเรียนขนาดใหญ่ 2) โรงเรียนขนาดกลางกับโรงเรียนขนาดใหญ่

2.3 เมื่อจำแนกตามประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า ในภาพรวมและรายด้านทุกด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ดำเนินการทดสอบรายคู่ด้วยการทดสอบ LSD ของฟิชเชอร์

2.3.1 ด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 2 คู่ ได้แก่ 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนน้อยกว่า 5 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี 2) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนตั้งแต่ 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี

2.3.2 ด้านการตัดสินใจร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 1 คู่ ได้แก่ 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนตั้งแต่ 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี

2.3.3 ด้านการกระทำร่วมกัน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ 1 คู่ ได้แก่ 1) ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนตั้งแต่ 5 - 10 ปี กับผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี

อภิปรายผล

1. ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ดังนี้

1.1 ความเป็นผู้นำร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้มีการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์อย่างชัดเจน และยังให้ความสำคัญกับการพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ดังจะเห็นได้จาก กลยุทธ์ที่ 6 การพัฒนาระบบบริหารจัดการศึกษามีเป้าประสงค์ให้มีระบบการบริหารจัดการที่ดีมีประสิทธิภาพในทุกมิติ และเป็นองค์กรแห่งการเรียนรู้ เป็นแบบอย่างของการบริหารจัดการให้กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาทั่วประเทศ โดยมีแนวทางการดำเนินการคือ การส่งเสริมการกระจายอำนาจ และการมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1, 2567) ผู้บริหารโรงเรียนจึงสามารถนำวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ กลยุทธ์ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 มาเป็นแนวทางในการวางแผน และกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ เป้าประสงค์ และกลยุทธ์ของโรงเรียนได้ เพื่อให้สอดคล้องกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 และบริบทของโรงเรียน อันจะส่งผลให้ผู้บริหารโรงเรียนสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุทิน สุทธิอาจ (2550) กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนต้องมีภาวะผู้นำ เพราะภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่ยั่งยืน และมีความสำคัญ สำหรับองค์กรทุกระดับทั้งในขนาดเล็ก ขนาดกลาง และขนาดใหญ่ ภาวะผู้นำของผู้บริหารย่อมจะนำพาองค์กรให้ประสบความสำเร็จ สอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550) กล่าวว่า ปัจจุบันผู้บริหารมีภาระหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก และต้องแข่งขันกับเวลา อาจทำให้เกิดการผิดพลาด หรือทำงานไม่ทันเวลา ในการบริหารโรงเรียนในศตวรรษที่ 21 มีนักวิจัยและผู้รับผิดชอบต่อการกำหนดนโยบายทางการศึกษา ส่วนใหญ่ต่างเห็นพ้องตรงกันว่า แนวคิดเดิมที่เชื่อว่าผู้นำองค์กรต้องเป็นผู้ที่เก่งกล้าสามารถ โดดเด่นเหนือคนอื่นอยู่คนเดียวหรือที่เรียกกันว่า Heroic Leader กลายเป็นแนวคิดที่ล้าสมัย ทั้งนี้เพราะการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วมากมาย ทำให้ภารกิจที่ต้องบริหารจัดการและปรับปรุงเปลี่ยนแปลงโรงเรียนให้เหมาะสมกับยุคที่เต็มไปด้วยความสลับซับซ้อนเพิ่มเป็นทวีคูณตามไปด้วย จนเกินกำลังความสามารถของผู้คนเพียงคนเดียวที่จะรับมือได้ ดังนั้นจึงมีความเชื่อค่อนข้างกว้างขวางว่า ถึงเวลาแล้วที่จำเป็นต้องมีการกระจายภาวะผู้นำ จากผู้นำสูงสุดเพียงคนเดียวให้กระจายภาวะผู้นำไปยังผู้รับผิดชอบระดับรอง ๆ ตลอดถึงครูทุกคนของโรงเรียน เพื่อให้บุคคลเหล่านี้ได้มีโอกาสใช้ศักยภาพและความเป็นผู้นำของตนร่วมกันขับเคลื่อนโรงเรียนไปสู่ความสำเร็จได้รวดเร็วและดียิ่งขึ้น ซึ่งถือเป็นการสร้างพลังเพิ่มพิเศษ หรือ Synergy ให้แก่โรงเรียนโดยรวม และสอดคล้องกับผลวิจัยของ ทักษพร สายพญาศรี, ศุภรณกฤษ ยอดสละ, และวสันต์ชัย กากแก้ว (2567) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญ ของภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำในการบริหารงานจึงใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน โดยมุ่งเน้นเรื่องคนที่จะทำให้เกิดการประสานความร่วมมือต่อเป้าหมายที่มีร่วมกัน ภาวะผู้นำค่อย ๆ เกิดขึ้นเองอย่างเป็นธรรมชาติ และ

ส่งผ่านจากบุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่งหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไป มีการแบ่งอำนาจในภาระหน้าที่ตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญ

1.2 การตัดสินใจร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้มีการกำหนดนโยบายและจุดเน้น นโยบายที่ 6 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการ ภาครัฐยุคดิจิทัล จุดเน้นที่ 6.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ ข้อที่ 4 ด้านบุคลากรทางการศึกษา กิจกรรมที่ 2 กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้มีกระบวนการพัฒนาครู และบุคลากรทางการศึกษาโดยการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการให้ผู้บริหารโรงเรียนเปิดโอกาสให้ครูได้มีส่วนร่วมในการแสดงออกด้านความคิดเห็น และการให้ข้อมูลในการตัดสินใจ เพื่อเลือกแนวทางที่เห็นว่าดีที่สุด โดยผู้บริหาร มีการสร้างสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการตัดสินใจ และใช้กระบวนการสื่อสารที่ชัดเจน เพื่อให้ครูและบุคลากรทุกคน มีความเข้าใจที่ตรงกันนำมาสู่ผลลัพธ์ที่จะทำให้บริหารโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับแนวคิดของ Melanie (2000) ที่กล่าวว่า ผู้บริหารโรงเรียนควรแสดงให้เห็นถึงความเต็มใจที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการทำงานกับ บุคคลในโรงเรียนร่วมรับผิดชอบในการตัดสินใจไปพร้อมกับบุคคลอื่น ๆ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ปาจรรัตน์ อิงคะวะระ (2561) ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนสังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา ผลวิจัยพบว่า การจัดสภาพแวดล้อมและทรัพยากรที่เอื้อให้ครูสามารถตัดสินใจร่วมกัน ในเรื่องสำคัญของโรงเรียน ด้วยการเป็นแบบอย่างหัวหน้างานนั้น ผู้บริหารโรงเรียนควรปฏิบัติตนให้เป็นแบบอย่าง เพื่อการสนับสนุนให้ทุกคนมีส่วนร่วม พุดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเรื่องต่าง ๆ ของโรงเรียนด้วยความสบายใจ และ สอดคล้องกับผลวิจัยของ ทักษพร สายพญาศรี, ศุภธนฤช ยอดสละ, และวสันต์ชัย กากแก้ว (2567) ได้ศึกษา แนวทาง การพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สุรินทร์ เขต 3 ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการ สถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำ แบบกระจายความเป็นผู้นำในการบริหารงานจึงใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน โดยมุ่งเน้นเรื่องคนที่จะทำให้เกิด การประสานความร่วมมือต่อเป้าหมายที่มีร่วมกัน ภาวะผู้นำค่อย ๆ เกิดขึ้นเองอย่างเป็นธรรมชาติ และส่งผ่านจาก บุคคลหนึ่งไปอีกบุคคลหนึ่งหากสถานการณ์เปลี่ยนแปลงไปอีกทั้งใช้มุมมองจากหลาย ๆ คนเพื่อช่วยในการตัดสินใจ บนพื้นฐานของความร่วมมือ ความไว้วางใจ และการแบ่งภาระหน้าที่ตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญ ภายใต้ รูปแบบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้เกิดการมอบหมายการตัดสินใจก่อให้เกิดความสมดุลระหว่าง ศูนย์กลางการควบคุมและการมีอิสระในการคิดด้วยการแสดงความคิดเห็น

1.3 การกระทำร่วมกัน ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้มีการกำหนดนโยบายและจุดเน้น นโยบายที่ 6 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริการภาครัฐยุคดิจิทัล จุดเน้นที่ 6.1 การนำเทคโนโลยีมาใช้ในการบริหารจัดการและการบริการ ข้อที่ 4 ด้านบุคลากรทางการศึกษา กิจกรรมที่ 2 กล่าวว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้มีกระบวนการพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยการส่งเสริมการบริหารแบบมีส่วนร่วม โดยการส่งเสริมให้ผู้บริหารโรงเรียนให้ยึดหลักการบริหารแบบมีส่วนร่วม มีการติดต่อประสานงานกันเพื่อแบ่งปันความรับผิดชอบในการปฏิบัติงาน แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น เพื่อให้บรรลุเป้าหมาย

เดียวกัน ผู้บริหารสร้างค่านิยมบนความเชื่อว่าทุกคนเป็นส่วนหนึ่งของโรงเรียน ให้กำลังใจครูในการปฏิบัติงาน ให้ครูทำงานโดยควบคุมตนเองภายใต้เงื่อนไขที่กำหนด เพื่อลดภาระงานของฝ่ายบริหารทำให้ผู้บริหารบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ สอดคล้องผลวิจัยของกับ ทักษพร สายพญาศรี, ศุภธนภุช ยอดสละ, และวสันต์ชัย กากแก้ว (2567) ได้ศึกษา แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3 ผลวิจัยพบว่า ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้ที่มีบทบาทและมีความสำคัญอย่างยิ่งในการบริหารจัดการสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จและมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสถานศึกษาตระหนักเห็นความสำคัญของภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำในการบริหารงานจึงใช้เป็นแนวทางในการบริหารงาน โดยมุ่งเน้นเรื่องคนที่ทำให้เกิดการประสานความร่วมมือต่อเป้าหมายที่มีร่วมกัน มีความไว้วางใจ และการแบ่งปันอำนาจในภาระหน้าที่ตามความเหมาะสมและความเชี่ยวชาญ ภายใต้รูปแบบของประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วม และกระตุ้นให้เกิดการมอบหมาย การตัดสินใจก่อให้เกิดความสมดุลระหว่างศูนย์กลางการควบคุมและการมีอิสระในการคิด ด้วยการแสดงความคิดเห็น ครูในโรงเรียนมีอิสระหมุนเวียนความเชี่ยวชาญ ความคิด และความพยายามระหว่างกัน ในโรงเรียนแสดงความรับผิดชอบร่วมกันในการทำงานเป็นทีมหาทางแก้ไขความผิดพลาดที่เกิดขึ้นจากการทำงานของตนเองและทีมงานส่งเสริมและสนับสนุนให้ครูปฏิบัติงานร่วมกันแบ่งปันความรู้และประสบการณ์ร่วมกันกับครูในโรงเรียน ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ในภาพรวม อยู่ในระดับมาก เรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการกระทำร่วมกัน (Collective Action) ด้านการตัดสินใจร่วมกัน (Collaborative Decision-making) และด้านความเป็นผู้นำร่วมกัน (Shared Leadership) ตามลำดับ

2. ผลการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1

2.1 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านตำแหน่ง โดยภาพรวม พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ได้เล็งเห็นความสำคัญในการบริหารแบบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำ เนื่องจากในปัจจุบันผู้บริหารมีภารกิจที่ต้องรับผิดชอบจำนวนมาก สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 จึงมีนโยบายในการกระจายอำนาจในการบริหารงานในโรงเรียน เพื่อให้เกิดความคล่องตัวในการบริหารงาน ผู้บริหารโรงเรียนจึงควรกระจายอำนาจการทำงาน และกระจายความเป็นผู้นำให้แก่ครูในโรงเรียนด้วย สอดคล้องกับแนวคิดของ สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์ (2550) กล่าวว่า การกระจายภาวะผู้นำ เป็นวิธีการที่ช่วยปรับเปลี่ยนมุมมองของผู้นำจากการมีพฤติกรรมแบบ “ข้าเก่งคนเดียว” ไปให้ความสำคัญต่อการทำงานแบบทีมงานมากขึ้น ซึ่งสมาชิกมีโอกาสดำเนินการภาวะผู้นำและยังเป็นการสร้างพลังเพิ่มพิเศษ (Synergy) ให้แก่องค์กร ทำให้บริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนสามารถออกคำสั่ง ให้คำแนะนำ แต่ละสถานการณ์ โดยที่ผู้บริหารโรงเรียนแสดงออกมาในการปฏิบัติงานที่ได้รับมอบหมายบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบ หรือวัตถุประสงค์ ซึ่งผู้บริหารโรงเรียนพยายามให้บุคลากรปฏิบัติงานได้สำเร็จ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ ก้องภพ วิชญกุล (2564) เรื่อง ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหาร

สถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1 ผลการเปรียบเทียบจำแนกตำแหน่ง โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัจฉรา โพธิ์อ่อน (2558) ได้ศึกษาเรื่อง ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี ผลการเปรียบเทียบจำแนกตามตำแหน่งหน้าที่การปฏิบัติงาน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.2 ผู้บริหารและครูที่อยู่ในโรงเรียนที่มีขนาดของโรงเรียนแตกต่างกัน ส่งผลต่อภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าในโรงเรียนที่มีขนาดใหญ่จะมีครูและบุคลากรทางการศึกษาจำนวนมาก ทำให้มีโอกาสนพบผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ในด้านต่าง ๆ ในโรงเรียนอย่างหลากหลาย จึงพบความแตกต่างของภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ที่มีสูงกว่าโรงเรียนขนาดกลาง และโรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภกานต์ ประเสริฐรัตนะ (2555) ได้ศึกษาโมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาชั้นพื้นฐาน ผลวิจัยพบว่าผู้บริหารโรงเรียนในโรงเรียนขนาดใหญ่ มีระดับการแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนขนาดกลาง และขนาดเล็ก และผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา มีระดับการแสดงออกถึงภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจมากกว่าผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2.3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ด้านประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนของผู้บริหารโรงเรียน พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งสอดคล้องกับสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า จากการเปรียบเทียบภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหาร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 พบว่า ผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี มีภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารมากกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนตั้งแต่ 5 - 10 ปี และผู้บริหารที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนน้อยกว่า 5 ปี ทั้งนี้เพราะว่าผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารโรงเรียนมากกว่า 10 ปี มีภาวะความเป็นผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำสูงกว่าผู้บริหารที่มีประสบการณ์น้อยกว่า ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์มากกว่าจะมีความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ และการปฏิบัติงานของโรงเรียนมากกว่าสามารถรับรู้และปรับตัวให้ทันต่อความรวดเร็วที่เปลี่ยนแปลงได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลวิจัยของ พนมจันทร์ คำหลอย (2549) ได้ศึกษากระบวนการของภาวะผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดจันทบุรี ที่มีประสบการณ์น้อยกับประสบการณ์มาก พบว่า โดยรวมและรายด้าน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง ภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1 ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านความเป็นผู้นำร่วมกันนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรเริ่มต้นด้วยการสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับครูในโรงเรียน โดยการเปิดใจกว้างเรียนรู้ รับฟัง และยอมรับในความสามารถของครูในโรงเรียนทุกคน และสร้างสถานการณ์เพื่อดึงศักยภาพของครูในโรงเรียนออกมา จึงจะสามารถส่งเสริมให้ครูปฏิบัติงานได้ตรงตามความรู้ ความสามารถของตนเองได้ และจะทำให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น

2. การตัดสินใจร่วมกันนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรมีความสามารถในการสร้างบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่หลากหลาย ทั้งเป็นทางการและไม่เป็นทางการ เพื่อส่งเสริมให้ครูได้พัฒนาทักษะด้านการตัดสินใจในสถานการณ์ที่หลากหลายอย่างต่อเนื่อง จนสามารถตัดสินใจในเรื่องที่สำคัญร่วมกันได้

3. การกระทำร่วมกันนั้นผู้บริหารโรงเรียนควรส่งเสริมสนับสนุนและให้อิสระแก่ครูในการปฏิบัติงานร่วมกัน ผู้บริหารควรมีการควบคุมครูในระดับต่ำ ภายใต้อำนาจของสถานศึกษา ผู้บริหารควรให้คำแนะนำ และกำลังใจแก่ครูอยู่เสมอ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนในสังกัดอื่น ๆ

2. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประจวบคีรีขันธ์ เขต 1

เอกสารอ้างอิง

- ก้องภพ วิชาญกุล. (2564). ภาวะผู้นำเชิงสถานการณ์ของผู้บริหารสถานศึกษากับมาตรฐานวิชาชีพด้านการปฏิบัติงานของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาปัตตานี เขต 1. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา.
- ทักษพร สายพญาศรี, ศุภชนกฤช ยอดสละ, และวสันต์ชัย กากแก้ว. (2567, มกราคม - เมษายน). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุรินทร์ เขต 3. วารสารวิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏศรีสะเกษ, 18(1), 15 - 28.
- ปจารีรัตน์ อิงคะวะระ. (2561). แนวทางการพัฒนาภาวะผู้นำแบบกระจายความเป็นผู้นำของผู้บริหารโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พนมจันทร์ คำหลอย. (2549). การศึกษากระบวนการของภาวะผู้นำเหนือผู้นำของผู้บริหารโรงเรียนเอกชน เขตอำเภอเมืองจันทบุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ศักดิ์ไทย สุรกิจบวร. (2542). การศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพภาวะผู้นำของคณบดีในสถาบันราชภัฏ. สกลนคร: สถาบันราชภัฏสกลนคร.
- ศุภกานต์ ประเสริฐรัตน์. (2555). โมเดลสมการโครงสร้างภาวะผู้นำแบบกระจายอำนาจของผู้บริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- สัมมา รณิธย์. (2553). ภาวะผู้นำของผู้บริหาร (พิมพ์ครั้งที่ 3). กรุงเทพฯ: ข้าวฟ่าง.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลพบุรี เขต 1. (2567). แผนพัฒนาการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2564 - 2567. ลพบุรี: ผู้แต่ง.
- สุทิน สุทธิอาจ. (2550). ภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาอุดรธานี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี.
- สุเทพ พงศ์ศรีวัฒน์. (2550). มาจุดประกายความคิดเรื่อง “การกระจายภาวะผู้นำ (Distributed Leadership)” กันเถอะ. สืบค้น เมษายน 6, 2566, จาก <http://suthep.ricr.ac.th>.
- สุธีลักษณ์ (นิติธรรม) แก่นทอง. (2555). ภาวะผู้นำ. กรุงเทพฯ: ทริปเพิ้ล เอ็ดดูเคชั่น.
- อัจฉรา โพธิ์อ่อน. (2558). ภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษาตามทัศนะของผู้บริหารและครูผู้สอน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสิงห์บุรี. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี.
- Bhasin, H. (2023). Distributed Leadership. Retrieved June 30, 2023, from <https://www.marketing91.com/distributed-leadership/>.

- Dematthews, D. (2014, July). Principal and Teacher Collaboration: An Exploration of Distributed Leadership in Professional Learning Communities. **International Journal of Educational Leadership and Management**, 2(2), 176 - 206.
- Melanie, S. (2000). **Professional Learning Communities: An Ongoing Exploration**. Southwest Educational Development Laboratory, Texas.
- Middlewood, D., Parker, R., & Beere, J. (2005). **Creating a Learning School**. London: Paul Chapman Publishing.
- Spillane, J.P., Halverson, R., & Diamond, J.B. (2001, April). Investigating School Leadership Practice: A Distributed Perspective. **Educational Research**, 30(3), 23 - 28.
- Yamane, T. (1973). **Statistics: An Introductory Analysis** (3rd ed.). New York: Harper & Row Publications.

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal)
ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์
Management of Child Development Center in the New Normal Era at
Wang Yai Subdistrict Administrative Organization, Wichian Buri District,
Phetchabun Province

ชไมพร พลทอง,* วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์,** และมยุรี รัตนเสริมพงศ์***

Chamaiporn Plonthong, Wasita Kerdphon Prasopsak, and Mayuree Rattanasermpong

Received: July 24, 2024 Revised: September 10, 2024 Accepted: October 4, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมุ่งศึกษา 1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) 2. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ เป็นงานวิจัยแบบผสม ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครองที่ส่งบุตรหลานมาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 73 คน ได้มาจากการเลือกแบบง่าย และสัมภาษณ์เชิงลึก ผู้เกี่ยวข้อง 10 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลคือ แบบสอบถาม จำนวน 50 ข้อ และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 การวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัยพบว่า 1. การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) พบว่าภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ด้านบุคลากร ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร ตามลำดับ 2. แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนา

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Master of Public Administration students, Public Administration major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Main Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

เด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ประกอบด้วย 1) การสร้างความร่วมมือและรับการสนับสนุนงบประมาณจากทุกภาคส่วน 2) การจัดอบรมพัฒนาทักษะการใช้เทคโนโลยีให้กับบุคลากรครู 3) การกำหนดนโยบายสัปดาห์มาเรียนของเด็กเล็ก 4) การจัดบุคลากรครูไปที่บ้านเพื่อติดตามให้เด็กมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง 5) การจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นกับผู้ปกครองในการพัฒนาเด็กเล็ก 6) การสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายทุกระดับและแลกเปลี่ยนเรียนรู้สภาพปัญหาเพื่อนำมาจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่การพัฒนาเด็กเล็ก

คำสำคัญ: การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ยุคความปกติใหม่, องค์กรบริหารส่วนตำบล

Abstract

This study aimed to: 1. examine the management of child development centers during the New Normal era; and 2. propose guidelines for managing child development centers under the responsibility of the Wang Yai Subdistrict Administrative Organization, Wichian Buri District, Phetchabun Province. A mixed-methods approach was employed. The sample consisted of 73 parents whose children attended the center, selected through simple random sampling, and 10 key informants for in-depth interviews. Data collection tools included a 50-item questionnaire and a semi-structured interview protocol, with a reliability coefficient of 0.97. Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The research findings revealed that: 1. overall, the management of child development centers during the New Normal era was rated at a very high level. Areas ranked from highest to lowest mean score were: promotion of early childhood development networks, encouragement of participation and support, personnel management, buildings, facilities, environment and safety, center management, and academic and curriculum-based activities; 2. the proposed management guidelines included: (i) fostering collaboration and securing budgetary support from all sectors; (ii) providing training for teachers in technology use; (iii) implementing an alternating attendance schedule for young children; (iv) assigning teachers to conduct home visits to support continuous child development; (v) offering basic early childhood development training for parents; and (vi) building partnerships across networks to exchange knowledge and address challenges in organizing appropriate early childhood education.

Keywords: Management of Child Development Centers, New Normal, Subdistrict Administrative Organization

บทนำ

การศึกษาปฐมวัยเป็นวัยเริ่มต้นของชีวิตและพัฒนาการในทุกด้าน เป็นช่วงวัยที่พัฒนาการทางด้านต่าง ๆ เป็นไปอย่างรวดเร็วที่สุดและเป็นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการในช่วงอายุต่อ ๆ ไป เด็กในวัยนี้ จึงเป็นทรัพยากรบุคคลที่สำคัญอย่างยิ่งของประเทศ เด็กที่ได้รับการดูแลอย่างเหมาะสมตามช่วงวัย จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่ดีมีคุณภาพและเป็นกำลังที่สำคัญของประเทศชาติต่อไปได้ในอนาคต ดังคำกล่าวของ เจมส์ เจ เอคแมน นักเศรษฐศาสตร์รางวัลโนเบล ในปี พ.ศ. 2542 ที่กล่าวว่า การลงทุนพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นการลงทุนที่คุ้มค่า และส่งผลตอบแทนแก่สังคมที่ดีที่สุดในระยะยาว (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2562, หน้า 34) และการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ที่มีผลต่อพัฒนาการของเด็กแต่ละคนตามศักยภาพภายใต้บริบทในแต่ละสังคม แต่ละวัฒนธรรมที่เด็กอาศัยอยู่ด้วยความรัก ความเอื้ออาทร และความเข้าใจของทุกคน เพื่อสร้างรากฐานคุณภาพชีวิตให้กับเด็กได้พัฒนาไปสู่ความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ และการจัดการศึกษาระดับปฐมวัยที่เหมาะสมนั้น ต้องมุ่งให้เด็กมีพัฒนาการที่ดีทุกด้านทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม และสติปัญญา โดยคำนึงถึงวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม เพื่อช่วยให้เด็กมีพัฒนาการอย่างเต็มศักยภาพ จะนำไปสู่การพัฒนาประเทศให้เป็นที่รู้จักและยอมรับของสังคมโลกได้ (วรินทร์ ดั่งวงษ์ขานานู, 2560, หน้า 1) จะเห็นได้ว่าการจัดการศึกษาสำหรับเด็กปฐมวัยมีความสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศในอนาคต กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้รับผิดชอบหน้าที่ในการดำเนินการจัดการศึกษาให้ได้คุณภาพและมีมาตรฐาน เพื่อให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กภายใต้การดูแลขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นสถานศึกษาแห่งแรกที่มีมาตรฐาน และคุณภาพสามารถให้บริการชุมชนด้านการจัดการศึกษาแก่เด็กปฐมวัยที่มีอายุ 2 - 5 ปี อย่างทั่วถึง และเป็นแหล่งสร้างทรัพยากรบุคคลที่มีคุณภาพตามอำนาจหน้าที่ของรัฐบาล (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า 10)

ชีวิตวิถีใหม่ (New Normal) ราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายคำนี้ไว้ว่า ความปกติใหม่ ฐานวิถีชีวิตใหม่ หมายถึงรูปแบบการดำเนินชีวิตอย่างใหม่ที่แตกต่างไปจากเดิม เนื่องจากมีบางสิ่งบางอย่างมากระทบ จนแนวทางปฏิบัติที่คนในสังคมคุ้นเคยอย่างเป็นปกติ และที่เคยสามารถคาดการณ์ล่วงหน้าได้ต้องเปลี่ยนแปลงไปสู่วิถีชีวิตใหม่ภายใต้หลักมาตรฐานใหม่ สำหรับการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถดำเนินการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขึ้นเองได้ ซึ่งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีฐานะเทียบเท่าสถานศึกษา การจัดการศึกษาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจะเริ่มต้นตั้งแต่ปฐมวัยหรือก่อนปฐมศึกษาที่มีอายุระหว่าง 2 - 5 ปี ซึ่งเป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่รับผิดชอบในการวางพื้นฐานของความเป็นมนุษย์ให้แก่เด็ก ดังนั้น ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจึงต้องเข้ามามีบทบาทในการจัดการศึกษา เพราะเด็กปฐมวัยเป็นช่วงวัยที่สำคัญที่สุดของการเจริญเติบโตในทุก ๆ ด้าน เพื่อมุ่งพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์จิตใจ สังคม สติปัญญา และมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาต่อในระดับประถมศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า 8) อีกทั้งให้กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นได้ดำเนินการจัดทำมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่มีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดทุกแห่ง ได้ใช้เป็นแนวทางในการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้เป็นไปอย่างมีระบบ มีมาตรฐานและมีคุณภาพตามหลักวิชาการ ที่สามารถส่งเสริมและพัฒนาให้เด็กปฐมวัยภายในท้องถิ่นมีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัย ครบทั้ง 4 ด้าน และมีความพร้อมในการเข้าศึกษาต่อในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานต่อไป (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2559, หน้า 4)

ด้วยสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 องค์การอนามัยโลกได้ประกาศให้สถานการณ์แพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 เป็นภาวะฉุกเฉินด้านสาธารณสุขระหว่างประเทศ (Public Health Emergency of International Concern) เนื่องจากมีรายงานผู้ป่วยและผู้เสียชีวิตเพิ่มขึ้น และพบผู้ป่วยในหลายพื้นที่ ตลอดจนมีรายงานการติดต่อระหว่างคนสู่คนภายในประเทศ จึงเป็นเหตุผลสำคัญให้ทางองค์การอนามัยโลกได้ประกาศเป็นภาวะฉุกเฉินระดับโลก เพื่อยกระดับการเฝ้าระวังควบคุมป้องกันโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19) (ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน กรมควบคุมโรค, 2563, หน้า 2) และสถานพัฒนาเด็กปฐมวัยเป็นอีกสถานที่หนึ่งที่มีเด็กปฐมวัยอยู่รวมกันจำนวนมาก มักจะมีความเสี่ยงสูง หากมีระบบการจัดการที่ไม่ดี อาจจะมีการแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ในกลุ่มเด็กปฐมวัยเนื่องจากพบว่า การติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ส่วนใหญ่จะไม่ค่อยมีอาการหรือมีอาการแสดงค่อนข้างน้อยความรุนแรงจะน้อยมาก แต่เด็กปฐมวัยจะเอาเชื้อกลับบ้าน อาจทำให้การแพร่ระบาดเกิดขึ้นได้รวดเร็ว (Supper Spread) ไปยังบุคคลในบ้าน หากมีการระบาดในกลุ่มเด็กปฐมวัยขึ้น จะมีผลกระทบต่อสังคมหรือผู้ใกล้ชิด เช่น ครู/ผู้ดูแลเด็ก พ่อแม่ ผู้สูงอายุ ที่อาจติดโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 จากเด็กได้ จึงเป็นสิ่งที่ส่งผลให้การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ต้องมีการปรับเปลี่ยนรูปแบบการดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้สอดคล้องกับยุคความปกติใหม่อย่างรวดเร็วมากยิ่งขึ้น เพื่อกำหนดต่อสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

จากสถานการณ์ดังกล่าว เป็นผลทำให้สถานศึกษาหลายแห่งไม่สามารถเปิดการเรียนการสอนได้ตามปกติ การบริหารจัดการจึงต้องมีการเปลี่ยนแปลงให้ทันต่อสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อให้เด็กได้มีพัฒนาการสมบูรณ์ตามวัยครบทั้ง 4 ด้านอย่างต่อเนื่อง ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร ว่าองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ มีแนวทางในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างไรให้อยู่กับความปกติใหม่ในยุคนี้นี้ได้

วัตถุประสงค์การวิจัย

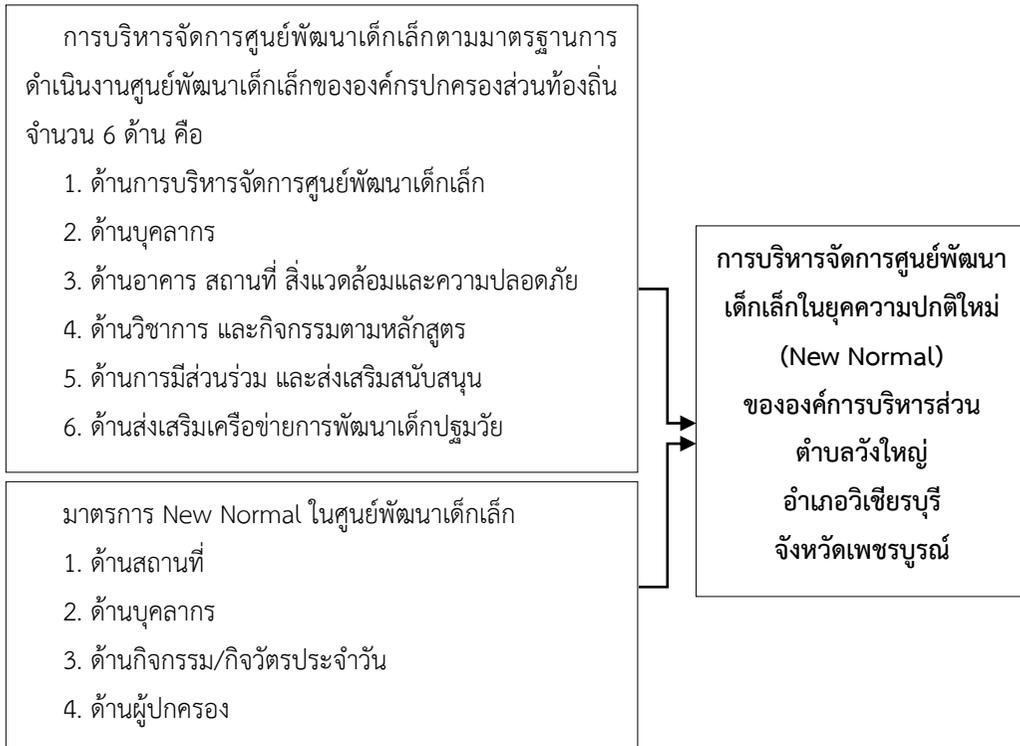
1. เพื่อศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร
2. เพื่อศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาค้นคว้าอิสระนี้เป็นการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดพิจิตร โดยพิจารณาตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2559, หน้า 1) และมาตรการในการเปิดสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2563, หน้า 1 - 5)

ตัวแปรอิสระ

ตัวแปรตาม

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้ปกครองของเด็กที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 73 คน (องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์, 2563, หน้า 5) จากการเลือกแบบง่าย

1.2 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ 1) ผู้บริหารท้องถิ่น ได้แก่ ปลัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ และผู้อำนวยการกองการศึกษา จำนวน 2 คน 2) ข้าราชการ ได้แก่ ครู จำนวน 3 คน และ 3) พนักงานจ้าง ได้แก่ ผู้ช่วยครูผู้ดูแลเด็ก และผู้ดูแลเด็ก จำนวน 5 คน รวมทั้งสิ้น 10 คน ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง (องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำดวน จังหวัดเพชรบูรณ์, 2563, หน้า 5)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ ทำการศึกษาโดยวิธีการวิจัยแบบผสม (Mixed Method Research) ระหว่างการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) และสนับสนุนด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative

Research) โดยนำผลการวิจัยเชิงคุณภาพจากการสัมภาษณ์เชิงลึก และผลการวิจัยเชิงปริมาณจากการตอบแบบสอบถาม ซึ่งแบ่งตามลักษณะของการวิจัย ดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา โดยลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้ปกครองของเด็กที่ส่งบุตรหลานเข้ามาเรียนในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 73 คน ผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อคำถามออกเป็น 4 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ เพศ ช่วงอายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงาน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในยุคความปกติใหม่ รวม 6 มาตรฐาน มีทั้งหมด 30 ข้อ คือ 1) มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก จำนวน 5 ข้อ 2) มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร จำนวน 5 ข้อ 3) มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย จำนวน 5 ข้อ 4) มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร จำนวน 5 ข้อ 5) มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน จำนวน 5 ข้อ และ 6) มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย จำนวน 5 ข้อ

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับมาตรการ New Normal ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก รวม 4 ด้าน มีทั้งหมด 20 ข้อ คือ 1) ด้านสถานที่ จำนวน 5 ข้อ 2) ด้านบุคลากร จำนวน 5 ข้อ 3) ด้านกิจกรรม/กิจวัตรประจำวัน จำนวน 5 ข้อ และ 4) ด้านผู้ปกครอง จำนวน 5 ข้อ

โดยผู้ตอบแบบสอบถามต้องแสดงความคิดเห็นตามข้อคำถามที่ผู้วิจัยกำหนด ซึ่งมีลักษณะเป็นมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) มี 3 ระดับ โดยมีเกณฑ์การคิดคะแนน ดังนี้ 1) ปฏิบัติเป็นประจำ ให้ 3 คะแนน 2) ปฏิบัติเป็นบางครั้งให้ 2 คะแนน และ 3) ไม่ปฏิบัติเลย ให้ 1 คะแนน

การแปลผลความหมายโดยรวมของค่าคะแนนนั้น ใช้หลักการหาค่าสัมบูรณ์ของคะแนน (Absolutely Method) โดยแบ่งคะแนนเป็น 3 ระดับของเบสท์ (Best, 1977, pp. 204 - 208) คือ

คะแนนเฉลี่ย	การแปลผล
2.34 – 3.00	การบริหารจัดการอยู่ในระดับดีมาก
1.67 – 2.33	การบริหารจัดการอยู่ในระดับปานกลาง
1.00 – 1.66	การบริหารจัดการอยู่ในระดับน้อย

ตอนที่ 4 เป็นคำถามปลายเปิดเพื่อสอบถามข้อเสนอแนะในการปรับปรุงและการบริหารจัดการ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ มีเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) เพื่อใช้ในการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสนทนากลุ่ม ซึ่งแนวคำถามของแบบสัมภาษณ์ ได้มาจากการศึกษาแนวคิด ทฤษฎี เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วนำมาสร้างแนวคำถามให้สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยลักษณะของคำถามเป็นคำถามปลายเปิด จำนวน 1 ชุด สำหรับผู้บริหารท้องถิ่นและข้าราชการ

พนักงานจ้างที่ปฏิบัติหน้าที่ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ จำนวน 10 คน แนวทางการสร้างแบบสัมภาษณ์ของผู้วิจัยได้แบ่งหัวข้อคำถามของการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสัมภาษณ์ ได้แก่ ชื่อ-สกุล ตำแหน่ง และระดับการศึกษา

ตอนที่ 2 แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 6 ข้อ

3. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือและการหาคุณภาพของเครื่องมือ

3.1 การวิจัยเชิงปริมาณ

3.1.1 ผู้วิจัยศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ในยุคความปกติใหม่ แยกเป็น 2 กลุ่ม ประกอบด้วย 1) การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ และ 2) แนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กสังกัดองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่

3.1.2 กำหนดขอบเขตของคำถามจากตัวแปรที่ศึกษา

3.1.3 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนออาจารย์ที่ปรึกษาค้นคว้าอิสระพิจารณาให้ข้อเสนอแนะและนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของอาจารย์ที่ปรึกษา

3.1.4 นำแบบสอบถามผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้วไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน พิจารณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ค่าดัชนีความสอดคล้องตามวัตถุประสงค์รายข้อ (Index of Item - Objective Congruence) IOC (สุรพล สุยะพรหม, และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ, 2553, หน้า 126) ซึ่งมีค่ามากกว่า 0.5 ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัย มีผลการหาค่าดัชนีความสอดคล้องของแบบสอบถามได้ค่ามากกว่า 0.5 ทุกข้อ ผู้วิจัยได้ทำการคัดเลือกข้อคำถามที่มีค่าความสอดคล้องที่มีค่าตั้งแต่ 0.5 ขึ้นไปได้ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 0.93

3.1.5 นำแบบสอบถามที่ผ่านการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญแล้วไปทดสอบการใช้ด้วยการนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้ปกครองศูนย์พัฒนาเด็กเล็กบ้านภูน้ำหยด ตำบลภูน้ำหยด จังหวัดเพชรบูรณ์ จำนวน 30 คน โดยวิธีการหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ด้วยโปรแกรมสำเร็จรูป ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.97 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามต้องมีค่ามากกว่า 0.70 - 1.00 (สุจินต์ ธรรมชาติ, 2544, หน้า 172) ซึ่งค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามดังกล่าวมีคุณภาพมากกว่า 0.70 จึงเป็นเครื่องมือที่มีความเหมาะสม มีคุณภาพ และมีความเชื่อถือได้สูงสามารถนำไปใช้ในการดำเนินการวิจัยได้

3.1.6 นำแบบสอบถามที่ตรวจสอบความถูกต้องแล้วไปเก็บกับประชากร เพื่อนำมาวิเคราะห์ข้อมูล

3.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ

3.2.1 ศึกษาเอกสารทฤษฎีแนวคิด และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง พร้อมทั้งกำหนดประเด็นข้อคำถามในการสัมภาษณ์

3.2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามประเด็น และคำถามที่กำหนด แล้วนำแบบสัมภาษณ์ที่สร้างขึ้น เสนอต่ออาจารย์ที่ปรึกษาพิจารณาตรวจสอบความถูกต้องของเนื้อหา ให้ข้อเสนอแนะ และนำข้อเสนอแนะมาปรับปรุง เพื่อนำไปใช้ในการเก็บข้อมูลต่อไป

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล ในการศึกษาคั้งนี้ ผู้ศึกษาได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

4.1 แบบสอบถาม เป็นเครื่องมือที่สำคัญในการเก็บรวบรวมข้อมูลประกอบด้วยชุดคำถาม มีลักษณะเป็นคำถามแบบเลือกตอบ (Check List) การเก็บข้อมูลการวิจัยในคั้งนี้ ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามผ่าน Google Form และส่งให้กับกลุ่มเป้าหมาย จำนวน 73 ชุด รวบรวมแบบสอบถาม ตรวจสอบความสมบูรณ์ครบถ้วนของแบบสอบถาม แล้วดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล

4.2 การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยจะดำเนินการสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 10 คน ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

4.2.1 ผู้วิจัยประสานกับผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นรายบุคคลเพื่อนัดหมายวัน เวลา ในการสัมภาษณ์ เป็นการล่วงหน้า พร้อมทั้งอธิบายประเด็นของการสัมภาษณ์ให้ทราบ

4.2.2 ผู้วิจัยดำเนินการสัมภาษณ์ทางวิดีโอคอล ผ่านแอปพลิเคชัน Line ตามวัน เวลาที่ได้นัดหมาย โดยผู้วิจัยจะอธิบายวัตถุประสงค์ของการวิจัยอย่างชัดเจน เกี่ยวกับเหตุผลในการนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ไปใช้ในการวิเคราะห์เชิงวิชาการเท่านั้น และขออนุญาตบันทึกการสนทนา

4.2.3 นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์ และสรุปผล

5. การวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยคั้งนี้ผู้วิจัยได้ดำเนินการดั่งนี้ ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามทุกฉบับ ตรวจสอบการให้คะแนนแบบสอบถามทั้งหมด แล้วนำมาวิเคราะห์โดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป ดั่งรายละเอียดต่อไปนี้

5.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณ ผู้วิจัยได้รวบรวมข้อมูลจากแบบสอบถามทั้งหมด 73 ชุด โดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูปในการประมวลผล และวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการวิจัย เพื่อคำนวณหาค่าทางสถิติ ประกอบด้วย ค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (μ) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (σ)

5.2 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์และอภิปรายผล ในรูปแบบพรรณนา

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษากาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบล วังใหญ่ อำเภอลำลูกเกด จังหวัดเพชรบูรณ์ ปรากฏผลดั่งนี้

1.1 ผลการวิเคราะห์เกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ เป็นเพศหญิง จำนวน 44 คน คิดเป็นร้อยละ 60.27 มีอายุระหว่าง 26 - 35 ปี จำนวน 42 คน คิดเป็นร้อยละ 57.53 มีระดับการศึกษา ต่ำกว่าปริญญาตรี จำนวน 66 คน คิดเป็นร้อยละ 90.41 มีอาชีพรับจ้างทั่วไป จำนวน 66 คน ร้อยละ 90.41

1.2 ผลการวิเคราะห์การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการประเมินการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในยุคความปกติใหม่ (6 มาตรฐาน)

(N = 73)

การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในยุคความปกติใหม่	μ	σ	การแปลผล
มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก	2.36	0.90	ดีมาก
มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร	2.56	0.72	ดีมาก
มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย	2.40	0.86	ดีมาก
มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร	2.17	0.93	ปานกลาง
มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน	2.59	0.86	ดีมาก
มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย	2.70	0.56	ดีมาก
เฉลี่ยรวม	2.46	0.81	ดีมาก

จากตาราง 1 พบว่า การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตามมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2559 ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก ($\mu = 2.46$, $\sigma = 0.81$) เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐานโดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย ($\mu = 2.70$, $\sigma = 0.56$) รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน ($\mu = 2.59$, $\sigma = 0.71$) มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร ($\mu = 2.56$, $\sigma = 0.72$) มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย ($\mu = 2.40$, $\sigma = 0.86$) มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ($\mu = 2.36$, $\sigma = 0.90$) และมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร ($\mu = 2.17$, $\sigma = 0.93$) ตามลำดับ

2. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า ในด้านงบประมาณองค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ไม่มีงบประมาณเพียงพอในการสนับสนุนวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้สำหรับการป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ให้กับศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดได้ แต่ได้รับการจัดสรรงบประมาณเงินอุดหนุนเฉพาะกิจงบประมาณในการช่วยเหลือบรรเทาภาระค่าใช้จ่ายของเด็กปฐมวัยจากกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

รวมถึงได้รับอุปกรณ์เครื่องวัดอุณหภูมิ หน้ากากอนามัยสำหรับเด็กและสำหรับผู้ใหญ่ เจลแอลกอฮอล์ล้างมือสำหรับเด็กและสำหรับผู้ใหญ่ และน้ำยาฆ่าเชื้อสำหรับทำความสะอาดอุปกรณ์ จากสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ซึ่งกองการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม เป็นผู้รับผิดชอบดูแลและได้เบิกจ่ายงบประมาณที่ได้รับมาถูกต้องเป็นไปตามระเบียบวิธี

2.2 มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร พบว่า ปัจจุบันบุคลากรครุมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนได้น้อย องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรจัดอบรมบุคลากรครูทุกคนให้มีความรู้ความเข้าใจ สามารถปฏิบัติได้ทุกขั้นตอน สามารถบอกต่อความรู้ที่ได้รับให้ผู้ปกครองปฏิบัติตามได้ในเรื่องของการใช้เทคโนโลยี รวมทั้งบุคลากรทางการศึกษาทุกคนต้องสวมใส่หน้ากากผ้า/หน้ากากอนามัย การทำความสะอาดมือ การเว้นระยะห่าง มีการดูแลสุขภาพกายและสุขภาพจิต เพื่อเป็นตัวอย่างให้เด็กและผู้ปกครองปฏิบัติตาม

2.3 มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดบางแห่งมีพื้นที่จำกัดไม่เพียงพอต่อการพัฒนา หรือปรับปรุง เนื่องจากได้ใช้ห้องเรียนของโรงเรียน สังกัด สพฐ. ในการจัดการเรียนการสอน จึงเป็นการยากที่จะเขาไปปรับปรุงสภาพแวดล้อมภายใน-ภายนอกได้ และการจัดพื้นที่ให้เพียงพอต่อการทำกิจกรรมพัฒนาเด็กนั้น ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นกำหนดได้ องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ จึงมีนโยบายสลับวันมาเรียน เพื่อลดจำนวนเด็กเล็กให้เพียงพอต่อสถานที่ที่จำกัด

2.4 มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการและกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดมีการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ที่หลากหลาย และเด็กเล็กยังมีการพัฒนาการที่เหมาะสมตามวัยอย่างสม่ำเสมอ ส่วนการติดตามพัฒนาการของเด็กเล็กผ่านแอปพลิเคชัน Khun Look ตามมาตรการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นนั้นไม่สามารถดำเนินการได้ เนื่องจากเด็กเล็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ซึ่งบางรายก็ไม่มีโทรศัพท์มือถือ บางรายก็ใช้เทคโนโลยีไม่เป็นเท่าที่ควร องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ จึงมีนโยบายให้บุคลากรครูเดินทางไปติดตามพัฒนาการเด็กเล็กที่บ้าน เพื่อติดตามให้เด็กมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง

2.5 มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วม และส่งเสริมสนับสนุน พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการประชาสัมพันธ์การใช้สื่อและข้อมูลเกี่ยวกับการปฏิบัติตน เพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของโรคติดต่อเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 แต่ในการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนนั้นยังน้อย เนื่องจากเด็กเล็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ที่ไม่สามารถสอนเด็กเล็กได้เท่าที่ควร องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่จึงจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นกับผู้ปกครองในการสอนเด็ก เพื่อที่ผู้ปกครองจะได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กเล็ก

2.6 มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดประชุมคณะกรรมการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และสร้างความร่วมมือกับเครือข่ายระดับตำบล ในการแลกเปลี่ยนเรียนรู้การจัดประสบการณ์การเรียนการสอนที่เหมาะสมแก่การพัฒนาเด็กเล็ก แต่ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรสร้างเครือข่ายระดับอำเภอ ระดับจังหวัดเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย และสภาพปัญหาของตำบลอื่น หรืออำเภออื่น ในการนำมาปรับใช้การจัดการจัดประสบการณ์การเรียนการสอนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของตนเอง องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรเป็นผู้ประสานงานและจัดสรรงบประมาณในการสร้างเครือข่ายระดับอำเภอ และจังหวัดต่อไป

กล่าวโดยสรุปแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ จะต้องเกิดความร่วมมือจากทุกภาคส่วน โดยเฉพาะบุคลากรทางการศึกษา ต้องเป็นแรงผลักดันหลักในการขับเคลื่อนการทำงานต่าง ๆ เป็นตัวกลางคอยเชื่อมโยงให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีบทบาทในการบริหารศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในช่วงของการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 สิ่งที่สำคัญในการดำเนินงานคือ เด็กจะต้องมีพัฒนาการครบทั้ง 4 ด้านที่เหมาะสมตามวัยอย่างสม่ำเสมอและต่อเนื่อง

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ มีประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย พบว่า

1. การศึกษาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ (New Normal) ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ พบว่า ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงลำดับจากมากไปน้อย คือ มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย รองลงมา คือ มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน, มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร, มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย, มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตรและมาตรการ New Normal ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ในภาพรวมอยู่ในระดับดีมาก โดยเรียงจากมากไปน้อย ด้านกิจกรรม/กิจกรรมประจำวัน รองลงมา คือ ด้านบุคลากร, ด้านสถานที่, และด้านผู้ปกครอง โดยการบริหารจัดการและตามมาตรการ New Normal ในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับแนวคิดของ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น (2559) ได้กำหนดมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกาศ ณ วันที่ 8 มิถุนายน 2559 ไว้ดังนี้ ได้กล่าวว่ากรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น ได้จัดทำมาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ทั้ง 6 มาตรฐาน สอดคล้องกับการวิจัยของ ญัฐนันท์ มั่นคง (2562) ได้ศึกษาเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ พบว่า อยู่ในระดับมากที่สุด ได้แก่ ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัยของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก, ด้านบุคลากร, ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุนจากทุกหน่วยงาน ตามลำดับ ปัญหาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์การบริหารส่วนตำบลบางปลาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับการวิจัยของ วัสสิกา รุมาคม (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่า ด้านการศึกษา ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก และมีความเสี่ยงที่โรงเรียนจะกลายเป็นแหล่งแพร่ระบาดของเชื้อไวรัส ประกอบด้วย 1) การออกแบบหลักสูตร และการจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่ 2) การพัฒนาครู 3) การรักษา และส่งเสริมความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 4) การจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีนโยบายแนวปฏิบัติ คณะทำงานการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ มาตรการคัดกรองสุขภาพ และมีการควบคุม กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนินงาน

2. การศึกษาแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอวิเชียรบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์

จากการสัมภาษณ์สรุปแนวทางการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ขององค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ อำเภอลำลูกเกดบุรี จังหวัดเพชรบูรณ์ ทั้ง 6 มาตรฐานได้ดังนี้ มาตรฐานที่ 1 ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก พบว่า องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ไม่มีงบประมาณในการสนับสนุนเมื่อเกิดการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 ได้ทันท่วงที องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรขอรับการสนับสนุนงบประมาณจากหน่วยงานอื่น ๆ เช่น สำนักงานกองทุนสนับสนุนการส่งเสริมสุขภาพ (สสส.) ในการจัดซื้ออุปกรณ์ป้องกันการแพร่ระบาดของเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 มาตรฐานที่ 2 ด้านบุคลากร พบว่า บุคลากรครูมีความรู้ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอนน้อยมาก องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรจัดอบรมให้บุคลากรครูมีความรู้ในด้านการใช้เทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนการสอน มาตรฐานที่ 3 ด้านอาคาร สถานที่ สิ่งแวดล้อมและความปลอดภัย พบว่า ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเรื่อง การเว้นระยะห่างระหว่างบุคคล 1 - 2 เมตรได้ เนื่องจากมีพื้นที่ไม่เพียงพอต่อการจัดทำกิจกรรม องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรมีนโยบายสลับวันมาเรียน เพื่อลดจำนวนเด็กเล็กให้เพียงพอต่อสถานที่ที่จำกัด มาตรฐานที่ 4 ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร พบว่า ไม่สามารถปฏิบัติตามมาตรการที่กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่นในเรื่องของการติดตามพัฒนาการของเด็กเล็กผ่านแอปพลิเคชัน Khun Look องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรมีนโยบายให้บุคลากรครูเดินทางไปติดตามพัฒนาการเด็กเล็กที่บ้าน เพื่อติดตามให้เด็กมีพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง มาตรฐานที่ 5 ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน พบว่า การมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการจัดการเรียนการสอนนั้นยังน้อย เนื่องจากเด็กเล็กส่วนใหญ่อาศัยอยู่กับปู่ ย่า ตา ยาย ที่ไม่สามารถสอนเด็กเล็กได้เท่าที่ควร องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นกับผู้ปกครองในการสอนเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กเล็ก มาตรฐานที่ 6 ด้านส่งเสริมเครือข่ายการพัฒนาเด็กปฐมวัย พบว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรสร้างเครือข่าย ระดับอำเภอ ระดับจังหวัด เพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ที่หลากหลาย และสภาพปัญหาของตำบลอื่น หรืออำเภออื่น ในการนำมาปรับใช้การจัดประสบการณ์ การเรียนการสอนภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กตนเอง องค์การบริหารส่วนตำบลวังใหญ่ควรเป็นผู้ประสานงานและจัดสรรงบประมาณในการสร้างเครือข่ายระดับอำเภอ และจังหวัดต่อไป สอดคล้องกับการวิจัยของ ทอฝัน ธนโชติศิริกุล, และศิวัช ศรีโคคาญกุล (2565) ได้ศึกษาเรื่อง การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์โควิด - 19 กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลหนองเรือ อำเภอโนนสัง จังหวัดหนองบัวลำภู พบว่า 1. บทบาทของเทศบาลตำบลหนองเรือ ในการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์ โควิด-19 เป็นหน่วยงานสำคัญในการวางแผนการดำเนินงานการใช้งบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก โดยมุ่งเน้นการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนราชการ ครู ผู้ดูแลเด็ก คณะกรรมการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้ปกครอง และชุมชน 2. ปัญหาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์โควิด-19 ของเทศบาลตำบลหนองเรือ ยังขาดผู้รับผิดชอบ และไม่สามารถจัดโครงการ และกิจกรรมตามแผนดำเนินงานได้ตามกำหนด เนื่องจากมีมาตรการป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 และการรักษาระยะห่างทางสังคมที่ต้องปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด 3. แนวทางการพัฒนาการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์โควิด-19 ของเทศบาลตำบลหนองเรือ ต้องจัดสรรงบประมาณในการจัดหาอุปกรณ์ป้องกันการแพร่ระบาดโควิด-19 อย่างเพียงพอ ส่งเสริมพัฒนาทักษะครู ผู้ดูแลเด็กให้มีความรู้และปรับเปลี่ยนรูปแบบการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมต่อพัฒนาการเด็กปฐมวัยในสถานการณ์โควิด-19 และประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารให้ผู้ปกครองทราบ

เพื่อให้การบริหารจัดการเกิดประสิทธิภาพสูงสุด และสอดคล้องกับการวิจัยของ วีสลิกา รุมาคม (2565) ได้ศึกษาเรื่องการบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19 พบว่า ด้านการศึกษา ส่งผลกระทบต่อโอกาสในการเรียนรู้เป็นอย่างมาก ประกอบด้วย 1. การออกแบบหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ในยุคความปกติใหม่ 2. การพัฒนาครู 3. การรักษาและส่งเสริมความสัมพันธ์กับผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย และ 4. การจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อป้องกันการแพร่ระบาดของไวรัสโควิด-19 โดยผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีนโยบาย แนวปฏิบัติ คณะทำงานการสื่อสาร การประชาสัมพันธ์ มาตรการคัดกรอง ตรวจสอบสุขภาพ และมีการควบคุม กำกับติดตาม และตรวจสอบการดำเนินงาน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ด้านการบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ผู้บริหารท้องถิ่นควรมีโครงการที่สามารถช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัด เมื่อเกิดสถานการณ์ที่จำเป็นเร่งด่วนทุกปีงบประมาณเป็นการรองรับไว้ เพื่อจะได้มีงบประมาณช่วยเหลือศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสังกัดได้ทันทันที ระหว่างรอการจัดสรรงบประมาณของกรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น

2. ด้านวิชาการ และกิจกรรมตามหลักสูตร บุคลากรทางการศึกษควรมีการจัดแผนเผชิญเหตุรองรับไว้เมื่อเกิดสถานการณ์ที่ไม่คาดคิด และควรมีการบูรณาการการเรียนการสอนนอกเหนือจากกิจกรรมตามหลักสูตร เพื่อให้เด็กได้เรียนรู้เองเมื่ออยู่ที่บ้าน

3. ด้านการมีส่วนร่วมและส่งเสริมสนับสนุน ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กควรจัดอบรมให้ความรู้เบื้องต้นกับผู้ปกครองในการสอนเด็ก เพื่อให้ผู้ปกครองจะได้เป็นส่วนหนึ่งในการพัฒนาเด็กให้ได้รับการส่งเสริมพัฒนาการอย่างต่อเนื่อง เมื่อเกิดเหตุการณ์ที่ไม่สามารถมาเรียนที่ศูนย์พัฒนาเด็กได้ตามปกติได้

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์

2. ควรศึกษาปัญหาการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในยุคความปกติใหม่ สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดเพชรบูรณ์

เอกสารอ้างอิง

- กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- _____. (2563). **แนวทางการเปิดสถานศึกษาระดับปฐมวัยสังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น (โรงเรียนที่จัดการศึกษาระดับปฐมวัยและศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก) ณ สถานที่ตั้ง (On site) ในช่วงสถานการณ์การแพร่ระบาดของโรคติดเชื้อไวรัสโคโรนา 2019 (COVID-19)**. สืบค้น มีนาคม 10, 2564, จาก https://non-ed.go.th/public/letter_upload/backend/files_3558_1.pdf.
- ณัฐนันท์ มั่นคง. (2562). **การศึกษาปัญหาและแนวทางการจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรบริหารส่วนตำบลบางปลา อำเภอบางพลี จังหวัดสมุทรปราการ**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี.
- ทอฝัน ธนโชติศิริกุล, และศิวัช ศรีโศคางกุล. (2565, สิงหาคม). **การบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในสถานการณ์โควิด-19 กรณีศึกษา: เทศบาลตำบลหนองเรือ อำเภอนนทบุรี จังหวัดหนองบัวลำภู**. *Journal of Modern Learning Development*, 7(7), 154 - 168.
- วรินทร์ ดั่งขำนาญ. (2560). **สภาพการบริหารงานของศูนย์พัฒนาเด็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอบ้านกรวด จังหวัดบุรีรัมย์**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์.
- วัสสิกา รุมาคม. (2565, มิถุนายน). **การบริหารสถานศึกษาในยุคความปกติใหม่หลังวิกฤตโควิด-19**. *วารสารมหาจุฬานาครทรรณ*, 9(6), 16 - 30.
- ศูนย์ปฏิบัติการภาวะฉุกเฉิน, กรมควบคุมโรค. (2563). **ข้อมูลสำหรับการป้องกันตนเองจากโรค COVID-19 เอกสารเผยแพร่สำหรับประชาชน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2562). **รายงานการติดตามและประเมินผลนโยบายการส่งเสริมการเรียนการสอนภาษาอังกฤษ THAILAND 4.0**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สุจินต์ ธรรมชาติ. (2544). **การวิจัยภาคปฏิบัติ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย.
- สุรพล สุยะพรหม, และสุทธิรักษ์ ศรีจันทร์เพ็ญ. (2553). **ระเบียบวิธีวิจัยทางการจัดการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- องค์กรบริหารส่วนตำบลวังใหญ่. (2563). **แผนพัฒนาท้องถิ่น**. สืบค้น มีนาคม 10, 2564, จาก <https://www.wangyai-sao.go.th/plan/local>.
- องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น. (2559). **มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น**. สืบค้น มีนาคม 10, 2564, จาก https://www.dla.go.th/upload/ebook/column/2017/4/2199_5930.pdf.
- Best, J. W. (1977). *Research in Education* (3rd ed.). New Jersey: Prentice Hall.

การพัฒนาารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา
โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิตหลวงวิทยา
The Development of A Model for Learning Management of Teacher
Unmaching the Subject Areasfocused on the Innovation of
Professional Learning Community (PLC) of Banmaesalidluangwittaya School

ภคพล ก่อกุลเกียรติ,* พระมหาสกุลมหาวิโร,** และชาลี ภัคดี***

Phakapol Korkulkriat, Phramaha Sakun Mahaviro, and Chalee Pakdee

Received: October 30, 2024 Revised: January 8, 2025 Accepted: January 30, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ 1. ศึกษาสภาพการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาของโรงเรียนบ้านแม่สลิตหลวงวิทยา 2. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ 3. ทดลองรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ 4. ประเมินผลและพัฒนารูปแบบ ผู้ให้ข้อมูลผู้บริหารและครู จำนวน 21 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร 2 คน ครูผู้สอน 19 คน รวม 21 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง ประชุมกลุ่มผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 ข้อ แบบประเมินกระบวนการรูปแบบ จำนวน 15 ข้อ และประเมินความพึงพอใจ จำนวน 10 ข้อ วิเคราะห์ข้อมูล ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการศึกษาพบว่า 1. มีสภาพการบริหารอย่างเป็นระบบ สร้างเครือข่ายความร่วมมือให้มีความเข้มแข็งเกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา 2. การสังเคราะห์รูปแบบใช้วงจรคุณภาพ PDCA ด้วยกระบวนการคือ 1) Planning สร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมายร่วมกัน 2) Action เป็นการนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกันเพื่อแนวปฏิบัติที่ดี 3) Observation เปรียบเทียบกับเป้าหมาย และทบทวนระหว่างปฏิบัติงาน 4) Reflection เป็นการใช้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน 3. การทดลองรูปแบบ 4 ขั้นตอน 14 ตัวบ่งชี้ ประเมินความคิดเห็นค่าเฉลี่ยรวมค่าที่มากที่สุดด้านออกแบกิจกรรมการสอน ค่าเฉลี่ยรวม (\bar{X} = 3.78, S.D. = .575)

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Graduate student in the Master of Education Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Assistant Professor Dr., Educational Administration Program, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

*** อาจารย์ ดร., หลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
Lecturer, Ph.D., Educational Administration Program, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

รองลงมาทั้งสองด้าน 1. ด้านบอกเล่าประสบการณ์ ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .651) 2. ด้านเพื่อความร่วมมือ ค่าเฉลี่ยรวม ($\bar{X} = 3.71$, S.D. = .570) เรียงตามลำดับค่าที่มีค่าน้อยที่สุด คือ ด้านร่วมตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.35$, S.D. = .490) และประเมินความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้ โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: การบริหารการจัดการเรียนรู้, ชุมชนแห่งการเรียนรู้วิชาชีพ (PLC), บุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา

Abstract

This research aimed to: 1. study the current development of learning management administration for teachers teaching outside their subject areas at Ban Mae Salid Luang Witthaya School; 2. design a learning management model; 3. implement the model experimentally; and 4. evaluate and refine the model. The participants included 21 individuals, comprising 2 administrators and 19 teachers. Research instruments included a semi-structured interview form, an expert panel discussion guide (6 items), a process evaluation form (15 items), and a satisfaction evaluation form (10 items). Data were analyzed using percentage, mean, and standard deviation.

The findings revealed that: 1. a systematic management approach was established, strengthening collaborative networks to support learning management for teachers outside their fields of study; 2. the learning management model was synthesized using the PDCA (Plan-Do-Check-Act) quality cycle, consisting of: (i) Planning—developing a shared vision and goals; (ii) Action—sharing experiences to identify best practices; (iii) Observation—comparing outcomes against goals and conducting ongoing reviews; and (iv) Reflection—utilizing feedback to inform continuous improvement; 3. experimental implementation of the model, based on four steps and 14 indicators, showed the highest average score in the area of teaching activity design ($M = 3.78$, $S.D. = 0.575$), followed by experience sharing ($M = 3.71$, $S.D. = 0.651$) and cooperation ($M = 3.71$, $S.D. = 0.570$). The lowest score was found in joint decision-making ($M = 3.35$, $S.D. = 0.490$). Overall satisfaction with the learning management model was rated at a high level ($M = 3.96$, $S.D. = 0.60$).

Keywords: Learning Management Administration, Professional Learning Community (PLC), Teachers Teaching Outside Their Subject Areas

บทนำ

ทรัพยากรมนุษย์นั้นถือว่าเป็นทรัพย์สินทางปัญญาที่สำคัญในการขับเคลื่อนองค์กร ด้วยสภาพแวดล้อมและปัญหาที่มีการเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็ว ทำให้ปัจจุบันองค์กรต้องมีการปรับตัวและให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์มากยิ่งขึ้น ทรัพยากรมนุษย์จึงเปรียบเหมือนตัวกำหนดความสำเร็จขององค์กรตัวหนึ่ง ซึ่งหากผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ย่อมทำให้องค์กรมีความพร้อมในการเปลี่ยนแปลงสามารถปรับตัว และแก้ปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างมีประสิทธิภาพเนื่องจากทรัพยากรมนุษย์มีความพร้อม (ปริยกร อรุณจินดาตระกูล, สมบูรณ์ บุริศิริรักษ์, และอภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์, 2561, หน้า 14)

“ครู” เป็นฟันเฟืองหลักในการขับเคลื่อนนโยบายทางด้านการศึกษาระดับประเทศ และนับเป็นผู้มีบทบาทในการสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนา รวมถึงการให้การศึกษามีคุณภาพแก่ผู้เรียน สอนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ รู้จักคิดเป็น แก้ปัญหาเป็น เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ในสังคม การพัฒนาวิชาชีพครูเพื่อทำให้ได้ครูที่เป็นบุคลากรวิชาชีพจึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง โดยจะต้องเริ่มต้นตั้งแต่การปรับปรุงระบบการผลิตครู เพื่อให้การผลิตครูสอดคล้องกับสภาพความต้องการ ความจำเป็นทั้งทางด้านปริมาณและคุณภาพ โดยการพัฒนาหลักสูตรการผลิตครูรุ่นใหม่ให้เข้มข้นในศาสตร์ที่สอนและหลากหลายในวิธีการสอน เพื่อทำให้ได้ครูที่มีประสิทธิภาพ เกิดประสิทธิผลต่อนักเรียน สังคม และประเทศชาติสืบไป (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 3)

ปัจจุบันการจัดการศึกษาประสบกับปัญหาเกี่ยวกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งด้านปริมาณและคุณภาพ ซึ่งพบว่ามีขาดแคลนครูทั้งในภาพรวมและในบางเขตพื้นที่เป็นปัญหาหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพการจัดการศึกษา และการจัดการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทั้งที่มีการยืนยันในการประชุมปฏิบัติการ “แนวทางการพัฒนาการศึกษาของชาติ” ซึ่งนายกรัฐมนตรีเป็นประธาน เมื่อวันที่ 25 – 26 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2548 ณ จังหวัดขอนแก่น ไว้ว่า “ปัญหาการขาดแคลนครูสายปฏิบัติการสอนมีอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีผลกระทบต่อคุณภาพการเรียนการสอน และคุณภาพของนักเรียน ซึ่งเป็นปัญหาที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานตระหนักดีในความสำคัญของครูผู้สอนที่เป็นปัจจัยสำคัญต่อคุณภาพของผู้เรียนที่เชื่อมโยงสู่การได้กำลังคนที่มีศักยภาพ ทั้งทางด้านจิตใจ ให้เป็นคนดี มีคุณธรรม มีจิตสำนึกที่ดีต่อสังคมส่วนรวม และมีพื้นฐานความรู้ที่ดีในการพัฒนานตนเองและประเทศ ให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงของเทคโนโลยี และสามารถแข่งขันกับนานาชาติได้เป็นอย่างดี (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน, 2548, หน้า 2) และ Hord, S.M. (1997, p. 117) ได้ให้ความหมายของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (Professional Learning Community: PLC) ไว้ว่า หมายถึง โรงเรียนที่ดึงเอาผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับวิชาชีพมาเรียนรู้ร่วมกันภายใต้สังคมที่สร้างขึ้นและได้รับการสนับสนุน ครูและผู้บริหารได้รับการเรียนรู้ที่ซับซ้อนขึ้น และเข้มข้นมากขึ้น ทำให้ผู้เข้าร่วมมีปฏิสัมพันธ์กัน เกิดการทดสอบแนวคิดเกิดความท้าทายในการสรุปและแปลความหมาย และแลกเปลี่ยนข้อมูลใหม่ ๆ ซึ่งกันและกัน เมื่อคนหนึ่งเรียนรู้เอง ถือว่าเป็นแหล่งเรียนรู้และความคิดใหม่ และเมื่อความรู้ดังกล่าวได้รับการปฏิสัมพันธ์แลกเปลี่ยนกับเพื่อนจะเกิดความรู้และความเชี่ยวชาญหลายเท่าตัว ก่อนจะนำไปทดสอบหาประสบการณ์ในชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพก่อให้เกิดการกระตุ้นมากขึ้น และ Sergiovanni (1998, pp. 37 - 46) ได้เสนอองค์ประกอบของชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ ดังนี้

1. วิสัยทัศน์ร่วม (Shared Vision)
2. ทีมร่วมแรงร่วมใจ (Collaborative Teamwork)
3. การเรียนรู้และพัฒนาวิชาชีพ

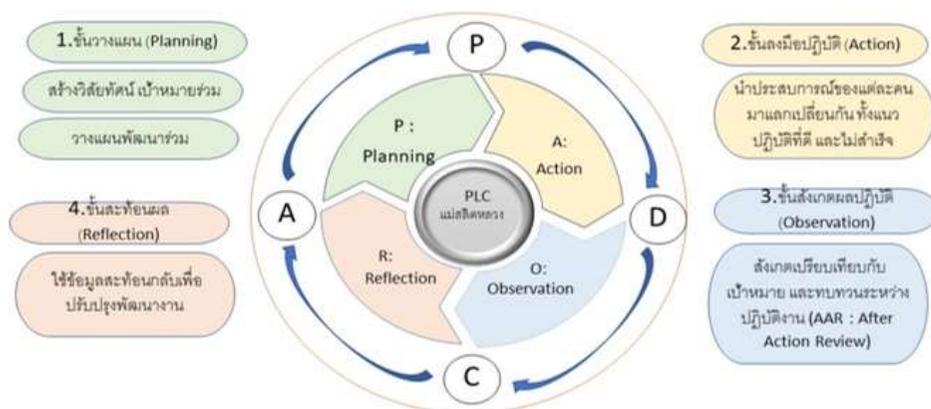
(Professional Learning and Development) 4. ชุมชนกัลยาณมิตร (Caring Community) 5. โครงสร้างสนับสนุนชุมชน (Supportive Structure) สามารถนำมาเป็นแนวทางในการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ เพื่อแก้ปัญหาด้านการขาดแคลนครู ทำให้ครูต้องสอนไม่ตรงกับสาขาวิชาที่จบการศึกษามา และโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก เป็นโรงเรียนขนาดใหญ่ มีนักเรียนกว่า 2,000 คน อยู่แนวตะเข็บชายแดนไทย - เมียนมา พบว่า ปัญหาเรื่องการย้ายของข้าราชการครูบ่อยและย้ายเป็นจำนวนมากในแต่ละครั้ง ซึ่งครูส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นคนในพื้นที่ เมื่อถึงเกณฑ์มีสิทธิย้ายใน 2 ปีขึ้นไปจะเขียนคำขอย้ายกลับไปถิ่นภูมิลำเนา ทำให้ขาดแคลนครู และครูที่มีอยู่ต้องเข้าไปสอนแทนครูที่ย้ายไปทางโรงเรียนจึงจำเป็นต้องให้ครูที่มีอยู่ในโรงเรียนลงไปสอนแทนครูที่ย้าย แต่ครูที่ลงไปสอนแทนเป็นครูที่ไม่ตรงสาขาวิชาทำให้เกิดปัญหาด้านการจัดการเรียนการสอน ครูที่สอนก็ไม่สามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักเรียนได้อย่างเต็มที่ เพราะไม่ใช่สาขาวิชาที่ตนเองถนัด (รายงานประเมินตนเองโรงเรียนแม่สลิดหลวงวิทยา, 2564, หน้า 75)

ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจที่จะศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา หากปัญหานี้ไม่ได้รับการแก้ไขจะส่งผลต่อคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา เพื่อพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษาของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา จึงต้องพัฒนาคุณภาพศักยภาพของครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาให้เข้าใจถึงวิธีการสอนและการถ่ายทอดความรู้ที่เหมาะสมให้แก่นักเรียนเพื่อจะได้มีประสิทธิภาพในการจัดการเรียนการสอนมากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา
3. เพื่อทดลองรูปแบบการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา
4. เพื่อประเมินผลและพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ผู้บริหาร ครูผู้ปฏิบัติการ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ตำบลแม่สอง อำเภอท่าสองยาง จังหวัดตาก ปีการศึกษา 2565 ประกอบด้วย ผู้อำนวยการสถานศึกษา 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน ครูผู้สอน 19 คน รวม 21 คน โดยได้ทำการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) (สิน พันธุ์พินิจ, 2549, หน้า 129)

1.2 ผู้เข้าร่วมสนทนากลุ่ม (Focus Group) กำหนดตามความเชี่ยวชาญ จำนวน 3 กลุ่ม กลุ่มละ 2 คน ได้แก่ กลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้เชี่ยวชาญด้านการสอน และกลุ่มครูผู้ปฏิบัติการด้านการจัดการเรียนรู้ โดยกำหนดเกณฑ์การพิจารณาคูสมบัตินี้ ดังนี้ 1) ทำงานด้านการศึกษาและ/หรือ 2) มีประสบการณ์ทำงานด้านที่เชี่ยวชาญอย่างน้อย 3 ปี ผลการคัดเลือกได้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 6 คน ซึ่งจำแนกตามความเชี่ยวชาญ

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 3 ชนิด คือ แบบสอบถามและแบบสัมภาษณ์

2.1 แบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการประชุมกลุ่ม ของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 15 ตัวบ่งชี้ 1. การกำหนดเป้าหมาย วิสัยทัศน์อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน (P: Planning) 2. การดำเนินการปฏิบัติจัดการเรียนรู้ ขั้นลงมือปฏิบัติ (A: Action) ในการนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน ทั้งแนวปฏิบัติที่ดี และที่ยังไม่ประสบ

ความสำเร็จ 3. การสังเกตผลการปฏิบัติ (O: Observation) เพื่อเปรียบเทียบเป้าหมาย และทบทวนระหว่างการปฏิบัติงาน
4. การสะท้อนผล (R: Reflection) ให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงานและสรุปผลหาค่าความสอดคล้องของเนื้อหา
ของเครื่องมือ (IOC) เท่ากับ 0.60 - 1.00

2. แบบสอบถามประเมินกระบวนการก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของ
บุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

3. แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของครูและผู้บริหารต่อการพัฒนารูปแบบการบริหารการจัดการ
เรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลเอง ตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

3.1 ขอนหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหามกุฏ
ราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา ขอความอนุเคราะห์จากผู้เชี่ยวชาญในการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง
เพื่อนัดหมายและดำเนินการสัมภาษณ์ ประเมินความคิดเห็นของผู้เชี่ยวชาญด้วยการวิเคราะห์เนื้อหาความคิดเห็น
ของผู้เชี่ยวชาญเพื่อยืนยันรูปแบบ

3.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชน
การเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยาให้ครูดำเนินการจัดการเรียนการสอนแล้วประเมินความ
คิดเห็นของครูด้านกระบวนการของรูปแบบก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3.3 ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอนหลังการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้
ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันของการจัดการเรียนการสอนจากการเก็บข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร
เช่น รายงานประเมินตนเอง (SAR) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อระบุปัญหาที่ต้องการ
พัฒนาของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

ขั้นที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญโดยผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่
ได้จากแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม มาเรียบเรียงจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิง
คุณภาพและการพรรณนาเป็นความเรียงถึงการเสนอแนะแนวทางเพื่อยืนยันรูปแบบการบริหาร การจัดการเรียนรู้ของ
บุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

ขั้นที่ 3 สถิติพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรดังนี้
(บุญชม ศรีสะอาด, 2553, หน้า 105) และการออกแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลอง
ใช้รูปแบบก่อนและหลังใช้สถิติ Pair Sample T-test (Ferguson, 1976, p. 167) ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ .05 การประเมิน
ความพึงพอใจในระดับมาก

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. ศึกษาสภาพปัจจุบันการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยามีปริมาณนักเรียนจำนวนมาก ครูและบุคลากรภายในโรงเรียนควรชี้แนะข้อปฏิบัติและสอดแทรกให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์ทั้ง 8 ประการ รวมถึงด้านระเบียบวินัย คุณธรรม จริยธรรมตามวัฒนธรรม ประเพณีโรงเรียนส่งเสริมและปลูกจิตสำนึกความเป็นประชาธิปไตยในโรงเรียนเพื่อฝึกความรับผิดชอบ การเป็นผู้นำและผู้ตามการยอมรับความคิดเห็น

2. ผู้วิจัยได้ดำเนินการศึกษารูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา โดยผู้เชี่ยวชาญที่มีประสบการณ์ เกี่ยวกับการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาด้วยใช้หลัก PLC โดยผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะไปในทิศทางเดียวกัน เช่น ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 1 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับด้านร่วมมือเพื่อการวางแผน “...ให้มีการประชุมวิเคราะห์ปัญหาาร่วมกันก่อนการวางแผน โดยแสวงหาครูแกนนำ หรือเครือข่ายวิชาการจากโรงเรียนอื่นเข้าร่วมในการวางแผนเพื่อแก้ปัญหา...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566) ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 2 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินการปฏิบัติจัดการเรียนรู้ “...การนำประสบการณ์ที่หลากหลายมาแลกเปลี่ยนกันเป็นการพัฒนาหลักสูตรและการจัดการเรียนรู้ที่ดี หลายโรงเรียนใช้กระบวนการ PLC อย่างสม่ำเสมอ เพื่อแก้ปัญหาทั้งแนวปฏิบัติที่ดี และที่ยังไม่ประสบความสำเร็จ ของครูในโรงเรียน และครูในเครือข่ายวิชาการต่างโรงเรียน...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566) ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 3. ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสังเกตผลการปฏิบัติเพื่อเปรียบเทียบเป้าหมาย “...การสังเกตการณ์ดำเนินงานเปรียบเทียบเป้าหมายการดำเนินงานด้วยการถอดบทเรียน AAR จะทำให้เห็นข้อปฏิบัติที่ดีแล้ว เห็นข้อบกพร่องในการดำเนินงาน และร่วมกันหาข้อเสนอแนะในการแก้ปัญหาในการดำเนินงาน...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566) ผู้เชี่ยวชาญคนที่ 5 ให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับ การสะท้อนผล ให้ข้อมูลย้อนกลับในการดำเนินงาน “...การสะท้อนผลการดำเนินงานเป็นประเด็นสำคัญที่จะพัฒนาการดำเนินงานอย่างยั่งยืน โดยเฉพาะการสะท้อนผลให้ตรงประเด็น และควรทำทุกระยะการดำเนินงาน...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566)

สรุปจากการสังเคราะห์เพื่อสร้างรูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม (Focus Group) โดยผู้เชี่ยวชาญได้รูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ประกอบด้วย การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้ นั้นเป็นไปตามแผนที่คิดไว้แค่ไหนและท้ายสุดนำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติการตามกระบวนการ PLC มีกระบวนการต่อไปก็คือ 1) ชั้นวางแผน สร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมายร่วมกัน และวางแผนพัฒนาร่วมกัน 2) ชั้นลงมือปฏิบัติ เป็นการนำประสบการณ์ของแต่ละคน

มาแลกเปลี่ยนกัน ทั้งแนวปฏิบัติที่ดี และที่ไม่สำเร็จ 3) ชั้นสังเกตผลปฏิบัติ เป็นการสังเกตเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และทบทวนระหว่างปฏิบัติงาน (AAR: After Action Review) 4) ชั้นสะท้อนผล เป็นการใช้ข้อมูลสะท้อนกลับเพื่อปรับปรุงพัฒนางาน

3. การประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังมี 4 ชั้นตอน 15 ตัวบ่งชี้ ดังตาราง 1

ตาราง 1 การประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลัง

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	SD	P-value	ระดับ
1.	การกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน (P: Planning)				
1.1	ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการ	4.24	.625	0.01**	มาก
1.2	ด้านความรู้ความเข้าใจ	4.52	.625	0.01**	มากที่สุด
1.3	ด้านความร่วมมือ	4.52	.602	0.01**	มากที่สุด
2.	ด้านขั้นลงมือปฏิบัติ (A: Action)				
2.1	ด้านสร้างทีมครูเพื่อพัฒนาการสอน	4.38	.590	0.01**	มาก
2.2	ด้านร่วมกันเสนอปัญหาและความต้องการ	4.43	.507	0.01**	มาก
2.3	ด้านบอกเล่าประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ	4.52	.602	0.01**	มากที่สุด
2.4	ด้านค้นหาแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน	4.33	.483	0.01**	มาก
2.5	ด้านร่วมตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา (นวัตกรรม)	4.33	.483	0.01**	มาก
2.6	ด้านออกแบบกิจกรรมการสอนตามนวัตกรรม	4.29	.561	0.01**	มาก
2.7	ด้านนำนวัตกรรมไปสู่การสอน	4.52	.512	0.01**	มากที่สุด
2.8	ด้านผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตการสอน	4.43	.507	0.01**	มาก
3.	ด้านการสังเกตผลการปฏิบัติ (O: Observation) เพื่อเปรียบเทียบเป้าหมาย และทบทวน				
3.1	ด้านสรุปการสอนและการใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหา	3.38	.498	0.01**	ปานกลาง
3.2	ด้านอภิปรายผลแก้ปัญหาและเสนอแนวทางแก้ปัญหา	4.38	.590	0.01**	มาก

ตาราง 1 การประเมินผลประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลัง (ต่อ)

ที่	รายการประเมิน	\bar{x}	SD	P-value	ระดับ
4.	ด้านสะท้อนปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนาใหม่และสรุป รายงานผลการดำเนินงาน	4.38	.590	0.01**	มาก
	รวม	4.01	.055	0.01**	มาก

n=20 p-value.01** อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่.01**

จากตาราง 1 ในภาพรวมคะแนนทดสอบหลังการทดลอง (\bar{x} = 4.01 , S.D. = .055) p-value .01** แสดงว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา มีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01**

4. ผลการประเมินและพัฒนารูปแบบ พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา จำนวน 10 ด้าน มีค่าความพึงพอใจตามลำดับดังตาราง 2

ตาราง 2 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา

รายการ	\bar{x}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
1. คำแนะนำในขั้นตอนการเรียนการสอนชัดเจนสามารถปฏิบัติได้	4.00	0.32	มาก
2. กิจกรรมชัดเจน ได้รับความสนใจ	4.17	.380	มาก
3. แต่ละขั้นตอน ชัดเจน เหมาะสม	4.55	.681	มากที่สุด
4. ความยาก ง่าย เหมาะสม	4.25	.860	มาก
5. กิจกรรมสามารถปฏิบัติได้จริง	3.83	.571	มาก
6. เข้าใจง่าย	4.00	.951	มาก
7. ทุกขั้นตอนน่าสนใจ	3.50	.670	มาก
8. ผู้บริหาร บุคลากรครูพึงพอใจในวิธีการดำเนินงาน	3.50	.671	มาก

ตาราง 2 ความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา (ต่อ)

รายการ	\bar{X}	S.D.	ระดับความพึงพอใจ
9. มีประโยชน์ต่อบุคลากรครู	3.50	.672	มาก
10. ความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์	4.33	.492	มาก
ค่าเฉลี่ยรวม	3.96	0.60	มาก

จากตาราง 2 แสดงให้เห็นว่าผู้ตอบแบบสอบถามมีความพึงพอใจต่อรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา โดยค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า พึงพอใจระดับมากที่สุด คือ ด้านแต่ละขั้นตอน ชัดเจน เหมาะสม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = .68) รองลงมาอยู่ในระดับมาก ได้แก่ ด้านความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .49) ด้านความยาก ง่าย เหมาะสม ค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .86) และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดเท่ากับ 3 ด้าน ได้แก่ ด้านทุกขั้นตอนน่าสนใจ ขวนติดตาม ด้านผู้บริหาร บุคลากรครูพึงพอใจในวิธีการดำเนินงาน มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .67) อยู่ในระดับมากเช่นกัน ค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60) ค่าคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุดและมาก แสดงว่า รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนได้

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยจึงขอนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา พบว่า โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา มีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ แต่ยังขาดความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องจะต้องสร้างความร่วมมือกับชุมชนและสังคมในบริบทของโรงเรียน ให้มีส่วนร่วมและดำเนินการพัฒนาคุณภาพของครูให้สามารถบูรณาการจัดการเรียนการสอน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการสอน เพื่อแก้ไขปัญหาบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ มีดังนี้ การดำเนินงานรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ประกอบด้วย การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA 1) ขึ้นวางแผน สร้างวิสัยทัศน์ เป้าหมายร่วมกัน และวางแผนพัฒนาร่วมกัน 2) ขึ้นลงมือปฏิบัติ เป็นการนำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน ทั้งแนวปฏิบัติที่ดี และที่ไม่สำเร็จ 3) ขึ้นสังเกตผลปฏิบัติ เป็นการสังเกตเปรียบเทียบกับเป้าหมาย และทบทวนระหว่างปฏิบัติงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์, อรุสา พรหมทา, และสมบัติ ฤทธิเดช (2562) เรื่องการพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัย

ในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม ผลการวิจัยพบว่า 1. ครูไม่ได้นำกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมาใช้ในการแก้ปัญหาและพัฒนาปรับปรุงการเรียนการสอน เนื่องจากขาดความรู้ ความเข้าใจ ขาดทักษะการทำวิจัยในชั้นเรียน แนวทาง การพัฒนาสรุปได้ว่า ควรดำเนินการพัฒนาการทำวิจัยในชั้นเรียนตามกรอบการวิจัย 5 ขั้นตอน คือ 1) การสำรวจและวิเคราะห์ปัญหา 2) การกำหนดวิธีการในการแก้ปัญหา 3) การพัฒนาวิธีการหรือนวัตกรรม 4) การนำวิธีการหรือนวัตกรรมไปใช้ และ 5) การสรุปผลและรายงาน 2. การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียน พบว่า ผู้ร่วมวิจัยมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับกระบวนการวิจัยในชั้นเรียนมากขึ้นหลังจากการพัฒนา และสามารถทำการวิจัยในชั้นเรียนตามกรอบการวิจัย 5 ขั้นตอน โดยสามารถกำหนดประเด็นปัญหาที่จะทำการวิจัย กำหนดวิธีการการออกแบบการวิจัยที่เน้นการแก้ปัญหาในชั้นเรียน ออกแบบนวัตกรรมและสร้างเครื่องมือที่เหมาะสมกับการวิจัย และมีผลการประเมินคุณภาพของรายงานการวิจัยอยู่ในระดับมาก

3. นำรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอน ด้วยการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้เป็นไปตามแผนที่คิดไว้แค่ไหนและท้ายสุดนำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) มีขั้นตอนต่อไปนี้เป็น 1. การกำหนดเป้าหมาย วัตถุประสงค์อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน มี 3 ขั้นตอน 1) ด้านการจัดตั้งคณะกรรมการ 2) ด้านความรู้ความเข้าใจ 3) ด้านเพื่อความร่วมมือ ด้านที่ 1 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 3.59, S.D. = .190$) 2. ด้านชั้นลงมือปฏิบัติ มี 8 ขั้นตอน 1) ด้านสร้างทีมครูเพื่อพัฒนาการสอน 2) ด้านร่วมกันเสนอปัญหาและความต้องการ 3) ด้านบอกเล่าประสบการณ์ที่ประสบผลสำเร็จ 4) ด้านค้นหารูปแบบที่เหมาะสมกับโรงเรียน 5) ด้านร่วมตัดสินใจเลือกวิธีแก้ปัญหา (นวัตกรรม) 6) ด้านออกแบบกิจกรรมการสอนตามนวัตกรรม 7) ด้านนำนวัตกรรมไปสู่การสอน 8) ด้านผู้สังเกตการณ์เข้าร่วมสังเกตการณ์สอน ด้านที่ 2 ในภาพรวม มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.40, S.D. = .541$) 3. ด้านการสังเกตผลการปฏิบัติ เพื่อเปรียบเทียบเป้าหมาย และทบทวน มี 3 ขั้นตอน 1) ด้านสรุปการสอนและการใช้นวัตกรรมในการแก้ปัญหา ($\bar{X} = 4.38, S.D. = .498$) 2) ด้านอภิปรายผลแก้ปัญหา และเสนอแนวทาง ($\bar{X} = 4.38, S.D. = .590$) 3) ด้านสะท้อนปัญหาเพื่อหาแนวทางพัฒนาใหม่และสรุปรายงานผลการดำเนินงาน ($\bar{X} = 4.38, S.D. = .590$) ด้านที่ 3 ในภาพรวมมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.38, S.D. = .599$) จากผลการทดลองรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ผลการทดลองในภาพรวมสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนากร บุญเลิง, และ ณีภูษิ รัตนศิริณิษฐกุล (2566) เรื่องแนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2 ผลการวิจัย 1. การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ พบว่า มี 3 องค์ประกอบ ได้แก่ 1) หลักการ 2) การบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้ และ 3) กระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ 2. ความต้องการจำเป็นของการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการชุมชน แห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยภาพรวม 3 ลำดับแรก ได้แก่ ด้านการกำหนด

ยุทธวิธีในการสอน ด้านการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และด้านการศึกษาผู้เรียน 3. แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครู ในการจัดการเรียนรู้ โดยกระบวนการชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีความเหมาะสม มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด

4. จากวัตถุประสงค์ในข้อที่ 4 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรง สาขาวิชาโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยาไปสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารคณะครู ที่ได้ดำเนินกิจกรรมจัดการเรียนการสอนโดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพมีค่าเฉลี่ยรวมด้านความคิดเห็นการดำเนินงานของรูปแบบแต่ละด้าน ดังนี้ จากผลการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารและครูผู้สอน ในการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทาง วิชาชีพ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยามีทั้งหมด 10 ด้าน ด้านที่มีค่าพึงพอใจมากที่สุด คือ ด้านการสอนที่มีแต่ละ ขั้นตอน ชัดเจน เหมาะสม ($\bar{X} = 4.55$, S.D. = 0.68) รองลงมาคือ ด้านที่มีค่าในระดับมากมีทั้งหมด 9 ด้านตามลำดับ ดังนี้ 1. ความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = .492) 2. ด้านความยาก ง่าย เหมาะสม ($\bar{X} = 4.25$, S.D. = .860) 3. กิจกรรมชัดเจน ได้รับความสนใจ ($\bar{X} = 4.17$, S.D. = .380) 4. ด้านคำแนะนำในขั้นตอนการเรียนการสอน ชัดเจนสามารถปฏิบัติได้ ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .0.32) 5. ด้านเข้าใจง่าย ($\bar{X} = 4.00$, S.D. = .951) 6. ด้านกิจกรรม สามารถปฏิบัติได้จริง ($\bar{X} = 3.83$, S.D. = .571) 7. ด้านทุกขั้นตอนน่าสนใจ ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .670) 8. ด้านผู้บริหาร บุคลากรครู พึงพอใจในวิธีการดำเนินงาน ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .671) 9. ด้านมีประโยชน์ต่อบุคลากรครู ($\bar{X} = 3.50$, S.D. = .670) และค่าเฉลี่ยในภาพรวม ($\bar{X} = 3.96$, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากเช่นกันตามเกณฑ์ประเมินที่ตั้งค่าไว้ใน ระดับมากสอดคล้องกับงานวิจัยของ พงษ์ศันย์ เดชเดชาโชติ, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, และชวนชม ชินะตั้งกูร (2565) การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8 ผลการวิจัยพบว่า 1. สภาพที่พึงประสงค์ของการบริหารงานวิชาการ ด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา ในภาพรวม อยู่ในระดับสูงกว่าสภาพปัจจุบัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งด้านการสนับสนุนและแบ่งปันภาวะผู้นำ ด้านการสนับสนุนปัจจัยสิ่งแวดล้อม ด้านการแบ่งปันค่านิยม วิสัยทัศน์ และมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน ด้านการปฏิบัติงานแบบร่วมมือ และด้านการ ปฏิบัติงานที่มุ่งเน้นเพื่อการเรียนรู้ของนักเรียนและครู อยู่ในระดับสูงกว่าสภาพปัจจุบันเช่นกัน 2. กระบวนการ การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา มี 6 กลยุทธ์หลัก ได้แก่ กลยุทธ์การมุ่งเน้นการเรียนรู้ของนักเรียนและครู กลยุทธ์การแลกเปลี่ยนเรียนรู้เพื่อสะท้อนวิธีการจัดการเรียน การสอน กลยุทธ์การสนับสนุนปัจจัยสิ่งแวดล้อมในห้องเรียนและการมีส่วนร่วม กลยุทธ์การแบ่งปันค่านิยม วัฒนธรรม องค์กร วิสัยทัศน์ และมาตรฐานการปฏิบัติงานร่วมกัน กลยุทธ์การเสริมแรงการปฏิบัติงานเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการ จัดกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพและกลยุทธ์การสนับสนุนและแบ่งปันภาวะผู้นำ และ 3. กลยุทธ์การบริหารงาน วิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียนมัธยมศึกษา มีความเหมาะสม ความเป็นประโยชน์ ความสอดคล้อง และความเป็นไปได้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาพบว่ารูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยาสามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงได้การกำหนด เป้าหมาย วิสัยทัศน์อย่างมีส่วนร่วมเพื่อการวางแผน มี 2 ด้าน คือ 1. ด้านความรู้ความเข้าใจ 2. ด้านเพื่อความร่วมมือ ที่มีค่าการประเมินในระดับมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าหากโรงเรียนใดต้องการใช้รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา จะต้องดำเนินการให้บุคลากรในโรงเรียน มีความรู้ความเข้าใจในรูปแบบ และมีความร่วมมือในการดำเนินการปฏิบัติการทุกขั้นตอน

2. รูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ในการประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารและคณะครู ข้อที่มีค่าเฉลี่ยมากที่สุดมี 2 ด้าน 1. ด้านแต่ละขั้นตอน ชัดเจน เหมาะสม 2. ความยาก ง่าย เหมาะสม แสดงว่า ในการนำรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ ไปใช้ในโรงเรียน จะต้องเน้นไปที่กระบวนการที่ต้องมีขั้นตอนในการดำเนินรูปแบบจะต้องมีขั้นตอนที่ชัดเจน เหมาะสม และรูปแบบสามารถนำไปปฏิบัติได้ง่าย สามารถนำไปใช้ในการแก้ปัญหาของโรงเรียนได้อย่างเหมาะสม

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการนำรูปแบบการบริหารการจัดการเรียนรู้ของบุคลากรครูที่สอนไม่ตรงสาขาวิชา โดยใช้หลักชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพโรงเรียนบ้านแม่สลิดหลวงวิทยา ไปดำเนินการวิจัยในช่วงชั้นอื่นหรือระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน การศึกษานอกระบบจะทำให้ครูและนักเรียนที่ใช้ระบบ PLC ในการจัดการเรียนรู้ได้อย่างหลากหลาย ผู้เรียนจะสามารถเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการที่หลากหลาย

เอกสารอ้างอิง

- ธนากร บุญเลิง, และณัฐ รัตนศิริณิกกุล. (2566, เมษายน - สิงหาคม). แนวทางการบริหารเพื่อการพัฒนาครูในการจัดการเรียนรู้โดยกระบวนการ PLC ของโรงเรียนบ้านห้วยหญ้าไซ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 2. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(4), 203 - 217.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2553). *การวิจัยเบื้องต้น* (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ปรีयर อรุณจินดาตระกูล, สมบูรณ์ บุรศิริรักษ์, และอภิธีร์ ทรงบัณฑิตย์. (2561, กรกฎาคม - ธันวาคม). ภาวะผู้นำเชิงกลยุทธ์ของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งต่อการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของโรงเรียนเอกชนสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเพชรบุรี เขต 1. *วารสารบริหารการศึกษา มศว.*, 15(29), 11 - 20.
- พงษ์ดนัย เดชเดชาโชติ, กมลมาลย์ ไชยศิริธัญญา, และชวนชม ชินะตั้งกูร. (2565, มกราคม - มีนาคม). การพัฒนากลยุทธ์การบริหารงานวิชาการด้วยกระบวนการชุมชนการเรียนรู้ทางวิชาชีพ (PLC) ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 8. *วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร*, 19(84), 115 - 127.
- สิน พันธุ์พินิจ. (2549). *เทคนิคการวิจัยทางสังคมศาสตร์* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: วิทย์พัฒน์.
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). *แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579*. กรุงเทพฯ: พริกหวานกราฟฟิค.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548). *รายงานการวิจัยเรื่อง การศึกษาความคิดเห็นของผู้บริหารเกี่ยวกับแนวโน้มการจัดการศึกษาที่มีประสิทธิภาพตามหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544*. กรุงเทพฯ: องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์ (ร.ส.พ).
- สุภาวดี จันทร์ดิษฐ์, อรุสา พรหมทา, และสมบัติ ฤทธิเดช. (2562, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการวิจัยในชั้นเรียนโดยใช้กระบวนการ PLC โรงเรียนบ้านดงมัน อำเภอบรบือ จังหวัดมหาสารคาม. *วารสารสถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม*, 6(2), 111 - 128.
- โรงเรียนบ้านแม่สลิตหลวงวิทยา (2564). *รายงานผลการประเมินตนเองของสถานศึกษา (Self-Assessment Report: SAR)*. ตาก: เอกสารอัดสำเนา.
- Ferguson, G.A. (1976). *Statistical Analysis in Psychology and Education* (5th ed). New York: McGraw-Hill Book Co.
- Hord, S.M. (1997). *Professional Learning Communities: Communities of Inquiry and Improvement*. Austin: Southwest Educational Development Laboratory.
- Sergiovanni, T. (1998). Leadership As Pedagogy, Capital Development and School Effectiveness. *International Journal of Leadership in Education*, 1(1), 37 - 46.

การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน
อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

People Participation Development in Community Development at
Wang Mun Sub-district, Wat Sing District, Chainat Province

สุรวารรณ์ ทองสว่าง,* วาสิตา เกิดผล ประสพศักดิ์,** และวารภรณ์ ทรัพย์รวงทอง***

Surawan Thongsawang, Wasita Kerdphon Prasopsak, and Waraporn Subruangthong

Received: August 14, 2024 Revised: October 10, 2024 Accepted: October 31, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยมุ่งศึกษา 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชน และ 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ประชาชนในเขตพื้นที่ตำบลวังหมัน จำนวน 328 คน และกลุ่มเป้าหมาย ได้แก่ ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 7 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่างโดยรูปแบบอาศัยความน่าจะเป็นแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลเป็นแบบสอบถาม จำนวน 25 ข้อ ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.768 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง วิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัยพบว่า 1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เรียงลำดับค่าเฉลี่ย ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ตามลำดับ 2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ประกอบด้วย 1) การสร้างช่องทางประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน 2) การเปิดโอกาสและกระตุ้นให้ทุกคนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

* นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Master of Public Administration students, Public Administration major, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

** อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Main Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

*** อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Co-Advisor, Department of Public Administration, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

ในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น 3) การส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปัน อาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น และ 4) การสร้างความรู้และความเข้าใจด้านการประเมินผลให้เข้าใจในเรื่องการติดตามประเมินผลกิจกรรมในการให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

คำสำคัญ: การพัฒนา, การพัฒนาชุมชน, การมีส่วนร่วมของประชาชน

Abstract

This study aimed to: 1. examine the level of public participation, and 2. propose guidelines for enhancing public participation in community development in Wang Man Subdistrict, Wat Sing District, Chainat Province. The sample consisted of 328 residents of Wang Man Subdistrict, selected through stratified random sampling, along with a target group of 7 key informants. Data collection instruments included a 25-item questionnaire with a reliability coefficient of 0.768 and a semi-structured interview form. Data were analyzed using percentage, mean, standard deviation, and content analysis.

The research findings revealed that: 1. the overall level of public participation in community development was at a moderate level. Ranking by mean scores, participation in receiving benefits was highest, followed by participation in operations, decision-making, and evaluation, respectively; and 2. guidelines for enhancing public participation in community development included: (i) creating communication channels through various media to encourage public involvement; (ii) providing opportunities and stimulating all community members to participate in every community activity; (iii) promoting understanding that benefits gained from activities are shared, initially starting with small groups to serve as examples; and (iv) building knowledge and understanding of evaluation processes to engage the public in monitoring and evaluating activities.

Keywords: Development, Community Development, Public Participation

บทนำ

ประเทศไทยมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญมาแล้วทั้งสิ้น 20 ฉบับ ทุกฉบับมีหลักการที่ตรงกันประการหนึ่งคือ ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุด ที่เรียกว่า อำนาจอธิปไตย ที่ช่วยให้ประชาชนรู้ถึงการที่ตนควรมีสิทธิเสรีภาพ รวมทั้งต้องการให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศ ซึ่งนำมาสู่การปฏิรูประบบการเมืองไทย ที่เห็นได้ชัดในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 ที่ได้ระบุไว้ในมาตรา 78 รัฐพึงส่งเสริมให้ประชาชนและชุมชนได้รับความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข และมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศด้านต่าง ๆ การจัดทำบริการสาธารณะในระดับชาติ และระดับท้องถิ่น การใช้อำนาจรัฐ การต่อต้านการทุจริตและประพฤติมิชอบ การตัดสินใจทางการเมือง และการอื่นใดที่อาจมีผลกระทบต่อประชาชนหรือชุมชน ซึ่งให้ความสำคัญกับกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นอย่างมาก (รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย, 2560, หน้า 20) ดังนั้น การพัฒนาชุมชนหรือการพัฒนาประเทศ ให้มีความเจริญก้าวหน้าทัดเทียมกับนานาอารยประเทศนั้น ต้องเริ่มต้นที่ประชาชนเพราะเป็นศูนย์กลางการพัฒนา และเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนา เป็นสิ่งที่สะท้อนให้เห็นถึงความเข้มแข็งของความร่วมมือกัน

กรมการพัฒนาชุมชน เป็นหน่วยงานหนึ่งซึ่งสังกัดกระทรวงมหาดไทย มีภารกิจเกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน ส่งเสริมและพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนฐานรากให้มีความมั่นคง และเสถียรภาพ การพัฒนาระบบและกลไกการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การจัดการความรู้ การสร้างอาชีพ การเก็บออม และการบริหารจัดการเงินการลงทุนของชุมชน เพื่อสร้างขีดความสามารถของประชาชน ชุมชน ผู้นำชุมชน องค์กรชุมชน และเครือข่ายองค์กรชุมชน เพื่อให้เป็นชุมชนเข้มแข็งอย่างยั่งยืน และการที่ชุมชนจะเข้มแข็งอย่างยั่งยืนได้นั้น ชุมชนต้องมีผู้นำที่มีความสามารถในการบริหารจัดการชุมชน มีข้อมูลเพื่อการตัดสินใจที่มีคุณภาพ มีกลุ่ม/องค์กร/เครือข่ายที่เข้มแข็ง มีทุนชุมชนที่มีศักยภาพ และคนในชุมชนมีสำนึกในความเป็นชุมชน สำนึกรักชุมชนและมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง (กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย, 2565, หน้า 3)

สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอ ซึ่งเป็นหน่วยงานส่วนภูมิภาคของกรมการพัฒนาชุมชน มีหน้าที่ศึกษาวิเคราะห์ กำหนดแนวทางการพัฒนาชุมชนระดับอำเภอ ให้มีความสอดคล้องกับยุทธศาสตร์ ซึ่งต้องให้ความสำคัญกับการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ และการมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้เป็นชุมชนที่เข้มแข็ง ประชาชนพึ่งตนเองได้ ตำบลวังหมัน เป็นตำบลหนึ่งใน 7 ตำบลของอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีจำนวนครัวเรือนตามการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พ.ศ. 2565 จำนวน 1,164 ครัวเรือน ปัจจุบันประชาชนในตำบลวังหมันยังไม่ค่อยเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินกิจกรรมหรือโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาชุมชน หรือกิจกรรมที่เป็นการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ให้แก่ประชาชน สังเกตได้จากข้อมูลผู้เข้าร่วมการประชุมประชาคมแผนพัฒนาท้องถิ่นของแต่ละหมู่บ้าน จำนวน 8 หมู่บ้าน ในตำบลวังหมัน ซึ่งเป็นเวทีที่เปิดโอกาสให้ประชาชนได้นำเสนอปัญหา และความต้องการของตนเองและชุมชน วิเคราะห์ ตัดสินใจ และดำเนินการร่วมกัน เพื่อแก้ไขปัญหาความต้องการของตนเองและชุมชนการเข้าร่วมประชุมของประชากรในตำบลวังหมัน มีจำนวน 384 คน คิดเป็นร้อยละ 12 เมื่อเทียบกับสัดส่วนของประชากรในตำบลที่มีทั้งหมด 2,968 คน จำนวนผู้เข้าร่วมประชุมประชาคม (องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท, 2565, หน้า 5)

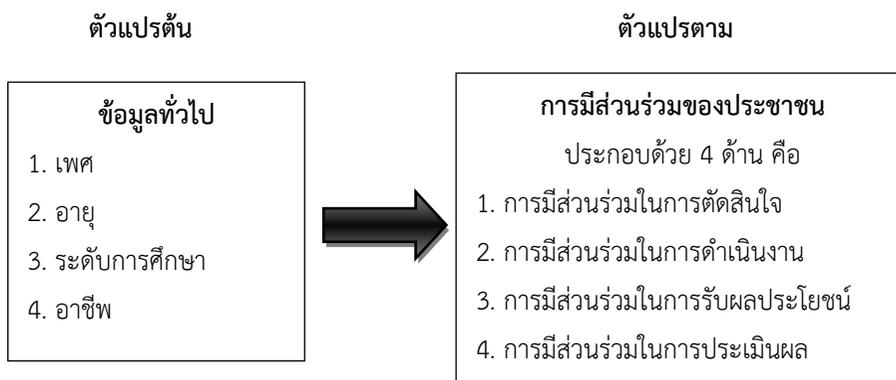
ด้วยเหตุนี้ผู้วิจัยได้สนใจศึกษาการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ว่าประชาชนมีระดับการมีส่วนร่วมของการพัฒนาชุมชนในด้านต่าง ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ และการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำผลการศึกษามาใช้เป็นแนวทางในการวางแผนเพื่อพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ให้มีประสิทธิภาพสามารถนำไปปฏิบัติได้จริงและแก้ไขปัญหาให้กับประชาชนในชุมชนได้อย่างแท้จริง และตอบสนองต่อประโยชน์ของชุมชน โดยส่วนรวมให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
2. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชน ในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยใช้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดของ Cohen, & Uphoff (1980, p. 223) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากร ได้แก่ ประชาชนที่มีรายชื่อจากการสำรวจข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พ.ศ. 2565 ในตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีอายุ 18 - 60 ปี จำนวน 1,798 คน (สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท, 2565, หน้า 5)

1.2 ผู้วิจัยได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างด้วยการคำนวณโดยใช้สูตรของ Yamane (1973, p.125) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95% และกำหนดความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 328 คน

1.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญ ได้มาจากการเลือกแบบเจาะจง ได้แก่ 1) ผู้ปฏิบัติงานจากหน่วยงานของภาครัฐ ได้แก่ นักวิชาการพัฒนาชุมชนชำนาญการ จำนวน 3 คน 2) ผู้นำชุมชน ได้แก่ กำนัน และผู้ใหญ่บ้าน จำนวน 3 คน และ 3) ผู้นำทางศาสนา ได้แก่ ไวยาวัจกร จำนวน 1 คน รวมทั้งสิ้น 7 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยเป็นแบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ที่มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.78 และแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interviews) ดังนี้

2.1 การวิจัยเชิงปริมาณ เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลในครั้งนี้ คือ แบบสอบถาม ที่ผู้วิจัยได้สร้างเพื่อตอบคำถามตามวัตถุประสงค์ที่ศึกษา โดยลักษณะของคำถามมีทั้งคำถามปลายปิดและคำถามปลายเปิด (Open Ended Question) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม มีทั้งหมด 4 ข้อ ได้แก่ เพศ อายุ ระดับการศึกษา และอาชีพ จำนวน 4 ข้อ

ตอนที่ 2 แบบสอบถามการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ประกอบด้วยคำถามแบบปลายปิด มีทั้งหมดจำนวน 20 ข้อ ได้แก่ ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน จำนวน 5 ข้อ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ จำนวน 5 ข้อ และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล จำนวน 5 ข้อ โดยแต่ละคำถามจะมีระดับการมีส่วนร่วม 5 ระดับ ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert) ดังนี้

มากที่สุด หรือ	มีส่วนร่วมมากที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	5
มาก หรือ	มีส่วนร่วมมาก	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	4
ปานกลางหรือ	มีส่วนร่วมปานกลาง	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	3
น้อย หรือ	มีส่วนร่วมน้อย	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	2
น้อยที่สุด หรือ	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด	กำหนดให้มีค่าเท่ากับ	1

มีคะแนนเฉลี่ยโดยกำหนดช่วงคะแนนตามเกณฑ์ (ชูศรี วงษ์รัตน์, 2541, หน้า 85) ดังนี้

คะแนนเฉลี่ย 4.50 - 5.00	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมากที่สุด
คะแนนเฉลี่ย 3.50 - 4.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับมาก
คะแนนเฉลี่ย 2.50 - 3.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับปานกลาง
คะแนนเฉลี่ย 1.50 - 2.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อย
คะแนนเฉลี่ย 1.00 - 1.49	หมายถึง	มีส่วนร่วมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 แบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหา อุปสรรค และข้อเสนอแนะในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีลักษณะเป็นคำถามปลายเปิดเพื่อให้ผู้ตอบแบบสอบถามได้แสดงความคิดเห็นอย่างอิสระ

2.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง โดยแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แบบสัมภาษณ์เกี่ยวกับข้อมูลส่วนตัวของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน

3. การวิเคราะห์ข้อมูล

3.1 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์ โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive Statistics)

3.2 การวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์โดยวิธีดังนี้

3.2.1 นำข้อมูลที่ได้มาจากการสัมภาษณ์มาจำแนกที่เป็นประเด็นและเรียบเรียงเฉพาะประเด็นที่เกี่ยวข้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย

3.2.2 วิเคราะห์คำสัมภาษณ์ของผู้ให้ข้อมูลสำคัญตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย โดยใช้เทคนิคการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis Technique) ประกอบบริบท (Context)

3.2.3 สังเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย และนำเสนอต่อไป

4. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การวิเคราะห์ข้อมูลสำหรับการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษาเชิงปริมาณดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำหรับการวิจัยทางสังคมศาสตร์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ดังรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ เพศ อายุ อาชีพ และระดับการศึกษา ใช้สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าความถี่ ค่าร้อยละ และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 วิเคราะห์ข้อมูลการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สถิติที่ใช้คือ สถิติเชิงพรรณนา ได้แก่ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.3 การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ นำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาวิเคราะห์โดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย

1. ผลการวิเคราะห์ข้อมูลระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ปรากฏผลดังตาราง 1

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน

(n = 328)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ			
1. มีส่วนร่วมประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนา ชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.38	1.04	น้อย
2. มีส่วนร่วมในการตัดสินใจวางแผนขั้นตอนการดำเนินงานของกิจกรรม พัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.34	1.24	น้อย
3. มีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากรแหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ใน กิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.57	0.98	ปานกลาง
4. ได้มีส่วนร่วมในการประชุมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาชุมชนเพื่อแก้ไข ปัญหาและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.10	1.05	น้อย
5. มีส่วนร่วมในการแสดงความเห็นคัดค้านหรือโต้แย้งอย่างมีเหตุผล เมื่อคณะกรรมการชุมชนตัดสินใจเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับการพัฒนา ชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.57	0.89	ปานกลาง
รวม	2.39	1.04	น้อย
ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน			
10. มีส่วนร่วมออกแรงในการทำกิจกรรมหรือโครงการเพื่อพัฒนาในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.14	0.71	ปานกลาง
11. มีส่วนร่วมสนับสนุนทรัพย์สินเงินทองเพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนา ชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.49	0.57	ปานกลาง
12. มีส่วนร่วมสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	1.79	0.66	น้อย
13. มีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณะประโยชน์ของชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.05	0.64	ปานกลาง
14. มีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมที่เกี่ยวกับศิลปวัฒนธรรมและสิ่งแวดล้อม ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.16	1.39	น้อย
รวม	2.73	0.79	ปานกลาง

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์			
15. มีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้น ในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการประปา หมู่บ้าน โครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต	3.05	0.66	ปานกลาง
16. ได้รับการพัฒนาศักยภาพของตนเองจากการร่วมทำกิจกรรมโครงการ พัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการ ส่งเสริมอาชีพสตรีในหมู่บ้าน โครงการสัมมาชีพชุมชน กิจกรรมศึกษา แลกเปลี่ยนเรียนรู้ โคนก หนอง นา	3.45	0.52	ปานกลาง
17. มีส่วนที่ทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงของตนเองจากการเข้าร่วมกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ในการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.15	0.63	ปานกลาง
18. มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นจากการเข้าร่วมกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ของการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอ วัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	3.27	0.57	ปานกลาง
19. ได้รับการอำนวยความสะดวกในการดำเนินชีวิตร่วมกันในชุมชน สามารถนำความรู้ที่ได้รับแก้ปัญหาในชุมชนได้อย่างยั่งยืน ภายใต้ การดำเนินงานของพัฒนาชุมชน	3.24	0.56	ปานกลาง
รวม	3.23	0.59	ปานกลาง
ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล			
20. มีส่วนร่วมสังเกตการณ์ การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงาน พัฒนาในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.74	0.95	ปานกลาง
21. มีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาทอย่างสม่ำเสมอ	1.83	0.93	น้อย
22. มีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการ ตามแผนพัฒนาชุมชน ของตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.05	0.86	น้อย
23. มีส่วนร่วมในการเข้าร่วมแสดงความคิดเห็นของประชาชนในชุมชน เพื่อเป็นข้อมูลในการประเมินผล	2.01	0.71	น้อย

ตาราง 1 ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท
จำแนกตามรายด้าน 4 ด้าน (ต่อ)

การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	ระดับการมีส่วนร่วม		
	\bar{X}	S.D.	แปลผล
24. มีส่วนร่วมในการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือ คณะกรรมการชุมชนในงานด้านการพัฒนาชุมชน เพื่อปรับปรุงกิจกรรม หรือโครงการต่าง ๆ ให้ความเหมาะสมกับชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท	2.73	0.74	ปานกลาง
รวม	2.27	0.84	น้อย
ภาพรวม 4 ด้าน	2.65	0.81	ปานกลาง

จากตาราง 1 พบว่า ระดับการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.81) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน โดยเรียงลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ ($\bar{X} = 3.23$, S.D. = 0.59) รองลงมา คือ ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ($\bar{X} = 2.73$, S.D. = 0.79) ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ($\bar{X} = 2.39$, S.D. = 1.04) และด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล ($\bar{X} = 2.27$, S.D. = 0.84) ตามลำดับ

2. ผลการวิเคราะห์แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สามารถสรุปผลการวิจัยได้ ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ ทุกคนต้องร่วมมือประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ให้เห็นถึงประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการลงมติ แล้วร่วมกันตัดสินใจในการดำเนินการกิจกรรมอันจะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ การดำเนินงานโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ในช่วงเวลาที่ไม่ใช่ฤดูการลงทหน้าเกษตรกรรมหรือฤดูเก็บเกี่ยว เพราะเป็นช่วงเวลาที่ประชาชนในหมู่บ้าน ต้องทุ่มเทเวลาในการประกอบอาชีพของตนจะทำให้ประชาชนไม่เข้ามามีส่วนร่วม ในการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ และต้องให้ความรู้ และให้ความสำคัญกับการชี้แจงรายละเอียดในกิจกรรมที่ยังไม่ชัดเจน ควรชี้แจงให้ประชาชนได้รับทราบข้อมูลเพิ่มขึ้น เพื่อเปิดโอกาส และกระตุ้นให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ เมื่อการดำเนินกิจกรรมทุกคนร่วมตัดสินใจ และร่วมดำเนินการมาด้วยกันท้ายที่สุดผลประโยชน์ที่เกิดขึ้นทุกคนต้องร่วมกันรับผลไปด้วยกัน ทุกขั้นตอนต้องมีการพูดคุยเป็นระยะ ชักชวน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปัน อาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เมื่อพิจารณาจากประเด็นหลักกล่าวโดยสรุป ดังนี้ ต้องมีการประชาสัมพันธ์ให้ทราบถึงข้อมูลและข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนโดยทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจ สำหรับกลุ่มบุคคลที่ยังขาดความรู้ด้านการประเมินผลให้เข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผลกิจกรรม ต้องทำความเข้าใจบริบทกิจกรรมให้ชัดเจน พบปะหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อกำหนดหมายร่วมหาหรือแนวทางในการให้ประชาชนได้เข้าร่วมกิจกรรม

อภิปรายผล

จากการศึกษาวิจัย เรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท มีประเด็นสำคัญที่ต้องนำมาอภิปราย พบว่า

1. ระดับการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท

1.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เช่น ไม่ค่อยมีส่วนร่วมในการกำหนดการใช้ทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนา หรือในการแสดงความคิดเห็นคัดค้านการตัดสินใจเลือกโครงการที่ไม่ตรงกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการประชุมเพื่อนำเสนอเรื่องต่าง ๆ ที่มีความจำเป็นในการพัฒนาชุมชน สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมันมีส่วนร่วมน้อยอาจเป็นเพราะขาดการประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารอย่างทั่วถึง หรือประชาชนยังขาดความสนใจ และให้ความสำคัญกับการพัฒนาชุมชน จึงเป็นสาเหตุที่ไม่เข้ามามีส่วนร่วม ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (2561) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ อยู่ในระดับปานกลาง เป็นเพราะประชาชนในจังหวัดนครนายกมีส่วนร่วมกำหนดการใช้ทรัพยากร แหล่งของทรัพยากรที่จะใช้ในกิจกรรมโครงการพัฒนาท้องถิ่นในบางประการ

1.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีส่วนร่วมในการสนับสนุนทรัพยากรเงินทอง ร่วมออกแรงในการทำกิจกรรม หรือโครงการเพื่อพัฒนาชุมชน และมีส่วนร่วมในการดูแลสาธารณประโยชน์ของชุมชน สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมัน มีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะประชาชนยังขาดความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของตนเอง หรือขาดความศรัทธาในกิจกรรม/โครงการ ดังนั้น ควรส่งเสริมความเข้าใจและความศรัทธา เพื่อให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการดำเนินงานมากขึ้น ไม่สอดคล้องกับงานวิจัยของ ธนิศร ยืนยง (2561) ได้ศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก พบว่า การมีส่วนร่วมในการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก เหตุผลเพราะประชาชนมีส่วนร่วมในการออกแรงทำกิจกรรมหรือโครงการ เพื่อพัฒนาท้องถิ่น และประชาชนได้มีส่วนร่วมเป็นส่วนหนึ่งในการจัดทำกิจกรรม และโครงการต่าง ๆ ที่ภาครัฐ หรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดขึ้น

1.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง เช่น มีการพัฒนาศักยภาพของตนเอง จากการร่วมทำกิจกรรมโครงการพัฒนาชุมชน เช่น โครงการส่งเสริมอาชีพสตรีในหมู่บ้าน โครงการสัมมาชีพชุมชน กิจกรรมศึกษาแลกเปลี่ยนเรียนรู้ โคนง นา อยู่ในระดับที่ปานกลาง ทำให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมันมีส่วนร่วมในระดับปานกลาง อาจเป็นเพราะประชาชนยังไม่ค่อยเข้าใจและ

เห็นถึงประโยชน์ที่ได้รับจากการทำโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ หรืออาจคิดว่าตนเองไม่ได้รับประโยชน์จากการเข้าร่วมโครงการหรือกิจกรรม ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่า เมื่อทำกิจกรรมแล้วจะได้รับประโยชน์อะไรจากโครงการหรือกิจกรรมนั้น ๆ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ สิทธิธัญท์ วารุณสหัสขณ (2559) ได้ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม ผลการวิจัยพบว่า ด้านการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ อยู่ในระดับปานกลาง

1.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับน้อย เช่น มีส่วนร่วมสังเกตการณ์การทำงานของผู้รับจ้างภายนอกที่มาทำงานพัฒนาในชุมชน และการแลกเปลี่ยนแสดงความคิดเห็นกับเจ้าหน้าที่หรือคณะกรรมการชุมชน ในการปรับปรุงกิจกรรมหรือโครงการต่าง ๆ ให้เหมาะสมกับชุมชน และการมีส่วนร่วมเป็นกรรมการตรวจสอบในการดำเนินงานโครงการตามแผนพัฒนาชุมชนของตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สาเหตุที่ประชาชนตำบลวังหมัน มีส่วนร่วมในระดับน้อย เป็นเพราะประชาชนยังไม่เห็นความสำคัญในการร่วมประเมินผล หรือร่วมตรวจสอบโครงการต่าง ๆ ที่ทำขึ้นในชุมชนของตน เพราะอาจจะยังไม่ทราบว่าหากไม่มีการติดตามตรวจสอบ จะส่งผลอย่างไรกับโครงการหากผู้ดำเนินโครงการไม่ดำเนินตามแผนที่วางไว้ ดังนั้น ควรส่งเสริมให้ประชาชนทราบถึงข้อมูล ข่าวสารต่าง ๆ เกี่ยวกับโครงการที่ทำในชุมชนอย่างทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผลด้วย สอดคล้องกับงานวิจัยของ พรรณิฉัย นิตโรจน์ (2557) ได้ทำการศึกษา การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร พบว่า การมีส่วนร่วมของประชาชนในการวางแผน และการประเมินผลการดำเนินงานตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงนั้นไม่เกิดขึ้น เนื่องจากเป็นแผนที่ได้กำหนดมาแล้วจากกรุงเทพมหานคร จัดทำโครงการโดยสำนักพัฒนาสังคมกรุงเทพมหานคร และส่งมาที่สำนักงานเขตทั้ง 50 เขตให้ดำเนินการตามแผน ซึ่งถือว่าเป็นการกำหนดนโยบาย หรือโครงการของภาครัฐเป็นแบบบนลงล่าง (Top-Down Policy Formulation) และการประเมินแบบด้านเดียวเช่นกัน

2. แนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท สามารถอภิปรายผลการวิจัย ได้ดังนี้

2.1 ด้านการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ประชาชนทุกคนต้องช่วยกันประชาสัมพันธ์โครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ โดยชี้ให้เห็นถึงความสำคัญ และประโยชน์ของการมีส่วนร่วมในการลงมติ อันจะก่อให้เกิดการพัฒนาหรือแก้ไขปัญหาที่ตรงจุด เพื่อนำไปสู่การลงประชามติ ในการจัดทำแผนในการพัฒนาชุมชน ที่ต้องตัดสินใจร่วมกัน เพื่อเลือกแนวทางที่เหมาะสมและเห็นว่าดีที่สุด ซึ่งการจัดประชุมต้องหลีกเลี่ยงช่วงฤดูทำนา หรือฤดูเก็บเกี่ยว เพื่อไม่เกิดผลกระทบกับการประกอบอาชีพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ญาณเดช คุ้มประยูร (2564) ทำการศึกษาเรื่องการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ซึ่งข้อเสนอแนะในการพัฒนาชุมชนมีนบุรีอุบลรัตน์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติงาน หรือร่วมเสนอความคิดเห็นในการหาแนวทางที่นำไปสู่การตัดสินใจ เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้ประชาชนว่า ข้อมูลความต้องการและความคิดเห็นของประชาชนจะนำไปพิจารณาเป็นทางเลือกในการบริหารงานของภาครัฐ ได้แก่ การประชุมเชิงปฏิบัติการ การจัดตั้งคณะทำงาน การเสริมอำนาจแก่ประชาชน เป็นขั้นที่ให้บทบาทประชาชนในระดับสูงที่สุด โดยให้ประชาชนเป็นผู้ตัดสินใจทั้งหมด

2.2 ด้านการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน หน่วยงานภาครัฐต้องมีการประชาสัมพันธ์ก่อนวันดำเนินการ เพื่อชี้ให้ประชาชนเห็นถึงข้อดีหรือประโยชน์ และความสำคัญของกิจกรรม ซึ่งจะต้องชี้แจงรายละเอียดในกิจกรรมต่าง ๆ ให้ชัดเจน และต้องมีการประชาสัมพันธ์เชิญชวนให้เข้ามามีส่วนร่วม ในการพัฒนาชุมชนให้ได้มากที่สุด ในทุก ๆ กิจกรรมที่ทางชุมชนได้จัดขึ้น เพื่อให้เห็นว่า ถ้าทุกคนมีส่วนร่วมจะช่วยขับเคลื่อนกิจกรรมต่าง ๆ ให้สำเร็จลงได้ ซึ่งจะนำมาสู่ความเข้มแข็งของชุมชน และช่วยทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้เสนอแนวทางให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการรับเหมาโครงการรับจ้างงาน หรือกิจกรรมที่การปกครองส่วนท้องถิ่นจัดทำ ควรให้ประชาชนช่วยดำเนินการแก้ปัญหาผู้ด้อยโอกาส เช่น ส่งเสริมด้านการศึกษา ส่งเสริมด้านอาชีพ เป็นต้น และควรให้ประชาชนประสานงานระหว่างการปกครองส่วนท้องถิ่นกับประชาชนด้วยตนเอง

2.3 ด้านการมีส่วนร่วมในการรับผลประโยชน์ เมื่อประชาชนทุกคนร่วมดำเนินกิจกรรมและร่วมกันตัดสินใจ ผลประโยชน์ที่จะได้รับทุกคน ต้องร่วมกันรับผลประโยชน์ไปด้วยกัน และทุกขั้นตอนสามารถติดตามอย่างมีส่วนร่วม และต้องมีการพูดคุยเป็นระยะ ชักชวน ส่งเสริมให้ประชาชนเห็นว่าเมื่อทำกิจกรรมแล้ว ผลประโยชน์ที่ได้มีการแบ่งปันกันอย่างโปร่งใส และเสมอภาคกันทุกคน หรืออยู่ในสัดส่วนที่ประชาชนในหมู่บ้านยอมรับได้ โดยอาจจะเริ่มที่กลุ่มเล็ก ๆ เพื่อเป็นตัวอย่างให้เห็น สอดคล้องกับงานวิจัยของ ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล (2565) ได้ทำการศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่นอำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่น ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ของประชาชนต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอ น้ำพอง จังหวัดขอนแก่นควรให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนแม่บทชุมชนท้องถิ่น ควรให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการปกครองส่วนท้องถิ่นในด้านการช่วยเหลือเด็กด้อยโอกาส ผู้พิการ ในชุมชนท้องถิ่น และควรเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับรู้โครงการต่าง ๆ และสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรธินา ใจเพ็ญ (2558) ได้ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างช่องทาง หรือสร้างกลไกให้ประชาชน มีส่วนร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการทำเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผนให้ประชาชนทราบความก้าวหน้า โดยตลอด ควรจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ข้อมูลข่าวสารในแต่ละชุมชน

2.4 ด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผล หน่วยงานภาครัฐ ควรมีการประชาสัมพันธ์ให้ประชาชนทราบถึงข้อมูล และข่าวสารต่าง ๆ ในชุมชนโดยทั่วถึง ตลอดจนให้ความรู้ และความเข้าใจในเรื่องของการติดตามประเมินผล และต้องทำให้เข้าใจในบริบทกิจกรรมให้ชัดเจน โดยการพบปะหารือกับผู้นำชุมชน เพื่อนัดหมายร่วมหารือแนวทางให้ประชาชนเต็มใจที่จะเข้าร่วมกิจกรรม ซึ่งอาจจะจัดเวทีการมีส่วนร่วมในการประเมินผล เพื่อนำมาเป็นองค์ความรู้ในการพัฒนาครั้งต่อไปในอนาคต ตลอดจนให้ความรู้และความเข้าใจในเรื่องของการเข้าไปมีส่วนร่วมในการประเมินผลกิจกรรม ที่ต้องมีความเที่ยงตรงและโปร่งใส สามารถสะท้อนให้เห็นถึงผลประโยชน์ของชุมชน ได้ทราบถึงข้อมูลอย่างทั่วถึงตามความเป็นจริง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ วิฑูรธินา ใจเพ็ญ (2558) ศึกษาเรื่อง การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้กระบวนการจัดทำแผนพัฒนา

ท้องถิ่น มีข้อเสนอแนะ ควรมีการสร้างช่องทาง หรือสร้างกลไกให้ประชาชนเข้าร่วมในการจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น มากกว่าการจัดเวทีประชาคม เจ้าหน้าที่ควรมีการประชาสัมพันธ์ผลการดำเนินการตามแผน รายงานความก้าวหน้า โดยตลอดให้ประชาชนรับทราบ มีการเผยแพร่ข้อมูลข่าวสารโดยจัดตั้งบอร์ดประชาสัมพันธ์ในแต่ละชุมชน จัดให้มีการฝึกอบรมให้ความรู้แก่ประชาชน เกี่ยวกับระเบียบ และกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับองค์กรส่วนท้องถิ่นอย่างสม่ำเสมอ และเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจในกิจกรรมการดำเนินการต่าง ๆ เช่น การติดตาม การตรวจสอบ การใช้งบประมาณ การประเมินผลการปฏิบัติงานตามแผนพัฒนาเทศบาลให้มากขึ้น ต้องมีการชี้แจงเหตุผล โดยละเอียด ถึงสาเหตุที่แผนพัฒนาของประชาชนไม่ได้รับการบรรจุเป็นแผน และให้ความสำคัญในการบูรณาการ แผนของชุมชนที่สามารถเชื่อมโยงกับแผนพัฒนาท้องถิ่น และแผนพัฒนาในระดับต่าง ๆ ได้อย่างแท้จริง เพื่อให้เกิด ประโยชน์ในการพัฒนาท้องถิ่นร่วมกันทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ผู้ศึกษาวิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการประชุมประชาคมจัดทำแผนพัฒนาชุมชน เพื่อแก้ไขปัญหาคือและเสนอความคิดเห็นเกี่ยวกับความต้องการในการพัฒนาชุมชน การกำหนดนโยบาย หรือแผนพัฒนาชุมชนทั้งโดยตรงและโดยอ้อม เป็นลักษณะมีส่วนร่วมหรือมีบทบาท เช่น แต่งตั้งให้เป็นคณะกรรมการ กำหนดนโยบายหรือแผนพัฒนาชุมชน หรือให้ประชาชนในชุมชนและคณะกรรมการชุมชน ร่วมกันตัดสินใจร่วมกัน ตั้งแต่ศึกษาปัญหาชุมชน สร้างแนวทางและร่วมกันพัฒนาชุมชน เพื่อนำไปปรับปรุงแนวทางหรือวิธีการพัฒนาชุมชน ให้เหมาะสม โดยเฉพาะโครงการที่ส่งผลกระทบต่อประชาชนเป็นจำนวนมาก โดยให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมอย่างจริงจัง และให้อำนาจในการตัดสินใจร่วมด้วย

2. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในการสนับสนุนวัสดุ อุปกรณ์ เพื่อใช้ในการทำกิจกรรมพัฒนาชุมชน โดยมีการประชาสัมพันธ์หรือการให้ข้อมูลเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนที่หลากหลายและหลายช่องทาง เช่น การติดประกาศ การกระจายเสียงทางสาย และการให้ข้อมูลผ่านเว็บไซต์ หรือแอปพลิเคชัน Line เป็นต้น เพื่อแจ้งให้ประชาชนในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท ทราบว่า ชุมชนมีแผนหรือนโยบายอะไรบ้างที่จะต้องดำเนินการที่อาจส่งผลกระทบต่อวิถีชีวิต และความเป็นอยู่ของประชาชนในชุมชน

3. ควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมรับผลประโยชน์จากกิจกรรมโครงการพัฒนาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นในชุมชนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท เช่น โครงการประปาหมู่บ้าน โครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยให้ผู้นำชุมชน และประชาชนทั่วไป มีความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ระเบียบ กฎหมาย ที่เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชน และเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาชุมชนมากขึ้น รวมทั้งสนับสนุนส่งเสริมให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในโครงการหรือกิจกรรมต่าง ๆ ที่ชุมชนได้จัดทำขึ้น และเปิดกว้างให้สามารถนำเสนอข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการพัฒนาชุมชนอย่างอิสระและตรงไปตรงมา เพื่อให้ประชาชนในชุมชนได้ประโยชน์สูงสุด

4. ควรเปิดโอกาสให้ประชาชนในชุมชนเข้ามามีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของโครงการที่เกี่ยวกับการพัฒนาต่าง ๆ ในชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท อย่างสม่ำเสมอ เพื่อเป็นการเตรียมความพร้อมและดำรงรักษาความเข้มแข็งของชุมชนให้ดำรงอยู่ต่อไป รวมทั้งกำหนดนโยบายด้านการมีส่วนร่วมในการประเมินผลกระตุ้นให้ประชาชนมีส่วนติดตามผลการดำเนินงานของการพัฒนาชุมชนอย่างเป็นรูปธรรมด้วย

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน ตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท กับชุมชนในพื้นที่อื่น ๆ หรือควรศึกษาตัวแปรเพิ่มเติมขึ้นในการวิจัย เช่น การมีส่วนร่วมในผลประโยชน์ เพื่อค้นหาแนวทางในการส่งเสริมให้มีประสิทธิภาพในการพัฒนาชุมชนที่มากขึ้น

2. ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเข้ามามีส่วนร่วม แม้กระทั่งปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ในการมีส่วนร่วมของประชาชนเกี่ยวกับโครงการพัฒนาชุมชน เพื่อนำมาประยุกต์ในการใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาการมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน, กระทรวงมหาดไทย. (2565). **แผนปฏิบัติการราชการระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566 – 2570) ของกรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย**. สืบค้น ธันวาคม 9, 2565, จาก <https://plan.cdd.go.th/แผนปฏิบัติการกรมฯ>.
- ชัยรัตน์ มาสอน, ชาญชัย ฮวดศรี, และสุรพล พรหมกุล. (2565, มกราคม). การมีส่วนร่วมของประชาชน ต่อการปกครองส่วนท้องถิ่น อำเภอป่าพอง จังหวัดขอนแก่น. *Journal of Roi Kaensarn Academi*, **7(1)**, 336 - 354.
- ชูศรี วงษ์รัตน์. (2541). **เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย** (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: ศูนย์หนังสือจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ญาณเดช คุ่มประยูร. (2564). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชน: กรณีศึกษาชุมชน มีนบุรีอุปถัมภ์ เขตมีนบุรี กรุงเทพมหานคร**. สารนิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีปทุม.
- ฐิติอสิณา ใจเพียร. (2558). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในเขตเทศบาลตำบลเหมืองง่า อำเภอเมืองลำพูน จังหวัดลำพูน: ภายใต้อำนาจการเจ้าหน้าที่แผนพัฒนาท้องถิ่น**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเนชั่น.
- ธนิศร ยืนยง. (2561). **การมีส่วนร่วมของประชาชนที่ส่งผลต่อการพัฒนาท้องถิ่นในจังหวัดนครนายก**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกริก.
- พรรณฉลิย์ นิตโรจน์. (2557). **การมีส่วนร่วมของประชาชนในการพัฒนาชุมชนของกรุงเทพมหานคร**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย. (2560). **รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560**. สืบค้น ธันวาคม 9, 2565, จาก <https://www.senate.go.th/assets/portals/13/files/รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักร%20พุทธศักราช%20๒๕๖๐.pdf>.
- สิทธิธันธ์ วารุณสหรัชภณ. (2559). **การมีส่วนร่วมของประชาชนต่อการบริหารงานปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนตำบลตลาดจินดา อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม**. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทบริหารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท. (2565). **ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) ปี 2565**. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- องค์การบริหารส่วนตำบลวังหมัน อำเภอวัดสิงห์ จังหวัดชัยนาท. (2565). **รายงานการประชุมประชาคม การจัดทำแผนพัฒนาท้องถิ่น**. ชัยนาท: ผู้แต่ง.
- Cohen, John M., & Uphoff, Norman T. (1980, March). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. *World Development*. **Elsevier**, **8(3)**, 213 - 235.
- Yamane, T. (1973). **Statistics an Introductory Analysis**. New York: Harper & Row.

การพัฒนาแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต
ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

The Development of Mathematics Learning Management Model
Linked to Life Style for Grade 4 - 6 Student at Ban Non Chan School

เอมมิกา น้อยจัน,* พระครูวิทิตศาสนาทรร,** และชาลี ภัคดี***

Emnikar Noyjun, Prakhruvititsasanatorn, and Chalee Pakdee

Received: September 25, 2024 Revised: December 20, 2024 Accepted: January 15, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้ 1. ศึกษาสภาพการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต 2. สร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ 3. เพื่อทดลองรูปแบบ 4. เพื่อประเมินผลรูปแบบ เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบประเมินกระบวนการรูปแบบ และแบบประเมินความพึงพอใจประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 12 คน สถิติวิเคราะห์ที่ใช้ Pair sample t-test

ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนบ้านโนนจันมีการบริหารอย่างเป็นระบบ แต่ยังขาดการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครอง ได้มีส่วนร่วม การพัฒนาครูโดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ เพื่อเชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต การสังเคราะห์รูปแบบที่ได้ จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ ประกอบด้วย 1. การสัมพันธ์ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2. การสร้างความรู้ จากประสบการณ์ 3. การทำงานร่วมกัน และ 4. การประยุกต์ใช้ การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังมี 4 ขั้นตอน 13 ตัวบ่งชี้ เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า ด้านการใช้คำถามโยกหาความรู้เดิม $\bar{X} = 3.87$ รองลงมาด้านกิจกรรมเกมส์ จูงใจให้นักเรียนได้คิด $\bar{X} = 3.79$ และน้อยที่สุดคือ ด้านนำเสนอกระบวนการคิดและผลงาน $\bar{X} = 3.12$ ตามลำดับ การประเมินความพึงพอใจของผู้บริหารและครูหลังการใช้รูปแบบมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 4.04$ ระดับ มากที่สุด คือ ด้านความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ $\bar{X} = 4.64$ รองลงมาอยู่ในระดับมาก ด้านแต่ละขั้นตอน

* นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Graduate student in the Master of Education Program in Educational Administration, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร., หลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Assistant Professor Dr., Educational Administration Program, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

*** อาจารย์ ดร., หลักสูตรสาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา

Lecturer, Ph.D., Educational Administration Program, Mahamakut Buddhist University, Lanna Campus

ชัดเจน เหมาะสม $\bar{x} = 4.46$ ด้านกิจกรรมชัดเจน ไร้ความสนใจ $\bar{x} = 4.18$ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ได้แก่ ด้านความยาก ง่าย เหมาะสม $\bar{x} = 3.52$ อยู่ในระดับมากเช่นกัน

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้คณิตศาสตร์, การพัฒนารูปแบบ, คณิตศาสตร์เชื่อมโยงวิถีชีวิต

Abstract

This research aimed to: 1. study the management of mathematics learning connected to real-life contexts; 2. develop a model for mathematics learning management; 3. implement the model; and 4. evaluate the model. The research instruments included a model process evaluation form and a satisfaction evaluation form, administered to a sample group consisting of 12 school administrators and teachers. Data were analyzed using a paired sample t-test.

The research findings revealed that Nonchan School demonstrated systematic management practices but lacked opportunities for parental involvement. Teacher development was emphasized through enhancing learning management skills that link mathematics to real-life contexts. The model, synthesized through expert group discussions, comprised four components: 1. linking prior knowledge to new knowledge; 2. constructing knowledge through experience; 3. collaborative learning; and 4. application of knowledge. The model was tested through pre- and post-implementation assessments across four stages and 13 indicators. Among the evaluated aspects, using questions to connect prior knowledge had the highest mean score ($M = 3.87$), followed by motivational game activities ($M = 3.79$), while the presentation of thought processes and outcomes received the lowest score ($M = 3.12$). The satisfaction evaluation indicated a high level of satisfaction overall ($M = 4.04$). The highest-rated aspect was the appropriateness of the model for practical application ($M = 4.64$), followed by clarity and suitability of each step ($M = 4.46$), and clarity and engagement of activities ($M = 4.18$). The aspect with the lowest mean score was the appropriateness of difficulty and ease ($M = 3.52$), which was still rated at a high level.

Keywords: Mathematics Learning Management, Model Development, Mathematics Linked to Real Life

บทนำ

ปัจจุบันโลกมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วทั้งทางด้านเศรษฐกิจ การเมือง สังคม เทคโนโลยี และวัฒนธรรม การพัฒนาผู้เรียนซึ่งเป็นกำลังสำคัญของชาติไทยในอนาคต จึงต้องให้ความสำคัญกับการพัฒนาความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่จะเป็นพื้นฐานของการเข้าสู่สภาพการเป็นเศรษฐกิจฐานความรู้ที่ทัดเทียมประเทศอื่น ๆ ในโลก และเป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืน การศึกษานับว่าเป็นหัวใจสำคัญของการพัฒนากำลังคนที่จะช่วยผลักดันประเทศให้ก้าวสู่เวทีโลกอย่างมั่นคง ซึ่งการส่งเสริมนักเรียนให้มีศักยภาพเพียงพอและสามารถรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นดังกล่าวที่กำหนดในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ฉบับปรับปรุง (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 (ฉบับที่ 4) พ.ศ. 2562 ในมาตรา 22 คณิตศาสตร์มีความสำคัญอย่างยิ่งต่อความสำเร็จในการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากคณิตศาสตร์ทำให้มนุษย์มีความคิดสร้างสรรค์ คิดอย่างมีเหตุผล เป็นระบบ มีแบบแผน สามารถวิเคราะห์ปัญหา หรือสถานการณ์ได้อย่างรอบคอบและถี่ถ้วน ช่วยให้คาดการณ์ วางแผนตัดสินใจ แก้ปัญหาได้อย่างถูกต้องเหมาะสม และสามารถนำไปใช้ในชีวิตจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้คณิตศาสตร์ยังเป็นเครื่องมือในการศึกษาด้านวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ อันเป็นรากฐานในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของชาติให้มีคุณภาพ และพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศให้ทัดเทียมกับนานาชาติ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงต้องมีการพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัย สอดคล้องกับสภาพเศรษฐกิจ สังคม และความรู้ทางวิทยาศาสตร์เทคโนโลยีที่เจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็วในยุคโลกาภิวัตน์ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 18)

นันทชัย ขุนวิเศษ (2564, หน้า 6) กล่าวว่า ทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์เป็นความสามารถที่ใช้การคิดวิเคราะห์ในการนำเนื้อหาสาระ และความรู้ทางคณิตศาสตร์มาสร้างความสัมพันธ์อย่างเป็นเหตุเป็นผลกับปัญหาหรือสถานการณ์ที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปสู่การแก้ปัญหาเกิดเป็นการเรียนรู้แนวคิดใหม่ สอดคล้องกับแนวคิดของ Blaskopf, & Chazan (2001, p. 625) ได้กล่าวว่า การเชื่อมโยงคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันนั้น มีความสำคัญช่วยให้นักเรียนมีความเข้าใจและเห็นคุณค่าในคณิตศาสตร์มากขึ้น และโรงเรียนบ้านโนนจัน อำเภอไทรงาม จังหวัดกำแพงเพชร สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษากำแพงเพชร เขต 1 จัดการศึกษาระดับชั้นอนุบาล 2 ถึงชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผู้วิจัยเป็นครูปฏิบัติการสอนวิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 จากการเก็บข้อมูลเบื้องต้น พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ในปีการศึกษา 2564 ที่ผ่านมามีผลสัมฤทธิ์เฉลี่ยร้อยละ 46.30 ซึ่งต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนด ร้อยละ 55.00 ประกอบกับข้อมูลการสังเกตและสัมภาษณ์ผู้บริหาร 2 คน ครูหัวหน้าฝ่ายวิชาการช่วงชั้น 9 คน และครูผู้สอนวิชาคณิตศาสตร์อีก 2 คน ได้ข้อมูลสอดคล้องกันว่านักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 70 ไม่ให้ความสนใจในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์เท่าที่ควร อาจเนื่องมาจากนักเรียนไม่มีความถนัดทางด้านความคิดคำนวณ มีเจตคติไม่ดีต่อวิชาคณิตศาสตร์ ไม่ชอบวิชาคณิตศาสตร์ ส่งผลให้นักเรียนไม่ตั้งใจเรียน ไม่สามารถประยุกต์ความรู้ไปใช้ในการแก้ปัญหาในชีวิตประจำวันได้ ทำให้ขาดเรียนบ่อยหรือเข้าเรียนช้า ไม่สนใจเรียน (รายงานประเมินตนเอง (Self-assessment Report) โรงเรียนบ้านโนนจัน, 2565, หน้า 15)

จากความสำคัญและปัญหาของการเรียนการสอนวิชาคณิตศาสตร์และทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์ รวมถึงปัญหาในการจัดการเรียนการสอนของวิชาคณิตศาสตร์ในปัจจุบัน หากไม่ทำการพัฒนาแก้ไขคุณภาพการเรียนรู้ด้านคณิตศาสตร์ที่ต้องนำไปใช้ในการเรียนในระดับที่สูงขึ้นของนักเรียน จะทำให้นักเรียน ไม่ประสบผล

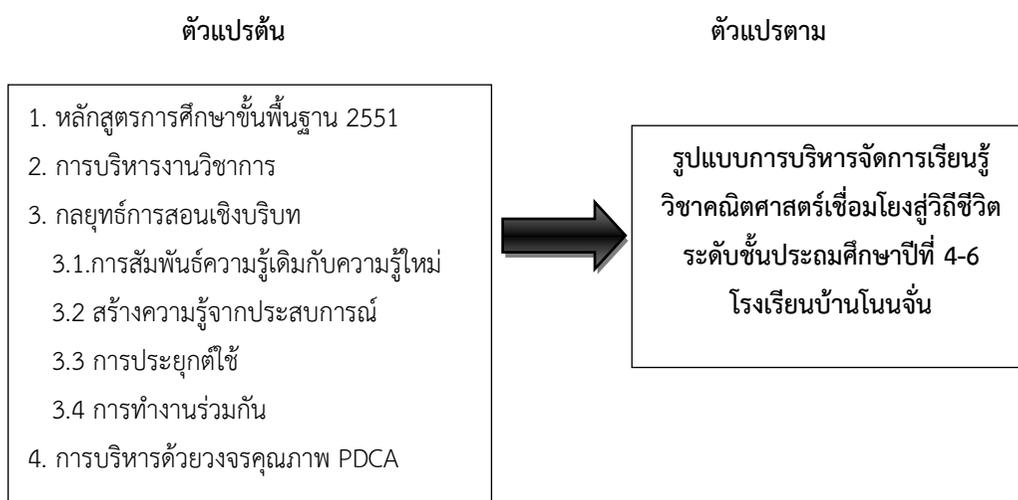
สำเร็จในการเรียนวิชาคณิตศาสตร์ซึ่งไม่ส่งผลต่อการเรียนรู้ รวมทั้งการใช้คณิตศาสตร์ในชีวิตประจำวันด้วย จึงทำให้ผู้วิจัยเกิดความสนใจที่จะพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน มาใช้ในการบริหารจัดการเรียนรู้ ซึ่งจะเป็นการพัฒนาความสามารถและความรู้ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนให้สูงขึ้นได้อีกวิธีหนึ่ง

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์สภาพปัจจุบันการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน
2. เพื่อสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน
3. เพื่อทดลองรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน
4. เพื่อประเมินประสิทธิภาพรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้แนวคิดการมีส่วนร่วมในการพัฒนาชุมชนตามแนวคิดของ Cohen, & Uphoff (1980, p. 223) รวมถึงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมากำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย ดังนี้

ภาพ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มเป้าหมาย

1.1 ประชากรที่ใช้ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู โรงเรียนบ้านโนนจัน กลุ่มเป้าหมาย ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ 1 คน รองผู้อำนวยการ 1 คน หัวหน้าฝ่ายวิชาการ 1 คน และฝ่ายวิชาการ ช่วงชั้น 9 คน รวม 12 คน ซึ่งผู้ให้ข้อมูลทั้งหมดเป็นผู้เกี่ยวข้องกับงานด้านวิชาการของโรงเรียน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling)

1.2 กลุ่มผู้ให้ข้อมูลการสนทนากลุ่ม (Focus Group) เพื่อยืนยันรูปแบบประกอบด้วย จำนวน 6 คน ซึ่งมีคุณสมบัติเป็นกลุ่มผู้บริหาร กลุ่มผู้เชี่ยวชาญ และคณะครูปฏิบัติการสอน กลุ่มละ 2 คน โดยเป็นการเลือกแบบเจาะจง จากผู้มีประสบการณ์ด้านการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์ไม่น้อยกว่า 3 ปี

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย มี 2 ชนิด คือ แบบสัมภาษณ์และแบบสอบถาม

แบบสอบถาม แบ่งแบบสอบถามออกเป็น 3 แบบ ดังนี้

2.1 แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview) สำหรับการประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญ สำหรับการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ซึ่งประกอบด้วย 4 องค์ประกอบ 13 ตัวบ่งชี้ 1. ขั้นตอน Relating การสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2. ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์ 3. ขั้นตอน Cooperating การทำงานร่วมกัน 4. ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้

2.2 แบบสอบถามประเมินกระบวนการก่อนและหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

2.2.1 ผู้วิจัยนำแบบสอบถามที่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) และปรับปรุงแก้ไข วิธีที่ใช้ในการตรวจสอบคือ การหาค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหา คือ IOC ได้ค่าดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับเนื้อหาหรือ $IOC = 0.86 - 1.00$ (สุชุม มูลเมือง, และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์, 2566, หน้า 162)

2.2.2 นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแก้ไขแล้วไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักศึกษาที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach, 1970, p. 161) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.874

2.3 แบบสอบถามประเมินความพึงพอใจของการพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บข้อมูลด้วยตนเองมีขั้นตอนดังนี้

3.1 หนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการสัมภาษณ์ แบบสัมภาษณ์ชนิดกึ่งโครงสร้าง เพื่อขออนุญาตและดำเนินการสัมภาษณ์ วิเคราะห์เนื้อหาเพื่อยืนยันรูปแบบ

3.2 ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้ วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ให้ครูไปดำเนินการจัดการเรียนการสอนแล้วประเมินความคิดเห็นของครูด้านกระบวนการของรูปแบบ ก่อนและหลังการใช้รูปแบบ

3.3 ผู้วิจัยประเมินความพึงพอใจของครูผู้สอนหลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัย โดยมีกระบวนการดังนี้

ขั้นที่ 1 วิเคราะห์สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์จากการเก็บข้อมูลด้วยการศึกษาเอกสาร เช่น รายงานประเมินตนเอง (SAR) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา เพื่อระบุปัญหาที่ต้องการพัฒนาของโรงเรียนบ้านโนนจัน

ขั้นที่ 2 ทำการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมกลุ่มของผู้เชี่ยวชาญสำหรับการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน โดยผู้วิจัยดำเนินการนำข้อมูลที่ได้จากแบบบันทึกการประชุมกลุ่ม มาเรียบเรียงจัดระเบียบข้อมูล และวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพและการพรรณนาเป็นความเรียงเสนอแนะแนวทางการยืนยันรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

ขั้นที่ 3 สถิติพื้นฐาน ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ร้อยละ ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ใช้สูตรดังนี้ (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 105) และการออกแบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังใช้สถิติ Pair Sample t-test (Ferguson, 1976, p. 167)

ผลการวิจัย

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง การพัฒนารูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ผู้วิจัยสามารถสรุปผลการวิจัยได้ตามวัตถุประสงค์การวิจัยดังนี้

1. การศึกษาสภาพปัจจุบันโรงเรียนบ้านโนนจัน มีการดำเนินงานตามกระบวนการวงจรคุณภาพเดมมิ่ง (PDCA) กำหนดแผนพัฒนาครูยกระดับความสามารถในการจัดการเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจในการพัฒนาสถานศึกษาให้ครบถ้วนทั้งด้านความรู้ตามหลักสูตร ด้านทักษะชีวิต และด้านคุณธรรมจริยธรรม คุณลักษณะที่พึงประสงค์ เปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นมากยิ่งขึ้นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน และพัฒนากระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีการจัดการเรียนรู้ผ่านกระบวนการคิดและปฏิบัติจริง และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ในชีวิตได้

2. การสร้างรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน จากการสังเคราะห์รูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่ม โดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 ผู้เชี่ยวชาญได้ให้ข้อเสนอแนะเกี่ยวกับ

ความเหมาะสมในการนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจันไปใช้ยกตัวอย่างดังนี้

“...เห็นด้วยกับงานวิจัยชิ้นนี้เพราะวิชาคณิตศาสตร์เป็นวิชาที่ยากแต่ถ้าครูออกแบบการสอนที่ใช้สื่อธรรมชาติใกล้ตัว นำความรู้เนื้อหาตามหลักสูตรเชื่อมโยงกับวิถีชีวิตจะทำให้เด็กเกิดความสนใจที่จะเรียนรู้มากขึ้น รวมทั้งยังสามารถนำความรู้ไปใช้ในชีวิตประจำวันได้...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566)

“...เห็นด้วยกับงานวิจัยชิ้นนี้ การจัดการเรียนการสอนในรูปแบบ Active learning ตาม ว. pa จะทำให้นักเรียนได้รู้จักกับความรู้อย่างตัวตนเองว่าความรู้ที่ได้สอดคล้องกับการนำไปประยุกต์ใช้เพียงใด ...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566)

“...เห็นด้วยกับงานวิจัยชิ้นนี้เพราะการนำความรู้ประยุกต์ใช้ในวิถีชีวิตเป็นเรื่องสำคัญโดยเฉพาะการเรียนวิชาคณิตศาสตร์...” (สนทนากลุ่ม, 15 กรกฎาคม 2566)

กระบวนการรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ประกอบด้วย การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้ นั้นเป็นไปตามแผนที่คิดไว้เพียงใดและท้ายสุดนำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) มีขั้นตอนต่อไปนี้เป็น 1) ขั้นตอน Relating การสัมพันธ์ระหว่าง ความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2) ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์ 3) ขั้นตอน Cooperating การทำงาน ร่วมกัน และ 4) ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้

3. การทดลองประสิทธิภาพของรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน โดยใช้แบบแผนการวิจัย One Group Pretest-posttest Design การทดลองใช้รูปแบบก่อนและหลังมี 4 ขั้นตอน 13 ตัวบ่งชี้ ในภาพรวมคะแนนทดสอบก่อนและหลังการทดลอง แต่ละด้าน

1.ด้าน Relating การสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่

1.1 ด้านการใช้คำถามโยงหาความรู้เดิม $\bar{X} = 3.87$

1.2 กิจกรรมเกมส์จูงใจให้นักเรียนได้คิด $\bar{X} = 3.79$

1.3 การเข้าถึงผู้เรียนที่ยังไม่พร้อม $\bar{X} = 3.50$

1.4 การใช้ข้อมูลในการอธิบาย $\bar{X} = 3.25$

2. ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์

2.1 การสืบค้นหาคำความรู้และถกเถียง $\bar{X} = 3.46$

2.2 ทำงานเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อการเรียนรู้ $\bar{X} = 3.42$

2.3 สรุบบ่งชี้ความรู้ $\bar{X} = 3.42$

2.4 นำเสนอกระบวนการคิดและผลงาน $\bar{X} = 3.12$

3. ขั้นตอน Cooperating การทำงานร่วมกัน

3.1 ให้โอกาสผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมาย $\bar{X} = 3.54$

3.2 ประเมินตนเองหรือถูกเพื่อนประเมิน $\bar{X} = 3.66$

3.3 ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นหลังเลิกเรียน $\bar{X} = 3.67$

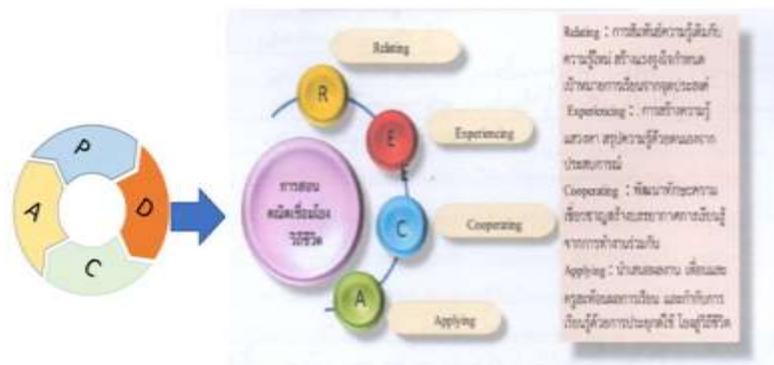
4. ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้

4.1 นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง $\bar{X} = 3.46$

4.2 นำองค์ความรู้ไปใช้ในวิถีชีวิตของตนเอง $\bar{X} = 3.67$

ในภาพรวมคะแนนทดสอบหลังการทดลอง $\bar{X} = 3.52$ ผลต่างของค่าเฉลี่ย $t = 9.821$ p-value .000** แสดงว่า หลังการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน มีค่าคะแนนสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01**

4. ผลการประเมินและพัฒนารูปแบบ พบว่า หลังการทดลองใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4-6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ผู้บริหารและครูผู้สอนมีความพึงพอใจต่อการใช้รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน จำนวน 10 ด้าน มีค่าความพึงพอใจตามลำดับดังนี้ 1. คำแนะนำในขั้นตอนการเรียนการสอนชัดเจน สามารถปฏิบัติได้ $\bar{X} = 4.07$ 2. กิจกรรมชัดเจน ได้รับความสนใจ $\bar{X} = 4.18$ 3. แต่ละขั้นตอน ชัดเจน เหมาะสม $\bar{X} = 4.46$ 4. ความยากง่าย เหมาะสม = 3.52 5. กิจกรรมสามารถปฏิบัติได้จริง $\bar{X} = 3.92$ 6. เรียนแล้วสนุก เข้าใจง่าย $\bar{X} = 4.05$ 7. ทุกขั้นตอนน่าสนใจ ขวนติดตาม $\bar{X} = 3.63$ 8. ครูพึงพอใจในวิธีการเรียนการสอน $\bar{X} = 4.23$ 9. มีประโยชน์ต่อครู $\bar{X} = 3.74$ 10. ความเหมาะสมที่จะนำไปใช้ประโยชน์ $\bar{X} = 4.264$ มีค่าคะแนนความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด และมาก แสดงว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน มีประสิทธิภาพสามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในโรงเรียนต่าง ๆ ได้

ภาพ 2 รูปแบบทางเลือกการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน

อภิปรายผล

จากการสรุปผลการวิจัยดังกล่าวข้างต้น ผู้วิจัยนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์การวิจัย ดังต่อไปนี้

1. ผลการศึกษาเอกสาร สัมภาษณ์ และวิเคราะห์ปัจจัยการบริหารจัดการการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน พบว่าโรงเรียนบ้านโนนจัน มีการบริหารและการจัดการอย่างเป็นระบบ หลากหลายวิธี เช่น วงจรคุณภาพ PDCA แต่ยังขาดปัจจัยการเปิดโอกาสให้ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในการเสนอความคิดเห็นในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาผู้เรียน พัฒนาการสร้างเครือข่ายความร่วมมือของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในการจัดการศึกษาของโรงเรียนให้มีความเข้มแข็ง มีส่วนร่วมรับผิดชอบต่อผลการจัดการศึกษา และการขับเคลื่อนคุณภาพการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น รวมทั้งขาดการกำหนดวิสัยทัศน์ เป้าหมาย กลยุทธ์ ที่เกี่ยวกับการจัดการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตให้มีความชัดเจนยิ่งขึ้น และปัจจัยการจัดการเรียนการสอน การเตรียมความพร้อมของครูโดยการเพิ่มทักษะการจัดการเรียนรู้ และการแก้ไขปัญหาการจัดการเรียนรู้เพื่อเชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตสอดคล้องกับงานวิจัยของ เจมจิรา เชาว์ดี (2567) วิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (RME) เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ผลการวิจัยพบว่า

1) กิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (RME) มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.52$ แผนประกอบกิจกรรมการเรียนรู้มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.74$ และมีประสิทธิภาพเท่ากับ 76.17/75.93 เป็นไปตามเกณฑ์ 75/75 ที่กำหนดไว้ 2) การเปรียบเทียบความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ก่อนเรียนและหลังเรียนด้วยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (RME) พบว่า ความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการสังเคราะห์รูปแบบที่ได้จากการสนทนากลุ่มโดยผู้เชี่ยวชาญ ดังนี้ รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ด้วยการดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้นั้นเป็นไปตามแผนที่คิดไว้เพียงใดและท้ายสุดนำผลที่ได้จากการประเมินไป ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) มีขั้นตอนต่อไปนี้เป็นคือ 1) ขั้นตอน Relating การสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2) ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์ 3) ขั้นตอน Cooperating การทำงานร่วมกัน และ 4) ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้สอดคล้องกับงานวิจัยของ ภัทราภรณ์ อินทยุย, จักรกฤษณ์ สมพงษ์, และอังคณา อ่อนธานี (2559) เรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลการวิจัยพบว่า 1. กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีกระบวนการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง 6 ขั้นตอนคือ ขั้นตอนที่ 1 เสนอสถานการณ์จริง ปัญหา/หรือสถานการณ์จำลอง ขั้นตอนที่ 2 ระบุปัญหา ขั้นตอนที่ 3 คิดวิเคราะห์วิธีการแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 4 วางแผน การแก้ปัญหา ขั้นตอนที่ 5 ปฏิบัติตามแผน และขั้นตอนที่ 6 การเชื่อมโยงชีวิตประจำวัน โดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 5 ท่าน ประเมินว่า กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง

มีความเหมาะสมระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.69$ และแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง มีความเหมาะสมในระดับมากที่สุด $\bar{X} = 4.67$ และเมื่อนำไปทดลองใช้กับกลุ่มทดลอง พบว่า กิจกรรมมีการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงมีดัชนีประสิทธิผลด้านความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เท่ากับ 0.607 คิดเป็นร้อยละ 60.07 และมีดัชนีประสิทธิผลด้านผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัด เท่ากับ 0.5649 คิดเป็นร้อยละ 56.49 ซึ่งดัชนีประสิทธิผลเป็นค่าแสดงความก้าวหน้าของผู้เรียนโดยค่าดัชนีประสิทธิผล ควรมีค่า 0.5 ขึ้นไป 2. ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ในแต่ละขั้นตอนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง ในภาพรวม มีคะแนนเฉลี่ยร้อยละ 87.06 โดยขั้นตอนการเชื่อมโยงสู่ชีวิตประจำวันมีคะแนนเฉลี่ยสูงสุด คือ ร้อยละ 88.70 3. ความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวันหลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 4. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง การวัด หลังเรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริง เพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3. นำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่ชีวิต ระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน มาทดลองใช้ในการจัดการเรียนการสอนในระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 การบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่ชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ประกอบด้วย การดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ PDCA ประกอบด้วย การวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้เป็นไปตามแผนที่คิดไว้เพียงใดและท้ายสุดนำผลที่ได้จากการประเมินไป ดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) มีขั้นตอนต่อไปนี้คือ 1) ขั้นตอน Relating การสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2) ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์ 3) ขั้นตอน Cooperating การทำงานร่วมกัน และ 4) ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้ สอดคล้องกับงานวิจัยของ กัตฎิญา ศิริพรหม (2567) เรื่องการจัดการกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อพัฒนาโน้ตค้น เรื่อง การตรวจ ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การจัดการกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง มีขั้นตอนดังนี้ ขั้นที่ 1 การเชื่อมโยงสถานการณ์ในชีวิตจริงกับโลกคณิตศาสตร์ ควรเลือกใช้สถานการณ์ให้อยู่ในความสนใจเพื่อดึงดูดความสนใจของนักเรียน ขั้นที่ 2 การออกแบบแนวคิดเชิงคณิตศาสตร์ ควรเตรียมสถานการณ์ให้นักเรียนทั้งชั้นเรียนได้ลองออกแบบแนวคิดร่วมกันเพื่อเป็นแนวทางในการดำเนินกิจกรรม ใช้ภาษาที่เข้าใจง่ายและไม่ซับซ้อน ขั้นที่ 3 การพัฒนาแนวคิดทางคณิตศาสตร์ให้เป็นทางการ ควรใช้คำถามเป็นกรอบแนวทางในการนำเสนอให้กับนักเรียน และกระตุ้นให้นักเรียนคิดและเปรียบเทียบความเข้าใจโน้ตค้นของกลุ่มตนเองกับกลุ่มเพื่อน ขั้นที่ 4 การสะท้อนคิดสู่ชีวิตจริง ควรเน้นให้นักเรียนทุกคนเข้ามามีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น และสะท้อนคิดร่วมกันหน้าชั้นเรียน การจัดการเรียนรู้ที่กล่าวมานี้ ช่วยให้นักเรียนสามารถแก้ไขความคลาดเคลื่อนของมโนทัศน์ที่เกิดขึ้นทั้งด้านทักษะกระบวนการและความสัมพันธ์ของหน่วยลิตร์กับมิลลิลิตรได้

4. ผลการทดลอง ผู้วิจัยนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจันไปสอบถามความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิชาการช่วงชั้น ค่าเฉลี่ยรวมของกลุ่มเป้าหมายต่อความคิดเห็นการดำเนินงานตามกระบวนการการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต โรงเรียนบ้านโนนจัน อำเภอไทรทอง จังหวัดกำแพงเพชร ที่มี 4 กระบวนการ 13 ตัวบ่งชี้ โดยวัดจากประสิทธิภาพของการใช้รูปแบบก่อนการทดลองและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติ T-test Pair-sampling ปรากฏว่า ผลการวิเคราะห์สถิติในการวัดทั้ง 13 ด้าน ทุกด้านมีนัยสำคัญทางสถิติที่ .01 ทุกข้อ แสดงว่าหลังการใช้รูปแบบความคิดเห็นของผู้บริหารและคณะครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิชาการช่วงชั้นมีความคิดเห็นว่าคุณครูมีพัฒนาการด้านการใช้คณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตสูงกว่าก่อนการใช้รูปแบบ และในภาพรวมความคิดเห็นของผู้บริหารคณะครูที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิชาการช่วงชั้นมีความคิดเห็นว่าการใช้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต มีพัฒนาการด้านการใช้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิต ในภาพรวมแต่ละด้าน ดังนี้ 1. การใช้คำถามโยงหาความรู้เดิม มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.87$ 2. กิจกรรมเกมสนุกใจให้นักเรียนได้คิด มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.79$ 3. การเข้าถึงผู้เรียนที่ยังไม่พร้อมมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.50$ 4. การใช้ข้อมูลในการอธิบายมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.25$ 5. สืบค้นหาคำความรู้และถกเถียง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.46$ 6. ทำงานเป็นกลุ่ม ๆ เพื่อการเรียนรู้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.42$ 7. ด้านสรุปองค์ความรู้ ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.42$ 8. นำเสนอกระบวนการคิดและผลงาน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.12$ 9. ให้โอกาสผู้เรียนได้กำหนดเป้าหมาย ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.14$ 10. ประเมินตนเองหรือถูกเพื่อนประเมินมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.66$ 11. ผู้เรียนได้รับการกระตุ้นหลังเลิกเรียน มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.67$ 12. นำองค์ความรู้ไปปรับใช้ในชีวิตประจำวันของตนเอง มีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.46$ 13. นำองค์ความรู้ไปใช้ในวิถีชีวิตของตนเองมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.67$ ผลการประเมินความคิดเห็นของผู้บริหาร และคณะครู ที่ทำหน้าที่หัวหน้าฝ่ายวิชาการและวิชาการช่วงชั้น โรงเรียนบ้านโนนจันต่อรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตโดยค่าเฉลี่ยรวมแต่ละด้าน ด้านที่มีค่ามากที่สุดคือ ด้านการใช้คำถามโยงหาความรู้เดิม อยู่ในระดับมาก $\bar{X} = 3.87$ รองลงมา ด้านกิจกรรมเกมสนุกใจให้นักเรียนได้คิดมีค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.79$ และน้อยที่สุดคือด้านนำเสนอกระบวนการคิดและผลงาน ค่าเฉลี่ย $\bar{X} = 3.12$ สอดคล้องกับงานวิจัยของ ณัฐดนัย โสทะ (2564) เรื่อง ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ เรื่อง คณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ มีระดับการเรียนรู้เรื่องคณิตศาสตร์อยู่ในระดับดี คิดเป็นร้อยละ 75.76 กล่าวคือ นักเรียนร้อยละ 93.93 สามารถระบุประเด็นทางคณิตศาสตร์ได้ถูกต้อง สมบูรณ์และนำเสนอสถานการณ์โดยใช้ตัวแปร สัญลักษณ์หรือแผนภาพให้อยู่ในรูปอย่างง่ายได้ถูกต้องบางส่วน นักเรียนร้อยละ 72.72 เลือกรูปวิธีการที่สามารถแก้ปัญหาได้ถูกต้อง การแสดงลำดับขั้นตอนการแก้ปัญหาและสรุปคำตอบถูกต้องบางส่วน นักเรียนร้อยละ 48.48 สามารถอธิบายตีความผลลัพธ์ทางคณิตศาสตร์กลับไปสู่บริบทของปัญหา อธิบายความสมเหตุสมผลของผลลัพธ์ได้ถูกต้องบางส่วนและอธิบายความสมเหตุสมผลของวิธีการแก้ปัญหาได้

สรุป

รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ด้านการบริหารงานวิชาการ ผู้บริหารมีการบริหารงานวิชาการด้วยดำเนินงานตามวงจรคุณภาพ

PDCA ประกอบด้วยการวางแผน (P) การนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) หลังจากนั้นจึงต่อด้วยการตรวจสอบหรือประเมินผลการปฏิบัติตามแผน (C) ว่าผลที่ได้นั้นเป็นไปตามแผนที่คิดไว้หรือไม่และทำให้นำผลที่ได้จากการประเมินไปดำเนินการแก้ไข ปรับปรุงต่อตามความเหมาะสม (A) ในขั้นตอนการนำแผนไปสู่การปฏิบัติ (D) มีขั้นตอนต่อไปนี้เป็น 1) ขั้นตอน Relating การสัมพันธ์ระหว่างความรู้เดิมกับความรู้ใหม่ 2) ขั้นตอน Experiencing การสร้างความรู้ ประสบการณ์ 3) ขั้นตอน Cooperating การทำงานร่วมกัน และ 4) ขั้นตอน Applying การประยุกต์ใช้

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จากผลการศึกษาพบว่า รูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน สามารถนำไปปรับประยุกต์ใช้กับสถานศึกษาอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงได้
2. ควรนำการศึกษาครั้งนี้มาเป็นแนวทางในการพัฒนาการสอนคณิตศาสตร์ในช่วงชั้นอื่น ๆ ของโรงเรียนต่อไปเพราะจะทำให้โรงเรียนได้รับการพัฒนาด้านการสอนคณิตศาสตร์ครบในทุกช่วงชั้น

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการนำรูปแบบการบริหารจัดการเรียนรู้วิชาคณิตศาสตร์เชื่อมโยงสู่วิถีชีวิตระดับชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 - 6 โรงเรียนบ้านโนนจัน ไปดำเนินการวิจัยในช่วงชั้นอื่นและในการแก้ปัญหาด้านคณิตศาสตร์ในด้านต่าง ๆ ในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและมัธยมศึกษาตอนปลายที่มีการจัดการเรียนการสอนในหลักสูตรชั้นพื้นฐานเหมือนกัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ปรับปรุง พ.ศ. 2560)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด.
- กัทัญญา ศิริพรหม. (2567, กรกฎาคม - สิงหาคม). การจัดกิจกรรมทางคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริง เพื่อพัฒนามโนทัศน์ เรื่อง การตวง ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. **วารสาร มจร. สังคมศาสตร์ปริทรรศน์**, 13(4), 444 - 457.
- เจมจิรา เขาวดี. (2567, พฤษภาคม - สิงหาคม). การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้การศึกษาคณิตศาสตร์ที่สอดคล้องกับชีวิตจริง (RME) เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านคณิตศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6. **วารสาร มจร. อุบลปริทรรศน์**, 9(2), 345 - 358.
- ณัฐดนัย โสทะ. (2564, มกราคม - เมษายน). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการศึกษาคณิตศาสตร์ที่เชื่อมโยงกับชีวิตจริงเพื่อส่งเสริมการรู้เรื่องคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารบัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์**, 15(1), 66 - 77.
- นันทชัย ขุนวิเศษ. (2564). การศึกษาทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทางคณิตศาสตร์โดยใช้รูปแบบการเรียนรู้ การสอนที่ส่งเสริมทักษะการเชื่อมโยงความรู้ทาง คณิตศาสตร์เรื่อง อสมการของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร**.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10)**. กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น จำกัด.
- ภัทรภรณ์ อินทยุง, จักรกฤษณ์ สมพงษ์, และอังคณา อ่อนธานี. (2559, เมษายน - มิถุนายน). การพัฒนา กิจกรรมการเรียนรู้ตามแนวคิดการจัดการเรียนรู้ตามสภาพจริงเพื่อส่งเสริมความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์กับชีวิตประจำวัน เรื่อง การวัด สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนเรศวร**, 18(2), 230 - 244.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. (2553). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553**. กรุงเทพฯ: สำนักนายกรัฐมนตรี.
- สุขุม มูลเมือง, และฉัตรชัย ศิริกุลพันธ์. (2566). **ระเบียบวิธีวิจัยทางการศึกษา วิธีการเชิงปริมาณ และเชิงคุณภาพ** กรุงเทพฯ: สาขาการบริหารการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี.
- โรงเรียนบ้านโนนจัน. (2565). **รายงานประเมินตนเอง (SAR)**. เอกสารอัดสำเนา. กำแพงเพชร: ผู้แต่ง.
- Blaskopf, B., & Chazan, D. (2001, November). Welcome to Our Focus Issue on Connection. **Mathematics Teacher**, 94(8), 625.
- Cohen, J., & Uphoff, N. (1980, March). Participation's Place in Rural Development: Seeking Clarity Through Specificity. **World Development**, 8(3), 213 - 235.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Testing* (3rd ed.). New York: Harper & Row.

Ferguson, G.A. (1976). *Statistical Analysis in Psychology and Education* (5th ed). New York:

McGraw-Hill Book Co.

การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ
โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3
โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร

The Development of Learning Activities on Living in Other Religions
Using Board Games to Enhance the Academic Achievement of
Mathayomsuksa 3 Students

สุนทร อ่อนฤทธิ์,* มาริสมา มาตย์ลิ้มมา,** และสุดเขตต์ ครูทศรี***

Suntorn Onrit, Marisa Matsimma, and Soodkhet Krutsri

Received: December 10, 2024 Revised: January 22, 2025 Accepted: January 28, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม 2. เปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อนเรียน - หลังเรียน และ 3. ศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้บอร์ดเกม กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 35 คน ได้มาโดยวิธีการแบบแบ่งกลุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 15 แผน แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85 แบบสอบถามความพึงพอใจ จำนวน 15 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.88 สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. การพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้พบว่าได้แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้จำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.21) 2. ผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม หลังเรียน ($\bar{X} = 20.50$, S.D. = 0.85) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.50$,

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

** ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Research Assistant, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

*** ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Research Assistant, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

S.D. = 0.70) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 และ 3. ผลการศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้บอร์ดเกม พบว่านักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.52, S.D. = 0.60)

คำสำคัญ: การพัฒนา, กิจกรรมการเรียนรู้, บอร์ดเกม, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

Abstract

This study aimed to: 1. develop lesson plans integrating board games into learning activities; 2. compare students' learning achievement before and after participating in these activities; and 3. assess students' satisfaction with the use of board games in the learning process. The sample consisted of 35 Mathayomsuksa 3 students (Grade 9), Class 3/2, at Tha Wung Witthayakam School, Lopburi Province, during the first semester of the 2024 academic year, selected through cluster sampling. Research instruments included 15 lesson plans, a 30-item learning achievement test with a reliability coefficient of 0.85, and a 15-item satisfaction questionnaire with a reliability coefficient of 0.88. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The findings revealed that: 1. the development process produced 15 lesson plans, which were evaluated by experts as being at the highest quality level ($M = 4.53$, $S.D. = 0.21$); 2. students' post-test scores ($M = 20.50$, $S.D. = 0.85$) were significantly higher than their pre-test scores ($M = 11.50$, $S.D. = 0.70$), with statistical significance at the 0.05 level; and 3. student satisfaction with the use of board games in learning was rated at the highest level ($M = 4.52$, $S.D. = 0.60$).

Keywords: Development, Learning Activities, Board Games, Academic Achievement

บทนำ

หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560) ได้ปรับปรุงเนื้อหา เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ของผู้เรียน โดยมุ่งเน้นให้ทันสมัยและตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 เพื่อพัฒนาคุณภาพประชากรและเสริมทักษะการเรียนรู้ การคิดอย่างรอบคอบ รวมถึงการพัฒนาคุณธรรมและจิตใจที่ดีงาม เพื่อเตรียมความพร้อมให้ผู้เรียนสามารถปรับตัวและอยู่ร่วมในสังคมฐานความรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1 - 2) ซึ่งในปัจจุบันการจัดการเรียนการสอนเน้นให้ผู้เรียนสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง ผ่านสื่อการเรียนรู้และกิจกรรมที่สนุกสนาน ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจในบทเรียน โดยเฉพาะในวิชาพระพุทธศาสนาที่มักเน้นการท่องจำ การใช้กิจกรรมที่หลากหลายสามารถช่วยเชื่อมโยงความรู้จากบทเรียนไปสู่การประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้อย่างมีประสิทธิภาพ

บอร์ดเกม (Board Game) เป็นสื่อการเรียนการสอนที่ได้รับความสนใจจากนักเรียนและช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ อย่างมีส่วนร่วม ผู้เรียนจะสนุกกับการเล่นและได้รับความรู้จากประสบการณ์โดยตรง ข้อดีของบอร์ดเกม คือ ความท้าทายที่เปิดโอกาสให้ผู้เล่นเกมลองผิดลองถูก และมีอำนาจในการตัดสินใจ เนื้อหาของเกมนตอบสนองความต้องการพื้นฐานของมนุษย์ โดยมุ่งเน้นความสนุกและความท้าทาย (ทิตินา แคมมณี, 2559, หน้า 14 - 17) บอร์ดเกมการศึกษาไม่เพียงแต่มีความสนุกสนาน ยังมีกฎเกณฑ์ชัดเจนและสามารถเล่นได้ทั้งในรูปแบบที่มีหรือไม่มีเครื่องเล่น นอกจากนี้ยังช่วยผ่อนคลายจากความเครียดและส่งเสริมพัฒนาการทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ จิตใจ สังคม และสติปัญญา นอกจากนี้ วรรตต์ อินทสระ (2562, หน้า 2 - 25) ยังกล่าวถึง บอร์ดเกมไว้ว่าเป็นสื่อการศึกษาที่มีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมพัฒนาการด้านสติปัญญา โดยลักษณะของบอร์ดเกมควรออกแบบให้มีกฎกติกาที่ชัดเจนและเข้าใจง่าย เพื่อให้เหมาะสมกับการเล่นทั้งในรูปแบบเดี่ยวและกลุ่ม บอร์ดเกมเหล่านี้มีศักยภาพในการช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาทักษะที่จำเป็นในกระบวนการเรียนรู้ เช่น การสังเกต การคิดวิเคราะห์ และการสร้างความเข้าใจในเรื่องของสี รูปร่าง จำนวน ประเภท และความสัมพันธ์เชิงตรรกะ โดยผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้ด้วยตนเองผ่านกระบวนการเล่นเกมที่สนุกสนานและสร้างสรรค์ ผู้วิจัยเชื่อว่าการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมการศึกษาเป็นแนวทางที่มีประสิทธิภาพในการส่งเสริมและพัฒนาทักษะด้านศิลปะของผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม แนวทางดังกล่าวสอดคล้องกับหลักการจัดการศึกษาที่เชื่อว่า ผู้เรียนทุกคนมีศักยภาพในการเรียนรู้และพัฒนาตนเอง กระบวนการจัดการศึกษาจึงควรมุ่งเน้นการสนับสนุนให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาไปตามธรรมชาติและศักยภาพของตนได้อย่างเต็มที่ พร้อมทั้งเสริมสร้างความรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงการนำความรู้นั้นมาประยุกต์ใช้เพื่อให้สามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขและยั่งยืน วิธีการสอนโดยใช้บอร์ดเกมเป็นกระบวนการที่เน้นการเรียนรู้ผ่านการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยเริ่มจากการให้ผู้เรียนได้ทดลองเล่นบอร์ดเกมตามกติกาที่กำหนดไว้ กิจกรรมนี้ไม่เพียงช่วยส่งเสริมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ แต่ยังช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สะท้อนความคิดและพฤติกรรมของตนเอง หลังจากนั้นจึงนำเนื้อหา ข้อมูล พฤติกรรมการเล่น วิธีการเล่น และผลลัพธ์ที่ได้จากการเล่นบอร์ดเกมมาประยุกต์ใช้เป็นประเด็นในการสรุปสาระสำคัญของบทเรียน กระบวนการนี้ช่วยให้ผู้เรียนสามารถสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้ง อีกทั้งยังเป็นการฝึกทักษะการคิดวิเคราะห์และการสื่อสาร ซึ่งเป็นทักษะที่สำคัญในศตวรรษที่ 21 สอดคล้องกับการวิจัยของ ทิพรรัตน์ สิทธิวงศ์ (2564, หน้า 187 - 200) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับผลของการใช้บอร์ดเกมในการส่งเสริมการเรียนรู้สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์

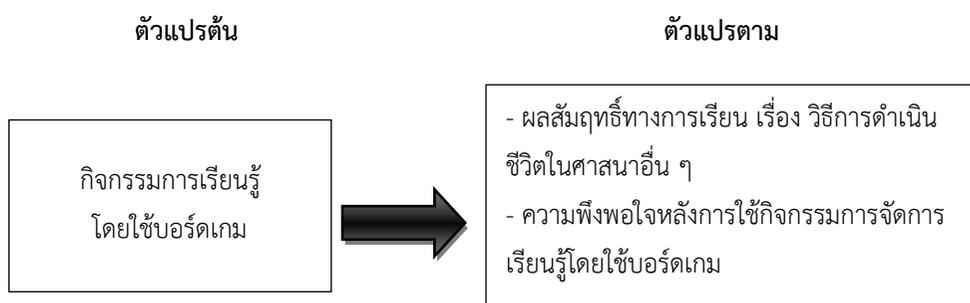
โดยพบว่า ผลการเรียนรู้หลังจากการใช้บอร์ดเกมมีค่ามากกว่าก่อนการเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 การสร้างบอร์ดเกมในลักษณะบูรณาการช่วยให้ผู้เล่นสามารถเรียนรู้ไปพร้อมกับความสนุกสนานและความผ่อนคลาย อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้ผู้เรียนรับรู้เนื้อหาที่เรียนได้ดีขึ้น พร้อมทั้งสร้างความตื่นต้นและความท้าทายในการแข่งขันอีกด้วย

จากที่กล่าวมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า บอร์ดเกมเป็นเครื่องมือที่นำมาใช้ในการเรียนการสอนเพื่อเพิ่มความน่าสนใจและกระตุ้นการเรียนรู้ของผู้เรียนในการเรียนการสอนแบบบรรยาย มักพบปัญหาว่าผู้เรียนมีปัญหาในการทำ ความเข้าใจในเนื้อหาและไม่สามารถนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงได้ รวมถึงขาดสมาธิในการเรียนและขาดความสนใจส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอยู่ในระดับต่ำ หากนำบอร์ดเกมเข้ามาใช้ ผู้เรียนมีส่วนร่วมในกระบวนการเรียนรู้เพราะบอร์ดเกมมีการเล่นที่สนุกสนาน กระตุ้นให้เกิดการแข่งขันและเกิดความร่วมมือ จะทำให้ผู้เรียนรู้สึกผ่อนคลาย เข้าใจเนื้อหา นอกจากนี้ การเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมยังช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ การแก้ปัญหา การทำงานร่วมกัน จึงส่งผลให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ
2. เพื่อเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน – หลัง โดยใช้บอร์ดเกม เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจหลังการใช้บอร์ดเกม เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าม่วงวิทยาคาร อำเภอท่าม่วง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 ที่ลงทะเบียนรายวิชาพระพุทธศาสนา จำนวน 4 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 110 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร อำเภอท่าวัง จังหวัดลพบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 1 ห้องเรียน รวมทั้งสิ้น 35 คน ซึ่งได้มาโดยวิธีสุ่มแบบแบ่งกลุ่ม (Cluster Random Sampling)

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม จำนวน 15 แผน รวม 15 ชั่วโมง นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมแล้วมีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$ S.D. = 0.21) จากนั้นนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขเพื่อเตรียมใช้ในการวิจัยขั้นตอนต่อไป

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกมสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 เป็นแบบปรนัย จำนวน 30 ข้อ ชนิด 4 ตัวเลือก นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาแล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 หลังจากนั้นนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยาก - ง่าย ได้ค่าระหว่าง 0.67 – 1.00 ได้ค่าอำนาจจำแนกระหว่าง 0.60 – 1.00 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีของคูเดอร์ - ริชาร์ดสัน หรือ สูตร KR-20 (Kuder, & Richardson, 1973, pp. 151 - 160) มีค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 จำนวน 15 ข้อ เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ใน 3 ด้าน คือ ด้านกิจกรรมการเรียนรู้ ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการสร้างชิ้นงาน/ภาระงาน ตรวจสอบคุณภาพโดยผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความสอดคล้อง (IOC) ได้ค่าระหว่าง 0.60 -1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้วิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของ Cronbach (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970, pp. 70 - 74) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.884 ผู้วิจัยกำหนดค่าคะแนนของระดับความพึงพอใจ ดังนี้

5 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

4 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

3 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

2 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

1 คะแนน หมายถึง มีความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนท่าวังวิทยาคาร

3.2 ชี้แจงนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างในการดำเนินการวิจัยให้ทราบถึงการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม รายวิชาพระพุทธศาสนา สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 เพื่อให้ผู้เรียนมีความเข้าใจตรงกันและปฏิบัติตามกิจกรรมได้อย่างถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ดำเนินการทำสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.4 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามแผนการจัดกิจกรรมที่สร้างขึ้น เป็นเวลา 5 สัปดาห์ สัปดาห์ละ 3 คาบ คาบละ 1 ชั่วโมง รวม 15 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เสร็จแล้ว ทดสอบหลังเรียน (Post - test) โดยใช้แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งเป็นชุดเดียวกันกับแบบทดสอบก่อนเรียน แล้วให้ผู้เรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจต่อกิจกรรมการเรียนรู้

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการประเมินแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ ของผู้เชี่ยวชาญ นำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 คะแนนที่ได้จากการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้โดยใช้กิจกรรมบอร์ดเกม ก่อนเรียนและหลังเรียนนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า T - test แบบ Dependent

4.3 คะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจของผู้เรียนหลังเรียน โดยใช้กิจกรรมบอร์ดเกมนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์การแปลผลของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, หน้า 121) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 – 5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 – 4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 – 3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 – 2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 – 1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร สามารถสรุปผลวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี พบว่า แผนจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนามีจำนวน 15 แผน ดังนี้

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน	แปลผล
1	ความเข้าใจพื้นฐานของศาสนา	ใช้บอร์ดเกมที่มีคำถามเกี่ยวกับศาสนาต่าง ๆ เพื่อสร้างความรู้พื้นฐาน	บอร์ดเกมคำถาม และคำตอบเกี่ยวกับศาสนา + การ์ดคำศัพท์	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
2	ศาสนาพุทธ	จำลองสถานการณ์ผ่านบอร์ดเกมที่ผู้เล่นต้องจัดกิจกรรมในวันสำคัญทางพุทธศาสนา	บอร์ดเกมจำลองวันสำคัญทางพุทธศาสนา + คู่มือวันสำคัญ	4.33	0.47	มาก
3	ศาสนาอิสลาม	เล่นบอร์ดเกมที่เน้นการปฏิบัติในชีวิตประจำวันของชาวมุสลิม	บอร์ดเกมเกี่ยวกับวิถีชีวิตอิสลาม + การ์ดคำศัพท์ที่เกี่ยวข้อง	4.33	0.47	มาก
4	ศาสนาคริสต์	บอร์ดเกมการเดินทางของพระเยซูและผู้ติดตามเพื่อทำความเข้าใจเรื่องราวในคัมภีร์ไบเบิล	แผนที่และการ์ดเรื่องราวในไบเบิล	4.33	0.47	มาก
5	ศาสนาฮินดู	บอร์ดเกมที่ต้องวางแผนเตรียมงานเฉลิมฉลองเทศกาลสำคัญ เช่น ดิวาลี	บอร์ดเกมเทศกาลฮินดู + การ์ดข้อมูลเกี่ยวกับพิธีกรรมต่าง ๆ	5.00	0.00	มากที่สุด
6	วิธีการปฏิบัติตนในศาสนาอื่น	บอร์ดเกมที่สร้างสถานการณ์ที่ต้องเผชิญกับการปฏิบัติตนในพิธีกรรมของศาสนาอื่น	บอร์ดเกมสถานการณ์จำลอง + ชุดคำถาม - คำตอบ	4.33	0.47	มาก
7	การแต่งกายในศาสนาต่าง ๆ	บอร์ดเกมเกี่ยวกับการเลือกแต่งกายตามโอกาสและพิธีกรรมของศาสนา	การ์ดรูปภาพการแต่งกายในศาสนาต่าง ๆ + บอร์ดเกมเลือกชุด	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิถีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
8	อาหารใน ศาสนา	เล่นบอร์ดเกมการ จัดเตรียมอาหาร ตามความเชื่อและ ข้อห้ามของแต่ละ ศาสนา	บอร์ดเกมอาหาร ในศาสนา + การ์ดคำศัพท์ อาหาร	5.00	0.00	มากที่สุด
9	วันสำคัญของ ศาสนา	บอร์ดเกมที่ผู้เล่น ต้องจับคู่วันสำคัญ กับศาสนาที่ เกี่ยวข้อง	การ์ดภาพวัน สำคัญและ ปฏิทินศาสนา	4.00	0.00	มาก
10	สถานที่ ศักดิ์สิทธิ์	บอร์ดเกมที่ผู้เล่น เดินทางไปยังสถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ของศาสนา ต่าง ๆ	แผนที่สถานที่ ศักดิ์สิทธิ์ + การ์ดเรื่องราว สถานที่	4.33	0.47	มาก
11	การสวดมนต์ และพิธีกรรม	บอร์ดเกมที่สร้าง สถานการณ์ที่ผู้เล่น ต้องเลือกวิธีการสวด มนต์หรือพิธีกรรมที่ เหมาะสม	การ์ดคำอธิบาย พิธีกรรม + บอร์ดเกมพิธี ศาสนา	4.66	0.47	มากที่สุด
12	การแบ่งปัน และความ เมตตาใน ศาสนา	บอร์ดเกมที่สร้าง สถานการณ์ที่ผู้เล่น ต้องช่วยเหลือหรือ แบ่งปันทรัพยากรกับ ตัวละครในเกม	บอร์ดเกมแนว แบ่งปัน + การ์ด เรื่องเล่าเกี่ยวกับ ความเมตตาใน ศาสนาต่าง ๆ	4.00	0.00	มาก
13	กฎและข้อห้าม ในศาสนาต่าง ๆ	บอร์ดเกมที่ผู้เล่น ต้องตัดสินใจใน สถานการณ์ที่ เกี่ยวข้องกับกฎและ ข้อห้ามในศาสนา	บอร์ดเกม สถานการณ์ จำลอง + การ์ด กฎและข้อห้าม	5.00	0.00	มากที่สุด

ตาราง 1 แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ (ต่อ)

แผนที่	เรื่อง	กิจกรรม	สื่อ	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	แปลผล
14	การใช้ชีวิต ร่วมกับผู้คน ต่างศาสนา	บอร์ดเกมเกี่ยวกับ การสร้างความสัมพันธ์ ที่ดีและการแก้ปัญหา ที่เกิดจากความ แตกต่างด้านศาสนา	บอร์ดเกมแนว ความสัมพันธ์ + การ์ด สถานการณ์	4.66	0.47	มากที่สุด
15	บทเรียนจาก ศาสนาต่าง ๆ	เล่นบอร์ดเกมที่ผู้เล่น ต้องสรุปบทเรียน และค่านิยมจาก ศาสนาในแต่ละรอบ ของเกม	บอร์ดเกม เรื่องเล่า + การ์ดสรุป บทเรียน	4.00	0.00	มาก
รวม				4.53	0.21	มากที่สุด

จากตาราง 1 ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ พบว่า แผนจัดการเรียนรู้ที่ได้รับการพัฒนา มีจำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.53$, S.D. = 0.21) ในขั้นตอนการออกแบบแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ผู้วิจัยพัฒนาตามแนวคิดของ Joyce, Weil, & Calhoun (2009, pp. 1 - 9) ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียม 2) ขั้นนำเสนอปัญหา 3) ขั้นวางแผนแสวงหาความรู้ 4) ขั้นดำเนินการตามแผน 5) ขั้นวิเคราะห์ข้อมูลสรุปผลนำเสนอและอภิปรายผล ผู้วิจัยยกตัวอย่างแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ ดังนี้

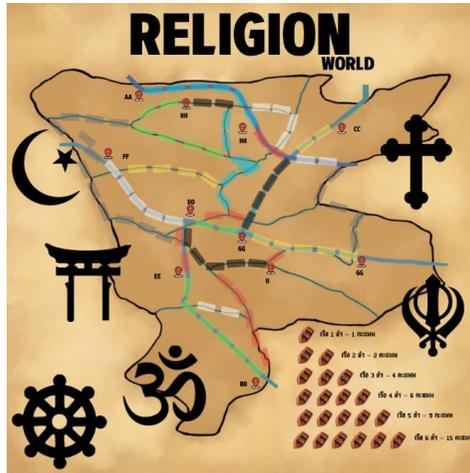
1.1 ขั้นเตรียมการ กำหนดหัวข้อ เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ สร้างสรรค์บอร์ดเกมและการ์ดเกมที่นำเสนอใจด้วย Canva ให้สอดคล้องกับหัวข้อ พร้อมเตรียมอุปกรณ์ที่ใช้ในเกม เช่น ตัวหมาก การ์ด และเครื่องเขียนสำหรับบันทึกผล

1.2 ขั้นนำเสนอปัญหา อธิบายสถานการณ์จำลองในเกมที่เกี่ยวกับการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ พร้อมกำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ เช่น การพัฒนาความเข้าใจ การสื่อสาร การปรับตัวในสังคมที่หลากหลายทางศาสนา ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการประนีประนอม การทำงานร่วมกัน รวมถึงการวิเคราะห์และประยุกต์ใช้ความรู้ในชีวิตจริง

1.3 ขั้นวางแผนแสวงหาความรู้ ให้ผู้เรียนศึกษาข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับหัวข้อ อธิบายกฎและกลยุทธ์ในเกม โดยเกมนี้ผู้เล่นจะสร้างเส้นทางเชื่อมระหว่างเมืองศาสนาโดยใช้การ์ดและตัวเป้าหมายเพื่อสะสมคะแนน การแข่งขันประกอบด้วยการจั่วการ์ด จองเส้นทาง หรือจั่วตัวใหม่ เกมจะสิ้นสุดเมื่อผู้เล่นเหลือเรือไม่เกิน 2 ลำ และคะแนนสูงสุดจะเป็นผู้ชนะ

1.4 ขั้นดำเนินการตามแผน ให้ผู้เรียนเล่นเกมตามกฎที่กำหนด โดยผู้สอนคอยช่วยเหลือ สังเกต และบันทึกพฤติกรรมการเล่น ผู้เรียนจดบันทึกประสบการณ์ เช่น การตัดสินใจ ความท้าทาย และสิ่งที่ได้เรียนรู้ในแต่ละรอบ

1.5 ขั้นวิเคราะห์ข้อมูล สรุปผล นำเสนอและอภิปรายผล หลังจบเกมให้ผู้เรียนวิเคราะห์ประสบการณ์ อธิบายทักษะที่ได้เรียนรู้ และเปลี่ยนแปลงแนวคิดอย่างไร พร้อมนำเสนอผลการเล่นและบทเรียนต่อเพื่อน เพื่ออภิปรายแนวทางปรับปรุงกลยุทธ์และพัฒนาการเรียนรู้ต่อไป

ภาพ 2 แผนที่บอร์ดเกม

ภาพ 3 การ์ดสะสมตัวเดินทาง

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ก่อน - หลังเรียน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ก่อน - หลังเรียน

คะแนนเฉลี่ย	นักเรียน	คะแนนเต็ม	ค่าเฉลี่ย	ส่วนเบี่ยงเบน มาตรฐาน	t	Sig.
ก่อนเรียน	35	30	11.50	0.68	-16.43	.05
หลังเรียน	35	30	20.40	0.85		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 2 การเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา ก่อน - หลังเรียน เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนการสอนโดยใช้บอร์ดเกม หลังเรียน ($\bar{X} = 20.40$, S.D. = 0.85) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 11.50$, S.D. = 0.68) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจรายวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจรายวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียน เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ

ด้าน	หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1. ด้าน กิจกรรม การเรียนรู้	1. ช่วยให้นักเรียนมีความรู้ความเข้าใจเรื่อง วิธีการดำเนินชีวิต ในศาสนาอื่น ๆ	4.60	0.66	มากที่สุด
	2. ช่วยให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระเกี่ยวกับเรื่อง วิธีการ ดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ	4.53	0.59	มากที่สุด
	3. ช่วยให้นักเรียนสนใจเรียนในเรื่อง วิธีการดำเนินชีวิต ในศาสนาอื่น ๆ	4.60	0.85	มากที่สุด
	4. ช่วยให้นักเรียนมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ	4.53	0.54	มากที่สุด
	5. ช่วยให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมร่วมกัน ในชั้นเรียน	4.60	0.42	มากที่สุด
2. ด้าน การวัด และ ประเมินผล	1. มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนครอบคลุม ทั้งความรู้ ทักษะ	4.88	0.38	มากที่สุด
	2. มีการวัดผลก่อนเรียนและหลังเรียนในเนื้อหาที่ทำการสอน ทุกครั้ง	4.40	0.48	มาก
	3. มีการวัดผลเป็นรายบุคคลและเป็นกลุ่มด้วยวิธีที่ หลากหลาย	4.53	0.65	มากที่สุด

ตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจรายวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียน เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ (ต่อ)

ด้าน	หัวข้อ	\bar{X}	S.D.	ระดับ
	4. มีการกำหนดเกณฑ์การวัดผลและประเมินผลอย่างชัดเจน	4.40	0.58	มาก
	5. มีการวัดผลและประเมินผลที่สอดคล้องกับจุดประสงค์ และกิจกรรมการเรียนการสอน	4.40	0.43	มาก
3. ด้าน	1. ส่งเสริมให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์	4.53	0.47	มากที่สุด
การสร้าง	2. มีความสอดคล้องกับกิจกรรมการเรียนการสอน	4.60	0.80	มากที่สุด
ชิ้นงาน/	3. ส่งเสริมการทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ	4.60	0.57	มากที่สุด
ภาระงาน	4. สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้	4.80	0.83	มากที่สุด
	5. ภาระงานเหมาะสมกับผู้เรียน	4.33	0.88	มาก
	รวม	4.52	0.60	มากที่สุด

จากตาราง 3 ผลการศึกษาความพึงพอใจรายวิชาพระพุทธศาสนาหลังเรียน เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/2 พบว่า นักเรียนมีความคิดเห็นภาพรวมมีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีการประเมินพัฒนาการของผู้เรียนครอบคลุมทั้งความรู้ ทักษะ มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ($\bar{X} = 4.88$, S.D. = 0.38) รองลงมา สามารถนำไปใช้ประโยชน์ในชีวิตประจำวันได้ มีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.80$, S.D. = 0.83) และภาระงานเหมาะสมกับผู้เรียนมีค่าเฉลี่ย ($\bar{X} = 4.33$, S.D. = 0.88) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุดตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ โดยใช้บอร์ดเกม เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร มีประเด็นที่สามารถนำมาอภิปรายได้ดังนี้

1. การพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม เรื่องวิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี พบว่า แผนการจัดการจัดกิจกรรมได้รับการพัฒนามีจำนวน 15 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการออกแบบแผนการจัดการเรียนรู้ที่ใช้กิจกรรมบอร์ดเกมในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยมีความแตกต่างจากแผนการจัดการเรียนรู้แบบดั้งเดิม ที่เน้นการบรรยายเป็นหลัก ซึ่งยังขาดเทคนิคการจัดการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง เมื่อแผนการจัดการเรียนรู้ถูกพัฒนาขึ้นตามแนวคิดของ Joyce, Weil, & Calhoun (2009) ซึ่งมุ่งเน้นการเรียนรู้ที่มีบทบาทสำคัญผ่านการผสมผสานองค์ความรู้เข้ากับการเล่นเกม ทำให้ได้สัมผัสประสบการณ์การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและสนุกสนาน กิจกรรมบอร์ดเกมช่วยกระตุ้นความสนใจ มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ ส่งเสริมให้เกิดการแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และสร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีชีวิตชีวามากขึ้นจากการพัฒนาแผนการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ พบว่า นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์

ทางการเรียนที่ดีขึ้นอย่างเห็นได้ชัด การเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมช่วยให้การจดจำและเข้าใจเนื้อหาเกิดขึ้นอย่างเป็นธรรมชาติ เป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากความเข้าใจและการมีส่วนร่วม จึงถือเป็นการพัฒนาการเรียนรู้ที่ตอบโจทย์การศึกษาสมัยใหม่ ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิริวัญญ์ บุญส่ง, ศิริริภา ปิ่นแก้ว, และพิยะดา ดอนนุ่มไพร (2567) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์พุดแค สระบุรี โดยใช้บอร์ดเกม ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาบอร์ดเกมได้บอร์ดเกม จำนวน 13 เกม และได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 13 แผน 2) ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 21.75$, S.D. = 2.50) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 14.50$, S.D. = 1.44) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3) ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการใช้บอร์ดเกม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ($\bar{X} = 4.52$, S.D. = 1.52) ผลการวิจัยแสดงให้เห็นว่าบอร์ดเกมที่พัฒนาขึ้นช่วยส่งเสริมทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดเชิงวิจารณ์ญาณ และการประยุกต์แก้ไขปัญหาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในการออกแบบบอร์ดเกม ผู้สอนควรศึกษาวิธีการสร้างและเลือกเนื้อหาให้สอดคล้องกัน เพื่อให้บอร์ดเกมสามารถพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ได้อย่างมีประสิทธิภาพ ปาริชาติ ชื่นเจริญ (2564) ได้ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐาน เพื่อส่งเสริมความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลวิจัยพบว่า กิจกรรมดังกล่าวได้รับการประเมินความเหมาะสมในระดับสูงสุดจากผู้เชี่ยวชาญ มีประสิทธิภาพ 77.82/79.89 ผ่านเกณฑ์ที่กำหนดไว้ คะแนนความฉลาดรู้ด้านระบบนิเวศก่อนและหลังการเรียนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนและเกณฑ์มาตรฐาน (ร้อยละ 75) นักเรียนมีทัศนคติเชิงบวกต่อกิจกรรมในระดับสูงที่สุด ยืนยันว่ากิจกรรมนี้ช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ระบบนิเวศอย่างมีประสิทธิภาพและสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าแก่ผู้เรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนก่อน - หลังเรียน ของนักเรียนหลังการใช้กิจกรรมบอร์ดเกม ในการพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จังหวัดลพบุรี พบว่า ผู้เรียนที่เรียนด้วยกิจกรรมการเรียนรู้การสอนโดยใช้บอร์ดเกมหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 แสดงว่า หลังจากนักเรียนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมทำให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบอร์ดเกมช่วยส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายมิติผ่านกลไกการเล่นที่สนุกสนาน และกระตุ้นความสนใจ แสดงให้เห็นถึงประสิทธิผลที่ชัดเจนของการใช้บอร์ดเกมในการส่งเสริมการเรียนรู้ โดยเฉพาะในกลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในวิชาพระพุทธศาสนาอยู่ในระดับต่ำก่อนการใช้กิจกรรมนี้ การใช้บอร์ดเกมจึงมีบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างทักษะกระบวนการคิดวิเคราะห์ การคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ รวมถึงการแก้ปัญหาอย่างมีระบบ ซึ่งช่วยให้สามารถพัฒนาทักษะด้านสติปัญญาได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ การใช้บอร์ดเกมยังช่วยกระตุ้นให้เกิดความคิดสร้างสรรค์ในการคิดแก้ปัญหา โดยสามารถเรียงลำดับความสำคัญในการดำเนินการได้ดีขึ้น ส่งเสริมให้มีความสามารถในการแสวงหาความรู้เพิ่มเติมด้วยตนเอง และทำงานร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีประสิทธิภาพ การเรียนรู้ในลักษณะนี้ช่วยสร้างบรรยากาศในห้องเรียนที่ผ่อนคลาย ไม่ตึงเครียด ผู้เรียนสามารถเรียนรู้ได้อย่างสนุกสนาน เพลิดเพลิน และตื่นเต้นจากการเล่นเกม ซึ่งเป็นการเรียนรู้ที่ผสมผสานระหว่างการเรียนและการเรียน ทำให้เกิดความสนใจและกระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้อย่างลึกซึ้ง มีความสุขกับการเรียนมากยิ่งขึ้น การใช้บอร์ดเกมจึงไม่เพียงแต่เป็นกิจกรรมเสริม แต่ยังเป็นเครื่องมือที่สามารถส่งเสริมการพัฒนาทักษะต่าง ๆ ได้อย่างครบถ้วน

ทั้งในด้านการคิดเชิงวิเคราะห์ การสร้างสรรค์ และการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทำให้เกิดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญและยั่งยืน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ บันดดา พาณิชยพันธ์ุ และวีริชญ์ บุญส่ง (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ผลของบอร์ดเกม SIM Geography ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานต่อพัฒนาการคิดแบบองค์รวมทางภูมิศาสตร์ในรายวิชาภูมิศาสตร์กายภาพสำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาสังคมศึกษา พบว่า 1) SIM Geography มีเนื้อหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ของภูมิประเทศ ภูมิอากาศ ภัยพิบัติ และการตั้งถิ่นฐานมนุษย์ 2) นักศึกษาหลังเรียนโดยใช้เกมเป็นฐานมีการคิดแบบองค์รวมทางภูมิศาสตร์สูงกว่าก่อนเรียน และสูงกว่าผู้เรียนแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 3) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 4) นักศึกษามีความพึงพอใจต่อการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานในระดับสูงที่สุดและสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ธนวุฒิ ปัญญาพูนผล, เกศินี ครุณาสวัสดิ์, และกิตติศักดิ์ ลักษณะ (2566) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาการจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้บอร์ดเกม SOC Civilization เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมืองและการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 พบว่า บอร์ดเกมดังกล่าวได้รับการประเมินคุณภาพในระดับสูงสุดจากผู้เชี่ยวชาญ ด้านความเป็นพลเมือง นักเรียนมีพัฒนาการสูงชันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 หลังใช้บอร์ดเกมเมื่อเทียบกับก่อนเรียน อีกทั้งความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนอยู่ในระดับสูง แสดงถึงศักยภาพของบอร์ดเกม SOC Civilization ในการเสริมสร้างคุณลักษณะสำคัญด้านความเป็นพลเมืองและการทำงานร่วมกัน ซึ่งเป็นพื้นฐานสำคัญสำหรับการพัฒนาผู้เรียนในอนาคต

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังได้รับการจัดการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกม พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเป็นเพราะบอร์ดเกมมีคุณลักษณะที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายด้าน ทั้งในแง่ของความสุขสนุกสนานและการมีปฏิสัมพันธ์ที่ช่วยกระตุ้นการเรียนรู้ ซึ่งอาจเกิดจากคุณลักษณะของบอร์ดเกมที่ส่งเสริมการเรียนรู้ในหลายมิติ โดยเฉพาะการพัฒนาทักษะการคิดและการทำงานร่วมกัน บอร์ดเกมไม่ได้เป็นเพียงสื่อที่ช่วยเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน แต่ยังช่วยฝึกฝนทักษะการคิดวิเคราะห์ การคิดสร้างสรรค์ และการคิดอย่างมีเหตุผล รวมถึงพัฒนาทักษะการตัดสินใจที่เป็นระบบและมีเหตุผลในระหว่างการเล่นเกม ผู้เรียนมักเผชิญสถานการณ์จำลองที่ต้องใช้ทักษะหลายด้านในการแก้ปัญหาและประเมินสถานการณ์ สิ่งนี้ช่วยส่งเสริมการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจที่นำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน การเรียนรู้ผ่านบอร์ดเกมยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้มีส่วนร่วมอย่างเต็มที่ โดยกระตุ้นให้แสดงความคิดเห็นอย่างสร้างสรรค์และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นในกลุ่มเพื่อน สร้างบรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุกสนานและแตกต่างจากรูปแบบการเรียนรู้แบบเดิม บอร์ดเกมยังช่วยพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีม การอยู่ร่วมในสังคม การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีในกลุ่มผู้เรียน บรรยากาศที่เป็นกันเองและผ่อนคลายในการเล่นช่วยลดความเครียดและความเบื่อหน่าย ทำให้รู้สึกสนุกสนานและมีความสุขไปพร้อมกับการเรียนรู้ เนื้อหาที่แทรกอยู่ในเกมยังช่วยให้เกิดการเรียนรู้แบบธรรมชาติและต่อเนื่องเป็นการส่งเสริมทักษะที่มีคุณค่าอย่างยิ่งสำหรับนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ วชิรวิทย์ เอี่ยมวิสัย, และนฤมล ศิริวงษ์ (2566) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า 1) ผลการพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีความเหมาะสมระดับมาก 2) ผลการใช้บอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัล มีคะแนนเฉลี่ยความเป็นพลเมืองดิจิทัลหลังเรียนรู้อ

ด้วยบอร์ดเกมตามแนวทางการคิดอย่างมีวิจารณญาณ สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนัสพันธ์ หัตถศักดิ์, และรัชกร เวชรนันท์ (2565) ทำการวิจัยเรื่อง การพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้การจัดการชั้นเรียนของนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการวิจัยพบว่าการออกแบบและพัฒนาบอร์ดเกมได้มีการทดลองใช้และปรับปรุงตั้งแต่ครั้งที่ 1 จนถึงครั้งที่ 4 เพื่อให้การออกแบบนั้นเป็นไปตามวัตถุประสงค์ และผู้เล่นมีความเข้าใจและได้รับความรู้เรื่อง การจัดการชั้นเรียน การวิจัยระยะที่ 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลของการทดลองใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ การจัดการชั้นเรียนสำหรับนิสิตคณะศึกษาศาสตร์ กลุ่มตัวอย่างได้แก่ นิสิตระดับปริญญาตรี จำนวน 15 คน สำหรับการทดลอง ซึ่งได้มาโดยวิธีการคัดเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ บอร์ดเกมเรื่อง การจัดการชั้นเรียน แบบสอบถามความพึงพอใจ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การสังเคราะห์ข้อมูลจากแบบสอบถาม และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมนิสิตมีความพึงพอใจต่อบอร์ดเกม มีระดับค่าเฉลี่ยความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก 4.33 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .723 และ เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า ข้อที่ได้คะแนนมากที่สุดคือ บอร์ดเกมเป็นเทคนิคที่ช่วยกระตุ้นความสนใจในการเรียนรู้ของนิสิตในห้องเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.66 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .487 รองลงมาคือ เกิดการมีปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนนิสิตด้วยกันในห้องเรียน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.533 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานเท่ากับ .516

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้ออกแบบบอร์ดเกมจำเป็นต้องมีความรู้ด้านการออกแบบเกมและกราฟิก รวมถึงความเข้าใจในเนื้อหาอย่างดี เพื่อย่อเนื้อหาและผสมลงในเกมอย่างแนบเนียน สามารถถ่ายทอดความรู้ให้ผู้เรียนเข้าใจได้ง่ายและถูกต้อง
2. บอร์ดเกมสามารถกระตุ้นความสนใจของนักเรียนในการเรียนมากกว่าการเรียนแบบปกติ หากสามารถเพิ่มความหลากหลายของสถานการณ์ในการคิดให้สอดคล้องกับชีวิตประจำวัน จะยิ่งช่วยเพิ่มแรงจูงใจในการเรียนรู้ได้มากขึ้น
3. การพัฒนาบอร์ดเกมจำเป็นต้องมีความรู้ในการออกแบบเกม, การใช้เกมการศึกษาในการสอน, ความเข้าใจหลักสูตร, การออกแบบการ์ตูน, และการใช้สัญลักษณ์ เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพให้กับเกมการศึกษาที่พัฒนา

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเกี่ยวข้องกับปัจจัยที่มีผลต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง วิธีการดำเนินชีวิตในศาสนาอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอนในรูปแบบอื่น ๆ
2. การออกแบบและพัฒนาเกมที่เหมาะสมกับกระบวนการเรียนรู้ การออกแบบหรือพัฒนาเกมให้สอดคล้องกับช่วงวัยและความต้องการทางการเรียนรู้ของนักเรียน จะช่วยส่งเสริมประสิทธิภาพของการเรียนรู้ รวมถึงสนับสนุนให้ผู้วิจัยในอนาคตสามารถดำเนินการวิจัยที่มีคุณภาพและบรรลุวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ
3. ควรพัฒนาบอร์ดเกมเป็นสื่อเสริมการเรียนรู้ในรูปแบบแอปพลิเคชัน On-Demand หรือเรียนผ่านอินเทอร์เน็ต Online เพื่อให้สอดคล้องกับการจัดการเรียนการสอนในยุคปัจจุบัน

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 (ฉบับปรับปรุง 2560)**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย.
- ทิพรัตน์ สิทธิวงศ์. (2564, ตุลาคม - ธันวาคม). การศึกษาผลของการใช้บอร์ดเกมเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ สำหรับนิสิตระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์**, 23(4), 187 - 200.
- ทศนา แคมมณี. (2559). **ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ** (พิมพ์ครั้งที่ 20). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนวุฒิ ปัญญาพูนผล, เกศินี ครุณาสวัสดิ์, และกิตติศักดิ์ ลักษณะนา. (2566, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนา การจัดการเรียนรู้สังคมศึกษาโดยใช้บอร์ดเกม SOC Civilization เพื่อเสริมสร้างความเป็นพลเมือง และความสามารถในการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์ศรีนครินทรวิโรฒ**, 24(2), 123-136.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น
- ปนัดดา พาณิชยพันธุ์, และวีรวิทย์ บุญส่ง. (2566, มกราคม - เมษายน). ผลของบอร์ดเกม SIM Geography ร่วมกับการจัดการเรียนรู้โดยใช้เกมเป็นฐานที่มีต่อพัฒนาการคิดแบบองค์รวมทางภูมิศาสตร์ในรายวิชา สศ 2203101 ภูมิศาสตร์กายภาพ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 1 สาขาวิชาสังคมศึกษา. **วารสารศึกษาศาสตร์ปริทัศน์**, 38(1), 150-165.
- ปาริชาติ ชื่นเจริญ. (2564). **การพัฒนากิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้บอร์ดเกมเป็นฐาน ที่ส่งเสริมความฉลาดรู้ ด้านระบบนิเวศ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4**. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัย นครสวรรค์.
- มนัสนันท์ หัตถศักดิ์, และรัชกร เวชวรนนท์. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาบอร์ดเกมเพื่อส่งเสริม การเรียนรู้การจัดการชั้นเรียนของนิสิต คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. **วารสารมนุษยศาสตร์วิชาการ**, 29(2), 106 - 126.
- วชิรวิทย์ เอี่ยมวิลัย, และนฤมล ศิริวงษ์. (2564, มกราคม - มิถุนายน). การพัฒนาบอร์ดเกมตามแนวทางการคิด อย่างมีวิจารณญาณเพื่อส่งเสริมความเป็นพลเมืองดิจิทัลของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1. **วารสารวิจัยทางการศึกษา**, 16(1), 70-87.
- วรัตต์ อินทสระ. (2562). **Game Based Learning - The Latest Trend Education 2019 - เปลี่ยนห้องเรียนเป็นห้องเล่น**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยสวนดุสิต.
- วีรวิทย์ บุญส่ง, ศิริภา ปิ่นแก้ว, และปิยะดา ดอนนุ่มไพโร. (2567). การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่องวัฒนธรรมไทยสำหรับนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเทพศิรินทร์พุด แคะ สระบุรี โดยใช้บอร์ดเกม. **วารสาร มจร พุทธศาสตร์ปริทรรศน์**, 8(1), 95 - 107.

Cronbach, L. J. (1970). **Essentials of Psychological Test** (5th ed.). New York: Harper Collins.

Joyce, B., Weil, M., & Calhoun, E. (2009). **Models of Teaching** (8th ed.). New York: Allyn & Bacon.

Kuder, Frederic G., & M.W. Richardson. (1973, September). The Theory of the Estimation of Test Reliability. **Psychometrika**, 2, 151 – 160.

การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา โดยใช้การจัดการเรียนรู้

โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน

Developing Academic Achievement on the Four Noble Truths for

2nd Level of Secondary Khainarai suksa army sponsor School

Education Students Using Problem-based Learning

ปนัดดา พาณิชยพันธุ์,* อริสรา นิมสुक,** และรัชชานนท์ พูลเอี่ยม***

Panadda Panichayapan, Arisara Nimsunk, and Ratchanon Pooliam

Received: January 23, 2024 Revised: February 14, 2024 Accepted: March 7, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาแผนการจัดการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน และเพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนหลังการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ค่ายนารายณ์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1/2566 จำนวน 40 คน ได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) เครื่องมือที่ใช้ได้แก่ แผนการจัดการจัดกิจกรรม จำนวน 14 แผน แบบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนแบบปรนัย จำนวน 25 ข้อ และแบบวัดความพึงพอใจเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 26 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า T-test แบบ Dependent

ผลการวิจัยพบว่า 1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ได้แผนการจัดการจัดกิจกรรมโดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน จำนวน 14 แผน 2. ผลการศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{X} = 18.80$, S.D. = 1.44) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{X} = 15.25$, S.D. = 2.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. ผลการศึกษา

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

** ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Research Assistant, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

*** ผู้ช่วยนักวิจัยสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Research Assistant, Department of Social Studies, Faculty of Humanities and Social Sciences, Thepsatri Rajabhat University

ความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้ในภาพรวม ($\bar{X} = 4.39$) อยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน, ความพึงพอใจ, ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน, อริยสัจ 4

Abstract

This study aimed to: 1. develop learning activity plans using a problem-based learning (PBL) approach; 2. assess students' academic achievement before and after participating in PBL activities; and 3. evaluate students' satisfaction following the implementation of PBL. The sample consisted of 40 Mathayom 2 (Grade 8) students, Class 2/5, at Khainarai Suksa Army Sponsor School, Mueang District, Lopburi Province, enrolled in the first semester of the 2023 academic year. Participants were selected through cluster random sampling. Research instruments included 14 learning activity plans, a 25-item multiple-choice academic achievement test, and a 26-item satisfaction questionnaire based on a five-point Likert scale. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results indicated that: 1. the development process produced 14 learning activity plans based on the problem-based learning approach; 2. students' post-test academic achievement scores ($M = 18.80$, $S.D. = 1.44$) were significantly higher than their pre-test scores ($M = 15.25$, $S.D. = 2.17$) at the 0.05 significance level; and 3. students' overall satisfaction with the PBL activities was rated at a high level ($M = 4.39$).

Keywords: Problem-based Learning, Satisfaction, Academic Achievement, Four Noble Truths

บทนำ

โลกยุคปัจจุบันของการทำงานในศตวรรษที่ 21 ที่เปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วในทุก ๆ ด้าน การดำรงชีวิต และการทำงานย่อมต้องเผชิญกับปัญหาต่าง ๆ หากปัญหานั้นมีความซับซ้อนก็จะต้องอาศัยกระบวนการคิด เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขปัญหาอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจำเป็นต้องใช้ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณในการแก้ปัญหา หากวิธีการแก้ไขปัญหาผลลัพธ์ที่ได้จะเกิดความสมบูรณ์ถูกต้อง เกิดจากขั้นตอนที่มีเป้าหมายชัดเจนรวมกับการมีระบบความคิดที่รอบคอบ มีการพิจารณาไตร่ตรอง และรับผิดชอบกระบวนการคิดในทุกขั้นตอน ไม่ใช่เพียงการแก้ปัญหาเพื่อหาข้อสรุป (อรมนัส วงศ์ไทย, 2562, หน้า 12) ทั้งนี้เนื่องจากขาดทักษะการคิด และกระบวนการแก้ไขปัญหาจากผู้สอนที่เน้นตนเองเป็นศูนย์กลางโดยไม่คำนึงถึงนักเรียน มีวิธีการสอนโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบบรรยายเป็นหลัก ทำให้นักเรียนท่องจำความรู้มากกว่าการฝึกให้มีทักษะการคิดและลงมือทำ ไม่มีการจัดกิจกรรมที่ส่งเสริมทักษะการคิดอย่างมีเหตุผล เมื่อประสบกับปัญหาที่เกิดขึ้นจึงมีความรู้ใหม่ที่เหมาะสมกับความต้องการให้กับนักเรียน โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเข้ามาช่วยในการแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้เป็นอย่างดี อันนำไปสู่การเกิดความใฝ่รู้และเกิดกระบวนการคิด (รชกร ไชยวงศ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, และสมชัย ศรีนอก, 2564, หน้า 3)

การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) เป็นการจัดการกระบวนการเรียนรู้ โดยให้นักเรียนสร้างความรู้ใหม่จากการใช้ปัญหาที่เกิดขึ้นในโลกแห่งความเป็นจริง เป็นบริบทของการเรียนรู้เพื่อให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์และคิดอย่างมีวิจารณญาณ เป็นการจัดการเรียนรู้โดยอาศัยสถานการณ์แก้ปัญหาที่เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวันเพื่อกระตุ้นและสร้างความสนใจ เกิดการคิดค้นหาวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยตนเองที่จะช่วยฝึกฝนให้การใช้คำถามเป็นกระบวนการเรียนรู้ มุ่งพัฒนากระบวนการคิดของนักเรียน (ไพศาล สุวรรณน้อย, 2565, หน้า 969) ตามแนวคิด Delisle (1997) ได้เสนอกระบวนการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สำหรับการเรียนในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐานไว้ 6 ขั้นตอน มีดังนี้ ขั้นที่ 1 การเชื่อมโยงปัญหา ขั้นที่ 2 การจัดทำโครงสร้าง ขั้นที่ 3 การเข้าพบปัญหา ขั้นที่ 4 การเข้าพบปัญหาอีกครั้ง ขั้นที่ 5 การผลิตผลงาน และขั้นที่ 6 การประเมินผลงาน ผู้สอนป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ เป็นคำถามที่สามารถพัฒนาความคิดนักเรียน ถามเพื่อให้นักเรียนใช้ความคิดเชิงเหตุผลวิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินค่า ก่อให้เกิดการเรียนรู้ช่วยพัฒนากระบวนการคิด การตีความ การไตร่ตรอง การถ่ายทอดความคิด ได้พัฒนาความสามารถกระบวนการคิดในการแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง โดยนำวิธีสอนตามขั้นตอนจะช่วยให้นักเรียนเข้าใจถึงปัญหามาตามความเป็นจริง โดยการหาทางแก้ไขปัญหาคด้วยการลงมือปฏิบัติและลงมือทำอย่างมีวิจารณญาณ เนื่องจากนักเรียนลงมือปฏิบัติการเรียนรู้ตั้งแต่การสำรวจปัญหา การสืบค้นข้อมูลเพื่อหาทางออกให้ปัญหาอย่างเป็นระบบด้วยกระบวนการออกแบบสังเคราะห์ ความรู้ สรุป และประเมินแนวทางแก้ไขสามารถใช้ได้ในทุกเนื้อหา และกิจกรรมการเรียนรู้ช่วยส่งเสริมให้ได้มีการวางแผนขั้นตอนการแก้ปัญหายังเป็นระบบและถูกต้อง

จากการสำรวจปัญหาที่พบหลังการจัดการจัดการเรียนรู้อิงรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง อริยสัจ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 จากการสอบถามผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องในรายวิชาพระพุทธศาสนา พบว่า นักเรียนขาดทักษะการคิดอย่างมีเหตุผลและขาดทักษะการแก้ปัญหาอาจเนื่องมาจากการจัดการเรียนรู้ของครูที่เน้นตนเองเป็นศูนย์กลางโดยใช้รูปแบบการสอนแบบบรรยายเป็นหลักทำให้นักเรียนไม่สามารถวิเคราะห์เนื้อหาที่เรียน และเชื่อมโยงการเรียนรู้ เรื่อง อริยสัจ 4 จึงทำให้ไม่สามารถแก้ปัญหาที่ผู้สอนกำหนดไว้ได้และการจัดการเรียนการสอน

ในกลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ยังไม่บรรลุผลเท่าที่ควร ทั้งนี้เนื่องมาจากเนื้อหาของรายวิชาพระพุทธศาสนา มีจำนวนมาก การเรียนรู้สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นเรื่องที่ยาก เพราะนักเรียนต้องใช้ทักษะหลาย ๆ ด้าน เข้ามาช่วยประกอบกับผู้สอนยังขาดวิธีสอนที่เหมาะสมการจัดการเรียนการสอน ผู้สอนควรเน้นวิธีการสอนที่สามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงปัญหา สะท้อนผ่านการปฏิบัติกิจกรรมซึ่งมีวิธีการจัดการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ นรรัชต์ ผืนเชียร (2562, หน้า 67) กล่าวถึง การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นกระบวนการจัดการเรียนรู้ โดยเริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น ซึ่งต้องเป็นปัญหาที่ใกล้ตัวและพบเจอในชีวิตประจำวัน เพราะนักเรียนจะรับทราบและเข้าถึงนักเรียนได้ง่าย และสร้างองค์ความรู้ให้เกิดขึ้น โดยใช้กระบวนการทำงานแบบกลุ่ม เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหาดังกล่าว ทำให้ตัวของปัญหานั้น คือ จุดสำคัญของการจัดการเรียนรู้รูปแบบนี้ โดยลักษณะสำคัญของการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนได้มีการวางแผนขั้นตอนการแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบและถูกต้อง สอดคล้องกับผลการวิจัยของ วิฑูรย์ พันธวงศ์ (2565, หน้า 15) ได้ทำการวิจัยเรื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนเกิดทักษะการสืบค้นข้อมูล การเรียบเรียงข้อมูล กล้าแสดงออก กล้าแสดงความคิดเห็นเป็นไปในทางที่เหมาะสม มีการตัดสินใจด้วยเหตุผลมากขึ้น ส่งผลต่อการเรียนรู้ในระดับที่สูงขึ้น และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร (2563, หน้า 187 - 202) ได้จัดการวิจัยเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลลัพธ์การเรียนรู้ รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง ผลการวิจัยพบว่า 1. นักเรียนมีความสามารถในการแก้ปัญหาอยู่ในระดับสูง กล้าแสดงออก เกิดทักษะการทำงานเป็นทีม 2. ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน 3. มีความสามารถในการแก้ปัญหาจากการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในภาพรวมอยู่ในระดับสูง

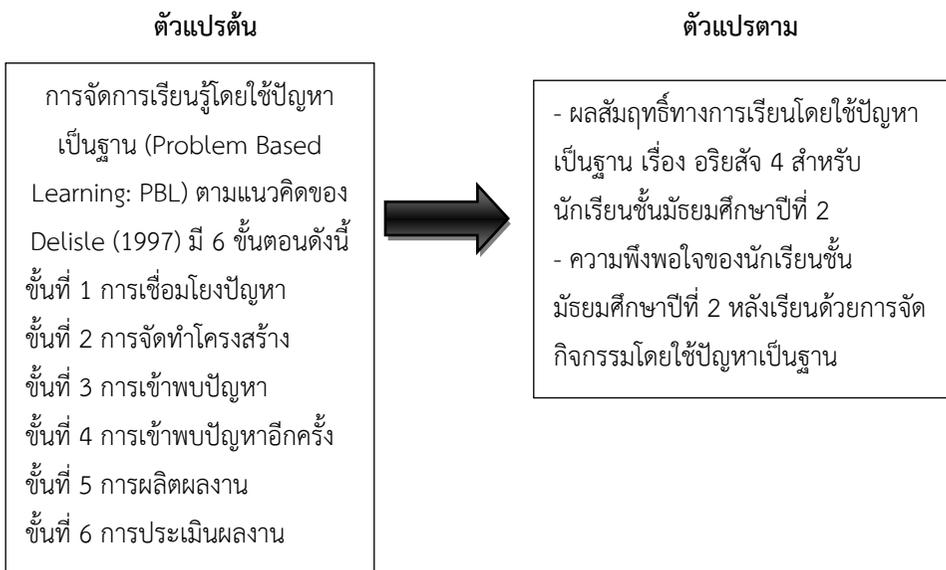
จากปัญหาที่กล่าวมาข้างต้น ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานมาใช้พัฒนาการสอนรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนรู้ ส่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะในการคิดวิเคราะห์ สามารถแก้ไขปัญหา และหาคำตอบได้ด้วยตนเอง ช่วยพัฒนาระดับคุณภาพนักเรียนให้มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สูงขึ้น และนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ให้ได้มาตรฐานสากล ผู้วิจัยจึงใช้เทคนิคปัญหาเป็นฐานในการจัดการเรียนรู้ที่จะช่วยฝึกฝนให้นักเรียนได้พัฒนา เพื่อสรุปองค์ความรู้ และสามารถนำกระบวนการคิดไปแก้ปัญหาอย่างมีเหตุผล ในการแสวงหาความรู้จากแหล่งการเรียนรู้ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน และนำมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ส่งผลให้ผู้เรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อออกแบบแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน
2. เพื่อศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน
3. เพื่อศึกษาความพึงพอใจของนักเรียน หลังการจัดการกิจกรรมโดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดจากเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องโดยใช้ปัญหาเป็นฐานสรุปเขียนเป็นภาพประกอบแนวคิดในการวิจัย ดังภาพ 1

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ ค่ายนารายณ์ศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมการศึกษาเอกชน ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 258 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2/5 โรงเรียนกองทัพบกอุปถัมภ์ ค่ายนารายณ์ศึกษา อำเภอเมือง จังหวัดลพบุรี ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566 จำนวน 1 ห้องเรียน จำนวนนักเรียน 40 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) จากห้องเรียนที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน โดยเฉลี่ยต่ำที่สุด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยออกแบบตามขั้นตอนของ Delisle (1997) จำนวน 6 ขั้นตอน ประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงปัญหา 2) การจัดทำโครงสร้าง 3) การเข้าพบปัญหา 4) การเข้าพบปัญหาอีกครั้ง 5) การผลิตผลงาน และ 6) การประเมินผลงานจำนวน 14 แผน นำแผนการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ได้ค่าเฉลี่ยระหว่าง 0.67 – 1.00 ซึ่งได้รับ

ข้อเสนอแนะข้อมูลที่สามารถขับเคลื่อนการจัดกิจกรรมได้อย่างเหมาะสม และมีความสอดคล้องกับเนื้อหาจากนั้น ผู้วิจัยได้ดำเนินการแก้ไขปรับปรุงตามคำแนะนำ

2.2 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นข้อสอบปรนัย ชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 25 ข้อ นำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงรายข้อของแบบทดสอบ พบว่า มีค่าความสอดคล้อง (IOC) อยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 36 คน และนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความยาก – ง่าย ได้ค่าระหว่าง 0.40 – 0.80 ค่าอำนาจจำแนก (B-index) อยู่ระหว่าง 0.30 – 0.59 และนำมาหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (1937, p. 154) ได้ค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับเท่ากับ .85

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจ ซึ่งเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scales) 5 ระดับ โดยกำหนดองค์ประกอบของการประเมินความพึงพอใจตามแนวคิดของ Melo, & Munoz (2017) ซึ่งแบ่งออกเป็น 3 ด้าน ได้แก่ 1) ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน 2) ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล 3) ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ จำนวน 26 ข้อ นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นเสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน เพื่อตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา โดยวิเคราะห์หาค่าดัชนีความสอดคล้อง-พบว่า แบบสอบถามมีค่าดัชนีความสอดคล้องอยู่ระหว่าง 0.67 – 1.00 จากนั้นนำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนท่าวังวิทยาคาร จำนวน 36 คน ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยเพื่อหาค่าอำนาจจำแนกโดยวิธี Item Total Correlation ด้วยสูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่ายของเพียร์สัน (r_{xy}) พบว่า แบบสอบถามมีค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.22 – 0.68 และหาค่าความเชื่อมั่นด้วยสูตรสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1990) พบว่า แบบสอบถามมีค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ 0.81 โดยกำหนดเกณฑ์การใช้คะแนน ตามวิธีของลิเคิร์ต (Likert, 1967, pp. 90 - 95) ดังนี้

- 5 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
- 4 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจมาก
- 3 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
- 2 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อย
- 1 คะแนน หมายถึง มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 เตรียมเครื่องมือในการเก็บรวบรวมข้อมูล ประกอบด้วย แผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อริยสัจ 4 แบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน และแบบวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ รวมทั้งจัดเตรียมสื่อ อุปกรณ์ เอกสารที่ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้

3.2 ดำเนินการทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) กับกลุ่มตัวอย่างด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.3 ดำเนินการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ เรื่อง อริยสัจ 4 ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 14 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง โดยใช้เวลาจัดกิจกรรมรวม 14 ชั่วโมง ในภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2566

3.4 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้นแล้ว ผู้วิจัยทำการทดสอบหลังเรียน (Post-test) กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน

3.5 เมื่อดำเนินการจัดกิจกรรมเสร็จสิ้น ผู้วิจัยทำการวัดความพึงพอใจของนักเรียนต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้กับกลุ่มตัวอย่าง ด้วยแบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น

3.6 นำข้อมูลมาวิเคราะห์ด้วยวิธีทางสถิติเพื่อสรุปผลการทดลองตามวัตถุประสงค์ของงานวิจัยต่อไป

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนนำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการทดสอบแบบกลุ่มตัวอย่างไม่อิสระจากกัน T-test แบบ Dependent กำหนดความมีนัยสำคัญที่ระดับ .05 (บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ, 2560, หน้า 45)

4.2 คะแนนที่ได้จากการสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ส่วนเกณฑ์ในการประเมินเป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale) มี 5 ระดับ ตามวิธีของ Likert (บุญชม ศรีสะอาด, 2560, หน้า 56) โดยกำหนดเกณฑ์การประเมินเป็นคะแนน ดังนี้

แปลความหมาย	4.51 – 5.00	มีระดับความพึงพอใจมากที่สุด
	3.51 – 4.50	มีระดับความพึงพอใจมาก
	2.51 – 3.50	มีระดับความพึงพอใจปานกลาง
	1.51 – 2.50	มีระดับความพึงพอใจน้อย
	1.00 – 1.50	มีระดับความพึงพอใจน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง อริยสัจ 4 ปรากฏผลดังนี้ ผู้วิจัยได้พัฒนาแผนการจัดการเรียนรู้ ผู้วิจัยออกแบบให้สอดคล้องตามแนวคิด Delisle (1997, pp. 26 - 32) จำนวน 6 ชั้น คือ 1) การเชื่อมโยงปัญหา นักเรียนจะรู้สึกว่าการศึกษามีความสำคัญ 2) การจัดทำโครงสร้างเป็นการสร้างโครงสร้างสำหรับการทำงานผ่านปัญหา ซึ่งจะมีการจัดขอบเขตของงานเพื่อนำไปสู่คำตอบ 3) การเข้าพบปัญหานักเรียนใช้กระบวนการกลุ่มในการสำรวจปัญหาและอภิปรายร่วมกัน 4) การเข้าพบปัญหาอีกครั้ง ภายในกลุ่มจะร่วมกันสังเคราะห์ข้อมูลที่ได้นั้น 5) การผลิต ผลงาน นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการดำเนินงานตามแผน เพื่อผลิตผลงานหรือสรุปคำตอบหรือปัญหา 6) การประเมิน ผลงาน ผู้สอนและนักเรียนจะมีส่วนร่วมในการประเมินทักษะการเรียนรู้ ได้แผนการเรียนทั้งหมด 14 แผน ประกอบด้วย แผนที่ 1 อริยสัจ 4 แผนที่ 2 ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับอริยสัจ 4 แผนที่ 3 ความสำคัญของหลัก

อริยสัจ 4 แผนที่ 4 หน้าที่การปฏิบัติตนตามหลักอริยสัจ 4 แผนที่ 5 ความหมายของทุกข์ แผนที่ 6 การนำไปปรับใช้ความจริงที่ว่าด้วยความทุกข์ แผนที่ 7 ความหมายของสมุทัย แผนที่ 8 การนำไปปรับใช้ความจริงที่ว่าด้วยเหตุให้เกิดทุกข์ (สมุทัย) แผนที่ 9 ความหมายของนิโรธ แผนที่ 10 การนำไปปรับใช้ความจริงที่ว่าด้วยความดับทุกข์ (นิโรธ) แผนที่ 11 ความหมายของมรรค แผนที่ 12 การนำไปปรับใช้ความจริงที่ว่าด้วยทางแห่งความทุกข์ (มรรค) แผนที่ 13 การแก้ปัญหาด้วยหลักอริยสัจ 4 และแผนที่ 14 นำหลักธรรมคำสอนมาปรับใช้ในชีวิตประจำวัน ผู้วิจัยยกตัวอย่างแผนการจัดการจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ที่ 1 เรื่อง อริยสัจ 4 ดังนี้

แผนที่ 1 เรื่อง อริยสัจ 4 ผู้วิจัยได้ออกแบบกิจกรรมให้สอดคล้องกับเทคนิคจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem Based Learning: PBL) ตามขั้นตอนของ Delisle (1997, pp. 26 – 32) จำนวน 6 ขั้น ดังนี้

ขั้นที่ 1 การเชื่อมโยงปัญหา ผู้สอนแจ้งรายละเอียดในการจัดการเรียนการสอนในชั้นเรียน โดยอธิบายรายละเอียดความสำคัญของการใช้เทคนิคปัญหาเป็นฐาน ผู้สอนยกตัวอย่างสถานการณ์โควิด - 19 อธิบายสาเหตุของปัญหา สภาพปัญหาและผลกระทบ ให้นักเรียนร่วมกันวิเคราะห์และสำรวจ ให้นักเรียนเลือกประเด็นปัญหา

ขั้นที่ 2 การจัดทำโครงสร้าง ผู้สอนอธิบายปัญหา และให้นักเรียนสร้างกรอบการคิดในการเลือกปัญหา โดยแต่ละกลุ่มจะยกตัวอย่างปัญหาไม่ซ้ำกัน นักเรียนยกปัญหา ผู้สอนใช้คำถามกระตุ้นเพื่อให้นักเรียนเกิดกระบวนการคิด วิเคราะห์ให้เกิดแนวทางเพื่อหาคำตอบ

ขั้นที่ 3 การเข้าพบปัญหา หลังจากที่นักเรียนได้ศึกษาสถานการณ์ของปัญหา แล้วให้นักเรียนระบุแนวทางการแก้ไขปัญหา วิเคราะห์ปัญหาโดยนักเรียนนำหลักธรรมอริยสัจ 4 มาปรับใช้ โดยการศึกษาค้นคว้าตามกรอบที่กำหนด ซึ่งผู้สอนช่วยตรวจสอบการค้นคว้าและช่วยแก้ปัญหา

ขั้นที่ 4 การเข้าพบปัญหาอีกครั้ง ผู้สอนให้นักเรียนศึกษาประเด็นปัญหาตามแบบแผนที่กำหนดการเรียนรู้ และร่วมกันวิเคราะห์และอภิปรายร่วมกันอีกครั้ง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นอีกครั้งเพื่อให้นักเรียนได้ศึกษาข้อมูลเรียบร้อยแล้ว นักเรียนนำความรู้ที่ได้จากการศึกษามาแลกเปลี่ยนกับสมาชิกในกลุ่มและร่วมกันวิเคราะห์เพื่อหาวิธีแก้ไขได้ถูกต้อง

ขั้นที่ 5 การผลิตผลงาน นักเรียนแต่ละกลุ่มนำปัญหาที่ได้นำมาอภิปรายผล และมีวิธีการแก้ไขปัญหาที่สอดคล้องตามหลักธรรมอริยสัจ 4 สามารถเข้าใจผลที่ได้ถูกต้องสมบูรณ์หรือไม่ โดยครูผู้สอนช่วยตรวจสอบและแนะนำเพิ่มเติมจากนั้นนักเรียนแต่ละกลุ่มสรุป ตามขั้นตอนอริยสัจ 4 หรือวิธีที่สามารถแก้ไขปัญหานั้นได้ผลอย่างไร โดยให้ออกแบบเป็นแผนผังหรือรูปภาพ

ขั้นที่ 6 การประเมินผลงาน ผู้สอนให้นักเรียนแต่ละกลุ่มออกมานำเสนอผลงาน วิธีตามแนวทางของกลุ่มตนเอง และร่วมกันอภิปรายเมื่อนักเรียนแต่ละกลุ่มนำเสนอการนำปัญหาเรียบร้อยแล้ว ผู้สอนประเมินผลงานของนักเรียนแต่ละกลุ่ม พร้อมให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง อริยสัจ 4 ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง อริยสัจ 4 ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

n = 40

การทดสอบ	คะแนน เต็ม	\bar{x}	S.D.	t	Sig.
ก่อนเรียน	25	15.25	2.17	18.21*	.00
หลังเรียน	25	18.80	1.44		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน ($\bar{x} = 18.80$, S.D. = 1.44) สูงกว่าก่อนเรียน ($\bar{x} = 15.25$, S.D. = 2.17) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจ เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยใช้การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ผลการศึกษาความพึงพอใจ เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ความพึงพอใจด้านกิจกรรมการเรียนการสอน			
1. ความเหมาะสมการจัดการเรียนการสอน	4.56	1.65	มากที่สุด
2. การจัดกิจกรรมภายในห้องเรียน	4.35	1.85	มาก
3. ให้นักเรียนมีโอกาสแสดงความคิดเห็น	4.06	1.25	มาก
4. จัดกิจกรรมการเรียนรู้สนุก และน่าสนใจ	4.15	1.36	มาก
5. การเชื่อมโยงเนื้อหาได้อย่างถูกต้อง	4.89	1.17	มากที่สุด
6. เครื่องมือ/อุปกรณ์ ของผู้สอนมีความเหมาะสมสำหรับการสอน	4.36	1.57	มาก
7. มีความน่าสนใจ ช่วยให้นักเรียนรู้จุดประสงค์ของการเรียน	4.51	1.46	มากที่สุด
8. ผู้สอนสอดแทรกคุณธรรม และยอมรับความคิดเห็นของนักเรียน	4.03	1.69	มาก
9. ผู้สอนมีบุคลิกภาพ การแต่งกายและการพูดจาที่เหมาะสม	4.29	1.28	มาก
10. ผู้สอนเข้าสอนและออกชั้นเรียนตรงตามเวลา	4.38	1.09	มาก
รวม	4.36	1.43	มาก

รายการประเมิน	\bar{x}	S.D.	แปลผล
ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล			
11. ความเหมาะสมแบบทดสอบก่อน และหลังเรียน	4.75	1.65	มากที่สุด
12. แผนการจัดการเรียนรู้สอดคล้องกับนักเรียนหรือไม่	4.25	1.81	มาก
13. สื่อการสอนเหมาะสมกับการจัดการเรียนรู้	4.65	1.54	มากที่สุด
14. นักเรียนมีความเข้าใจเนื้อหาสาระได้ดีขึ้น	4.15	1.27	มาก
15. มอบหมายภาระงาน มีความเหมาะสมสำหรับการเรียนการสอน	4.23	1.35	มาก
16. สามารถแสดงผลการเรียนรู้ของนักเรียนตามสภาพจริง	4.32	1.41	มาก
17. มีการประเมินผลที่หลากหลาย	4.46	1.26	มาก
18. เครื่องมือวัด และประเมินผลมีความเหมาะสมต่อการเรียนการสอน	4.56	1.36	มากที่สุด
19. ส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ นักเรียนได้รับความรู้เพิ่มขึ้น	4.03	1.75	มาก
20. นักเรียนทราบวิธีการวัดและประเมินผล	4.89	1.09	มากที่สุด
รวม	4.43	1.44	มาก
ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้			
21. ส่งเสริมให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง	4.74	1.58	มากที่สุด
22. ส่งเสริมให้เกิดทักษะการแก้ไขปัญหาความขัดแย้งภายในชั้นเรียน	4.09	1.67	มาก
23. นักเรียนได้มีการคิดวิเคราะห์และตัดสินใจ	4.15	1.46	มาก
24. นักเรียนสามารถนำหลักธรรมไปแก้ไขปัญหา	4.24	1.22	มาก
25. นักเรียนสามารถนำความรู้ที่ได้จากการจัดกิจกรรมไปประยุกต์ได้	4.78	1.53	มากที่สุด
26. นักเรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาได้	4.36	1.77	มาก
รวม	4.39	1.53	มาก
รวมทั้งหมด	4.39	1.46	มาก

จากตาราง 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจหลังการใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานในภาพรวม ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 1.46) อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ความพึงพอใจด้านการวัดและประเมินผล ($\bar{x} = 4.43$, S.D. = 1.44) อยู่ในระดับมาก รองลงมา ความพึงพอใจต่อการนำไปใช้ ($\bar{x} = 4.39$, S.D. = 1.53) อยู่ในระดับมาก และด้านความพึงพอใจ ด้านกิจกรรมการเรียนการสอน ($\bar{x} = 4.36$, S.D. = 1.43) อยู่ในระดับมากตามลำดับ

อภิปรายผล

1. ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐาน สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 สามารถนำผลมาอภิปรายได้ดังนี้ ผลการพัฒนาแผนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานได้แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 14 แผน มีผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญอยู่ในระดับดี สามารถนำไปใช้ในการจัด

กิจกรรมการเรียนการสอนได้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยออกแบบตามแนวคิดของ Delisle (1997) ได้ทดลองใช้จำนวน 6 ขั้นตอนประกอบด้วย 1) การเชื่อมโยงปัญหา นักเรียนจะต้องทำความเข้าใจในตนเองโดยการพิจารณาสภาพเหตุการณ์ต่าง ๆ เพื่อกำหนดปัญหาให้เหมาะสม 2) การจัดทำโครงสร้าง ทำความเข้าใจปัญหาเพื่อหาประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหา และหาคำตอบของปัญหา 3) การเข้าพบปัญหา ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนช่วยกันตีความปัญหาร่วมกัน วิเคราะห์ และสาเหตุของปัญหาให้ชัดเจน 4) การพบปัญหาอีกครั้ง ครูคอยกระตุ้นให้นักเรียนระดมสมอง และแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเพื่อให้ได้มาซึ่งคำตอบ 5) ผลิตผลงาน ครูคอยแนะแนวทางให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด และให้นักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง ความเหมาะสมของคำตอบ และ 6) การประเมินผลงาน นักเรียนนำเสนอผลงาน โดยครูเปิดโอกาสให้นักเรียนเกิดความคิดรวบยอด และนักเรียนช่วยกันตรวจสอบความถูกต้อง ผู้สอนป้อนคำถามในลักษณะต่าง ๆ ที่สามารถพัฒนาความคิดนักเรียน โดยถามเพื่อใช้ความคิดเชิงเหตุผล วิเคราะห์ สังเคราะห์ การประเมินค่า ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ช่วยพัฒนากระบวนการคิด การตีความ การถ่ายทอดความคิด ได้พัฒนาความสามารถกระบวนการความคิดในแก้ปัญหาอย่างต่อเนื่อง การนำวิธีการสอนมาปรับใช้ตามขั้นตอนจะช่วยให้ นักเรียนเข้าใจถึงปัญหาตามความเป็นจริงโดยการหาทางแก้ไขปัญหาค้นคว้าด้วยมือปฏิบัติ และลงมือทำ ช่วยส่งเสริมให้มีการวางแผนอย่างเป็นขั้นตอนส่งผลให้สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเป็นระบบ สอดคล้องกับการวิจัยของ ปาริฉัตร ศรีพล, และพรรณราย เทียมทัน (2562) ได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชา เศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 ผลการวิจัยพบว่า การเรียนรู้ที่ได้ผลดีที่สุด คือ การให้นักเรียนค้นพบ การเรียนรู้ด้วยตนเอง การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเป็นการเรียนรู้ที่เริ่มต้น จากปัญหาจัดสภาพการณ์ของการเรียนการสอนที่ใช้ปัญหาเป็นเครื่องมือในการช่วยให้นักเรียนเกิดการเรียนรู้ ตามเป้าหมาย มีขั้นตอนและเหตุผลของตนเอง โดยผู้สอนยกตัวอย่างที่เผชิญสถานการณ์ปัญหาจริงในการเรียนการสอน และฝึกกระบวนการวิเคราะห์ ปัญหา การแก้ปัญหาที่ร่วมกันซึ่งจะช่วยให้ นักเรียนเกิดความเข้าใจในปัญหานั้นได้อย่างชัดเจน เห็นทางเลือกวิธีการที่หลากหลายในการแก้ปัญหา รวมทั้งช่วยให้นักเรียนเกิดความใฝ่รู้ เกิดทักษะกระบวนการคิดแก้ปัญหา และ สอดคล้องกับการวิจัยของ พระสิทธิชัย รินฤทธิ, และสุรีพร ชาบุตรบุณทริก (2563) ได้ทำการศึกษาเรื่อง รูปแบบการจัดการเรียนรู้ตามหลักธรรมวิธีของครูกลุ่มสาระสังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า เริ่มจากผู้สอนมีการนำเอาการจัดการเรียนรู้ตามหลักพุทธวิธี ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ปัจจยพุทธวิธี ด้านหลักสูตร ปัจจยพุทธวิธีด้านการจัดการเรียนการสอน ปัจจยพุทธวิธีด้านการใช้สื่อการเรียนการสอน ปัจจยพุทธวิธีด้านการจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียน และปัจจยพุทธวิธีด้านการวัดผลประเมินผลมาประยุกต์ใช้ในการจัดการเรียนรู้ โดยเน้นการมีส่วนร่วมของผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องโดยเฉพาะนักเรียน

2. ผลการเปรียบเทียบผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนา เรื่อง อริยสัจ 4 โดยใช้รูปแบบปัญหาเป็นฐานหลังเรียน พบว่า สูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้สอนวางแผนการสอนโดยเน้นการออกแบบกิจกรรมสำหรับนักเรียนส่งเสริมให้เกิดทักษะในการคิด วิเคราะห์และแก้ปัญหา โดยกำหนดรูปแบบการจัดการเรียนรู้ให้เหมาะสมสำหรับนักเรียน และเป็นการเรียนรู้ที่นักเรียนได้ปฏิบัติจริงกล้าแสดงออก นักเรียนมีความสุข และสนุกสนาน เกิดความสามารถในการคิดหาคำตอบอย่างมีระบบ พร้อมทั้งได้ฝึกทักษะ และแก้ไขเฉพาะหน้าได้ดี การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ที่เน้นให้นักเรียนเกิดวิธีการแก้ไข

ปัญหา ผู้สอนคอยชี้แนะแนวทางในการจัดการเรียนรู้จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดทักษะการคิด เกิดความกระตือรือร้น กระตุ้นให้นักเรียนค้นหาคำตอบเพื่อแก้ปัญหา ทำให้นักเรียนมีความตั้งใจในการเรียนมากขึ้น นอกจากนี้ ทำให้ผู้สอนทราบแนวความคิด และเจตคติของนักเรียน ปลูกฝังนิสัยการค้นคว้าหาความรู้ ตลอดจนเป็นการวัดผลการเรียนรู้ของนักเรียนได้เป็นอย่างดี ทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในรายวิชาพระพุทธศาสนาสูงขึ้น สอดคล้องกับวิจัยของ วิฑูรย์ พันธวงศ์ (2565) ได้ทำการศึกษารื่อง การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษา โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการทางการคิดที่เป็นสิ่งจำเป็นที่ทุกคนต้องใช้ในชีวิตประจำวัน ถ้าทุกคนได้รับการฝึกให้รู้วิธีการคิดแก้ปัญหาในการเรียนการสอน การปฏิบัติฝึกฝน จนเป็นนิสัย ย่อมเป็นประโยชน์แก่ผู้ได้รับการฝึกฝน บุคคลที่ประสบกับปัญหาต่าง ๆ แล้วสามารถหาแนวทางในการแก้ปัญหานั้นทำให้ประสบผลสำเร็จ และสอดคล้องกับการวิจัยของ แพรวพรรณ มูลแก้ว, และรุ่งทิwa จันทร์วัฒนวงษ์ (2566) ได้ทำการศึกษารื่อง ผลของการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิคการใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ผลการวิจัยพบว่า การศึกษาค้นคว้าเพื่อตอบปัญหาและประเมินความถูกต้องเหมาะสมของคำตอบร่วมกันประเมินผลงานของแต่ละกลุ่มสามารถร่วมกันแสดงความคิดเห็น และนำเสนอผลงานด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการเรียน เกิดการเรียนรู้และเข้าใจเนื้อหาอย่างแท้จริงเป็นการเรียนรู้ที่เกิดจากการศึกษาด้วยตนเอง

3. ผลการศึกษาความพึงพอใจ เรื่อง การพัฒนาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เรื่อง อริยสัจ 4 สำหรับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากผู้วิจัยสร้างความสนใจให้นักเรียนอยากรู้ มีกิจกรรมที่ส่งเสริมการคิดวิเคราะห์แก้ปัญหา นักเรียนเรียนรู้โดยการนำตนเอง ค้นหาและแสวงหาความรู้ คำตอบด้วยตนเอง ตรวจสอบความเข้าใจของตนเอง ก่อให้เกิดความเข้าใจในเนื้อหาของการเรียนการสอน เนื่องจากได้คิดแก้ปัญหาลงมือด้วยตนเอง ทำให้นักเรียนได้แสวงหาความรู้ด้วยตนเอง จากสถานการณ์ปัญหาที่เป็นอยู่ตามสภาพจริงกระตุ้นให้ฝึกการคิดแก้ปัญหาอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนทำหน้าที่คอยกระตุ้นด้วยคำถามหรือปัญหาให้นักเรียนคิดแก้หรือหาแนวทางไปสู่ความสำเร็จในการทำกิจกรรม ทำให้นักเรียนเกิดความกระตือรือร้นในการร่วมมือร่วมใจเพื่อทำงานเป็นกลุ่ม และสอดคล้องกับวิจัยของ คมกริช ชาญณรงค์, ผการัตน์ สุขขุม, และกรชนก รัตตา (2565) ได้ทำการศึกษารื่อง การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ผลการศึกษาพบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อกิจกรรมการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก สอดคล้องกับการวิจัยของ ฤดีรัตน์ แป้งหอม, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์, และสญา ธีระวิชิตระกูล (2559) ได้ทำการศึกษารื่อง ศึกษาการสร้างชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เรื่อง ปรัชญาการทางภูมิศาสตร์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 ผลการศึกษาพบว่า เจตคติต่อวิชาสังคมศึกษาหลังเรียนด้วยชุดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน มีเจตคติในภาพรวมอยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. จัดการจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน สามารถนำไปใช้ในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชา สังคมศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม และในสาระการเรียนรู้อื่น ๆ เนื่องจากมีกระบวนการ และขั้นตอนที่ส่งเสริมความสามารถในการคิดวิเคราะห์โดยการเรียนรู้ที่เริ่มต้นจากปัญหาที่เกิดขึ้น

2. การจัดการเรียนรู้แบบใช้ปัญหาเป็นฐาน ในขั้นตอนแรกนักเรียนกำหนดปัญหาผู้สอนควรเป็นผู้ชี้แนะแนวทาง และตั้งคำถามเพื่อกระตุ้นให้นักเรียนเกิดความสงสัย โดยอาศัยการเสริมแรงทางบวกที่หลากหลายให้กับนักเรียน

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาเปรียบเทียบผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน โดยใช้ปัญหาในรายวิชา หรือ เนื้อหาวิชาอื่น ๆ เช่น วิทยาศาสตร์ คณิตศาสตร์ ภาษาไทย ภาษาอังกฤษ

2. ควรมีการวิจัยเรื่องการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเพื่อพัฒนาความสามารถนักเรียนในด้านอื่น ๆ เช่น ความสามารถในการคิดสร้างสรรค์ ทักษะการคิดวิเคราะห์ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณและการคิดสังเคราะห์

เอกสารอ้างอิง

- คมกริช ชาญณรงค์, ผการัตน์ สุขชุม, และกรชนก รัตธา. (2565, กรกฎาคม - ธันวาคม). การพัฒนาความสามารถในการคิดวิเคราะห์และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภูมิศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โดยการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เป็นฐาน. **วารสารมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตร้อยเอ็ด, 11(2)**, 316 - 324.
- ชญานันท์ ศิริกิจเสถียร. (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานในการเสริมสร้างผลสัมฤทธิ์การเรียนรู้รายวิชาเศรษฐกิจพอเพียง. **วารสารพิบูล, 18(2)**, 187 - 202.
- นรรีซต์ ฝันเชียร. (2562). อะไรคือการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). สืบค้น พฤศจิกายน 14, 2566, จาก <https://www.truelookpanya.com/blog/>.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- บุญชม ศรีสะอาด, และคณะ. (2560). วิธีการทางสถิติสำหรับการวิจัย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กทม: ประสานการพิมพ์.
- ปาริฉัตร ศรีพล, และพรพรรณ เทียมทัน. (2562). ผลการจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานที่มีต่อผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. สืบค้น พฤศจิกายน 17, 2566, จาก <https://regis.nsr.ac.th/gtips/storage/files/archived/e5b7935cfb9f6abd.pdf>.
- พระสิทธิชัย รินฤทธิ, และสุรีพร ขาบุตรบุณฑริก. (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม). การจัดการเรียนการสอนสังคมศึกษาในศตวรรษที่ 21. **Journal of Roi Kaensarn Academi, 5(3)**, 204 - 212.
- แพรวพรรณ มูลแก้ว, และรุ่งทิวา จันทน์วัฒนวงษ์. (2566, เมษายน - มิถุนายน). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานเสริมด้วยเทคนิค การใช้คำถามที่มีต่อความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสาระเศรษฐศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. **วารสารวิทยาลัยบัณฑิต เอเชีย, 13(2)**, 39 - 47.
- ไพศาล สุวรรณน้อย. (2565). การเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (Problem-based Learning: PBL). เอกสารประกอบการบรรยายโครงการพัฒนาการเรียนการสอน สถาบันพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ ฝ่ายวิชาการ มหาวิทยาลัยขอนแก่น. สืบค้น พฤศจิกายน 14, 2566, จาก <https://ph.kku.ac.th/thai/images/file/km/pbl-he-58-1.pdf>.
- รชกร ไชยวงศ์, นิเวศน์ วงศ์สุวรรณ, และสมชัย ศรีนอก. (2564). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐานและการเรียนรู้ทางพุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาทักษะการคิดเชิงสร้างสรรค์. **วารสารปัญญา, 28(3)**, 1 - 14.
- ฤดีรัตน์ แป้งหอม, สพลณภัทร์ ศรีแสนยงค์, และสญา สุระวณิชตระกูล. (2559, ตุลาคม - ธันวาคม). การสร้างชุดการเรียนรู้โดยใช้แนวทางเชิงปัญหาเกี่ยวกับปรากฏการณ์ทางภูมิศาสตร์สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. **วารสารศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยนครสวรรค์, 18(4)**, 278 - 293.

- วิฑูรย์ พันธุ์วงศ์. (2565). การจัดการเรียนรู้วิชาสังคมศึกษาโดยใช้ปัญหาเป็นฐาน (PBL) ตามหลักอริยสัจ 4 เพื่อพัฒนาผลสัมฤทธิ์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- อรมนัส วงศ์ไทย. (2562). การจัดการเรียนรู้โดยใช้ปัญหาเป็นฐาน เพื่อพัฒนาทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการแก้ปัญหา เรื่องชีวิตกับสิ่งแวดล้อม สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. การค้นคว้าอิสระปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยนเรศวร.
- Cronbach, L. J. (1990). *Essentials of Psychological Testing* (5th ed.). New York: Harper Collins Publishers.
- Delisle, R. (1997). *How to Use Problem-based Learning in The Classroom*. Alexandria: Association for Supervision and Curriculum Development.
- Kuder, G. F., & Richardson, M. W. (1937). *The Theory of The Estimation of Test Reliability*. *Psychometrika*, 2(3), 151-160.
- Likert. (1976). *The Method of Constructing and Attitude Scale*. New York: Wiley & Son.
- Melo, A. J., Hernandez-Maestro, R. M., & Munoz-Gallego, P. A. (2017). Service Quality Perception, Online Visibility, and Business Performance in Rural Lodging Establishments. *Journal of Travel Research*, 56(2), 250-262.

การพัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

The Development of Instructional Model Based on the Inquiry-based Learning and Cooperative Learning to Enhance Mathematical Reasoning Abilities and Teamwork of Grade 8 Students

ทัศนีย์พร กลิ่นแก้ว,* สุภลิตา เย็นอก,** สุธาสิณี ขาวสำอาง,*** และอุบลวรรณ ส่งเสริม****

Tadsaneeporn Klinkaew, Supasita Yenok, Sutasinee Kawsumarng, and Ubonwan Songserm

Received: January 23, 2024 Revised: February 14, 2024 Accepted: March 7, 2024

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1. พัฒนาแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ 2. เปรียบเทียบความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน 3. ศึกษาผลการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นการสุ่มแบบกลุ่ม จำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย รูปแบบการจัดการเรียนรู้ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 2 แผน แบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ จำนวน 5 ข้อ และแบบประเมินการทำงานเป็นทีม 1 ชุด 5 ด้าน วิเคราะห์ข้อมูลโดยการหาค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที (T-test Dependent)

ผลการวิจัยพบว่า 1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือที่พัฒนาขึ้น เรียกว่า รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ “2S3E Model” มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์

* โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จังหวัดนครปฐม

Kamphaeng Saen Witthaya School, Nakhon Pathom Province

** โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จังหวัดนครปฐม

Kamphaeng Saen Witthaya School, Nakhon Pathom Province

*** โรงเรียนนาครประสิทธิ์ มูลนิธิวัดบางช้างเหนือ จังหวัดนครปฐม

Nakprasit School, Bangchangnuea Temple Foundation, Nakhon Pathom Province

**** ภาควิชาหลักสูตรและวิธีสอน คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

Department of Curriculum and Instruction, Faculty of Education, Silpakorn University

3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุน ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ มี 5 ขั้นตอน คือ ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ (Stimulate: S) ขั้นสำรวจค้นหาและทำกิจกรรมกลุ่ม (Synergize: S) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explain and Conclude: E) ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบ (Expand and Check: E) และขั้นสรุปและประเมิน (Evaluate: E) 2. หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ “2S3E Model” นักเรียนมีความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 3. การทำงานเป็นทีมที่เรียนด้วยรูปแบบที่การจัดการเรียนรู้แบบ “2S3E Model” ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ: การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ, การทำงานเป็นทีม, การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์, รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้

Abstract

The objectives of this study were to: 1. develop an instructional model integrating inquiry-based learning and cooperative learning; 2. compare the mathematical reasoning abilities of Grade 8 students before and after instruction; and 3. examine students' teamwork performance. The sample consisted of 30 Grade 8 students enrolled in the first semester of the 2024 academic year, selected through cluster random sampling. Research instruments included the developed instructional model, two lesson plans, a five-item test measuring mathematical reasoning ability, and a teamwork evaluation form covering five dimensions. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent t-test.

The results revealed that: 1. the developed instructional model, termed the "2S3E Model," comprised five components: (i) principles, (ii) objectives, (iii) instructional process, (iv) measurement and evaluation, and (v) supporting factors. The instructional process included five stages: Stimulate (S), Synergize (S), Explain and Conclude (E), Expand and Check (E), and Evaluate (E); 2. after learning through the "2S3E Model," students' mathematical reasoning abilities were significantly higher than before learning, at the 0.05 level of significance; and 3. students' teamwork performance after engaging with the "2S3E Model" was rated at the highest level.

Keywords: Cooperative Learning, Teamwork, Mathematical Reasoning, Inquiry-Based Learning Model

บทนำ

กรอบยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579) ซึ่งเป็นแผนหลักของการพัฒนาประเทศ และเป้าหมายของการพัฒนาที่ยั่งยืน (Sustainable Development Goals: SDGs) แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 รวมทั้งการปรับโครงสร้างประเทศไปสู่ประเทศไทย 4.0 ซึ่งยุทธศาสตร์ชาติที่จะใช้เป็นกรอบแนวทางการพัฒนาในระยะ 20 ปีต่อจากนี้ ประกอบด้วย 6 ยุทธศาสตร์ ได้แก่ 1. ยุทธศาสตร์ด้านความมั่นคง 2. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างความสามารถในการแข่งขัน 3. ยุทธศาสตร์การพัฒนาและเสริมสร้างศักยภาพคน 4. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างโอกาสความเสมอภาคและเท่าเทียมกันทางสังคม 5. ยุทธศาสตร์ด้านการสร้างการเติบโตบนคุณภาพชีวิตที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม และ 6. ยุทธศาสตร์ด้านการปรับสมดุลและพัฒนาระบบการบริหารจัดการภาครัฐเพื่อมุ่งสู่วิสัยทัศน์และทิศทางการพัฒนาประเทศ "ความมั่นคง มั่งคั่ง ยั่งยืน" เป็นประเทศพัฒนาแล้วด้วยการพัฒนาตามหลักปรัชญาของเศรษฐกิจพอเพียง

การจัดการศึกษาในปัจจุบันและอนาคตสำหรับยุคศตวรรษที่ 21 ต้องเชื่อมโยงกับกระบวนการทางสังคม ระบบเศรษฐกิจและต้องสอดคล้องกับความเจริญก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ส่งผลให้การจัดการศึกษาต้องพัฒนา เพราะคนที่มีความรู้และทักษะในการรับมือกับการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น สามารถปรับตัวให้เข้ากับสถานการณ์ใหม่ ๆ จึงประสบผลสำเร็จ (วัชราน เล่าเรียนดี, ปรณัฐ กิจรุ่งเรือง, และอรพิน ศิริสัมพันธ์, 2560, หน้า 15) ทักษะด้านการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และทักษะในการแก้ปัญหา (Critical Thinking and Problem Solving) และทักษะด้านความร่วมมือ การทำงานเป็นทีม และภาวะผู้นำ (Collaboration, Teamwork and Leadership) เป็นทักษะที่สำคัญใน 3R8Cs (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2560, หน้า 16) ดังนั้นควรฝึกให้ผู้เรียนมีความพร้อมด้านการให้เหตุผลซึ่งจะเป็นรากฐานการคิดต่าง ๆ และช่วยให้ผู้เรียนมีทักษะที่จำเป็นสำหรับศตวรรษที่ 21

คณิตศาสตร์มีบทบาทสำคัญในศตวรรษที่ 21 เนื่องจากช่วยพัฒนาความคิดสร้างสรรค์ การคิดอย่างมีเหตุผล และความสามารถในการแก้ปัญหาอย่างรอบคอบ อีกทั้งยังเป็นเครื่องมือสำคัญในการศึกษาวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และศาสตร์อื่น ๆ เพื่อพัฒนาทรัพยากรบุคคลและเศรษฐกิจของประเทศ การศึกษาคณิตศาสตร์จึงต้องพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้ทันสมัยและสอดคล้องกับความก้าวหน้าของสังคมและเทคโนโลยี (กระทรวงศึกษาธิการ, 2560, หน้า 1) การให้เหตุผลเป็นทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ที่สำคัญ ช่วยให้ผู้เรียนคิดอย่างมีเหตุผลเป็นระบบ วิเคราะห์ปัญหาได้อย่างรอบคอบ และตัดสินใจแก้ปัญหาได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาตนเองสำหรับการเรียนรู้และประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 2560, หน้า 45) และการทำงานเป็นทีมช่วยส่งเสริมความสามัคคี ความไว้วางใจ และช่วยเหลือกันเพื่อบรรลุเป้าหมายร่วมกัน ช่วยสร้างบรรยากาศที่ดี พัฒนาการสื่อสาร และนวัตกรรม ซึ่งส่งผลดีต่อการเติบโตขององค์กร (Woodcock, & Francis 1994; หนึ่งทัฬหี มะลาไวย์, อรพินทร์ ชูชม, และนริศรา พังโพธิ์สง, 2565) และการสื่อสารและร่วมมือกันทำงาน (Communication and Collaboration) เป็นทักษะที่สำคัญของมนุษย์ในยุคปัจจุบันและอนาคต (วัชราน เล่าเรียนดี, 2556, หน้า 12) ผู้วิจัยได้ศึกษางานวิจัยส่งเสริมทักษะการทำงานเป็นทีมด้วยการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ พบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจต่อการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบร่วมมืออยู่ในระดับมาก (นภัทร ไชยบุคดี, 2562; จุไรรัตน์ อนันต์ไพฑูรย์, 2563)

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ศึกษาทฤษฎีและแนวคิดของนักวิชาการ นักการศึกษา พบว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นการเรียนการสอนตามทฤษฎีสร้างความรู้ (Constructivism) โดยนักเรียนสืบค้น สำรวจ และทดลองด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืน การเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติจริงโดยมีครูเป็นผู้ช่วย (Facilitator) จากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน นักเรียนจะได้ค้นคว้า รวบรวมข้อมูล และสร้างองค์ความรู้เพื่อนำไปใช้ในชีวิตประจำวัน (สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี, 2552, หน้า 7; พิมพันธ์ เตะชะคุปต์, 2561, หน้า 61) และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเป็นการจัดการเรียนรู้ที่เน้นให้ผู้เรียนทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มสมาชิกมีความสามารถในการเรียนต่างกัน สมาชิกกลุ่มจะมีความรับผิดชอบในสิ่งที่ได้รับการสอน และช่วยให้เพื่อนสมาชิกเกิดการจัดการเรียนรู้ มีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันโดยมีเป้าหมายในการทำงานร่วมกัน คือ เป้าหมายของกลุ่ม จากลักษณะของการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือและการทำงานเป็นทีมที่มีความสอดคล้องกัน คือ การมีปฏิสัมพันธ์กันของสมาชิก (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, หน้า 183 - 185) แต่จากการที่ผู้วิจัยเป็นผู้สอนคณิตศาสตร์ พบปัญหาการเรียนรู้นักเรียนในวิชาคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้นเกี่ยวกับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และทักษะการทำงานเป็นทีม ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

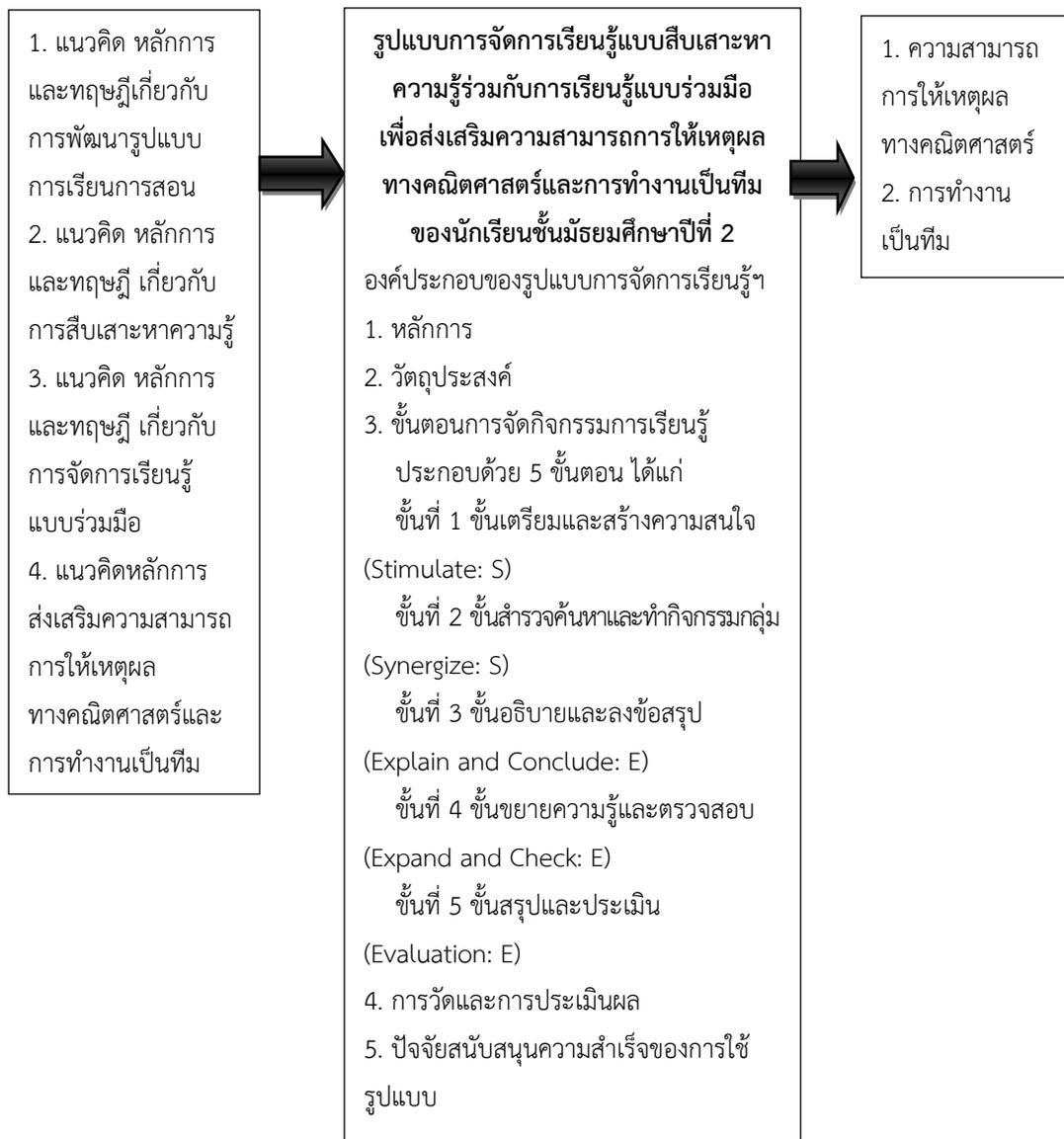
วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ
2. เพื่อเปรียบเทียบความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน
3. เพื่อศึกษาผลการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

สมมติฐานการวิจัย

1. ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน
2. การทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับดีขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดของการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดนครปฐม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 จำนวน 3 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 91 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้การวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนโรงเรียนแห่งหนึ่ง จังหวัดนครปฐม ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 เป็นการสุ่มแบบกลุ่ม (Cluster Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยในการสุ่ม จำนวน 1 ห้องเรียน มีนักเรียน จำนวน 30 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” มี 5 องค์ประกอบ คือ 1) หลักการ 2) วัตถุประสงค์ 3) ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ 4) การวัดและประเมินผล 5) ปัจจัยสนับสนุน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยการสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ (Connoisseurship) จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ซึ่งประกอบด้วยผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 7 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านเทคโนโลยีการศึกษา จำนวน 1 คน ใช้เกณฑ์พิจารณา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่า 1 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, หน้า 179) ผลการประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.13 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.51 และผลการประเมินเพื่อใช้ในการรับรองรูปแบบโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ พบว่า มีค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.01 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.51 ผู้ทรงคุณวุฒิรับรองรูปแบบมีความเหมาะสม ถูกต้องครอบคลุมเป็นไปได้ และมีประโยชน์ นำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างได้ และปรับปรุงตามคำแนะนำผู้ทรงคุณวุฒิ

2.2 แผนการจัดการเรียนรู้เรื่อง พื้นที่ผิวของปริซึมตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” จำนวน 2 แผน การจัดการเรียนรู้ จำนวน 6 คาบ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน ซึ่งประกอบด้วย ผู้เชี่ยวชาญด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 2 คน ผู้เชี่ยวชาญด้านการวิจัย วัดและประเมินผล จำนวน 1 คน และผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนคณิตศาสตร์ จำนวน 2 คน ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้เกณฑ์พิจารณา ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) 3.50 ขึ้นไป ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) น้อยกว่า 1 (มาเรียม นิลพันธุ์, 2558, หน้า 179) พบว่า ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.10 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.55 แสดงว่า แผนการจัดการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นมีคุณภาพ ตรงตามเนื้อหา มีความสอดคล้องมาก สามารถนำไปใช้เก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.3 แบบวัดความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เป็นข้อสอบอัตนัย จำนวน 5 ข้อ ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ชุดเดิม) ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.12 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.55 แสดงว่า แบบวัดความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ มีความสอดคล้องมาก นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

2.4 แบบประเมินการทำงานเป็นทีม ประกอบด้วย 5 ด้าน ผ่านการตรวจสอบคุณภาพโดยผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 คน (ชุดเดิม) ทำการตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา โดยใช้ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน พบว่า ค่าเฉลี่ย (\bar{x}) = 4.52 และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.) = 0.55 แสดงว่า แบบประเมินการทำงานเป็นทีมมีความสอดคล้องมากที่สุด นำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลได้

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยมีวิธีดำเนินการ 3 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การเตรียมการก่อนการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

1. ประสานงานกับโรงเรียนขอความอนุเคราะห์ในการทำวิจัยในครั้งนี้ กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง

2. จัดเตรียมแผนการจัดการเรียนรู้ ใบกิจกรรม สื่อประกอบการสอน แบบวัดการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ แบบประเมินการทำงานเป็นทีม

3. ชี้แจงข้อปฏิบัติในการเรียนการสอนกับนักเรียนกลุ่มตัวอย่าง ดังนี้ วัตถุประสงค์ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ ชี้แจงลักษณะของการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทครู บทบาทนักเรียน แนะนำแหล่งข้อมูลในการเรียนรู้ เกณฑ์การวัดและประเมินผลความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ และเกณฑ์ประเมินการทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งตอบข้อซักถามของนักเรียน

ขั้นตอนที่ 2 ดำเนินการทดลองใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ทดสอบก่อนเรียน โดยใช้แบบวัดความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เวลา 1 ชั่วโมง หลังจากนั้น จัดกิจกรรมการเรียนรู้ตามแผนการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้น จำนวน 2 แผนการจัดการเรียนรู้ 6 คาบ คาบละ 50 นาที แล้วทดสอบหลังเรียน เวลา 1 ชั่วโมง และประเมินการทำงานเป็นทีม

ขั้นตอนที่ 3 ประเมินผลหลังการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้

ผู้วิจัยนำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลในขั้นตอนที่ 2 ซึ่งประกอบไปด้วยความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีม นำมาวิเคราะห์ผลตามเกณฑ์และจัดทำรายงาน

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 วิเคราะห์คุณภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” ด้วยแบบประเมินที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้น ประกอบด้วย แบบประเมินความเหมาะสมของรูปแบบโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ และแบบประเมินเพื่อใช้ในการรับรองรูปแบบโดยใช้มาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

4.2 เปรียบเทียบความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ที่เรียนด้วยรูปแบบ “2S3E Model” ก่อนเรียนและหลังเรียน สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที (T-test Dependent)

4.3 ประเมินการทำงานเป็นทีมหลังเรียนด้วยรูปแบบ “2S3E Model” สถิติที่ใช้คือ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ผลการวิจัย

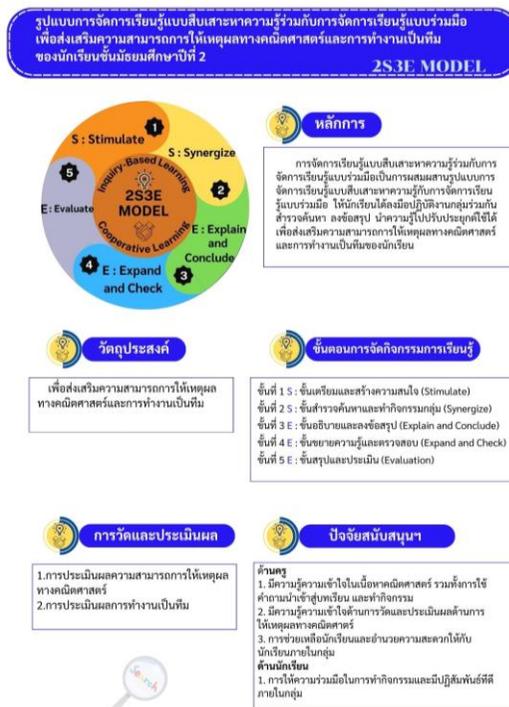
ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัยเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัยเป็น 3 ตอน โดยมีรายละเอียด ดังนี้

ตอนที่ 1 ผลการพัฒนาารูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ เพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” ประกอบด้วย 5 องค์ประกอบ คือ 1. หลักการใช้แนวความคิดการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ มีหลักการและความสำคัญของรูปแบบของการจัดการเรียนรู้คือการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติงานกลุ่มร่วมกัน สำรวจค้นหา ลงข้อสรุป นำความรู้ไปปรับประยุกต์ใช้ได้เพื่อส่งเสริมความสามารถ

การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียน 2. วัตถุประสงค์ของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ เพื่อส่งเสริมความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีม 3. ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ (Stimulate: S) 2) ขั้นสำรวจค้นหาและทำกิจกรรมกลุ่ม (Synergize: S) 3) ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป (Explain and Conclude: E) 4) ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบ (Expand and Check: E) 5) ขั้นสรุปและประเมิน (Evaluate: E) 4. การวัดและประเมินผล กำหนดการวัดและประเมินผู้เรียน 2 ประเด็น ได้แก่ การประเมินความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ประเมินการทำงานเป็นทีม และ 5.ปัจจัยสนับสนุนฯ ประกอบด้วย ด้านครูมีความรู้ความเข้าใจในเนื้อหาคณิตศาสตร์ รวมทั้งการใช้คำถามนำเข้าสู่บทเรียน และการทำกิจกรรม มีความรู้ความเข้าใจด้านกรวัดและประเมินผลการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ การช่วยเหลือนักเรียนและอำนวยความสะดวกให้กับนักเรียนภายในกลุ่ม ด้านนักเรียนเป็นการให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรม และมีปฏิสัมพันธ์ที่ดีภายในกลุ่ม

รูปแบบการจัดการเรียนรู้ดังกล่าวตรวจสอบคุณภาพจากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 8 คน ด้วยวิธีการจัดสัมมนาอิงผู้เชี่ยวชาญ โดยผู้ทรงคุณวุฒิให้ความเห็นว่าองค์ประกอบของรูปแบบการจัดการรู้ มีความเหมาะสมที่จะนำไปใช้จริงกับกลุ่มตัวอย่าง ดังแสดงในภาพ 2

ภาพ 2 รูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model”

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน ผลสรุปดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนก่อนและหลังการเรียน ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model”

กลุ่มตัวอย่าง	N	คะแนนเต็ม	(\bar{x})	S.D.	t-test	P
ก่อนเรียน	30	20	11.27	1.64	16.755	0.00
หลังเรียน	30	20	17.00	2.53		

* นัยสำคัญระดับที่ .05

จากตาราง 1 สรุปได้ว่า หลังเรียนตามรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน โดยก่อนเรียนมีคะแนนเฉลี่ยความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 11.27 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 1.64 และหลังเรียนคะแนนเฉลี่ยความสามารถการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เท่ากับ 17.00 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เท่ากับ 2.53 โดยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1

ตอนที่ 3 ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ผลสรุปดังนี้

ตาราง 2 ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model”

ข้อที่	การทำงานเป็นทีม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
1.	ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย	5.00	0.00	มากที่สุด
2.	รับผิดชอบหน้าที่ของตน	4.97	0.18	มากที่สุด
3.	แก้ไขปัญหาพร้อมกัน	4.93	0.25	มากที่สุด
4.	การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี	4.90	0.31	มากที่สุด
5.	บรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม	4.27	0.45	มากที่สุด
	รวม	4.81	0.17	มากที่สุด

จากตาราง 2 สรุปได้ว่า การทำงานเป็นทีมที่เรียนด้วยรูปแบบที่พัฒนาขึ้นอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2

อภิปรายผล

1. รูปแบบการจัดการเรียนรู้ “2S3E Model” ผ่านการตรวจสอบจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้วพบว่า รูปแบบมีคุณภาพด้านความเที่ยงตรงเชิงโครงสร้างและเชิงเนื้อหา และเหมาะสมที่จะนำไปใช้ในการเรียนการสอน เนื่องมาจากรูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่พัฒนาขึ้นนั้นดำเนินการตามลำดับขั้นตอนให้มีความเป็นระบบ และได้ศึกษาเอกสาร ตำรา ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดในการพัฒนารูปแบบ ตลอดจนงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอน ทิศนา แหมมณี (2562) กล่าวว่า รูปแบบการเรียนการสอนเป็นแบบแผนการดำเนินการสอนที่ได้รับการจัดอย่างเป็นระบบ สัมพันธ์สอดคล้องกับทฤษฎี หลักการเรียนรู้ และได้รับการพิสูจน์ ซึ่งมีประกอบด้วย ทฤษฎี/หลักการที่รูปแบบนั้นยึดถือและกระบวนการสอนที่มีลักษณะเฉพาะ อันจะนำผู้เรียนไปสู่จุดหมายเฉพาะที่รูปแบบนั้นกำหนดและ Joyce, & Weil (2003) ที่กล่าวว่า รูปแบบการสอนเป็นการอธิบายถึงสภาพแวดล้อมในการเรียนรู้ โดยครอบคลุมไปถึงการวางแผนหลักสูตร หลักสูตร หน่วยการเรียนรู้ และบทเรียน ตลอดจนการออกแบบสื่อการจัดการเรียนรู้ โดยรูปแบบการสอนจะสร้างเครื่องมือในการเรียนรู้ให้กับนักเรียนอย่างเป็นระบบ

นอกจากนี้ผู้วิจัยได้ทำการสังเคราะห์เอกสารเกี่ยวกับแนวคิด หลักการ ทฤษฎี การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-based Learning) การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้มาผสมผสานกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ และศึกษาข้อมูลเพิ่มเติมจากการสัมภาษณ์ นักวิชาการ ครูผู้สอนคณิตศาสตร์ รวมถึงสนทนากลุ่มนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 นำมาพัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้ที่เป็นระบบผ่านกระบวนการวิจัยและพัฒนา จนได้ชื่อว่า 2S3E Model มีจุดเด่นที่ขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ประกอบด้วย 5 ขั้นตอน ได้แก่ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหาและทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมิน ในแต่ละขั้นตอนเน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ กำหนดประเด็นที่ศึกษา จากนั้นให้นักเรียนแบ่งกลุ่มย่อย แต่ละกลุ่มดำเนินการช่วยเหลือกัน ร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทาง ออกแบบวิธีการหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลหาข้อมูลจากเอกสารอ้างอิงหรือจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ นำข้อมูลจากการทำกิจกรรมที่ได้วิเคราะห์ แปลผลสรุปผล และนักเรียนนำเสนอผลจากการทำงานกลุ่ม จากนั้นร่วมกันประเมินการเรียนรู้ในกลุ่มและรายบุคคล ทำให้รูปแบบที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพเมื่อนำไปใช้จึงประสบความสำเร็จตามวัตถุประสงค์

2. ผลการเปรียบเทียบความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ก่อนเรียนและหลังเรียน

ความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 1 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่ารูปแบบการเรียนรู้อันผู้วิจัยพัฒนาขึ้นเพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 เป็นการผสมผสานการจัดการเรียนรู้ระหว่างการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ โดยขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ทั้ง 5 ขั้น ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหาและทำกิจกรรมกลุ่ม ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบ ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและ

ประเมิน ได้พัฒนาและดำเนินการตามขั้นตอนของวิธีการเชิงระบบและในแต่ละขั้นตอนมีจุดเด่นที่ทำให้นักเรียนได้เกิดการเรียนรู้ ดังนี้ ขั้นที่ 1 ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ ครูนำเข้าสู่บทเรียนหรือเรื่องที่สนใจ เช่น ยกตัวอย่างสิ่งที่อยู่ใกล้ตัว เช่น รูปร่างที่พบเห็นในชีวิตประจำวันหรือ เป็นเรื่องที่เชื่อมโยงกับความรู้อื่นที่เพิ่งเรียนรู้มาแล้ว โดยครูใช้คำถาม ทบทวนเนื้อหา ส่วนนักเรียนจัดกลุ่มละความสามารถ ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมช่วยกันตอบคำถามในชั้นเรียน กำหนดหน้าที่สมาชิกภายในกลุ่ม และช่วยเหลือพึ่งพากัน ขั้นที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหาและทำกิจกรรมกลุ่ม จะเป็นการเน้นให้นักเรียนได้ปฏิบัติและช่วยเหลือกัน ช่วยกันออกแบบวิธีการหาคำตอบ ลงมือปฏิบัติเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล หาข้อมูลจากใบกิจกรรมที่กำหนด เช่น นักเรียนแต่ละกลุ่มออกแบบปริซึมด้วยตนเองจากกระดาษที่ครูแจกให้ ขั้นที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป นักเรียนช่วยกันวิเคราะห์ สรุปผล ช่วยกันหาข้อสรุปที่ได้จากการทำกิจกรรมแล้วนำเสนอผลจากการทำงานกลุ่ม ขั้นที่ 4 ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบ นักเรียนร่วมมือทำกิจกรรม นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ทำโจทย์ใหม่ อภิปรายแนวคิด ร่วมกันหาคำตอบ แก้ปัญหา โดยใช้การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ รวมทั้งช่วยกันตรวจสอบการทำกิจกรรมให้ถูกต้อง ขั้นที่ 5 ขั้นสรุปและประเมิน นักเรียนช่วยกันสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ในชั่วโมง ตรวจสอบความรู้ความเข้าใจของตนเอง จะเห็นได้ว่าจากทั้ง 5 ขั้นตอน เน้นให้นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติ สืบเสาะหาความรู้ คำตอบ ผ่านกระบวนการกลุ่มร่วมมือช่วยกันเรียนรู้ซึ่งสอดคล้องกับ วัชรา เล่าเรียนดี (2556) กล่าวว่า การเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-based Learning: IBL) เป็นการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญที่ผู้เรียนได้เรียนรู้ด้วยตนเอง ซึ่งมาจากพื้นฐานปรัชญาการเรียนรู้ด้วยการปฏิบัติ “Learning by Doing” เป็นการจัดการเรียนรู้ตามทฤษฎีการสร้างความรู้ (Constructivism Theory) โดยนักเรียนสืบค้น สำรวจ และทดลองด้วยตนเองจนเกิดความเข้าใจและสร้างองค์ความรู้ที่ยั่งยืน การเรียนรู้แบบนี้ช่วยให้นักเรียนสร้างความรู้ผ่านการปฏิบัติจริงโดยมีครูเป็นผู้ช่วย (Facilitator) สอดคล้องกับ รุจิราพร รามศิริ (2556) ได้กล่าวว่า วิธีจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้เป็นกระบวนการถามและศึกษาหาคำตอบ และตอบคำถามต่าง ๆ โดยเฉพาะผู้เรียนเป็นผู้กำหนดคำถามเพื่อการสืบเสาะหาความรู้และคำตอบ มีการเก็บข้อมูลที่เกี่ยวข้องคำถาม และวิธีการเก็บข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูล อ้างอิง และสรุปคำตอบของปัญหานั้น อีกทั้งครูยังมีบทบาทสำคัญที่คอยอำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทางให้กับผู้เรียน สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2564) กล่าวว่า การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ เป็นการเรียนการสอนโดยผู้สอนกระตุ้นให้ผู้เรียนเกิดคำถาม เกิดความคิดและลงมือแสวงหาความรู้ เพื่อนำมาประมวลหาคำตอบหรือข้อสรุปด้วยตนเอง โดยที่ผู้สอนช่วยอำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ในด้านต่าง ๆ ให้แก่ผู้เรียน และสอดคล้องกับผลการวิจัยที่เกี่ยวกับการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ ได้แก่ ผลการศึกษาของ Attridge, Doritou, & Inglis, (2015) ได้ศึกษาการพัฒนาทักษะการให้เหตุผลกับนักเรียนอายุ 16 – 18 ปี ที่เรียนรายวิชาคณิตศาสตร์ ประมาณ 40% ของกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ได้ค่อนข้างดี ผลการศึกษาพบว่า ทักษะการให้เหตุผลของนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ได้ดีจะมีทักษะในการให้เหตุผลสูงกว่านักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ได้ไม่ดี และนักเรียนที่เรียนคณิตศาสตร์ได้ไม่ดีมีพัฒนาการด้านทักษะการให้เหตุผลเพิ่มขึ้นน้อยมาก ผลการศึกษาของ ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล (2557) พบว่า ความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนหลังได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิดเรื่องทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์สูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ผลการศึกษาของ ภาวนิษา ศรีรัตน์ (2562) พบว่า ผลการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการ

เชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์ นักเรียนที่เรียนโดยใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้มีคะแนนเฉลี่ยความสามารถในการให้เหตุผล และความสามารถในการเชื่อมโยงทางคณิตศาสตร์หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการศึกษาของ นัฐธิดา มุสิกชาติ (2565) พบว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ที่ได้รับการจัดการเรียนรู้มีความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ สูงกว่าเกณฑ์ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 2. นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังได้รับการจัดการเรียนรู้มีมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์สูงกว่าเกณฑ์ ร้อยละ 70 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ผลการศึกษาการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2

การทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ด้วยรูปแบบการจัดการเรียนรู้ 2S3E Model สรุปได้ว่า นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 มีทักษะการทำงานเป็นทีมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งยอมรับสมมติฐานการวิจัยข้อที่ 2 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า รูปแบบการเรียนรู้ที่ผู้วิจัยพัฒนาขึ้นสามารถตอบสนองต่อการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมได้เป็นอย่างดี เพราะในขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ของรูปแบบการเรียนรู้ได้ผสมผสานการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือลงไปในการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ โดยเริ่มตั้งแต่ขั้นตอนที่ 1 ขั้นเตรียมและสร้างความสนใจ ในขั้นตอนนี้ นักเรียนเริ่มแบ่งกลุ่มละความสามารถ และกำหนดบทบาทหน้าที่รับผิดชอบ และต่อยอดขั้นตอนที่ 2 ขั้นสำรวจค้นหา และทำกิจกรรมกลุ่ม เป็นขั้นตอนที่นักเรียนได้ลงมือปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ที่สมาชิกภายในกลุ่มมอบหมายให้ และร่วมกันวางแผนกำหนดแนวทางออกแบบวิธีการหาคำตอบ นำไปสู่ขั้นตอนที่ 3 ขั้นอธิบายและลงข้อสรุป และต่อยอดขั้นตอนที่ 4 ขั้นขยายความรู้และตรวจสอบร่วมมือทำกิจกรรม นำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ทำโจทย์ใหม่ อภิปรายแนวคิดร่วมกันหาคำตอบ แก้ปัญหา โดยใช้การให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ รวมทั้งช่วยกันตรวจสอบการทำกิจกรรมให้ถูกต้อง และช่วยกันสรุปและประเมินไปสู่ขั้นตอนที่ 5 ขั้นสรุปและประเมิน จะเห็นได้ว่าแต่ละขั้นตอนนักเรียนต้องร่วมมือช่วยกันทำงาน ช่วยกันคิด ช่วยกันออกแบบ หาคำตอบ นำเสนอแนวทางการแก้ปัญหาและอธิบายคำตอบที่ได้ การทำกิจกรรมที่สำเร็จทุกขั้นตอน นักเรียนต้องช่วยกันในแต่ละประเด็นตามลักษณะพฤติกรรมดังนี้ 1. ร่วมกันวางแผนและกำหนดเป้าหมาย 2. รับผิดชอบในหน้าที่ของตนเอง 3. แก้ไขปัญหาร่วมกัน 4. การมีปฏิสัมพันธ์ที่ดี 5. บรรยากาศที่ดีในการทำงานเป็นทีม และกิจกรรมที่ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มยิ่งเสริมให้นักเรียนเกิดทักษะการทำงานเป็นทีมมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับแนวคิด Slavin (1995, อ้างถึงใน ประภาภรณ์ พลเยี่ยม, 2560) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมเป็นการทำงานเป็นกลุ่มย่อยของสมาชิกที่มีความสามารถแตกต่างกันเป็นคนเก่ง ปานกลาง และอ่อน สมาชิกในทีมร่วมกันรับผิดชอบงานของกลุ่มและช่วยเหลือกันในการทำงาน งานกลุ่มจะประสบความสำเร็จต่อเมื่อทุกคนในทีมบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ร่วมกัน สอดคล้องกับ ทิศนา ขัมมณี (2562) กล่าวว่า การทำงานเป็นทีมเป็นการร่วมกันปฏิบัติงาน ตั้งแต่ 2 คนขึ้นไป โดยสมาชิกในทีมมีเป้าหมายในการปฏิบัติงานร่วมกัน มีการวางแผนการปฏิบัติงานและกำหนดบทบาทหน้าที่ของสมาชิกกลุ่มอย่างชัดเจนและสมาชิกทุกคนทำหน้าที่ของตนอย่างเหมาะสม เพื่อให้งานของกลุ่มประสบความสำเร็จตามเป้าหมายของกลุ่มที่กำหนดไว้ และสอดคล้องกับผลการศึกษาของ นภัทร ไชยบุตตี (2562) พบว่า ทักษะการทำงานเป็นทีมของนักเรียน อยู่ในระดับดีมากที่สุด และผลการศึกษาของ จุไรรัตน์ อนันต์ไพฑูรย์ (2563) พบว่า ทักษะกระบวนการทำงานเป็นทีมของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือสูงกว่าก่อนเรียน

อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และความพึงพอใจในการเรียนของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 หลังการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ อยู่ในระดับมาก

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. การนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ ร่วมกับการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือเพื่อส่งเสริมความสามารถให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์และการทำงานเป็นทีมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 ไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพนั้น ครูผู้สอนต้องศึกษาทำความเข้าใจกับทุกองค์ประกอบและขั้นตอนของรูปแบบการจัดการเรียนรู้ โดยเฉพาะขั้นตอนการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ บทบาทหน้าที่ครู การวัดและประเมินผล

2. ครูผู้สอนที่จะนำรูปแบบการจัดการเรียนรู้ไปใช้ควรปรับเปลี่ยนบทบาทของตนเองโดยลดบทบาทของตนเองไม่เน้นกระบวนการสอนแบบชี้แนะ บอกความรู้ แต่เป็นผู้อำนวยความสะดวก ชี้แนะแนวทาง คอยให้ความช่วยเหลือให้นักเรียนทั้งรายกลุ่มและรายบุคคล รวมทั้งมีการใช้คำถามกระตุ้นการคิดให้นักเรียนได้

3. การใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ “2S3E Model” ที่พัฒนามาจากการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้และการจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ ที่ต้องลงมือปฏิบัติเป็นกลุ่ม ร่วมคิด ร่วมวางแผน อภิปราย นำเสนอ สรุปผล ดังนั้นครูผู้สอนต้องบริหารจัดการเวลาและควบคุมเวลาในแต่ละขั้นตอนของรูปแบบ เป็นสิ่งที่ควรพิจารณา ร่วมกับการใช้รูปแบบการจัดการเรียนรู้ฯ

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

ควรมีการศึกษาประสิทธิภาพของรูปแบบการจัดการเรียนรู้แบบ “2S3E Model” ที่มีต่อตัวแปรอื่น ๆ เช่น ความใฝ่เรียนรู้ ความสามารถในการสื่อสารทางคณิตศาสตร์ เป็นต้น

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). คู่มือการใช้หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 ฉบับปรับปรุง พุทธศักราช 2560. กรุงเทพฯ: สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ.
- จู่ไรรัตน์ อนันต์ไพฑูรย์. (2563). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมในรายวิชางานอาหารโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต วิทยาลัยครูสุริยเทพ.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). การจัดการเรียนรู้แบบร่วมมือ: หลักการและแนวทางปฏิบัติ. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ตติมา ทิพย์จินดาชัยกุล. (2557). ผลการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้วิธีการแบบเปิด (Open Approach) ที่มีต่อความสามารถในการแก้ปัญหาและความสามารถในการให้เหตุผลทางคณิตศาสตร์ เรื่อง ทักษะกระบวนการทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ทิตนา แคมมณี. (2562). ศาสตร์การสอน (พิมพ์ครั้งที่ 23). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2564). ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ (พิมพ์ครั้งที่ 26). กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นภัทร ไชยบุตดี. (2562). การส่งเสริมความสามารถการทำงานเป็นทีมด้วยการเรียนรู้แบบร่วมมือร่วมกับเว็บไซต์สนุน รายวิชาการเขียนโปรแกรม สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนสารคามพิทยาคม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.
- นัฐธิดา มุสิกชาติ. (2565). ผลการจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้ 5 ขั้นตอน (5Es) ร่วมกับเทคนิค Think-Pair-Share ที่มีต่อความสามารถให้เหตุผลและมโนทัศน์ทางคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประภาภรณ์ พลเยี่ยม. (2560). การพัฒนาทักษะการทำงานเป็นทีมโดยใช้การจัดการเรียนรู้แบบจิ๊กซอว์ 2 ร่วมกับสื่อสังคมออนไลน์ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 พุทธศักราช 2560. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- พิมพ์พันธ์ เดชะคุปต์ (2561). การจัดการเรียนรู้แบบสืบเสาะหาความรู้: แนวทางการพัฒนาและประยุกต์ใช้ในชั้นเรียน. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- ภาณิชา ศรีรัตน์. (2562). พัฒนารูปแบบการจัดการเรียนรู้เพื่อเสริมสร้างความสามารถในการให้เหตุผลและความสามารถในการเชื่อมโยงคณิตศาสตร์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหาสารคาม.

- มาเรียม นิลพันธุ์. (2558). **วิธีวิจัยทางการศึกษา** (พิมพ์ครั้งที่ 9). นครปฐม: ศูนย์วิจัยและพัฒนาทางการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุจิราพร रामศิริ. (2556). **การพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนวิทยาศาสตร์โดยใช้การวิจัยเป็นฐาน เพื่อเสริมสร้างทักษะการวิจัย ทักษะการแก้ปัญหาอย่างสร้างสรรค์ และจิตวิทยาศาสตร์ ของนักเรียนระดับมัธยมศึกษา**. วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี. (2556). **รูปแบบและกลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการคิด**. นครปฐม: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- วัชรา เล่าเรียนดี, ประณัฐ กิจรุ่งเรือง, และอรพิน ศิริสัมพันธ์. (2560). **กลยุทธ์การจัดการเรียนรู้เชิงรุก เพื่อพัฒนาการคิดและการยกระดับคุณภาพการศึกษาสำหรับศตวรรษที่ 21**. นครปฐม: เพชรเกษมพรินต์ติ้งกรุ๊ป.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี. (2552). **คู่มือการจัดกิจกรรมการเรียนรู้วิทยาศาสตร์ ตามแนวทางสืบเสาะหาความรู้ (Inquiry-based Learning)**. กรุงเทพฯ: สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี.
- สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ร่วมกับ สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ. (2560). **ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ คณิตศาสตร์ (ฉบับปรับปรุง พ.ศ. 2560) ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทย จำกัด
- สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2560). **การศึกษาในศตวรรษที่ 21**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2560). **ยุทธศาสตร์ชาติ 20 ปี (พ.ศ. 2560 - 2579)**. กรุงเทพฯ: สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- หนึ่งฤทัย มะลาไวย์, อรพินทร์ ชูชม, และนริสรา พิงโพธิ์สก. (2565, มีนาคม). การทำงานเป็นทีมของนักเรียน: ปัจจัยเชิงสาเหตุข้อเสนอแนะในการวิจัย. **วารสาร Roi Kaensarn Academi**, 7(3), 425 – 428.
- Attridge, N., Doritou, M., & Inglis, M. (2015, February). The Development of Reasoning Skills During Compulsory 16 to 18 Mathematics Education. **Research in Mathematics Education**, 17(1), 20 - 37.
- Joyce, B., & Weil, M. (2003). **Models of Teaching** (7th ed.). Boston: Allyn and Bacon.
- Woodcock, M., & Francis, D. (1994). **Teambuilding Strategy** (2nd ed). Cambridge: Cambridge University Press.

ผลการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยโดยใช้การสอนอ่าน
แบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3

โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี

The Development of Analytical Reading and Thai Literary Criticism
Skills Using Panorama Reading Instruction Combined with Graphic
Organizers Among Mathayom 3 Students at Inburi School, Sing Buri Province

สุภาสิณี คุ่มไพร, * และสุซสวัสดิ์ อาภากุลอนุ **

Supasinee Kumpiree, and Suksawas Arpakulanu

Received: March 20, 2025 Revised: April 8, 2025 Accepted: April 17, 2025

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีจุดประสงค์ 1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิก และ 2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการสอนโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิก กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอินทร์บุรี จำนวน 34 คน ได้มาโดยการสุ่มอย่างง่ายโดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แผนการจัดการเรียนรู้ จำนวน 10 แผน แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ เป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ และแบบสอบถามความพึงพอใจของ จำนวน 12 ข้อ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่า t แบบ Dependent Samples

ผลการวิจัยพบว่า 1. ทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ 2. ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้อ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกสำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

คำสำคัญ: การอ่านเชิงวิเคราะห์, การสอนอ่านแบบพาโนรามา, เทคนิคแผนผังกราฟิก

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Lecturer, Department of Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Thepsatri Rajabhat University

** ผู้ช่วยนักวิจัย สาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

Research Assistant, Department of Thai language major Faculty of Humanities and Social Sciences Thepsatri Rajabhat University

Abstract

This study aimed to: 1. compare the analytical reading and Thai literary criticism skills of Grade 9 (Mathayom 3) students before and after instruction using the Panorama reading approach combined with graphic organizers; and 2. assess students' satisfaction with the instructional approach. The sample consisted of 34 students from Class 3/5 at Inburi School during the first semester of the 2024 academic year, selected through simple random sampling with classrooms as the sampling unit. Research instruments included 10 lesson plans, a 30-item multiple-choice analytical reading skills test, and a 12-item satisfaction questionnaire. Data were analyzed using mean, standard deviation, and dependent samples t-test.

The findings revealed that: 1. students' analytical reading and Thai literary criticism skills significantly improved after instruction using the Panorama reading approach combined with graphic organizers, with statistical significance at the 0.05 level; and 2. students' overall satisfaction with the instructional approach was rated at a high level.

Keywords: Analytical Reading, Panorama Reading Instruction, Graphic Organizer Technique

บทนำ

การอ่านเป็นกระบวนการทางภาษาที่มีความสำคัญอย่างยิ่งในการพัฒนาความรู้ ความคิด และคุณลักษณะของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 โดยเฉพาะ “การอ่านเชิงวิเคราะห์” ซึ่งถือเป็นทักษะการอ่านระดับสูงที่มีบทบาทในการส่งเสริมการคิดอย่างมีวิจารณ์ญาณ การตีความ การวิเคราะห์ และการประเมินข้อมูลอย่างมีเหตุผล ผู้ที่มีทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์มักจะสามารรถเชื่อมโยงสาระจากแหล่งข้อมูลต่าง ๆ ได้อย่างลึกซึ้ง รอบคอบ และเท่าทันต่อการเปลี่ยนแปลงของโลก (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 3) หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551 จึงได้กำหนดสาระสำคัญเกี่ยวกับการคิดวิเคราะห์ไว้ในกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ทั้งในสาระที่ 1 การอ่าน (มาตรฐาน ท 1.1) และสาระที่ 5 วรรณคดีและวรรณกรรม (มาตรฐาน ท 5.1) โดยเน้นให้ผู้เรียนสามารถอ่านและเข้าใจเนื้อหาทั้งที่เป็นความหมายโดยตรงและโดยนัย ตีความ แสดงความคิดเห็น วิเคราะห์ และวิจารณ์วรรณคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2551, หน้า 5)

อย่างไรก็ตาม จากข้อมูลผลการประเมินทั้งในระดับนานาชาติและระดับชาติสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนไทยยังขาดทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในระดับที่น่าพึงพอใจ เช่น ผลการประเมิน PISA ปี 2565 พบว่า คะแนนเฉลี่ยด้านการอ่านของนักเรียนไทยอยู่ที่ 379 คะแนน ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของประเทศสมาชิก OECD ที่อยู่ที่ 476 คะแนน ในขณะที่ผลการสอบ O-NET ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ปีการศึกษา 2565 มีคะแนนเฉลี่ยสาระการอ่านอยู่ที่ร้อยละ 49.95 ซึ่งต่ำกว่าค่าเฉลี่ยของจังหวัดที่อยู่ที่ร้อยละ 55.66 (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง, 2565, หน้า 4) ปัญหาดังกล่าวสะท้อนชัดเจนในบริบทของการเรียนวรรณคดีไทย ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่มักมุ่งเน้นการจดจำเนื้อหาเพื่อการท่องจำมากกว่าการวิเคราะห์ตีความเนื้อหาอย่างลึกซึ้ง ด้วยเหตุนี้การพัฒนาทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ในบริบทของวรรณคดีจึงเป็นประเด็นที่ควรได้รับการส่งเสริมอย่างจริงจัง โดยเฉพาะผ่านแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่ส่งเสริมการคิดอย่างมีระบบ

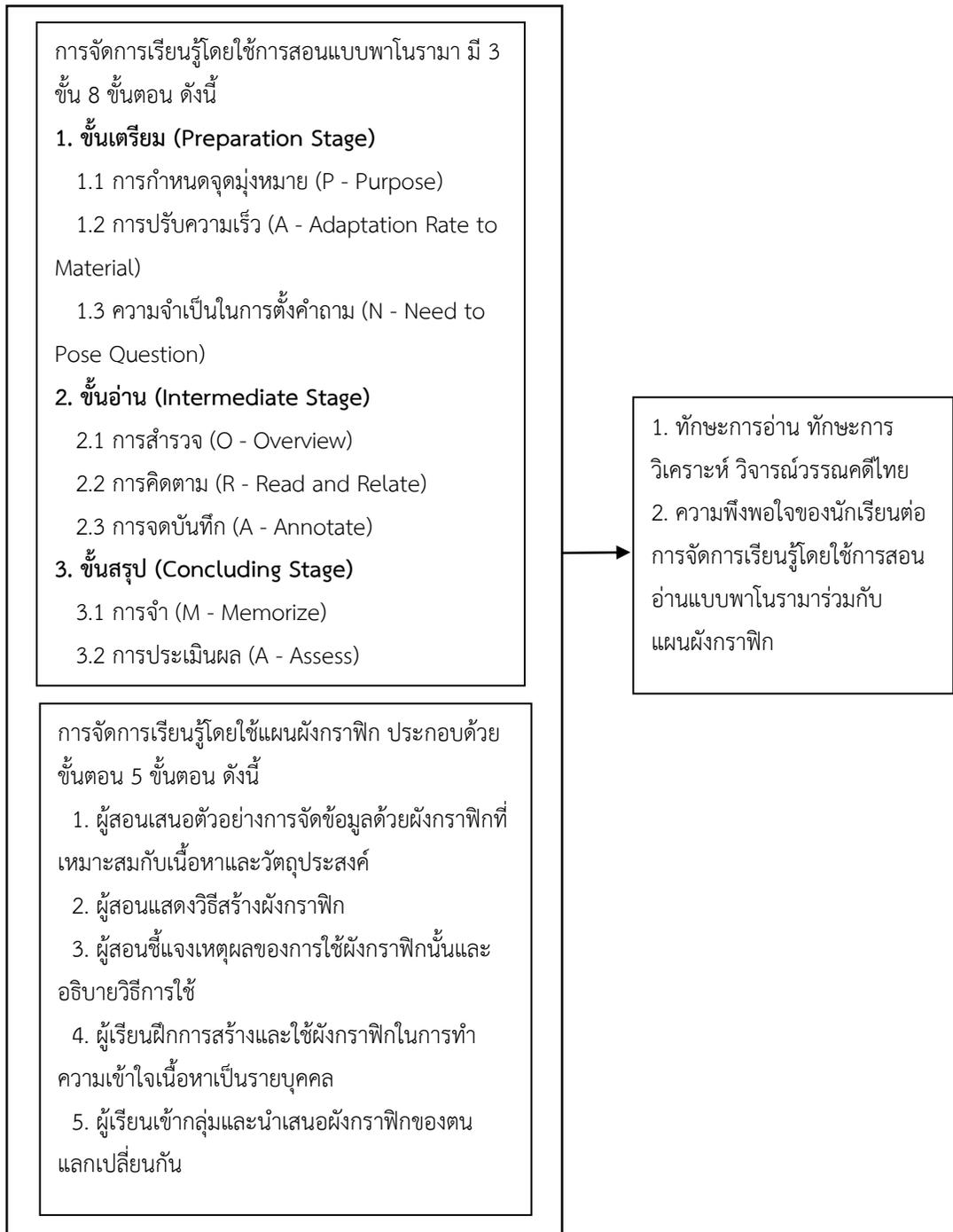
แนวทางหนึ่งที่ได้รับการกล่าวถึงในงานวิจัยด้านการสอนภาษาไทยคือ “การสอนแบบพาโนรามา” ซึ่งเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง โดยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนเรียนรู้ด้วยตนเองผ่านกิจกรรมที่ครูออกแบบและกำกับอย่างเหมาะสม (ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์, 2558, หน้า 305) นอกจากนี้ การนำแผนผังกราฟิกมาใช้ร่วมกับการสอนแบบพาโนรามายังช่วยให้ผู้เรียนสามารถวิเคราะห์และเชื่อมโยงความคิดได้อย่างเป็นระบบมากขึ้น โดยแผนผังกราฟิกมีบทบาทสำคัญในการแปลงแนวคิดเชิงนามธรรมให้อยู่ในรูปของภาพที่เข้าใจง่าย กระตุ้นการคิดวิเคราะห์อย่างมีประสิทธิภาพ (ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ, 2553, หน้า 258) วิธีการดังกล่าวจึงมีศักยภาพในการส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีให้ลึกซึ้ง และส่งเสริมการเรียนรู้ที่ยั่งยืน

จากการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง พบว่า ยังมีจำนวนน้อยที่ศึกษาการสอนแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก โดยเฉพาะในระดับมัธยมศึกษาตอนต้นและในบริบทของโรงเรียนภูมิภาค เช่น โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี ดังนั้น ผู้วิจัยจึงเห็นความจำเป็นในการออกแบบและพัฒนากระบวนการเรียนการสอนวรรณคดีไทยโดยใช้แนวทางดังกล่าว เพื่อส่งเสริมทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์และวิจารณ์ให้แก่ผู้เรียน พร้อมทั้งศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนต่อการเรียนรู้ในรูปแบบนี้ ซึ่งคาดว่าจะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ที่ยั่งยืน และสามารถขยายผลไปสู่การเรียนรู้ในรายวิชาอื่นได้ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังเรียนโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก
2. เพื่อสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพ 1 กรอบแนวคิดการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 8 ห้อง รวม 237 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/5 ภาคเรียนที่ 1 ปีการศึกษา 2567 โรงเรียนอินทร์บุรี อำเภออินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี จำนวน 34 คน โดยใช้วิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยใช้ห้องเรียนเป็นหน่วยของการสุ่ม

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

2.1 แผนการจัดการเรียนรู้เพื่อพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจาร์ณวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก จำนวน 10 แผน แผนละ 1 ชั่วโมง รวม 10 ชั่วโมง ซึ่งขั้นตอนการจัดการจัดการเรียนรู้อ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิกในงานวิจัยนี้ ผู้วิจัยออกแบบโดยบูรณาการการสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิกในแต่ละแผนการจัดการเรียนรู้ ดังนี้

2.1.1 กำหนดจุดมุ่งหมาย (P - Purpose) ครูอภิปรายภาพรวมของวรรณคดีเรื่องที่จะเรียน ชี้แจงจุดประสงค์ของบทเรียน และตั้งคำถามนำเพื่อกระตุ้นการคิดของผู้เรียนเป็นขั้นเตรียมความพร้อมด้านแนวคิด และเชื่อมโยงกับการจัดโครงสร้างความรู้ล่วงหน้า (Advance Organizer)

2.2.2 ปรับความเร็วในการอ่าน (A - Adaptation Rate) ผู้เรียนอ่านบทวรรณคดีตามระดับความสามารถของตน เพื่อสร้างความคุ้นเคยและภาพรวมของเนื้อหาส่งเสริมทักษะการอ่านจับใจความเบื้องต้นก่อนเข้าสู่การวิเคราะห์เชิงลึก

2.2.3 ฝึกตั้งคำถามจากการอ่าน (N - Need to Pose Question) นักเรียนตั้งคำถามจากเนื้อหาที่อ่านพร้อมจดบันทึกข้อสงสัย ใช้ “แผนผัง 5W1H” เพื่อจัดระบบคำถามและกระตุ้นการคิดวิเคราะห์เชิงรุก

2.2.4 วิเคราะห์ภาพรวมของวรรณคดี (O - Overview) นักเรียนร่วมวิเคราะห์โครงสร้างเรื่อง เช่น ลำดับเหตุการณ์ บทบาทตัวละคร โครงเรื่อง ใช้ “แผนผังโครงสร้างเรื่อง” หรือ “แผนผังลำดับเหตุการณ์” เพื่อช่วยทำความเข้าใจ

2.2.5 อ่านอย่างสัมพันธ์และเชื่อมโยง (R - Read and Relate) ผู้เรียนอ่านตอนสำคัญอย่างละเอียด พร้อมเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและชีวิตจริง ใช้ “ตารางเปรียบเทียบ” หรือ “แผนผังเชื่อมโยงเหตุการณ์กับค่านิยม” เพื่อขยายความเข้าใจ

2.2.6 จดบันทึกและจัดระบบข้อมูล (A - Annotate) นักเรียนจดคำสำคัญหรือวิเคราะห์ใจความสำคัญรายย่อหน้า สร้าง “แผนผังสรุปใจความ” เพื่อรวบรวมความคิดหลักและข้อสังเกต

2.2.7 สร้างความหมายและแนวคิดจากวรรณคดี (M - Memorize) นักเรียนสร้างแผนผัง “ข้อคิด” หรือ “แผนผังแนวคิดหลัก” โดยเชื่อมโยงประเด็นสำคัญจากเรื่อง สนับสนุนการสร้างองค์ความรู้ใหม่ และจดจำผ่านภาพเชิงสัญลักษณ์

2.2.8 ประเมินผลและสะท้อนคิด (A - Assess) ผู้เรียนจัดทำแผนผังกราฟิกฉบับสุดท้าย แล้วนำเสนอในชั้นเรียน ครูและเพื่อนร่วมชั้นให้ข้อเสนอแนะ พร้อมแลกเปลี่ยนความคิดเห็น เพื่อพัฒนาการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญด้านการสอนภาษาไทย ด้านการวัดและประเมิน ด้านหลักสูตรและการสอน จำนวน 3 คน ตรวจสอบพิจารณาความเหมาะสมของเนื้อหา จุดประสงค์การเรียนรู้ กิจกรรม สื่อการเรียนการสอน การวัดและประเมินผลที่ใช้ในแต่ละชั่วโมง และนำเสนอเป็นรายงานโดยผลการประเมินจากผู้เชี่ยวชาญในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด (\bar{X} = 4.76, S.D.= 0.13) มีรายละเอียดดังนี้

แผน ที่	เรื่อง	วรรณคดีที่ใช้	กิจกรรม	\bar{X}	S.D.	ระดับ
1	การแนะนำ วรรณคดีและ การสอนอ่านแบบ พาโนรามา	"พระอภัยมณี" หรือ "ขุนช้างขุนแผน"	- แนะนำแนวคิดการอ่าน แบบพาโนรามา - สอนนักเรียนใช้แผนผัง กราฟิกโครงสร้างเรื่อง - ทดลองอ่านและ วิเคราะห์ข้อความสั้น ๆ - อภิปรายร่วมกัน	5.00	0.00	มาก ที่สุด
2	การวิเคราะห์ โครงสร้างเรื่อง	บทที่สำคัญจาก "ขุนช้างขุนแผน"	- อ่านตอนสำคัญของเรื่อง - ใช้แผนผังลำดับ เหตุการณ์ - นำเสนอแผนผังและ อภิปรายความสัมพันธ์ ของเหตุการณ์	5.00	0.00	มาก ที่สุด
3	การวิเคราะห์ ตัวละครหลัก	บทเด่นเกี่ยวกับตัว ละคร เช่น นางวันทอง	- ศึกษาลักษณะตัวละคร - ใช้ตารางเปรียบเทียบ ตัวละคร - อภิปรายจุดแข็ง จุดอ่อน และพัฒนาการ ของตัวละคร	5.00	0.00	มาก ที่สุด
4	การวิเคราะห์ปม ขัดแย้งในเรื่อง	ฉากที่มีความขัดแย้ง เด่นชัด	- วิเคราะห์ปัญหาความ ขัดแย้งในเรื่อง - ใช้แผนผังปัญหาและ แนวทางแก้ไข	5.00	0.00	มาก ที่สุด

แผน ที่	เรื่อง	วรรณคดีที่ใช้	กิจกรรม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
			- อภิปรายทางเลือกใน การแก้ไขปัญหา			
5	การวิเคราะห์ คุณค่าทางศิลปะ และวรรณศิลป์	บทกวีหรือร้อยแก้วที่มี สำนวนโวหารเด่น	- วิเคราะห์สำนวนโวหาร และกลวิธีทางวรรณศิลป์ - ใช้ตารางวิเคราะห์ สำนวนโวหาร - อภิปรายผลกระทบ ของภาษาต่ออารมณ์ ผู้อ่าน	4.66	0.46	มาก ที่สุด
6	การเชื่อมโยง วรรณคดีกับบริบท สังคม	เรื่องที่สะท้อนค่านิยม ในอดีตและปัจจุบัน	- วิเคราะห์ค่านิยมใน วรรณคดี - ใช้แผนผังกราฟิก เปรียบเทียบอดีตกับ ปัจจุบัน - อภิปรายวรรณคดีกับ สังคมปัจจุบัน	4.00	0.00	มาก
7	การตีความและ การสร้าง ความหมายใหม่	ฉากสำคัญที่สามารถ ตีความได้หลากหลาย	- นักเรียนเลือกฉากที่ ต้องการตีความ - ใช้แผนผังสรุปแนวคิด และตีความ - นำเสนอแนวคิดของ ตนเอง	5.00	0.00	มาก ที่สุด
8	การเปรียบเทียบ วรรณคดีกับสื่อ ร่วมสมัย	ตอนที่มีเรื่องราวคล้าย กับสื่อปัจจุบัน	- หาตัวอย่างจากละคร/ ภาพยนตร์ที่มีเนื้อหา คล้ายวรรณคดี - ใช้ตารางเปรียบเทียบ วรรณคดีกับสื่อ - อภิปรายอิทธิพลของ วรรณคดีที่มีต่อสื่อ สมัยใหม่	4.33	0.47	มาก

แผน ที่	เรื่อง	วรรณคดีที่ใช้	กิจกรรม	\bar{x}	S.D.	ระดับ
9	การอภิปราย แนวคิดและข้อคิด จากวรรณคดี	บทที่ให้แก่คิดสำคัญ	- นักเรียนเลือกแนวคิดที่ ตนเองชอบจากวรรณคดี - ใช้แผนผังข้อคิดและ การนำไปใช้ - เขียนบทความสะท้อน ความคิดเห็นของตนเอง	5.00	0.00	มาก ที่สุด
10	การสรุปและ นำเสนอผลงาน	-	- นักเรียนเลือกหัวข้อที่ ชอบจากแผนก่อนหน้า - จัดทำโครงการนำเสนอ โดยใช้แผนผังกราฟิก - นำเสนอผลงานและ สะท้อนการเรียนรู้	4.66	0.46	มาก ที่สุด
รวมเฉลี่ย				4.76	0.13	มาก ที่สุด

2.2 แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิเคราะห์วรรณคดีไทยเป็นแบบทดสอบปรนัยชนิดเลือกตอบ 4 ตัวเลือก จำนวน 30 ข้อ มี 2 ชุด แบ่งเป็นก่อนเรียน 1 ชุด และหลังเรียน 1 ชุด โดยข้อสอบก่อนเรียนและหลังเรียน มีข้อความคำถามเหมือนกัน แต่มีการสลับข้อความคำถามและตัวเลือก หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมินความสอดคล้องของข้อสอบกับจุดประสงค์การเรียนรู้แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC ได้ค่าเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 0.67 ถึง 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้กับนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 36 คน แล้วนำมาคำนวณหาค่าความยากง่ายได้ค่าอยู่ระหว่าง 0.39 ถึง 0.59 ค่าอำนาจจำแนกอยู่ระหว่าง 0.40 ถึง 0.80 แล้วนำมาคำนวณหาค่าความเชื่อมั่นโดยใช้สูตร KR-20 ของ Kuder-Richardson (1973, pp. 151 - 160) ได้ค่าความเชื่อมั่นของข้อสอบทั้งฉบับเท่ากับ 0.85

2.3 แบบสอบถามความพึงพอใจต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก เป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ ประกอบด้วย มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยที่สุด จำนวน 3 ด้าน ประกอบด้วย ด้านบรรยากาศในการเรียน ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านประโยชน์ที่ได้รับ จำนวน 12 ข้อ หลังจากนั้นนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 คน ประเมิน แล้วนำมาคำนวณหาค่า IOC มีค่าตั้งแต่ 0.67 - 1.00 แล้วนำไปทดลองใช้ (Try Out) กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3/1 จำนวน 36 คน แล้วนำมาหาค่าความเชื่อมั่นโดยวิธีการหาสัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient, 1970, p. 202) ได้ค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .884

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

3.1 ทำบันทึกข้อความขออนุญาตดำเนินการวิจัยต่อผู้อำนวยการโรงเรียนอินทร์บุรี

3.2 ซึ่งแจ้งวัตถุประสงค์การวิจัยให้นักเรียนทราบพร้อมทั้งอธิบายการปฏิบัติกิจกรรมเพื่อการปฏิบัติให้ถูกต้อง

3.3 ก่อนการจัดการเรียนรู้ให้นักเรียนทำแบบทดสอบก่อนเรียน (Pre-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย ชุดที่ 1 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที

3.4 ดำเนินการจัดการเรียนรู้ในรายวิชาภาษาไทย เรื่อง วรรณคดีไทย จำนวน 10 ครั้ง รวม 10 ชั่วโมง

3.5 หลังการจัดการเรียนรู้เสร็จแล้วให้นักเรียนทำแบบทดสอบหลังเรียน (Post-test) โดยใช้แบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทย ชุดที่ 2 จำนวน 30 ข้อ ใช้เวลา 25 นาที แล้วให้นักเรียนทำแบบสอบถามความพึงพอใจจำนวน 12 ข้อ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

4.1 คะแนนที่ได้จากการทำแบบทดสอบวัดทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยนำมาหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และทดสอบค่า T-test แบบ Dependent Samples

4.2 คะแนนที่ได้จากการทำแบบสอบถามความพึงพอใจ นำมาหาค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน โดยปรับใช้เกณฑ์การแปลความหมายค่าเฉลี่ยของ บุญชม ศรีสะอาด (2560, หน้า 162) ดังนี้

ค่าเฉลี่ย 4.51 -5.00 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมากที่สุด

ค่าเฉลี่ย 3.51 -4.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก

ค่าเฉลี่ย 2.51 -3.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับปานกลาง

ค่าเฉลี่ย 1.51 -2.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อย

ค่าเฉลี่ย 1.00 -1.50 หมายถึง ความพึงพอใจอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ผลการวิจัย

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี สามารถสรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังการสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกปรากฏผลดังนี้

ตาราง 1 ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยก่อนและหลังการสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิก

การทดสอบ	n	คะแนนเต็ม	\bar{x}	S.D.	t*	Sig
ก่อนเรียน	34	30	17.00	3.10	15.0	.000
หลังเรียน	34	30	23.70	1.90		

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 1 พบว่า ทักษะการอ่านวิเคราะห์วิจารณ์วรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ที่จัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียน (\bar{x} = 23.70, S.D. = 1.90) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{x} = 17.00, S.D. = 3.10) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก ปรากฏผลดังนี้

ตาราง 2 ความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก

หัวข้อ	\bar{x}	S.D.	ระดับ
ด้านบรรยากาศในการเรียน			
1.1 ครูเปิดโอกาสให้นักเรียนมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรม	4.64	0.49	มากที่สุด
1.2 ครูสร้างบรรยากาศในการเรียนทำให้นักเรียนมีความกระตือรือร้น ใฝ่เรียนรู้	4.50	0.65	มาก
1.3 บรรยากาศของการเรียนทำให้นักเรียนเกิดทักษะในการอ่านวิเคราะห์ที่สูงขึ้น	4.43	0.51	มาก
1.4 ครูผู้สอนให้คำแนะนำและให้ความช่วยเหลือได้อย่างทั่วถึง	4.50	0.52	มาก
รวมด้านบรรยากาศในการเรียน	4.51	0.60	มากที่สุด
ด้านการจัดการเรียนการสอน			
2.1 ขั้นตอนการสอนแบบพาโนรามาส่งเสริมให้นักเรียนเข้าใจเนื้อหาของบทที่อ่านได้ดียิ่งขึ้น	4.50	0.76	มาก
2.2 แผนผังกราฟิกทำให้นักเรียนสนใจและอยากเรียนรู้มากขึ้น	4.57	0.51	มากที่สุด
2.3 เป็นการจัดการเรียนรู้ที่ช่วยให้นักเรียนฝึกตั้งคำถาม ค้นคว้าความรู้ และคำตอบด้วยตัวเอง	4.43	0.65	มาก
2.4 เป็นกิจกรรมเรียนรู้ที่ส่งเสริมให้นักเรียนมีทักษะการคิดวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ	4.50	0.60	มาก
รวมด้านการจัดการเรียนการสอน	4.50	0.64	มาก
ด้านประโยชน์ที่ได้รับ			
3.1 นักเรียนเข้าใจเนื้อหาสาระสำคัญของบทอ่านเรื่องต่าง ๆ ได้ดีขึ้น	4.57	0.51	มากที่สุด
3.2 นักเรียนได้พัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ที่สูงขึ้น	4.36	0.63	มาก
3.3 นักเรียนสร้างความรู้ความเข้าใจได้ด้วยตนเอง	4.36	0.63	มาก
3.4 นักเรียนรู้ขั้นตอนการอ่านวิเคราะห์และนำไปใช้ได้ถูกต้อง	4.36	0.63	มาก
รวมด้านประโยชน์ที่ได้รับ	4.41	0.61	มาก
รวมเฉลี่ย	4.48	0.60	มาก

จากตาราง 2 พบว่า ความพึงพอใจของนักเรียนที่มีต่อการจัดการเรียนรู้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิก สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ภาพรวมมีความพึงพอใจอยู่ในระดับมาก (\bar{x} = 4.48, S.D. = 0.60) เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า บรรยากาศในการเรียน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.51, S.D. = 0.60) อยู่ในระดับมากที่สุด รองลงมา ด้านการจัดการเรียนการสอน มีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.50, S.D. = 0.64) อยู่ในระดับมาก และด้านประโยชน์ที่ได้รับมีค่าเฉลี่ย (\bar{x} = 4.41, S.D. = 0.61) มีค่าเฉลี่ยน้อยที่สุด ตามลำดับ

อภิปรายผล

การวิจัยเรื่องการพัฒนาทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับแผนผังกราฟิกของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนอินทร์บุรี จังหวัดสิงห์บุรี สามารถนำผลมาอภิปรายผลได้ดังนี้

1. ผลการเปรียบเทียบทักษะการอ่านวิเคราะห์ วิจัยวรรณคดีไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ก่อนและหลังโดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาร่วมกับแผนผังกราฟิก พบว่า นักเรียนมีผลคะแนนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการสอนอ่านแบบพาโนรามาช่วยให้ผู้เรียนมองเห็นภาพรวมของวรรณคดีทั้งโครงเรื่อง ตัวละคร และแนวคิดสำคัญ ทำให้สามารถเชื่อมโยงและเข้าใจรายละเอียดของเรื่องราวได้ดีขึ้น ขณะที่แผนผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนจัดระเบียบข้อมูลได้อย่างเป็นระบบและสามารถวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของตัวละคร โครงสร้างเรื่อง และแนวคิดสำคัญได้อย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ กระบวนการเรียนรู้ที่มีปฏิสัมพันธ์สูง เช่น การอภิปรายกลุ่มและการใช้เครื่องมือช่วยสรุปแนวคิด ส่งเสริมให้ผู้เรียนเกิดกระบวนการคิดเชิงวิเคราะห์มากขึ้น รวมถึงช่วยลดความซับซ้อนของข้อมูล ทำให้สาระสำคัญของวรรณคดีชัดเจนขึ้นและเข้าถึงได้ง่ายขึ้น อีกทั้ง การประเมินผลอย่างต่อเนื่องตลอดการเรียนรู้ทำให้นักเรียนมีโอกาสปรับปรุงทักษะของตนเอง ส่งผลให้เกิดการพัฒนาที่ชัดเจน ดังนั้น จึงสามารถสรุปได้ว่าการสอนอ่านแบบพาโนรามาร่วมกับแผนผังกราฟิกเป็นแนวทางที่ช่วยส่งเสริมการอ่านเชิงวิเคราะห์วรรณคดีได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสามารถนำไปพัฒนาเป็นแนวทางการเรียนการสอนในระดับอื่น ๆ หรือปรับใช้กับการศึกษาวรรณกรรมประเภทต่าง ๆ ได้ต่อไป

เมื่อนำทั้งการสอนแบบพาโนรามาและการใช้แผนผังกราฟิกมาใช้ร่วมกันในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ พบว่า เกิดเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เอื้อต่อการ “สร้างความหมายอย่างมีนัยสำคัญ (Meaningful Learning)” ตามแนวคิดของ Ausubel ซึ่งชี้ว่า การเรียนรู้จะเกิดขึ้นอย่างลึกซึ้งและยั่งยืนเมื่อผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับโครงสร้างความรู้เดิมของตนเองได้อย่างมีระบบ ทั้งนี้ การใช้แผนผังกราฟิกช่วยให้ผู้เรียนสามารถจัดระเบียบความคิดและเข้าใจโครงสร้างเนื้อหาได้อย่างชัดเจน ขณะที่การสอนแบบพาโนรามาเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้มีประสบการณ์ตรง ได้มีเวลาสำรวจ ตรวจสอบ และตีความข้อมูลด้วยตนเองผ่านกระบวนการคิดอย่างเป็นขั้นตอน ซึ่งเอื้อต่อการประมวลผลทางปัญญาอย่างลึกซึ้ง แนวทางดังกล่าวยังสอดคล้องกับแนวคิดเชิงสร้างสรรค์ของการเรียนรู้แบบสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเอง (Constructivist Learning) ซึ่งเน้นการสร้างความรู้ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของผู้เรียน โดยผู้เรียนมิใช่เพียงผู้รับความรู้ แต่เป็นผู้สร้างความรู้ใหม่จากประสบการณ์ตรง การสะท้อนคิด (Reflection) และการอภิปรายร่วมกับผู้อื่น ซึ่งช่วยให้การเรียนรู้มีความหมายต่อชีวิตจริงของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น กระบวนการเหล่านี้ช่วยพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์

การเชื่อมโยงข้อมูล และการสังเคราะห์องค์ความรู้ อันเป็นเป้าหมายสำคัญของการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 และตอบสนองต่อสาระการเรียนรู้ด้านวรรณคดีที่เน้นการตีความ วิเคราะห์ และวิจารณ์เนื้อหาอย่างมีวิจารณญาณ ผลการวิจัยจึงสะท้อนให้เห็นว่า การบูรณาการแนวทางทั้งสองนี้มิใช่เพียงแต่ทำให้ผู้เรียนเข้าใจเนื้อหาวรรณคดีได้ดีขึ้นเท่านั้น แต่ยังส่งเสริมให้เกิดกระบวนการเรียนรู้ที่ลึกซึ้ง เชื่อมโยงความรู้ใหม่เข้ากับความคิดเดิมของผู้เรียน และสร้างองค์ความรู้ด้วยตนเองผ่านการปฏิบัติและการคิดวิเคราะห์อย่างต่อเนื่อง อันนำไปสู่การเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืน

ผลการวิจัยนี้ยังสอดคล้องกับงานของ ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ (2553) ที่ระบุว่า แผนผังกราฟิกเป็นเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิเคราะห์ และงานของ ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์ (2558) ที่ชี้ให้เห็นว่า การจัดการเรียนรู้โดยให้ผู้เรียนมีบทบาทสำคัญในการเรียนรู้ผ่านกิจกรรมจริง ส่งผลให้เกิดการเรียนรู้ที่ลึกซึ้งและยั่งยืน นอกจากนี้ผลที่ได้ยังตอบโจทย์ปัญหาทางการศึกษาที่ปรากฏในรายงาน PISA และ O-NET ซึ่งระบุว่า นักเรียนไทย ยังมีระดับทักษะการอ่านวิเคราะห์ต่ำกว่ามาตรฐาน การที่ผลการเรียนหลังเรียนใช้รูปแบบการสอนนี้สูงกว่าก่อนเรียน อย่างมีนัยสำคัญ แสดงให้เห็นว่า การปรับเปลี่ยนกระบวนการเรียนรู้ให้เน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและใช้เครื่องมือช่วยในการคิดวิเคราะห์ สามารถตอบสนองต่อปัญหาทางการศึกษาได้ในระดับหนึ่ง อย่างไรก็ตาม ควรตระหนักว่า ความสำเร็จของการจัดการเรียนรู้ในครั้งนี้ อาจได้รับอิทธิพลจากปัจจัยแวดล้อมอื่น เช่น ความพร้อมของครูผู้สอน ความน่าสนใจของเนื้อหาวรรณคดีที่เลือกใช้ ตลอดจนแรงจูงใจของผู้เรียนในกลุ่มตัวอย่าง จึงควรมีการศึกษาเพิ่มเติมในกลุ่มตัวอย่างและบริบทที่หลากหลายยิ่งขึ้นและสอดคล้องกับงานวิจัยของ รุ่งทิวา ฉิมกุล, สุวรรณี ยะหะกร, และอภิรักษ์ อนุษะมาน (2563) ทำวิจัยเรื่อง ผลการใช้วิธีสอนแบบพาโนรามาพร้อมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียน ชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสระใคร จังหวัดนครศรีธรรมราช ผลวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 ที่จัดการเรียนรู้ด้วยวิธีสอนแบบพาโนรามาพร้อมกับเทคนิคผังกราฟิก หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (\bar{X} = 6.90, S.D. = 2.81) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{X} = 9.97, S.D. = 3.34) อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และสอดคล้องกับงานวิจัยของ ธัญลักษณ์ เอี่ยมม่วง (2565) ทำวิจัยเรื่อง การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคพาโนรามาพร้อมกับแผนภูมิความหมาย ผลการวิจัยพบว่า ความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 หลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคพาโนรามาพร้อมกับแผนภูมิความหมายหลังการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ (\bar{X} = 23.41, S.D. = 2.81) สูงกว่าก่อนเรียน (\bar{X} = 18.34, S.D. = 3.52) อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

2. ผลการสอบถามความพึงพอใจของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 ต่อการจัดการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจในระดับมาก (\bar{X} = 4.48) ต่อการเรียนรู้โดยใช้การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิก โดยเฉพาะด้านบรรยากาศในการเรียนที่ได้รับคะแนนเฉลี่ยสูงสุด (\bar{X} = 4.51) สะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนรู้สึกมีส่วนร่วม รู้สึกสนุก และได้รับการส่งเสริมการคิดอย่างเป็นระบบภายใต้สภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ ลักษณะของกิจกรรมที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็น การอภิปรายกลุ่ม การเลือกใช้ผังกราฟิกตามความเหมาะสม ล้วนเป็นองค์ประกอบที่ช่วยให้เกิดบรรยากาศการเรียนรู้ที่มีพลังและส่งเสริมทัศนคติในเชิงบวกต่อวิชาภาษาไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการเรียนวรรณคดีไทย ซึ่งในอดีตอาจถูกมองว่าเข้าใจยากและน่าเบื่อ

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าด้านประโยชน์ที่ได้รับจะมีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด แต่ยังคงอยู่ในระดับมาก ซึ่งอาจสะท้อนให้เห็นว่านักเรียนรับรู้ถึงประโยชน์ของการเรียนการสอนในรูปแบบนี้แต่ต้องการการสนับสนุนเพิ่มเติม เช่น การนำไปประยุกต์ใช้ในสถานการณ์จริงหรือการต่อยอดไปสู่ทักษะอื่น ๆ ดังนั้น การสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิกจึงสามารถนำไปใช้พัฒนาการเรียนรู้ในระดับมัธยมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและควรได้รับการปรับปรุงให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียนมากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับการวิจัยของ พิมศรี ยาศี (2555) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่หลวงอุบลรัตน์ไทยศรี ด้วยการใช่วิธีสอนแบบพาโนรามา ผลการวิจัยพบว่า แผนการจัดการเรียนรู้ 10 แผน มีค่าประสิทธิภาพ 84.41/82.22 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐาน 80/80 ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนหลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียนโดยมีพัฒนาการเฉลี่ย 11.90 คะแนน นอกจากนี้ นักเรียนที่เรียนด้วยวิธีดังกล่าวมีความพึงพอใจในระดับมากที่สุด สอดคล้องกับ มยุรี หอมขจร (2560) ศึกษาการพัฒนาทักษะการอ่านจับใจความและความภาคภูมิใจในท้องถิ่น ผ่านการใช้เทคนิคผังกราฟิกในกิจกรรม "เรารักเพชรบุรี" ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนเซนต์โยเซฟเพชรบุรี โดยมีเป้าหมายให้บรรลุเกณฑ์ 75/75 และประเมินความพึงพอใจต่อการเรียนรู้ ผลการวิจัยพบว่า ทักษะการอ่านจับใจความของนักเรียนหลังเรียนสูงกว่าเกณฑ์ที่กำหนด และมีความพึงพอใจต่อกระบวนการเรียนรู้ในระดับมาก นอกจากนี้ นักเรียนยังมีความภาคภูมิใจในท้องถิ่นและตระหนักถึงบทบาทในการสร้างประโยชน์ให้กับชุมชน และสอดคล้องกับ กิ่งกาญจน์ ประดับวงศ์, นพเก้า ณ พัทลุง, และอภิรัตน์ดาทองแก้ว (2567) ศึกษาความพึงพอใจของนักเรียนประถมศึกษาปีที่ 5 ต่อการสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับเทคนิคผังกราฟิก ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนมีความพึงพอใจโดยรวมในระดับสูงสุด ($\bar{x} = 4.82$, S.D. = 0.15) โดยด้านสาระการเรียนรู้ได้รับความพึงพอใจสูงสุด ($\bar{x} = 4.91$, S.D. = 0.10) ขณะที่ด้านการประเมินผลได้รับคะแนนต่ำสุดแต่ยังอยู่ในระดับสูง ($\bar{x} = 4.71$, S.D. = 0.19) นักเรียนชื่นชมความเหมาะสมของเนื้อหาและการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น ($\bar{x} = 5.00$, S.D. = 0.00) ทั้งนี้ บรรยากาศการเรียนรู้ที่สนุก ทำหาย และมีอุปกรณ์ที่พร้อมส่งผลให้นักเรียนมีทัศนคติที่ดีต่อการเรียนและสามารถพัฒนาทักษะการอ่านเพื่อความเข้าใจได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

1. ผู้สอนสามารถนำการสอนอ่านแบบพาโนรามาพร้อมกับแผนผังกราฟิกไปออกแบบกิจกรรมที่เสริมทักษะการวิเคราะห์วรรณคดีไทย ช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจโครงสร้างเนื้อหาอย่างเป็นระบบและตีความได้ลึกซึ้งยิ่งขึ้น นอกจากนี้ การใช้แผนผังกราฟิกยังช่วยให้นักเรียนจับประเด็นสำคัญและมองเห็นความเชื่อมโยงระหว่างองค์ประกอบต่าง ๆ ในวรรณคดีได้อย่างชัดเจน
2. สถานศึกษาควรจัดอบรมเชิงปฏิบัติการให้ครูสามารถใช้เทคนิคนี้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เน้นการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละระดับและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ โดยผู้สอนควรได้รับการฝึกฝนให้สามารถปรับประยุกต์เทคนิคนี้ให้เข้ากับบริบทและความต้องการเฉพาะของห้องเรียนที่แตกต่างกัน

3. หน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรพัฒนาสื่อดิจิทัลที่ผสมผสานแผนผังกราฟิกกับวิธีสอนแบบพาโนรามา เช่น แผนผังเชื่อมโยงตัวละครกับเหตุการณ์สำคัญ หรือแผนผังแนวคิดแสดงความสัมพันธ์ของโครงเรื่อง รวมถึงการพัฒนาแอปพลิเคชันที่เอื้อต่อการเรียนรู้แบบมีปฏิสัมพันธ์ ซึ่งจะช่วยกระตุ้นความสนใจและการมีส่วนร่วมของผู้เรียนในยุคดิจิทัล

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาเปรียบเทียบประสิทธิภาพของวิธีนี้กับเทคนิคอื่น เช่น SQ4R หรือหมวกหกใบ เพื่อค้นหาวิธีที่เหมาะสมกับผู้เรียนแต่ละกลุ่ม โดยวิเคราะห์ลึกลงไปถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการเรียนรู้ เช่น รูปแบบการเรียนรู้ของผู้เรียน (Learning Styles) ระดับความสามารถพื้นฐาน และบริบททางสังคมวัฒนธรรม

2. ควรศึกษาความคงทนของทักษะการอ่านเชิงวิเคราะห์หลังการทดลอง 3 เดือน 6 เดือน และ 1 ปี รวมถึงความสามารถในการถ่ายโอนทักษะไปสู่การอ่านวรรณคดีเรื่องอื่นและการวิเคราะห์สื่อประเภทต่าง ๆ เพื่อยืนยันประสิทธิภาพของวิธีการสอนในการสร้างทักษะที่ยั่งยืนและปรับใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน

3. ควรขยายขอบเขตการวิจัยไปยังรายวิชาอื่น เช่น สังคมศึกษา วิทยาศาสตร์ หรือประวัติศาสตร์ เพื่อทดสอบว่าเทคนิคนี้สามารถพัฒนาทักษะการคิดวิเคราะห์ในบริบทที่แตกต่างได้อย่างไร และศึกษาแนวทางการบูรณาการวิธีการสอนนี้เข้ากับการจัดการเรียนรู้แบบสหวิทยาการ (Interdisciplinary Learning) ซึ่งสอดคล้องกับแนวทางการศึกษาในศตวรรษที่ 21

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2551). **หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- กิ่งกาญจน์ ประดับวงศ์, นพเก้า ณ พัทลุง, และอภิรัตน์ดา ทองแกมแก้ว. (2567, พฤษภาคม - สิงหาคม). การพัฒนาการอ่านเพื่อความเข้าใจและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนวิชาภาษาไทยโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบพาโนรามา ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5. **วารสารพุทธศาสตร์ มจร. อุบลราชธานี**, 6(2), 819 – 832.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2558). 80 นวัตกรรมการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (พิมพ์ครั้งที่ 6). นนทบุรี: พี บาลานซ์ดีไซด์แอนด์ปริ้นติ้ง.
- ธัญลักษณ์ เอี่ยมม่วง. (2565). การพัฒนาความสามารถด้านการอ่านวิเคราะห์ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โดยใช้เทคนิคพาโนรามา ร่วมกับแผนภูมิความหมาย. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). **การวิจัยเบื้องต้น** (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประพันธ์ศิริ สุเสารัจ. (2553). **การพัฒนาการคิด**. กรุงเทพฯ: 9119 เทคนิค ฟรันทิ่ง.
- พรทิพย์ แข็งขัน, และเฉลิมลาภ ทองอาจ. (2553). **โมเดล 5 โมเดล การจัดการเรียนรู้ภาษาไทยเพื่อพัฒนาระบบการคิดในคู่มือฝึกอบรมภาษาไทยระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย**. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- พิมพ์ศรี ยาดี. (2555). การพัฒนาการอ่านจับใจความโดยใช้วิธีสอนอ่านแบบพาโนรามาเพื่อพัฒนาการอ่านจับใจความกลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย สำหรับชั้นประถมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนแม่หลวงอุปถัมภ์ไทยคีรี สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- มยุรี หอมขจร. (2560). การพัฒนาความสามารถในการอ่านจับใจความและความภาคภูมิใจในท้องถิ่นด้วยการจัดการเรียนรู้โดยใช้เทคนิคผังกราฟิกในกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน เรารักเพชรบุรี ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 3. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- รุ่งทิwa ฉิมกุล, สุวรรณีย์ ยะหะกร, และอภิรักษ์ อนุษะมาน. (2563, กรกฎาคม). ผลการใช้วิธีสอนแบบพาโนรามา ร่วมกับเทคนิคผังกราฟิกที่มีต่อความสามารถการอ่านจับใจความและการเขียนสรุปความภาษาไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนวัดสระไคร้ จังหวัดนครศรีธรรมราช. **วารสารมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย**, 7(7), 56 – 72. <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/JMND/article/view/244995>.
- สุชาติ ปิติพร. (2559). **การพัฒนาการคิดวิเคราะห์ในวิชาภาษาไทย (สาระที่ 5 วรรณคดีวรรณกรรม)** โดยใช้กระบวนการกลุ่ม. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง. (2565). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2565**. สิงห์บุรี: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาสิงห์บุรี อ่างทอง.

Cronbach, L. J. (1970). *Essentials of Psychological Test* (5th ed.). New York: Harper Collins.

Kuder, Frederic G., & Richardson, M. W. (1973). The Theory of the Estimation of Test Reliability. *Psychometrika*, 2(3), 151 - 160. <http://dx.doi.org/10.1007/BF02288391>.

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวจีน:

กรณีศึกษามหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Factors Affecting Chinese Students' Interests in Learning Thai Proverbs:

The Case of the University of the Thai Chamber of Commerce

สุนณฑา ศักดิ์ชัยสมบุญ*

Sumonta Sakchaisomboon

Received: October 8, 2024 Revised: December 9, 2024 Accepted: December 17, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวจีน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา คือ นักศึกษาชาวจีนในโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และ มหาวิทยาลัยกุยหลิน หลักสูตร 3+1 ชั้นปีที่ 3 เรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอก รวมจำนวนทั้งสิ้น 27 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลคือ แบบสอบถามเรื่อง “ความสนใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทย” จำนวน 5 ข้อ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ สถิติที่ใช้ในการวิจัยคือ ร้อยละ

ผลการศึกษาพบว่า หมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ผู้เรียนสนใจและคิดว่าง่ายต่อการเรียนรู้จะเป็นหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์ ได้แก่ หมวดหมู่ที่เกิดจากของกินของใช้ เกิดจากการกระทำ ความประพฤติกการปฏิบัติและการกินอยู่ของคน เกิดจากสัตว์ และเกิดจากธรรมชาติ นอกจากนี้ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สำนวนสุภาษิตไทยที่สั้นและไม่ยากเกินไปจะช่วยให้จำได้ง่าย อีกทั้งสำนวนสุภาษิตไทยที่คล้ายคลึงกับสำนวนสุภาษิตจีน จะทำให้ผู้เรียนจำและเข้าใจได้ง่ายขึ้นอีกด้วย

คำสำคัญ: ความสนใจเรียนรู้, นักศึกษาชาวจีน, สำนวนสุภาษิตไทย

* อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย

Lecturer, Department of Thai Language for Communication, Faculty of Humanities, University of the Thai Chamber of Commerce

Abstract

This study aimed to analyze the factors influencing Chinese students' interest in learning Thai proverbs. The sample consisted of 27 third-year Chinese students majoring in Thai under the 3+1 collaborative program between the University of the Thai Chamber of Commerce and Guilin University. Data were collected using a five-item questionnaire titled "Chinese Students' Interest in Learning Thai Proverbs." This qualitative study employed percentage analysis for data interpretation.

The findings revealed that the categories of Thai proverbs that students found most interesting and easiest to learn were those related to aspects of daily human life, including food, actions, behaviors, practices, living habits, animals, and nature. Furthermore, most students agreed that short, straightforward proverbs were easier to memorize. Proverbs that resembled Chinese sayings also facilitated better understanding and memory retention among the learners.

Keywords: Learning Interest, Chinese Students, Thai Proverbs

บทนำ

ภาษาไทยเป็นภาษาหนึ่งที่มีชาวต่างชาติต้องการเรียนรู้ โดยเฉพาะชาวจีนที่นิยมมาเรียนภาษาเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง ดังจะเห็นได้จากมีชาวจีนมาเรียนในระดับอุดมศึกษา ทั้งในมหาวิทยาลัยรัฐบาล มหาวิทยาลัยเอกชน และมหาวิทยาลัยราชภัฏ จำนวนมากขึ้น (รัชดา ลาภใหญ่, 2559, หน้า 38) มหาวิทยาลัยหลายแห่งต่างลงนามความร่วมมือ (MOU) แลกเปลี่ยนอาจารย์และนักศึกษากับสาธารณรัฐประชาชนจีน ทั้งหลักสูตรระยะสั้น เช่น โครงการ 3.5+0.5 (ศึกษาที่สาธารณรัฐประชาชนจีน 3.5 ปี และมาศึกษาต่อที่ประเทศไทยหนึ่งภาคการศึกษา) หลักสูตรระยะยาว เช่น โครงการ 2+2 (ศึกษาที่สาธารณรัฐประชาชนจีน 2 ปี และมาศึกษาต่อที่ประเทศไทย 2 ปี) โครงการ 3+1 (ศึกษาที่สาธารณรัฐประชาชนจีน 3 ปี และมาศึกษาต่อที่ประเทศไทย 1 ปี) เหตุผลสำคัญของชาวจีนที่เรียนภาษาไทย คือ ประกอบอาชีพในประเทศไทย อาทิ อาจารย์สอนภาษาจีน มัคคุเทศก์ ทำธุรกิจกับคนไทย นอกจากนี้ยังสนใจเรียนวัฒนธรรมไทย เช่น อาหารไทย มวยไทย ฯลฯ

มหาวิทยาลัยหอการค้าไทยเป็นมหาวิทยาลัยแห่งหนึ่งที่มีชาวจีนมาเรียนตั้งปี พ.ศ. 2548 จนถึงปัจจุบัน การเรียนการสอนทางด้านวัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ชาวจีนให้ความสำคัญและสนใจที่จะเรียนรู้ การสอนภาษาไทยสำหรับผู้เรียนชาวจีน จึงหลีกเลี่ยงการสอนข้ามวัฒนธรรมไม่ได้ เพราะการเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรม ทำให้ผู้เรียนเข้าใจ ความคิด ความเชื่อ ความนิยม และขนบประเพณีตามบริบทของสังคมไทยมากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังช่วยเสริมสร้างความเข้าใจ การสื่อสารให้เหมาะสมกับโอกาสและบุคคลที่ต้องติดต่อสื่อสารได้ดี การเรียนรู้ภาษาและวัฒนธรรมช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจบริบททางสังคมและสามารถสื่อสารได้เหมาะสมกับสถานการณ์

หากผู้เรียนชาวต่างชาติเข้าใจวิถีชีวิต ค่านิยม ความเชื่อของคนไทย ก็จะทำให้เข้าใจวัฒนธรรมไทย อันจะนำไปสู่การพัฒนาความสามารถในการเรียนภาษาไทยอย่างถูกต้อง เหมาะสมในบริบทของสังคมไทย (ศิริลักษณ์ เจริญรัมย์, และวิษุกร ทองหล่อ, 2560, หน้า 138) และเนื่องจากภาษาเป็นส่วนหนึ่งของวัฒนธรรม ไม่สามารถแยกออกจากกันได้ เมื่อเรียนรู้ภาษาก็ต้องเรียนรู้วัฒนธรรมด้วย วันเนา ยูเด็น (2534, หน้า ก) ได้กล่าวไว้ว่า วัฒนธรรมทางภาษากว้างใหญ่ไพศาลและมีความลึกซึ้งซับซ้อน ภาษาสื่อความรู้สึกนึกคิดออกมาเป็นความหมายทั้งโดยตรงและโดยอ้อม ทั้งโดยจำกัดและโดยกว้างขวาง วิธีสื่อความรู้สึกนึกคิดที่กว้างขวางวิธีหนึ่งก็คือ การใช้สำนวนภาษา ซึ่งแต่ละภาษาต่างก็มีวิธีใช้ที่แตกต่างกันออกไป เป็นเอกลักษณ์และวัฒนธรรมเฉพาะภาษาที่มีจำนวนมากย่อมแสดงถึงความร่ำรวยทางภาษาที่สามารถรองรับความรู้สึกละเอียดลออของความคิดของเจ้าของภาษา

สำนวนสุภาษิตไทยเป็นถ้อยคำที่ตรงไปตรงมา สื่อความหมายเข้าใจกันทันที และเป็นถ้อยคำที่เป็นชั้นเชิง มีการสื่อสารที่ไม่ตรงไปตรงมาตามอักษร เป็นถ้อยคำที่มีความหมายแฝงที่ต้องขบคิด ผู้ฟังต้องตีความถ้อยคำสำนวนเหล่านั้นจึงจะเข้าใจความหมาย อย่างไรก็ตามหากถ้อยคำนั้นใช้กันอย่างแพร่หลายแล้ว เมื่อมีผู้กล่าวถึงสำนวนถ้อยคำนั้น จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจความหมายได้ทันที เช่น สีขอให้ควายฟัง กระต่ายหมายจันทร์ รักที่เสียคายน้อง (ขุนวิถีมাত্রา 2541, หน้า 1) ซึ่งสอดคล้องกับ สหไทย ไชยพันธุ์ (2553, หน้า 12) กล่าวว่า การใช้สำนวนจะทำให้เราเข้าใจได้ทันที เพราะเป็นถ้อยคำที่คมคายกว่าคำพูดธรรมดา และมีความสละสลวยสวยงาม โดยที่ผู้พูดไม่ต้องอธิบายให้ยืดเยื้อ ถ้าหยิบยกเอาสำนวนมาประกอบคำพูดก็จะทำให้ผู้ฟังเข้าใจได้ง่ายขึ้น หรือพูดเป็นชั้นเชิงให้ต้องขบคิด ผู้ฟังต้องตีความถ้อยคำนั้นจึงจะเข้าใจ

สำนวนสุภาษิตจะมีที่มาเกี่ยวข้องกับมนุษย์และสิ่งที่อยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ กล่าวคือ สำนวนและสุภาษิตสะท้อนให้เห็นธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม วัฒนธรรม ประเพณี ความเชื่อ เรื่องเล่า กีฬา การละเล่น ความประพุดติ ทัศนคติเกี่ยวกับความดี ความชั่ว ความสุข ความทุกข์ ความรัก การแต่งงาน การทำงาน การพูด ฯลฯ ของมนุษย์แต่ละชาติ แต่ละภาษา การศึกษาสำนวนสุภาษิตของแต่ละชาติ จึงทำให้เราได้เข้าใจธรรมชาติ สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมของชาตินั้น ๆ นอกเหนือจากความรู้เรื่องภาษา (รัชณี ขอโสติกกุล, 2546, หน้า คำนำ) สำนวนสุภาษิตไทยเป็นส่วนหนึ่งของภาษาและวัฒนธรรมไทย สะท้อนให้เห็นภูมิปัญญาทางภาษาและวัฒนธรรมในแต่ละช่วง แต่ละยุคสมัยที่สืบทอดต่อ ๆ กันมา การเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทย ทำให้ผู้เรียนชาวจีนและชาติอื่น ๆ ได้เข้าใจความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยมากยิ่งขึ้น และทำให้สามารถใช้สำนวนสุภาษิตไทย ในการสื่อสารด้วยการพูด การอ่าน การเขียนได้อย่างเหมาะสม ซึ่งแสดงให้เห็นถึงศักยภาพด้านการใช้ภาษาไทยในระดับสูงขึ้นด้วย

การศึกษาสำนวนสุภาษิตไทย ผู้เรียนจะได้เรียนรู้ชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คน ความเชื่อ ค่านิยม ขนบประเพณี และวัฒนธรรมไทย ซึ่งเป็นลักษณะเฉพาะตามสภาพแวดล้อมของสังคมไทย การเข้าใจความหมายของสำนวนสุภาษิตไทยอย่างถ่องแท้จะทำให้ผู้เรียนชาวจีนนำสำนวนสุภาษิตไทยไปใช้ในการพูดและการเขียนในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้อย่างเหมาะสมและถูกต้อง แต่ด้วยต่างชาติ ต่างภาษา ต่างวัฒนธรรม อาจจะทำให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสำนวนสุภาษิตไทยตามบริบทในสังคมไทยได้ไม่กระจ่างชัด การสอนสำนวนสุภาษิตไทยจึงนิยมใช้อุปกรณ์อื่น ๆ เพื่อมาประกอบการเรียนการสอน เช่น รูปภาพ วิดีโอ จะช่วยให้ผู้เรียนเข้าใจความหมายของสำนวนสุภาษิตไทยยิ่งขึ้น การได้เห็นภาพนิ่งหรือภาพเคลื่อนไหวต่าง ๆ ทำให้ผู้เรียนเกิดจินตนาการร่วมไปด้วย อย่างไรก็ตามผู้เรียนส่วนใหญ่มีความสนใจและเล็งเห็นถึงความสำคัญของการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทย เพราะคิดว่าสำนวนสุภาษิตไทยมีประโยชน์ สามารถทำให้เข้าใจความเป็นไทยและวัฒนธรรมไทยมากขึ้น แต่เนื่องจากสำนวนสุภาษิตไทยมีลักษณะเฉพาะตนและแสดงอัตลักษณ์ความเป็นไทย จึงทำให้ผู้วิจัยต้องการศึกษาว่า หมวดหมู่และปัจจัยของสำนวนสุภาษิตไทยใดบ้างที่ผู้เรียนชาวจีนสนใจและคิดว่าง่ายต่อการเรียนรู้ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนสำนวนสุภาษิตไทยให้เหมาะสมและสอดคล้องกับผู้เรียนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวจีน

วิธีดำเนินการวิจัย

บทความนี้มีขั้นตอนและวิธีการดำเนินการวิจัย ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษาชาวจีนในโครงการความร่วมมือระหว่างมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย และมหาวิทยาลัยกุ้ยหลิน หลักสูตร 3+1 ชั้นปีที่ 3 ประจำปีการศึกษา 2565 โดยเป็นนักศึกษาที่เรียนภาษาไทยเป็นวิชาเอก จำนวนทั้งสิ้น 27 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

สำหรับงานวิจัยนี้มีเครื่องมือ คือ แบบสอบถามเรื่อง ความสนใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการเรียนสำนวนสุภาสิตไทย เป็นคำถามแบบปลายเปิด จำนวน 5 ข้อ โดยเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เป็นการพรรณนาร้อยละเชิงสถิติ

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล มีขั้นตอนดังนี้

3.1 การศึกษาข้อมูลสำนวนสุภาสิตจากเอกสาร เป็นการเก็บข้อมูลในลักษณะทุติยภูมิ จากหนังสือและเอกสารงานวิชาการต่าง ๆ ทั้งที่เป็นหนังสือและสื่อสิ่งพิมพ์อิเล็กทรอนิกส์ ได้แก่ ผลงานวิจัย วิทยานิพนธ์ งานเขียนทางวิชาการ บทความวิชาการ สื่อสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ ในการนี้ผู้วิจัยจะเลือกเฉพาะในส่วนที่เชื่อมโยงหรือที่มีส่วนสัมพันธ์กับเนื้อหาสาระ และกรอบแนวคิดในการวิจัยเกี่ยวกับภาษาและวัฒนธรรม การเรียนการสอนวัฒนธรรมสำหรับชาวต่างชาติ และเกี่ยวกับความหมายและที่มาของสำนวนสุภาสิต

3.2 การสัมภาษณ์ การวิจัยครั้งนี้ ดำเนินการสัมภาษณ์เบื้องต้นโดยการสอบถามเกี่ยวกับการเรียนการสอนสำนวนสุภาสิตไทยทางโทรศัพท์และสัมภาษณ์ทางออนไลน์ จำนวน 6 คน โดยสัมภาษณ์ตัวแทนผู้สอนในระดับอุดมศึกษา และสถาบันการศึกษาที่เปิดสอนภาษาไทยสำหรับชาวต่างชาติที่มีประสบการณ์สอนภาษาไทยสำหรับต่างชาติ ผู้สอนทุกท่านมีประสบการณ์การสอนสำนวนสุภาสิตไทยสำหรับชาวต่างชาติ และเคยสอนชาวจีนมาอย่างน้อย 5 ปี จำนวน 3 คน และสัมภาษณ์ตัวแทนผู้เรียนชาวจีนแบบไม่เป็นทางการที่เคยเรียนสำนวนไทยโดยสัมภาษณ์ทางออนไลน์ จำนวน 3 คน เพื่อนำข้อมูลมาเป็นแนวทางและกรอบแนวคิดในการสร้างแบบสอบถาม

3.3 ศึกษาตัวอย่างแบบสอบถามประเภทต่าง ๆ จากเอกสารและงานวิจัย เพื่อศึกษาคำถาม

3.4 สร้างแบบสอบถามเรื่อง “ความสนใจของนักศึกษาจีนที่มีต่อการเรียนสำนวนสุภาสิตไทย”

3.5 นำแบบสอบถามที่สร้างขึ้นให้ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน ตรวจสอบความถูกต้องและประเมินคุณภาพ

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

นำข้อมูลที่ได้รับจากการศึกษามาวิเคราะห์และเรียบเรียง

ผลการวิจัย

ผู้วิจัยสรุปผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการศึกษาได้ 3 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. หมวดหมู่ของสำนวนสุภาสิตไทยที่ผู้เรียนชาวจีนให้ความสนใจและง่ายต่อการเรียนรู้ โดยจะศึกษาในประเด็นคำถาม 2 ข้อ ดังนี้

1.1 หมวดหมู่ของสำนวนสุภาสิตไทยที่ผู้เรียนให้ความสนใจ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบแบบสอบถามจำนวน 27 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 1 หมวดหมู่สำนวนสุภาษิตไทยที่ผู้เรียนให้ความสนใจ

หมวดหมู่สำนวนสุภาษิตไทย	ความสนใจในหมวดหมู่และเหตุผล
1. เกิดจากธรรมชาติ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
2. เกิดจากสัตว์	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 8 คน คิดเป็น ร้อยละ 29 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
3. เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และเกี่ยวข้องกับชีวิตของผู้คน
4. เกิดจากอวัยวะต่าง ๆ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 6 คน คิดเป็นร้อยละ 22 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
5. เกิดจากของกินของใช้	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
6. เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้และทำให้เข้าใจวัฒนธรรมไทย
7. เกิดจากศาสนา	-
8. เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือ ประวัติศาสตร์	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
9. เกิดจากกีฬา การละเล่นหรือการแข่งขัน	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
10. เกิดจากอุบัติเหตุ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
11. เกิดจากเทคโนโลยีและวิทยาการ สมัยใหม่ (ในโซเซียลมีเดีย)	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้
สนใจการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทย ในทุกหมวดหมู่	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้

จากตาราง 1 จะเห็นได้ว่าหมวดหมู่สำนวนสุภาษิตไทยที่ผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจ และคิดว่ามีประโยชน์ในการเรียนรู้มากที่สุด 3 ลำดับแรก ได้แก่ เกิดจากธรรมชาติ เกิดจากของกินของใช้ และเกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน ซึ่งหมวดหมู่เหล่านี้เกี่ยวข้องกับชีวิตความเป็นอยู่ของมนุษย์

ส่วนหมวดหมู่ที่ผู้เรียนให้ความสนใจในการเรียนรู้ลำดับต่อมา คือ เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือ ประวัติศาสตร์ และเกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม การที่ผู้เรียนสนใจในการเรียนรู้เรื่องเหล่านี้ นั้นแสดงว่าผู้เรียนต้องการเข้าใจความเป็นมาของไทย และวัฒนธรรมไทยมากขึ้น

สำหรับหมวดหมู่ที่ผู้เรียนสนใจน้อยคือ เกิดจากกีฬา การละเล่นหรือการแข่งขัน และเกิดจากอุบัติเหตุ ส่วนหมวดหมู่ที่ผู้เรียนไม่สนใจและคิดว่าไม่มีประโยชน์คือ เกิดจากศาสนา นั้นแสดงว่าเป็นสิ่งที่ไม่ได้ใกล้ตัวผู้เรียน และไม่ค่อยเกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน

1.2 หมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ง่ายต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบสอบถาม จำนวน 27 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 2 หมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ง่ายต่อการเรียนรู้

หมวดหมู่สำนวนสุภาษิตไทย	หมวดหมู่ที่ง่ายต่อการเรียนรู้และเหตุผล
1. เกิดจากธรรมชาติ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51 มักใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความคล้ายคลึงกับ สำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย
2. เกิดจากสัตว์	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 66 มักใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความคล้ายคลึงกับ สำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย
3. เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติ และการกินอยู่ของคน	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37 มักใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความคล้ายคลึงกับ สำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย
4. เกิดจากอวัยวะต่าง ๆ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มักใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความคล้ายคลึงกับ สำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย
5. เกิดจากของกินของใช้	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51 มักใช้สื่อสารในชีวิตประจำวัน และมีความคล้ายคลึงกับ สำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่าย
6. เกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีภาพและกิจกรรมที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย
7. เกิดจากศาสนา	-
8. เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือ ประวัติศาสตร์	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18 มีภาพและวิดีโอที่ทำให้เข้าใจได้ง่าย และมีความคล้ายคลึง กับสำนวนสุภาษิตจีน
9. เกิดจากกีฬา การละเล่นหรือการแข่งขัน	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14 มีความใกล้ชิดกับชีวิตของเรา และความคล้ายคลึง กับสำนวนสุภาษิตจีน

หมวดหมู่สำนวนสุภาษิตไทย	หมวดหมู่ที่ง่ายต่อการเรียนรู้และเหตุผล
10. เกิดจากอุบัติเหตุ	-
11. เกิดจากเทคโนโลยีและวิทยาการสมัยใหม่ (ในโซเซียลมีเดีย)	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 5 คน คิดเป็นร้อยละ 18 ใหม่ ทันสมัย และมีความใกล้ชิดกับชีวิตของเรา
สนใจการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยในทุกหมวดหมู่	-

จากตาราง 2 จะเห็นได้ว่าหมวดหมู่ที่ผู้เรียนคิดว่าง่ายต่อการเรียนรู้จะเป็นหมวดหมู่ที่อยู่รอบตัว และอยู่แวดล้อมตัวของผู้คน หมวดหมู่ใน 3 อันดับแรก ได้แก่ เกิดจากสัตว์ เกิดจากของกินของใช้ และเกิดจากธรรมชาติ ลำดับต่อมาคือ เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน ซึ่งผู้เรียนส่วนใหญ่คิดว่าจำได้ง่าย เพราะอยู่รอบ ๆ ตัวมนุษย์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ นอกจากนี้ยังมีความคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาษิตจีนอีกด้วย

2. ความยาวและความง่ายของสำนวนสุภาษิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้ ในประเด็นคำถาม 2 ข้อ ดังนี้

2.1 ความยาวของสำนวนสุภาษิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบสอบถาม จำนวน 27 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 3 ความยาวของสำนวนสุภาษิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้

ความยาวของสำนวนสุภาษิตไทย ส่งผลต่อการเรียนรู้	สรุปความคิดเห็น
1. จำนวนของสำนวนสุภาษิตไทยส่งผลต่อความเข้าใจ และการจำ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 24 คน คิดเป็นร้อยละ 88 โดยแบ่งได้ 3 ข้อ คือ 1. สำนวนสุภาษิตไทยสั้นทำให้จำได้ง่าย ผู้เรียนตอบมา จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51 2. สำนวนสุภาษิตไทยยาวเกินไป ทำให้เข้าใจยาก จำนวน 7 คน คิดเป็นร้อยละ 25 3. สำนวนสุภาษิตไทยยาวเกินไป ทำให้จำไม่ได้ และไม่เข้าใจ จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11
2. จำนวนของสำนวนสุภาษิตไทยไม่ได้ส่งผลต่อการเรียนรู้	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 3 คน คิดเป็นร้อยละ 11 คือ ความยาวของสำนวนสุภาษิตไม่ได้ส่งผลต่อการเรียนรู้

จากตาราง 3 จะเห็นได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าความยาวของสำนวนสุภาษิตไทยส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียน ถ้ามีจำนวนไม่ยาวเกินไป จะทำให้จำได้ง่าย และเข้าใจง่ายด้วย แต่มีผู้เรียนจำนวนเพียง 3 คน เห็นว่า ความยาวของสำนวนสุภาษิตไทยไม่ได้ส่งผลกระทบต่อ การเรียนรู้ของผู้เรียนเลย

2.2 ความยากง่ายของสำนวนสุภาสิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้ จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบสอบถามจำนวน 27 คน ส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 4 หมวดหมู่สำนวนสุภาสิตไทยที่ผู้เรียนให้ความสนใจ

ความยากง่ายของสำนวนสุภาสิตไทย ส่งผลต่อการเรียนรู้	สรุปความคิดเห็น
1. ความยากง่ายของสำนวนสุภาสิตไทย ส่งผลต่อความเข้าใจ และการจำ	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 26 คน คิดเป็นร้อยละ 96 โดยแบ่งได้ 3 ข้อ คือ 1. การรับรู้และความเข้าใจไม่ดีเท่ากับสำนวนสุภาสิตที่สั้น จำนวน 16 คน คิดเป็นร้อยละ 59 2. สำนวนที่ง่ายจะทำให้เข้าใจและจดจำได้ง่ายขึ้น และ นำไปใช้สื่อสารได้ จำนวน 8 คน คิดเป็นร้อยละ 29 3. ยากเกินไปจะไม่เข้าใจความหมาย ใช้เวลานานในการ จดจำ จำนวน 2 คน คิดเป็นร้อยละ 7
2. ความยากง่ายของสำนวนสุภาสิตไทย ไม่ได้ส่งผลต่อการเรียนรู้ หรือส่งผลกระทบต่อ ไม่มาก	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 1 คน คิดเป็นร้อยละ 3 คือ ส่งผลกระทบต่อ

จากตาราง 4 จะเห็นได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่เห็นว่าสำนวนสุภาสิตไทยที่ยาว หรือยากเกินไปมีผลต่อการเรียนรู้ ทำให้รับรู้และเข้าใจได้ไม่ดีเท่ากับสำนวนสุภาสิตที่สั้น ในเรื่องการพูดหรือการเขียน หรือมีผลต่อการเรียนคือ อาจทำให้ไม่อยากเรียนรู้ และต้องใช้เวลาในการจดจำ

3. สำนวนสุภาสิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาสิตจีน จากการศึกษาพบว่า ผู้ตอบสอบถามจำนวน 27 คน เห็นว่าสำนวนสุภาสิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาสิตจีน ดังรายละเอียดต่อไปนี้

ตาราง 5 สำนวนสุภาสิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาสิตจีน

สำนวนสุภาสิตไทยควรเหมือนหรือ คล้ายคลึงกับสำนวนสุภาสิตจีน	สรุปความคิดเห็น
1. มูลเหตุของการเกิดสำนวนมีความเหมือน หรือคล้ายคลึงกันจะเป็นผลดีต่อการเรียนรู้	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48 โดยผู้เรียนเห็นว่าสำนวนสุภาสิตที่เหมือนหรือคล้ายคลึงมาก ที่สุดคือ เกิดจากสัตว์ รองลงมาเกิดจากธรรมชาติ และ เกิดจากการกระทำตามประเพณี การปฏิบัติ และการกินอยู่ ของคน

สำนวนสุภาษิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาษิตจีน	สรุปความคิดเห็น
2. สำนวนสุภาษิตที่เหมือนกันทำให้จำได้และเข้าใจได้ง่ายมากที่สุด	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37
3. เกี่ยวข้องกับชีวิตประจำวัน	ผู้เรียนตอบมา จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 14

จากตาราง 5 จะเห็นได้ว่าสำนวนสุภาษิตไทยและสำนวนสุภาษิตจีนเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกันทำให้เกิดผลดีต่อการเรียนรู้ เพราะทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้เร็วและทำให้จำได้ง่ายขึ้น โดยเห็นว่ามูลเหตุของการเกิดสำนวนสุภาษิตมีความเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน ได้แก่ เกิดจากสัตว์มากที่สุด รองลงมาคือ เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน ผู้เรียนได้ยกตัวอย่าง สำนวนที่เกิดจากสัตว์ มีการเปรียบเทียบโดยใช้สัตว์ที่แตกต่างกัน แต่มีความหมายคล้ายคลึงกัน เช่น ของไทย คือ กระต่ายหมายจันทร์ของจีน คือ คางคอกอยากกินหงส์ หรือสำนวนบางสำนวนใช้เหมือนกัน เช่น สีขอให้ควายฟัง

จากผลการศึกษาข้างต้น สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยของนักศึกษาชาวจีน ในประเด็นคำถาม 5 ข้อ จะเห็นได้ว่าผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกัน ดังนี้

ข้อ 1. หมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ผู้เรียนชาวจีนให้ความสนใจ

ผู้เรียนเห็นว่าหมวดหมู่ใน 3 อันดับแรก มีประโยชน์ต่อการเรียนรู้เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ คือ

อันดับ 1 มี 2 หมวดหมู่ คือ เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากของกินของใช้ จำนวนหมวดหมู่ละ 15 คน คิดเป็นร้อยละ 55

อันดับ 3 เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน จำนวน 13 คน คิดเป็นร้อยละ 48

นอกจากนี้เกิดจากนิทาน ตำนาน วรรณคดี หรือประวัติศาสตร์ จำนวน 12 คน คิดเป็นร้อยละ 44 และเกิดจากแบบแผนประเพณีและวัฒนธรรม จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37 ผู้เรียนสนใจใกล้เคียงกับอันดับ 3 ผู้เรียนเห็นว่าหมวดหมู่นี้มีประโยชน์เพราะทำให้เข้าใจความเป็นไทยยิ่งขึ้น

ข้อ 2. หมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ง่ายต่อการเรียนรู้

ผู้เรียนเห็นว่าหมวดหมู่ใน 3 อันดับแรก สามารถนำไปสื่อสารในชีวิตประจำวันได้ เพราะเกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์ และมีความคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาษิตจีน จึงทำให้เข้าใจได้ง่ายขึ้น คือ

อันดับ 1 เกิดจากสัตว์ จำนวน 18 คน คิดเป็นร้อยละ 66

อันดับ 2 เกิดจากของกินของใช้ จำนวน 14 คน คิดเป็นร้อยละ 51

อันดับ 3 เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 37

ข้อ 3. ความยาวของสำนวนสุภาชิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้

ผู้เรียนเห็นว่าสำนวนสุภาชิตไทยที่สั้นจะทำให้จำได้ง่ายกว่าสำนวนสุภาชิตไทยที่ยาว เพราะถ้ายาวมากทำให้จำไม่ได้ และเข้าใจได้ยาก

ข้อ 4. ความยากง่ายของสำนวนสุภาชิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้

ผู้เรียนเห็นว่าสำนวนสุภาชิตไทยที่ง่ายจะทำให้เข้าใจได้ดีกว่าสำนวนสุภาชิตที่ยาก เพราะต้องใช้เวลานานในการจำ

ข้อ 5. สำนวนสุภาชิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกับสำนวนสุภาชิตจีน

ผู้เรียนเห็นว่าสำนวนสุภาชิตที่เหมือนหรือคล้ายคลึงมากที่สุดคือเกิดจากสัตว์ รองลงมา เกิดจากธรรมชาติ และเกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติและการกินอยู่ของคน ซึ่งเป็นหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตและความเป็นอยู่ของมนุษย์

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสนใจเรียนรู้สำนวนสุภาชิตไทยของนักศึกษาชาวจีน: กรณีศึกษา มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย สามารถอภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ในประเด็นคำถามข้อ 1 ข้อ 2 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่าหมวดหมู่ของสำนวนสุภาชิตไทยที่สนใจและง่ายต่อการเรียนรู้ ได้แก่ เกิดจากการกระทำ ความประพฤติ การปฏิบัติ และการกินอยู่ของคน เกิดจากของกินของใช้ เกิดจากสัตว์ และเกิดจากธรรมชาติ จะเห็นได้ว่า มูลเหตุของการเกิดสำนวนสุภาชิตมาจากรากฐานของมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นชาติใด ภาษาใดก็จะมีลักษณะเหมือนกันหรือคล้ายคลึงกัน อาจจะแตกต่างกันไปบ้างตามสภาพแวดล้อม สภาพภูมิศาสตร์ ค่านิยม และวิถีชีวิตของแต่ละสังคม และที่น่าสังเกตหมวดหมู่เหล่านี้เป็นสิ่งที่อยู่รอบตัวมนุษย์ ใกล้ตัวมนุษย์ และสามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ ดังนั้นผู้เรียนชาวจีน จึงคิดว่าหมวดหมู่ดังกล่าว น่าสนใจและง่ายต่อการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับ ขุนวิตรมาตรา (2541), รัชณี โชโตติกุล (2546), และ เกษศิริรักษ์ นิตยสุทธิ์ (2554) สรุปได้ว่า ความคิดของมนุษย์เรามีความคล้ายคลึงกัน แม้ว่าวัฒนธรรมจะแตกต่างกัน ตามสภาพแวดล้อมของแต่ละท้องถิ่น แต่ลักษณะรากฐานของมนุษย์เราไม่ได้แตกต่างกัน ดังนั้น สำนวนในประเทศต่าง ๆ จึงมีความคล้ายคลึงกัน

2. ในประเด็นคำถามข้อ 3 และข้อ 4 ผู้เรียนมีความคิดเห็นส่วนใหญ่สอดคล้องกัน ว่าความยาวและความยากง่ายของสำนวนสุภาชิตไทยส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน จะเห็นได้ว่าผู้เรียนคิดว่าสำนวนที่สั้นจะทำให้จำได้ง่าย และเข้าใจได้ง่าย ถ้าสำนวนที่ยากมากทำให้จำไม่ค่อยได้ และไม่ค่อยเข้าใจ ซึ่งหากสำนวนสุภาชิตไทยที่ยาวและยากเกินไป ทำให้ผู้เรียนใช้เวลานาน เพื่อทำความเข้าใจ และอาจทำให้การเรียนรู้ไม่ดีเท่ากับสำนวนสุภาชิตที่สั้นและไม่ยาวเกินไป ทั้งนี้ผู้เรียนอาจจะเชื่อมโยงกับจำนวนและรูปแบบของสำนวนสุภาชิตจีนที่ส่วนใหญ่มีจำนวนคำไม่ยาว ดังที่ กรรณิการ์ โกวิทกุล (2544), จินดาพร พินพงทรัพย์ (2545), และ เฉิง วาย (2566) กล่าวว่า ทางด้านรูปแบบสำนวนจีนส่วนใหญ่จะประกอบไปด้วยคำ 4 คำ เป็นหลัก สำนวนที่มีจำนวนคำมากกว่า 4 คำ จัดเป็นจำนวนน้อย ส่วนภาชิต – คำพ้องเพี้ยน มักจะประกอบด้วยประโยคสั้น ๆ หรือวลีสั้น ๆ ที่มีใจความสอดคล้องกัน สำนวนบางสำนวนเข้าใจได้ตรงตามตัวอักษร

3. ในประเด็นคำถามข้อ 5 ผู้เรียนส่วนใหญ่มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สำนวนสุภาษิตไทยควรเหมือนหรือคล้ายคลึงกันกับสำนวนสุภาษิตจีน และส่วนใหญ่เป็นหมวดหมู่ที่เกี่ยวข้องกับชีวิตหรืออยู่ใกล้ตัวมนุษย์ อันดับ 1 คือ เกิดจากสัตว์ อันดับ 2 คือ เกิดจากธรรมชาติ และอันดับ 3 เกิดจากการกระทำ ความประพุดิ การปฏิบัติ และการกินอยู่ของคน เพราะจะทำให้จำและเข้าใจได้ง่าย ซึ่งผู้เรียนได้ยกตัวอย่าง เช่น ของประเทศไทย คือ กระต่ายหมายจันทร์ ของประเทศจีน คือ คางคกอยากกินหงส์ มีความหมายคล้ายคลึงกันคือ ผู้ชายที่มีฐานะยากจนหมายปองหญิงที่ฐานะดีกว่า หมายถึง ผู้ชายไม่เจียมตัว ปรารถนาในสิ่งเกินเอื้อม จึงมีโอกาasเป็นไปได้อีก จะเห็นว่าการใช้สัญลักษณ์แทนความหมายแตกต่างกัน ของประเทศไทยใช้ “กระต่าย” ที่ต่ำเตี้ยแต่มีความปรารถนาของสูงส่ง คือ “พระจันทร์” ส่วนของประเทศจีนใช้ “คางคก” ที่เป็นสัตว์ต่ำเตี้ย น่าเกลียด แต่มีความปรารถนาของสูง คือ “หงส์” ซึ่งเป็นสัญลักษณ์ของความสง่างามและสูงส่ง จะเห็นได้ว่าความหมายของสำนวนสุภาษิตเหมือน และใกล้เคียงกันมาก แต่แตกต่างกันตรงสิ่งที่นำมาเปรียบเทียบ ซึ่งแสดงให้เห็นถึงรากฐานความรู้สึกรากคิดของมนุษย์ที่มีความใกล้เคียงกัน หรือคล้ายคลึงกัน แต่แตกต่างกันตามลักษณะของสภาพแวดล้อมและสังคมที่อาศัยอยู่ ซึ่งสอดคล้องกับ ขุนวิตรมาตรา (2541), รัชนี ซอโสติกกุล (2546), และเกษศิริรักษ์ นิตยสุทธิ (2554) ในเรื่องรากฐานของมนุษย์ ถึงแม้ว่าจะเป็นต่างชาติ ต่างภาษาก็ไม่ได้ผิดแปลกกันมากนัก นอกจากนี้ในการเรียนภาษาหากสิ่งที่ผู้เรียนเคยเรียนรู้มาแล้ว จะทำให้ผู้เรียนเทียบเคียงและจำได้เร็วขึ้น สอดคล้องกับ ประภาพรณ เอี่ยมสุภาษิต (2530; อ้างถึงใน แสงระวี ดอนแก้วบัว, 2558) ได้กล่าวในแง่ของจิตวิทยาการเรียนรู้ การถ่ายโยงการเรียนรู้ (Transfer and Learning) ว่าถ้าภาษาที่สองมีความคล้ายคลึงกับภาษาแม่ การเรียนรู้จะง่ายขึ้น

จะเห็นได้ว่าหมวดหมู่ของสำนวนสุภาษิตไทยที่ผู้เรียนทุกคนให้ความสนใจน้อย และคิดว่ายากเกินไป ได้แก่ เกิดจากศาสนา และเกิดจากอุบัติเหตุ เพราะคิดว่าไม่ค่อยได้ใช้ในชีวิตประจำวัน เป็นเรื่องไกลตัว ประกอบกับพื้นฐานทางความคิด ความเชื่อ บริบททางสังคมและวัฒนธรรมที่แตกต่างกัน จึงทำให้สนใจที่จะเรียนรู้บ้าง โดยเฉพาะเกิดจากศาสนา ผู้เรียนบางคนตอบว่าไม่มีความเชื่อทางศาสนาและไม่สนใจศาสนา นั้นแสดงว่า ความเชื่อเรื่องศาสนาแตกต่างกัน จึงทำให้เป็นเรื่องที่เข้าใจยากสำหรับผู้เรียน อีกปัจจัยหนึ่งที่อาจจะส่งผลต่อการเรียนรู้สุภาษิตสำนวนไทยก็คือ ความสามารถทางภาษาไทย ความกระตือรือร้น ประสบการณ์ส่วนตัว การแสวงหาและการเพิ่มพูนความรู้ของผู้เรียนที่แตกต่างกันก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเรียนรู้และความเข้าใจสำนวนสุภาษิตไทย

สำหรับงานวิจัยนี้ได้ศึกษาข้อมูลจากผู้เรียนชาวจีนที่ศึกษาที่มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย ชั้นปีที่ 3 จำนวน 27 คน ผู้เรียนมีพื้นฐานการศึกษาในระดับเดียวกันคือ ระดับอุดมศึกษา และอายุใกล้เคียงกัน นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิง แม้ว่านักศึกษาจำนวน 4 คน ในชั้นปีที่ 1 และปีที่ 2 ได้ศึกษามาจากสถาบันอื่นที่ไม่ใช่มหาวิทยาลัย กุ้ยหลินก็ตาม ปัจจัยเหล่านี้ไม่ได้ส่งผลให้ความสนใจการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยแตกต่างกัน กล่าวคือ นักศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงจำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85 และเพศชาย จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15 นักศึกษาทั้งหมดอายุ 20 - 22 ปี จำนวน 27 คน คิดเป็นร้อยละ 100 สถาบันการศึกษาที่ศึกษาในชั้นปีที่ 1 และ 2 ส่วนใหญ่ศึกษาอยู่ที่มหาวิทยาลัยกุ้ยหลิน จำนวน 23 คน คิดเป็นร้อยละ 85 และศึกษาอยู่ที่วิทยาลัยอาชีวธุรกิจและเทคโนโลยีนานาชาติ กวางสี จำนวน 4 คน คิดเป็นร้อยละ 15

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

สำนวนสุภาษิตไทยมีมูลเหตุจากมนุษย์ มนุษย์เป็นผู้สร้างขึ้นเองตามสภาพของสังคมนั้น ๆ สิ่ง que ผู้เรียนส่วนใหญ่สนใจเรียนรู้อาจเป็นหมวดหมู่ และสำนวนสุภาษิตไทยที่อยู่ใกล้ตัวมนุษย์ เกี่ยวข้องกับมนุษย์ สามารถนำไปใช้ในชีวิตประจำวันได้ แม้ว่ารากฐานทางความคิดของมนุษย์จะใกล้เคียงกัน แต่ด้วยต่างชาติต่างภาษา ต่างบริบทต่างวัฒนธรรม ทำให้เข้าใจไม่ตรงกัน ผู้สอนจึงควรมีกลวิธีในการสอนเพื่อให้ผู้เรียนสนใจและเข้าใจ โดยใช้สื่อประกอบการเรียนการสอนในชั้นเรียน ได้แก่ รูปภาพ วิดิทัศน์ การ์ตูน และเพลงที่เกี่ยวข้องกับบทเรียน การใช้สื่อเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนที่มีความสามารถทางที่ภาษาแตกต่างกันมีความเข้าใจยิ่งขึ้น เพราะเห็นภาพและเกิดมโนทัศน์ด้วย นอกจากนี้ การฝึกฝนทักษะการพูดและการเขียนจะทำให้ผู้เรียนนำสำนวนสุภาษิตไทยไปใช้ได้ถูกต้อง

ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรทำวิจัยเกี่ยวกับความสนใจในการเรียนรู้สำนวนสุภาษิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติที่มีพื้นฐานความรู้ภาษาไทยแตกต่างกันหรือมีระดับอายุที่แตกต่างกัน แต่ผู้เรียนทุกคนควรมีองค์ความรู้เกี่ยวกับสำนวนสุภาษิตไทยมาแล้ว เพื่อจะได้ข้อมูลและความคิดเห็นที่รอบด้าน อันจะเป็นประโยชน์สำหรับผู้เรียนชาวจีนและชาวต่างชาติยิ่งขึ้น

2. ควรทำวิจัยกลวิธีการสอนสำนวนสุภาษิตไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เพื่อศึกษาว่ากลวิธีการสอนลักษณะใดที่ทำให้ผู้เรียนชาวต่างชาติสามารถเรียนรู้สำนวนสุภาษิตได้ง่ายขึ้น และเพื่อให้ได้องค์ความรู้ใหม่ ๆ ในการเรียนการสอนสำนวนสุภาษิตไทยสำหรับชาวจีน และชาวต่างชาติ

เอกสารอ้างอิง

- กรรณิการ์ โกวิทกุล. (2544). การเปรียบเทียบภษิต - คำพังเพยจีนกับสำนวน - ภษิตไทย. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกษสิริรักษ์ นิตยสุทธิ. (2554). การสร้างแบบเรียนภาษาและวัฒนธรรมจากสำนวนไทย สำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ขุนวิจิตรมาตรา (สง่า กาญจนาคพันธุ์). (2541). สำนวนไทย (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ: สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น).
- จินดาพร พินพงทรัพย์. (2545). การศึกษาสำนวนจีนที่ประกอบด้วยตัวอักษรมากกว่า 4 ตัว. วิทยานิพนธ์ปริญญาามหาบัณฑิต จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เฉิง วาย. (2566, กันยายน - ธันวาคม). การเปรียบเทียบสำนวนไทยและสำนวนจีนที่มีความหมายเหมือนกัน. วารสารวิชาการมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏธนบุรี, 6(3), 56 - 70. สืบค้น กุมภาพันธ์ 10, 2567, จาก https://so02.tci-thaijo.org/index.php/human_dru/article/view/266352.
- รัชดา ลาภใหญ่. (2559, กรกฎาคม - ธันวาคม). แนวทางและข้อควรปฏิบัติในการสอนภาษาไทยในฐานะภาษาต่างประเทศให้แก่ักศึกษาจีนอย่างมีประสิทธิภาพ. วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยรังสิต, 12(21), 37 - 47. สืบค้น ตุลาคม 1, 2566, จาก <https://rsujournals.rsu.ac.th/index.php/jla/article/view/144>.
- รัชณี ขอโสติกุล. (2546). สุภาษิตอังกฤษ - คำสอนใจของคนไทยที่มีความคล้ายคลึง (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- วันเนาว์ ยูเด็น. (2534). วลีอักษร. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- ศิริลักษณ์ เจริญรัมย์, และวิชชุกร ทองหล่อ. (2560, มกราคม - เมษายน). หนังสืออ่านประกอบการเรียนภาษาและวัฒนธรรมไทยสำหรับผู้เรียนชาวต่างชาติ เรื่อง มงคลนามกับความเชื่อของคนไทย. รมยสาร, 15(1), 137 - 144. สืบค้น ตุลาคม 11, 2566, จาก <https://dspace.bru.ac.th/xmlui/handle/123456789/5306>.
- สหไทย ไชยพันธุ์. (2553, มกราคม - เมษายน). สำนวนไทยพัฒนาความสามารถในการสื่อสาร. วารสารมหาวิทยาลัยนราธิวาสราชนครินทร์, 2(1), 1 - 13. สืบค้น มิถุนายน 10, 2566, จาก <http://journal.pnu.ac.th/ojs/index.php/pnujr/article/view/36>.
- แสงระวี ดอนแก้วบัว. (2558). ภาษาศาสตร์สำหรับครูสอนภาษาอังกฤษ. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ผลกระทบจากการเป็นผู้ประกันตนมาตรา 39
ตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคม กรณีสิทธิประโยชน์เงินบำนาญชราภาพ
The effect of being an insured person under Section 39
of the Social Security Act, in the case of Old-age pension benefits

มโหสถ เกิดเดช,* กริช สินธุศิริ,** ธรรมศักดิ์ เสนามิตร,*** และชัตติยาพร คำแสน****
Mahosot Kerddet, Krit Sintusiri, Thammasak Senamitr, and Chattiyaporn Khamsan

Received: October 7, 2024 Revised: December 9, 2024 Accepted: December 19, 2024

บทคัดย่อ

บทความวิชาการนี้มุ่งนำเสนอถึงผลกระทบจากการที่ผู้เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 ที่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงด้วยการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง แล้วผู้นั้นได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน ซึ่งเมื่อได้เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ได้ส่งผลกระทบโดยตรงต่อสิทธิประโยชน์ทดแทนกรณีเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน ทำให้จำนวนเงินบำนาญชราภาพที่พึงจะได้รับลดลง เนื่องจากค่าจ้างเฉลี่ยที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดใช้ฐานค่าจ้างที่แตกต่างกัน ประกอบกับการนับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 กับมาตรา 39 ถูกกำหนดให้นับรวมกัน

จากการศึกษาพบว่า เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ไม่ให้ถูกลดทอนจำนวนเงินบำนาญชราภาพในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเพิ่มทางเลือกให้ผู้ประกันตนสามารถเลือกรับประโยชน์ทดแทนในกรณี

* ดร., กองกฎหมาย สถาบันวิจัยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีแห่งประเทศไทย

Dr., Legal Affairs Division, Thailand Institute of Scientific and Technological Research

** ดร., คณบดีคณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม

Dr., Dean of the Faculty of Law, Maha Sarakham University

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สาขาวิชาการเป็นผู้ประกอบการ วิทยาลัยนานาชาติ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

Assistant Professor, Ph.D., Department of Entrepreneurship, International College, Khon Kaen University

**** ดร., นักวิชาการอิสระ

Dr., Independent Scholar

ชราภาพได้โดยไม่ต้องนำระยะเวลาในช่วงที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 กับมาตรา 39 มานับรวมกันเพื่อคำนวณสิทธิประโยชน์กรณีเงินบำนาญชราภาพ

คำสำคัญ: กองทุนประกันสังคม, เงินบำนาญชราภาพ, ผู้ประกันตนมาตรา 39

Abstract

This academic article examines the impact on individuals formerly insured under Section 33 of the Social Security Act B.E. 2533 (1990), who had contributed for at least twelve months before losing their insured status due to termination of employment. If such individuals re-enroll as insured persons under Section 39 within six months following the cessation of their insured status, their pension benefits may be adversely affected. Specifically, for those who contributed under Section 33 for no less than 180 months, the amount of the old-age pension is reduced due to differences in the average wage base used for contribution calculations prior to the loss of insured status. Furthermore, the contribution periods under Sections 33 and 39 are aggregated when calculating pension entitlements.

The study suggests that, to protect the rights of insured persons under Section 39 and prevent reductions in pension benefits accrued under Section 33, amendments to the Social Security Act B.E. 2533 and related subordinate legislation are necessary. Such amendments should provide insured persons with the option to calculate old-age benefits without aggregating the contribution periods under Sections 33 and 39.

Keywords: Social Security Fund, Old-age Pension, Insured Persons under Section 39

บทนำ

องค์การแรงงานระหว่างประเทศ (International Labour Organization) หรือ ILO ได้กำหนดมาตรฐานสากล เพื่อส่งเสริมสภาพการทำงานและการให้ความคุ้มครองแรงงานในด้านต่าง ๆ เช่น แรงงานบังคับ เสรีภาพในการสมาคมและการคุ้มครองสิทธิการรวมกลุ่ม และการเลือกปฏิบัติในอาชีพและการจ้างงาน เป็นต้น สำหรับมาตรฐานด้านการประกันสังคม ILO ได้กำหนดมาตรฐานไว้ตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (ฉบับที่ 102) Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952 (No. 102) อนุสัญญาฉบับนี้ จึงถือว่ามีผลสำคัญต่อการคุ้มครองสวัสดิการทางสังคมเพื่อให้เป็นสวัสดิการขั้นพื้นฐานของผู้ใช้แรงงาน โดย ILO ได้กำหนดมาตรฐานการให้ความคุ้มครองผู้ใช้แรงงานไว้ 9 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย อันมิใช่เนื่องจากการทำงาน คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย ชราภาพ ว่างงาน สงเคราะห์บุตร สงเคราะห์ครอบครัว และสงเคราะห์ผู้อยู่ในอุปการะ เพื่อให้ประเทศที่เป็นภาคีอนุสัญญาอนุวัติการกฎหมายภายในประเทศให้สอดคล้องกับเกณฑ์มาตรฐานการให้ความคุ้มครองแรงงานในแต่ละกรณีต่อไป

สำหรับประเทศไทยแม้ว่าจะได้เข้าเป็นสมาชิก ILO มาตั้งแต่เริ่มก่อตั้งเมื่อ พ.ศ. 2462 และได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญา ILO มาแล้วหลายฉบับ แต่จนถึงปัจจุบันรัฐบาลไทยก็ยังไม่ได้ให้สัตยาบันเข้าเป็นภาคีอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (ฉบับที่ 102) แต่ได้ตราพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) เพื่อให้ผู้ใช้แรงงานที่เป็นผู้ประกันตนได้รับสิทธิประโยชน์ที่มีความใกล้เคียงกับเกณฑ์มาตรฐานการให้ความคุ้มครองแรงงานตามอนุสัญญาจากกองทุนประกันสังคมไว้ 7 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร ชราภาพ และว่างงาน ซึ่งจากฐานข้อมูลผู้ประกันตนของสำนักงานประกันสังคม ณ เดือนกรกฎาคม พ.ศ. 2567 พบว่า ประเทศไทยมีผู้ใช้แรงงานในระบบที่เป็นผู้ประกันตนภาคบังคับตามมาตรา 33 จำนวน 12,043,221 คน และมีผู้ประกันตนภาคสมัครใจตามมาตรา 39 จำนวน 1,731,262 คน (สำนักงานประกันสังคม, 2567)

ด้วยเหตุปัจจัยต่าง ๆ มีผลต่อความไม่แน่นอนของการจ้างแรงงานรัฐจึงได้วางมาตรการเพื่อคุ้มครองสิทธิของลูกจ้างหากต้องออกจากงาน โดยได้กำหนดไว้ในมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) ให้ผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงด้วยการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างแล้วผู้นั้นได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ภายใน 6 เดือน นับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน ผลจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ทำให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคม 6 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย สงเคราะห์บุตร และชราภาพ

สำหรับประโยชน์ทดแทนที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 มีสิทธิได้รับจากกองทุนประกันสังคม ในอัตราเดียวกันกับผู้ประกันตนมาตรา 33 โดยไม่ถูกลดทอนสิทธิเมื่อกลับเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 มี 5 กรณี ได้แก่ กรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย คลอดบุตร ทูพพลภาพ ตาย และสงเคราะห์บุตร ส่วนประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ ซึ่งเป็นเงินเลี้ยงชีพรายเดือนที่เรียกว่า “เงินบำนาญชราภาพ” พบว่า สิทธิประโยชน์กรณีชราภาพที่เกิดขึ้นในระหว่าง

ที่ลูกจ้างเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ได้รับผลกระทบทันทีนับตั้งแต่วันที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ได้เริ่มจ่ายเงินสมทบเดือนแรก ยิ่งไปกว่านั้นหากผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบในช่วงที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาแล้ว ไม่น้อยกว่า 180 เดือน ซึ่งทำให้เกิดสิทธิบำนาญชราภาพแล้ว ส่งผลให้จำนวนเงินบำนาญชราภาพที่พึงจะได้รับลดลงทันที ทั้งนี้ เนื่องจากค่าจ้างเฉลี่ยที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดของแต่ละมาตราใช้ฐานค่าจ้างที่แตกต่างกัน ประกอบกับการนับระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 กับมาตรา 39 ถูกกำหนดให้นำมานับรวมกัน ดังนั้นเพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ไม่ให้ถูกลดทอนจำนวนเงินบำนาญชราภาพในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จึงจำเป็นต้องศึกษาเพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 และกฎหมายลำดับรองที่เกี่ยวข้อง ด้วยการเพิ่มทางเลือกให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 สามารถเลือกรับประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามทางเลือกที่เหมาะสมกับผู้ประกันตนแต่ละราย ทั้งนี้ เพื่อให้ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 มีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีพหลังเกษียณที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม ฉบับที่ 102 ซึ่งกำหนดรายได้ขั้นต่ำไว้ที่ร้อยละ 40 ของค่าจ้างก่อนเกษียณ

หลักการประกันสังคม

หลักการประกันสังคมถือเป็นการคุ้มครองทางสังคมอย่างหนึ่งตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (ฉบับที่ 102) ที่องค์การแรงงานระหว่างประเทศ ได้กำหนดเป็นมาตรฐานสากลเพื่อใช้เป็นหลักประกันแก่แรงงานเมื่อต้องเผชิญกับภาวะเสี่ยงที่อาจเกิดขึ้นได้ การประกันสังคม จึงเป็นการคุ้มครองแก่บุคคลให้มีโอกาสเข้าถึงสวัสดิการต่าง ๆ ได้แก่ บริการด้านสุขภาพและประกันความมั่นคงทางด้านรายได้ในกรณีที่ต้องเผชิญกับการว่างงาน การเจ็บป่วย การทุพพลภาพ การชราภาพ การบาดเจ็บจากการทำงาน การคลอดบุตร หรือการสูญเสีย หัวหน้าครอบครัว การได้รับสวัสดิการต่าง ๆ จึงมีความสำคัญไม่เพียงเฉพาะแรงงานเท่านั้น แต่ยังรวมถึงครอบครัว ชุมชนและสังคมอีกด้วย (สำนักงานประกันสังคม, ม.ป.ป.) ซึ่ง ILO ได้กำหนดหลักการของประกันสังคมไว้ 7 ประการ ดังนี้

1. การประกันสังคมจะบริหารการเงินโดยวิธีการจัดเก็บเงินสมทบจากนายจ้างและลูกจ้าง โดยรัฐจะมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบหรือเงินอุดหนุนต่าง ๆ ด้วยหรือไม่ก็ได้
2. การเข้ามามีส่วนร่วมในการประกันสังคม จะเป็นลักษณะภาคบังคับ
3. เงินสมทบที่แต่ละฝ่ายมีร่วมจ่ายจะบริหารโดยการจัดตั้งเป็นกองทุนพิเศษ เพื่อนำไปจ่ายสิทธิประโยชน์ตามวัตถุประสงค์และค่าใช้จ่ายในการบริหารกองทุน
4. ส่วนเกินของเงินสมทบจะนำไปลงทุน เพื่อให้กองทุนมีทรัพย์สินเพิ่มขึ้น
5. การรับสิทธิประโยชน์ทดแทนของผู้ประกันตน จะเป็นไปตามเงื่อนไขของการจ่ายเงินสมทบ โดยไม่ต้องมีการตรวจสอบความจำเป็นหรือตรวจสอบรายได้แต่อย่างใด
6. อัตราการจ่ายเงินสมทบและอัตราประโยชน์ทดแทน จะมีความสัมพันธ์กับรายได้ของผู้ประกันตน

7. การประกันสังคมกรณีเจ็บป่วยจากการทำงาน โดยทั่วไปจะมาจากกรสนับสนุนทางการเงินจากนายจ้าง แต่เพียงฝ่ายเดียว แต่รัฐอาจช่วยจ่ายเงินอุดหนุนในบางกรณี

หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคมกรณีชราภาพของต่างประเทศ

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคมเกิดขึ้นเป็นครั้งแรกที่ประเทศเยอรมนีเมื่อ พ.ศ. 2424 เพื่อต้องการให้พลเมืองของประเทศที่มีสถานะเป็นลูกจ้างได้รับบำนาญจากนายจ้าง โดยรัฐเป็นผู้รับประกันค่าใช้จ่ายของการประกันสังคม แต่แนวคิดนี้ถูกต่อต้านจากสาธารณชนเนื่องจากระบบของรัฐในขณะนั้น ยังไม่ได้รับการยอมรับจากประชาชนเท่าที่ควร ต่อมาใน พ.ศ. 2426 รัฐสภาได้ให้ความเห็นชอบพระราชบัญญัติประกันสังคมเกี่ยวกับการเจ็บป่วยเป็นฉบับแรก เพื่อให้ความคุ้มครองแก่ลูกจ้างเกี่ยวกับการรักษาพยาบาล ยารักษาโรค และประโยชน์ทดแทนกรณีเจ็บป่วยจนไม่สามารถทำงานได้ โดยลูกจ้างจ่ายเงินสมทบ 2 ส่วน และนายจ้างจ่ายเงินสมทบ 1 ส่วน ระบบประกันสังคมของประเทศเยอรมนีได้มีการขยายความคุ้มครองเพิ่มขึ้นเรื่อย ๆ ทั้งการจ่ายค่าคุ้มครองเพื่อดูแลค่าครองชีพให้แก่ลูกจ้างกรณีที่ถูกจ้างประสบอันตรายและสูญเสียสมรรถภาพจากการทำงาน และการจ่ายบำนาญให้แก่ผู้อยู่ในอุปการะกรณีที่ลูกจ้างเสียชีวิต และใน พ.ศ. 2432 ได้มีการบัญญัติกฎหมายเพื่อให้ความคุ้มครองลูกจ้างที่ทุพพลภาพและชราขึ้น โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อจ่ายบำนาญให้แก่ลูกจ้างที่ต้องสูญเสียความสามารถในการทำงานและลูกจ้างที่มีอายุ ตั้งแต่ 70 ปีขึ้นไป โดยแนวคิดดังกล่าวถือเป็นต้นแบบเกี่ยวกับการประกันสังคมที่ได้รับการยอมรับอย่างแพร่หลายไปยังประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก รวมถึงประเทศไทย (สำนักงานประกันสังคม, ม.ป.ป.)

แนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคมกรณีชราภาพของประเทศไทย

สำหรับแนวคิดเกี่ยวกับการประกันสังคมกรณีชราภาพในประเทศไทยรัฐได้พยายามนำมาตรฐานด้านการประกันสังคมขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ มาประยุกต์ใช้ในการกำหนดนโยบายทางสังคมเพื่อสร้างระบบจัดการให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพได้อย่างปกติสุข ภายใต้แนวคิดพื้นฐาน ดังนี้

1. แนวคิดที่ถือว่าสังคมมีหน้าที่ต้องจัดให้ผู้สูงอายุทุกคนสามารถดำรงชีพได้ในระดับมาตรฐานขั้นต่ำเท่าที่สังคมจะยอมรับได้ โดยการสร้างหลักประกันแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งตามแนวคิดนี้จำแนกได้ 2 ระบบ คือ

1.1 ระบบคุ้มครองประชากรทั่วถึง เป็นระบบสร้างหลักประกันสำหรับผู้ที่เป็นพลเมืองหรือผู้ที่พำนักอยู่ในประเทศเป็นระยะเวลานานจนเกิดสิทธิที่จะได้รับสิทธิประโยชน์ โดยรัฐจะเป็นผู้จ่ายสิทธิประโยชน์ เป็นบำนาญเท่ากันทุกคน โดยไม่ต้องคำนึงถึงรายได้ สถานภาพการทำงาน หรือทรัพยากรที่แต่ละคนมีอยู่

1.2 ระบบแผนสงเคราะห์หรือตรวจสอบ โดยผู้ที่จะมีสิทธิได้รับประโยชน์ตามระบบนี้ ต้องผ่านการตรวจสอบเกี่ยวกับรายได้และทรัพย์สินอื่น ๆ ทั้งของตนเองและบุคคลในครอบครัวว่ามีเพียงพอต่อการดำรงชีพหรือไม่ และเข้าหลักเกณฑ์ที่จะได้รับการสงเคราะห์หรือไม่ โดยแหล่งที่มาของเงินทุนที่จะนำมาให้การสงเคราะห์ในระบบนี้มีที่มาจากเงินภาษีที่รัฐจัดเก็บจากประชาชนทั่วไป

2. แนวคิดการจัดให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีพในระดับมาตรฐานที่ไม่ต่างจากเดิมมากนักก่อนที่จะพ้นจากวัยทำงาน โดยการสร้างหลักประกันแก่ผู้สูงอายุ ซึ่งตามแนวคิดนี้จำแนกได้ 2 ระบบ คือ

2.1 ระบบประกันสังคม เป็นระบบที่กำหนดให้นายจ้างและลูกจ้างร่วมกันจ่ายเงินสมทบตามอัตราที่กำหนด ส่วนรัฐจะเป็นผู้สนับสนุนค่าใช้จ่ายการบริหารงาน หรือให้การอุดหนุนบางกรณี

2.2 ระบบบังคับการออม หรือกองทุนสำรองเลี้ยงชีพ เป็นรูปแบบการออมที่บังคับให้ลูกจ้างเข้าเป็นสมาชิกกองทุนตามกฎหมาย

การประกันสังคมของประเทศไทย

การประกันสังคมของประเทศไทยได้มีการวางรากฐานมากกว่า 70 ปี และได้มีกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมมาแล้ว จำนวน 2 ฉบับ ดังนี้

1. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497

การประกันสังคมของประเทศไทยมีขึ้นครั้งแรกตามพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) เมื่อวันที่ 9 กุมภาพันธ์ พ.ศ. 2497 โดยให้เหตุผลการตรากฎหมายไว้ท้ายพระราชบัญญัติว่า “การเกิด แก่ เจ็บ ตาย ย่อมเกิดขึ้นแก่ทุกรูปทุกนามและนำความเดือดร้อนมาสู่บุคคลนั้น ๆ และผู้ที่เกี่ยวข้องมากน้อยแล้วแต่กรณี จึงสมควรจัดระบบช่วยเหลือขึ้น เพื่อยังความผาสุกและสวัสดิภาพ อันเป็นหลักประกันร่วมกันในความเป็นอยู่แห่งชีวิตของประชาชน ในกรณีที่มีการคลอดบุตร การมีบุตร การเจ็บป่วย พิกัดหรือทุพพลภาพ ชราภาพ และมรณกรรม” และได้กำหนดเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกันตน และประโยชน์สงเคราะห์ ดังนี้

1.1 การเป็นผู้ประกันตน

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) ได้กำหนดให้มีผู้ประกันตนเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ผู้ประกันตนตามมาตรา 7 ให้ผู้ทำงานซึ่งมีหลักแหล่งที่ทำงานเป็นปกติอยู่ในเขตท้องที่ที่ประกาศพระราชกฤษฎีกาให้ใช้บังคับ และได้รับค่าจ้างคำนวณเป็นเงินตั้งแต่ 500 บาทขึ้นไปต่อหนึ่งเดือน มีหน้าที่ต้องประกันตน ยกเว้นบุคคลตามมาตรา 8

(2) ผู้ประกันตนตามมาตรา 9 ผู้ทำงานส่วนตัว ผู้ไม่ได้ทำงาน หรือผู้ที่ไม่อยู่ในข่ายบังคับตามมาตรา 7 จะสมัครเป็นผู้ประกันตนก็ได้ โดยผู้ประกันตนต้องมีสุขภาพตามที่แพทย์ได้ตรวจรับรองว่าสมควรเข้าประกันตนได้ แต่จะมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์ต่อเมื่อส่งเงินสมทบแล้วไม่น้อยกว่า 4 เดือน

(3) ผู้ประกันตนตามมาตรา 10 กรณีที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 7 สิ้นสภาพจากการเป็นผู้อยู่ในข่ายบังคับตามมาตรานั้น จะสมัครเป็นผู้ประกันตนภายใน 1 ปีนับแต่วันสิ้นสภาพ ก็ย่อมทำได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กำหนดในกฎกระทรวงและให้ันระยะเวลาการประกันตนของผู้นั้นต่อก่อนกับตอนหลังต่อกันได้

1.2 ประโยชน์สงเคราะห์

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) มาตรา 30 ได้กำหนดให้ผู้ประกันตนมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์ แบ่งออกเป็น 6 ประเภท ดังนี้

- (1) เพื่อการคลอดบุตร
- (2) เพื่อการสงเคราะห์บุตร

- (3) เพื่อการเจ็บป่วย
- (4) เพื่อการพิการหรือทุพพลภาพ
- (5) เพื่อการชราภาพ
- (6) เพื่อการฃาปนกิจ

สำหรับในกรณีนี้เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นที่ทำการศึกษาลงข้อนาเสนอเฉพาะกรณีประโยชน์สงเคราะห์เพื่อการชราภาพ ซึ่งมาตรา 39 ได้กำหนดให้ผู้ประกันตนผู้ใดมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ และได้ชำระเงินสมทบทุนติดต่อกันเป็นเวลา 10 ปีแล้ว ประสงค์จะเลิกประกอบอาชีพตลอดชีวิต โดยแจ้งความจำนงเป็นหนังสือต่อพนักงานเจ้าหน้าที่ ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์เพื่อการชราภาพ และเมื่อผู้ประกันตนดังกล่าวมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์แล้ว ย่อมมีสิทธิได้รับประโยชน์สงเคราะห์เพื่อการชราภาพตลอดชีวิต ประโยชน์สงเคราะห์ให้เป็นไปตามส่วนแห่งจำนวนและระยะเวลาการส่งเงินสมทบทุนตามที่กำหนดในกฎกระทรวง

อย่างไรก็ตาม แม้ว่าพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) จะมีบทบัญญัติที่สอดคล้องกับอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (ฉบับที่ 102) หลายประการ แต่ด้วยสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของประเทศไทยในขณะนั้นไม่เอื้ออำนวย ให้นำกฎหมายมาใช้บังคับ รัฐบาลจึงไม่ได้ออกพระราชกฤษฎีกา กฎกระทรวง หรือกฎหมายลำดับรองใด ๆ เพื่อรองรับการปฏิบัติตามกฎหมายว่าด้วยการประกันสังคมฉบับดังกล่าว

2. พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533, หน้า 1) ตราขึ้นเมื่อวันที่ 1 กันยายน พ.ศ. 2533 ซึ่งกำหนดให้ยกเลิกพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2497) โดยให้เหตุผลในการตรากฎหมายไว้ท้ายพระราชบัญญัติว่า “ด้วยปัจจุบันนี้การพัฒนาด้านเศรษฐกิจและสังคมได้ก้าวหน้าไปมาก สมควรสร้างหลักประกันให้แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น โดยจัดตั้งกองทุนประกันสังคมขึ้นเพื่อให้การสงเคราะห์แก่ลูกจ้างและบุคคลอื่น ซึ่งประสบอันตราย เจ็บป่วย ทุพพลภาพ หรือตาย อันมิใช่เนื่องจากการทำางานรวมทั้งกรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และสำหรับกรณีว่างงาน ซึ่งให้หลักประกันเฉพาะลูกจ้าง” และได้กำหนดเกี่ยวกับการเป็นผู้ประกันตน การออกเงินสมทบ และประโยชน์ทดแทน ดังต่อไปนี้

2.1 การเป็นผู้ประกันตน

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) ได้กำหนดให้มีผู้ประกันตนเป็น 3 ประเภท ดังนี้

(1) ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ให้ลูกจ้างซึ่งมีอายุไม่ต่ำกว่า 15 ปีบริบูรณ์และไม่เกิน 60 ปีบริบูรณ์เป็นผู้ประกันตน ลูกจ้างซึ่งเป็นผู้ประกันตนอยู่แล้วตามวรรคหนึ่ง เมื่อมีอายุครบ 60 ปีบริบูรณ์ และยังเป็นลูกจ้างของนายจ้างซึ่งอยู่ภายใต้บังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ ให้ถือว่าลูกจ้างนั้นเป็นผู้ประกันตนต่อไป

(2) ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ผู้ใดเคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 โดยจ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 12 เดือน และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 (2) ถ้าผู้นั้นประสงค์จะเป็นผู้ประกันตน

ต่อไป ให้แสดงความจำนงต่อสำนักงานตามระเบียบที่เลขาธิการสำนักงานประกันสังคมกำหนดภายใน 6 เดือนนับแต่วันสิ้นสุดความเป็นผู้ประกันตน

(3) ผู้ประกันตนตามมาตรา 40 บุคคลอื่นใดซึ่งมิใช่ลูกจ้างตามมาตรา 33 หรือไม่อยู่ในบังคับแห่งพระราชบัญญัตินี้ อาจสมัครเข้าเป็นผู้ประกันตนตามพระราชบัญญัตินี้ได้ โดยแสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคม ทั้งนี้ คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวให้เป็นไปตามที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

2.2 การออกเงินสมทบ

เพื่อให้สอดคล้องกับประเด็นที่ทำการศึกษา จึงขอเสนอเฉพาะการออกเงินสมทบตามมาตรา 33 และมาตรา 39 ดังนี้

2.2.1 ฐานคำนวณเงินสมทบ และอัตราเงินสมทบตามมาตรา 33

กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533, 2538, หน้า 21 - 22) กำหนดจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 แต่ละคนให้กำหนดเป็นจำนวนไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1,650 บาท และไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท และกฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2565 (กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม, 2565, หน้า 26) กำหนดให้รัฐบาล นายจ้าง และผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ออกเงินสมทบเข้ากองทุนเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย กรณีคลอดบุตร กรณีสงเคราะห์บุตร กรณีชราภาพ และกรณีว่างงาน ตั้งแต่วันที่ 1 สิงหาคม 2567 เป็นต้นไป ตามอัตราเงินสมทบ ดังต่อไปนี้ (ตาราง 1)

ตาราง 1 บัญชีอัตราเงินสมทบของกองทุนประกันสังคม

ผู้ออกเงินสมทบ	อัตราเงินสมทบเป็นร้อยละของค่าจ้างของผู้ประกันตน
1. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีประสบอันตรายหรือเจ็บป่วย กรณีทุพพลภาพ กรณีตาย และกรณีคลอดบุตร	
(1) รัฐบาล	1.5
(2) นายจ้าง	1.5
(3) ผู้ประกันตน	1.5
2. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีสงเคราะห์บุตร และกรณีชราภาพ	
(1) รัฐบาล	1
(2) นายจ้าง	3
(3) ผู้ประกันตน	3

ตาราง 1 บัญชีอัตราเงินสมทบของกองทุนประกันสังคม (ต่อ)

ผู้ออกเงินสมทบ	อัตราเงินสมทบเป็นร้อยละ ของค่าจ้างของผู้ประกันตน
3. เงินสมทบเพื่อการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีว่างงาน	
(1) รัฐบาล	0.25
(2) นายจ้าง	0.5
(3) ผู้ประกันตน	0.5

ที่มา: บัญชีอัตราเงินสมทบที่ાયกฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2565
ประกาศ ณ วันที่ 11 เมษายน 2565

2.2.2 ฐานคำนวณเงินสมทบ และอัตราเงินสมทบตามมาตรา 39

กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533, 2538, หน้า 19 - 20) กำหนดจำนวนเงินที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต้องส่งเข้ากองทุนประกันสังคมให้กำหนดเป็นเดือนละ 4,800 บาท และพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) มาตรา 46 วรรคสาม กำหนดให้การประกันตนตามมาตรา 39 ให้รัฐบาลและผู้ประกันตนออกเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม โดยรัฐบาลออกหนึ่งเท่าและผู้ประกันตนออกสองเท่าของอัตราเงินสมทบที่แต่ละฝ่ายต้องออกตามที่กำหนดในกฎกระทรวง ซึ่งหากพิจารณาจากบัญชีอัตราเงินสมทบตามตาราง 1 หมายความว่า รัฐบาลต้องออกเงินสมทบร้อยละ 2.5 เป็นจำนวนเงินเดือนละ 120 บาท และผู้ประกันตนออกเงินสมทบร้อยละ 9 เป็นจำนวนเงินเดือนละ 432 บาท

2.3 ประโยชน์ทดแทนผู้ประกันตนมาตรา 33 และมาตรา 39

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) มาตรา 46 ได้กำหนดให้ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิตามกฎหมาย มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนจากกองทุนประกันสังคม ดังนี้

- (1) ประโยชน์ทดแทนในกรณีประสบอันตราย หรือเจ็บป่วย รวมทั้งส่งเสริมสุขภาพและการป้องกัน
- (2) ประโยชน์ทดแทนในกรณีคลอดบุตร
- (3) ประโยชน์ทดแทนในกรณีทุพพลภาพ
- (4) ประโยชน์ทดแทนในกรณีตาย
- (5) ประโยชน์ทดแทนในกรณีสงเคราะห์บุตร
- (6) ประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ
- (7) ประโยชน์ทดแทนในกรณีว่างงาน ยกเว้นผู้ประกันตนตามมาตรา 39

สำหรับประโยชน์ทดแทนแต่ละกรณีที่ผู้ประกันตนหรือผู้มีสิทธิจะมีสิทธิได้รับก็ต่อเมื่อผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วตามเงื่อนไขและหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด แต่สำหรับการศึกษานี้จะขอเสนอเฉพาะประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพตามมาตรา 77 (1) เงินเลี้ยงชีพรายเดือน ที่เรียกว่า เงินบำนาญชราภาพ

หลักเกณฑ์และอัตราการจ่ายเงินบำนาญชราภาพ

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) มาตรา 77 ได้กำหนดให้ ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับประโยชน์ทดแทนอย่างใดอย่างหนึ่งในกรณีชราภาพไว้ 2 กรณี คือ เงินบำเหน็จที่จ่ายให้ครั้งเดียว เรียกว่า เงินบำเหน็จชราภาพ และเงินเลี้ยงชีพรายเดือน เรียกว่า เงินบำนาญชราภาพ ซึ่งมีหลักเกณฑ์การจ่ายเงิน ดังนี้

1. ผู้ประกันตนที่มีสิทธิได้รับจ่ายเงินบำนาญชราภาพ

พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (พระราชบัญญัติประกันสังคม, 2533) มาตรา 77 ทวิ ได้กำหนดให้ ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน ให้มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่อายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ เว้นแต่เมื่อมีอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์และความเป็นผู้ประกันตนยังไม่สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับตั้งแต่เดือนถัดจากเดือนที่ความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุด สำหรับผู้ประกันตนซึ่งไม่มีสัญชาติไทย เมื่อความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงไม่ว่าจะส่งเงินสมทบครบ 180 เดือนหรือไม่ก็ตามและประสงค์ที่จะไม่พำนักอยู่ในประเทศไทย ให้มีสิทธิได้รับบำเหน็จชราภาพ แต่ในกรณีผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบไม่ครบ 180 เดือนและความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงตามมาตรา 38 หรือมาตรา 41 ให้ผู้นั้นมีสิทธิได้รับเงินบำเหน็จชราภาพ

2. อัตราการจ่ายเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 33

กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ, 2550, หน้า 18) ได้กำหนดการจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้จ่ายเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 20 ของค่าเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง และในกรณีที่ผู้ประกันตนได้จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน ให้ปรับอัตราเงินบำนาญชราภาพขึ้นอีกในอัตราร้อยละ 1.5 ต่อระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบครบทุก 12 เดือน ทั้งนี้ ตามประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง อัตราเงินบำนาญชราภาพขั้นต่ำ (ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง อัตราเงินบำนาญชราภาพขั้นต่ำ, 2556) ได้กำหนดให้อัตราเงินบำนาญชราภาพที่ได้รับจะต้องไม่ต่ำกว่าเดือนละ 720 บาท ดังนั้นหากตั้งสมมติฐานของเงินบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จะมีสิทธิได้รับคำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่เดือนละ 15,000 บาท ผู้ประกันตนจะได้รับเงินบำนาญชราภาพตามสัดส่วนของระยะเวลาที่ได้ส่งเงินสมทบเข้ากองทุนประกันสังคม ดังแสดงตามตาราง 2

ตาราง 2 ตารางแสดงเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 33

ระยะเวลาที่ผู้ประกันตน ส่งเงินสมทบ (ปี)	เงินบำนาญชราภาพ (คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน)	
	ร้อยละของค่าจ้างสุดท้าย	จำนวนเงินบำนาญชราภาพ (บาท/เดือน)
15	20	3,000
20	27.5	4,125
25	35.0	5,250
30	42.5	6,375

ตาราง 2 ตารางแสดงเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 (ต่อ)

ระยะเวลาที่ผู้ประกันตน ส่งเงินสมทบ (ปี)	เงินบำนาญชราภาพ (คำนวณจากค่าจ้างเฉลี่ย 15,000 บาท/เดือน)	
	ร้อยละของค่าจ้างสุดท้าย	จำนวนเงินบำนาญชราภาพ (บาท/เดือน)
35	50.0	7,500

ที่มา: กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ, 2550, หน้า 18 - 20)

3. อัตราการจ่ายเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 39

การจ่ายเงินบำนาญชราภาพให้แก่ผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ที่มีสิทธิเป็นไปตามหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 คือ จ่ายเงินบำนาญชราภาพเป็นรายเดือนในอัตราร้อยละ 20 ของค่าเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลง แต่เนื่องจากผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ได้พ้นจากการเป็นลูกจ้างในระบบแล้วจึงทำให้ไม่มีเงินเดือนประจำ ผู้ประกันตนในกลุ่มนี้จึงต้องใช้ฐานในการคำนวณเงินบำนาญชราภาพตามกฎกระทรวงในอัตราขั้นต่ำคงที่เดือนละ 4,800 บาท ดังนั้นหากตั้งสมมติฐานว่าผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ได้เคยส่งเงินสมทบในขณะที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาแล้วตั้งแต่ 180 เดือนขึ้นไป โดยมีค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่เดือนละ 15,000 บาท แล้วต่อมาได้พ้นจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 และได้สมัครเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ตามเงื่อนไขเวลาที่กฎหมายกำหนด และได้ส่งเงินสมทบตามมาตรา 39 ต่อไปอีก 5 ปี 10 ปี 15 ปี และ 20 ปี จะส่งผลให้เงินบำนาญชราภาพที่ผู้ประกันตนพึงจะได้รับถูกลดทอนจำนวนลง ดังแสดงตามตาราง 3

ตาราง 3 ตารางแสดงเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 39

ระยะเวลาที่ผู้ประกันตน ส่งเงินสมทบ (ปี)	เงินบำนาญชราภาพ (คำนวณจากค่าจ้างตามกฎกระทรวง 4,800 บาท/เดือน)	
	ร้อยละของค่าจ้างสุดท้าย	จำนวนเงินบำนาญชราภาพ (บาท/เดือน)
15	20	3,000
20	27.5	1,320
25	35.0	1,704
30	42.5	2,040
35	50.0	2,400

ที่มา: กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 (กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ, 2550, หน้า 18 - 20)

วิเคราะห์ผลกระทบจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 กรณีสิทธิประโยชน์เงินบำนาญชราภาพ

จากการศึกษาพบว่า กองทุนประกันสังคม กรณีชราภาพ เป็นกองทุนส่งเสริมการออมภาคบังคับสำหรับกลุ่มแรงงานที่เป็นลูกจ้างภาคเอกชนและบุคลากรภาครัฐบางประเภท เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิต และคุ้มครองลูกจ้างจากการขาดรายได้เมื่อเกษียณอายุจากการทำงานให้มีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีพ ตามแผนบำนาญชราภาพแบบประโยชน์ทดแทน (Defined Benefit Scheme: DB Scheme) ซึ่งเป็นแผนบำนาญชราภาพที่มีการกำหนดระดับประโยชน์ทดแทนไว้ล่วงหน้าแน่นอนโดยอัตราประโยชน์ทดแทนจะเป็นตัวกำหนดอัตราเงินสมทบที่จัดรวมไว้ในกองทุนกลาง และมีการกระจายรายได้ระหว่างสมาชิกด้วยกัน โดยทั่วไปการจ่ายประโยชน์ทดแทนจะไม่สัมพันธ์กับจำนวนเงินสมทบที่จ่ายเข้ากองทุนตลอดช่วงที่เป็นสมาชิก การกำหนดสูตรการรับประโยชน์ทดแทนของสมาชิกไว้ล่วงหน้าที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้สมาชิกมีรายได้ที่เพียงพอในการดำรงชีพหลังเกษียณที่ไม่ต่ำกว่ามาตรฐานขั้นต่ำตามอนุสัญญาความมั่นคงขององค์การแรงงานระหว่างประเทศ (ILO) ฉบับที่ 102 ซึ่งกำหนดรายได้ขั้นต่ำไว้ที่ร้อยละ 40 ของค่าจ้างก่อนเกษียณ ซึ่งประเทศที่ใช้แผนบำนาญชราภาพแบบประโยชน์ทดแทน ได้แก่ อเมริกา อังกฤษ เยอรมัน ญี่ปุ่น ฝรั่งเศส และไทย เป็นต้น

หากพิจารณาจากตาราง 2 ตารางแสดงเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 33 จะเห็นได้ว่า หากผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ได้จ่ายเงินสมทบเกิน 180 เดือน และยังคงทำงานเป็นลูกจ้าง ในระบบอย่างต่อเนื่องจนถึงอายุ 55 ปีบริบูรณ์ขึ้นไป ผู้ประกันตนก็จะได้รับเงินบำนาญชราภาพเพิ่มสูงขึ้น ในอัตราก้าวหน้าตามระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบ โดยหากผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบได้ถึง 360 เดือน (30 ปี) ก็จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพในอัตราร้อยละ 42.5 ของค่าเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่ใช้เป็นฐานในการคำนวณเงินสมทบก่อนความเป็นผู้ประกันตนสิ้นสุดลงตามกฎกระทรวงในอัตราไม่ต่ำกว่าเดือนละ 1,650 บาท และไม่เกินเดือนละ 15,000 บาท (หากตั้งสมมติค่าจ้างเฉลี่ย 60 เดือนสุดท้ายที่เดือนละ 15,000 บาท) จะใช้สูตรคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร A) ดังนี้

สูตรคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร A)

$$20+ (1.5 \times \text{จำนวนปี}) \times 15,000/100$$

$$20+ (1.5 \times 15) \times 15,000/100$$

$$20+ (22.5) \times 15,000/100$$

$$42.5 \times 15,000/100 = 6,375$$

จากการคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร A) ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 33 มาอย่างต่อเนื่องเป็นระยะเวลา 360 เดือน (30 ปี) จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นจำนวนเงินเดือนละ 6,375 บาท ไปตลอดชีวิต

หากผู้ประกันตนดังกล่าวได้พ้นจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ขณะที่อายุ 50 ปีบริบูรณ์ โดยได้จ่ายเงินสมทบมาเป็นระยะเวลา 360 เดือน (30 ปี) และหลังจากนั้นก็มิได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แต่อย่างใด ดังนั้นเมื่อผู้ประกันตนดังกล่าวอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ ก็จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตามสูตรคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร A) โดยจะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นจำนวนเงินเดือนละ 6,375 บาท ไปตลอดชีวิตเหมือนกับกรณีแรก

กรณีกลับกันหากผู้ประกันตนดังกล่าวได้พ้นจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ขณะที่ยังอายุ 50 ปี โดยได้จ่ายเงินสมทบมาเป็นระยะเวลา 360 เดือน (30 ปี) และหลังจากนั้นก็ได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ต่อไปอีก 60 เดือน (5 ปี) เมื่อรวมระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบตามมาตรา 33 และมาตรา 39 เป็นเวลา 420 เดือน (35 ปี) ดังนั้นเมื่อผู้ประกันตนดังกล่าวอายุครบ 55 ปีบริบูรณ์ และได้ลาออกจากการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ก็จะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตามสูตรคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร B) ดังนี้

สูตรคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร B)

$$20 + (1.5 \times \text{จำนวนปี}) \times 4,800/100$$

$$20 + (1.5 \times 15 + 5) \times 4,800/100$$

$$20 + (30) \times 4,800/100$$

$$50 \times 4,800/100 = 2,400$$

จากการคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร B) ผู้ประกันตนจะมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพเป็นจำนวนเงินเดือนละ 2,400 บาท ไปตลอดชีวิต ซึ่งส่งผลให้จำนวนเงินบำนาญชราภาพตามสิทธิเดิมตามมาตรา 33 ลดลงจากเดิมเป็นจำนวนเงิน 3,975 บาท

หากพิจารณาจากตาราง 3 ตารางแสดงเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และผลจากการคำนวณเงินบำนาญชราภาพ (สูตร A) และ (สูตร B) จะพบว่า การที่ผู้เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน (15 ปี) ซึ่งมีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตามมาตรา 33 แล้ว และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงด้วยการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง แล้วผู้นั้นได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 และได้จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39 ต่อไปเรื่อย ๆ จะส่งผลกระทบต่อประโยชน์ทดแทนกรณีเงินบำนาญชราภาพของผู้ประกันตนส่งผลให้จำนวนเงินบำนาญชราภาพที่จะได้รับตามสิทธิเดิมตามมาตรา 33 ถูกลดทอนจำนวนลง เนื่องจากกฎหมายกำหนดให้นำระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 กับมาตรา 39 มานับรวมกัน

บทสรุป

การประกันสังคมกรณีชราภาพถือเป็นเครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่จะช่วยสร้างหลักประกันเพื่อคุ้มครองรายได้ของผู้ประกันตนที่ได้ทำงานมาเป็นเวลานาน แต่ต้องขาดรายได้หรือรายได้ลดลงเมื่อถึงวัยต้องเกษียณอายุจากการทำงาน ดังนั้นกลไกทางสังคมที่ถูกกำหนดขึ้นมาตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (มาตรฐานขั้นต่ำ) ค.ศ. 1952 (ฉบับที่ 102) ในการสร้างหลักประกันทางรายได้ให้ผู้ประกันตนมีรายได้ขั้นต่ำที่ไม่น้อยกว่าร้อยละ 40 ของค่าจ้างก่อนเกษียณอายุจากการทำงาน เพื่อให้ผู้ประกันตนสามารถใช้ชีวิตบั้นปลายได้อย่างปกติสุข

การที่พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 77 ทวิ และกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550 ข้อ 2 ได้กำหนดหลักเกณฑ์การคำนวณบำนาญชราภาพโดยใช้สูตรคำนวณเดียวกันทั้งผู้ประกันตนที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 มาอย่างต่อเนื่อง และ

ผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่ได้สิ้นสภาพการเป็นลูกจ้างแล้วได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 คือ ส่งผลให้จำนวนเงินบำนาญชราภาพที่เกิดสิทธิขึ้นแล้วในช่วงที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ค่อย ๆ ลดทอนจำนวนลงตามช่วงระยะเวลาที่ผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39 โดยจำนวนเงินบำนาญชราภาพจะถูกลดทอนลงมากกว่าร้อยละ 50 หลังจากผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39 ครบ 60 เดือน (5 ปี) ซึ่งการที่กฎหมายกำหนดให้ใช้สูตรคำนวณเดียวกันดังกล่าวนี้ เห็นว่าไม่เป็นการส่งเสริมการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองผู้ประกันตนจากการขาดรายได้เมื่อต้องเกษียณอายุจากการทำงานของผู้ประกันตนตามมาตรา 39

ข้อเสนอแนะ

การคุ้มครองสิทธิของผู้ที่เคยเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 ที่ได้จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 33 มาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน (15 ปี) ที่มีสิทธิได้รับเงินบำนาญชราภาพตามมาตรา 33 แล้ว และต่อมาความเป็นผู้ประกันตนได้สิ้นสุดลงด้วยการสิ้นสภาพการเป็นลูกจ้าง แล้วผู้นั้นได้แสดงความจำนงต่อสำนักงานประกันสังคมเพื่อเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 ไม่ให้ถูกลดทอนจำนวนเงินบำนาญชราภาพในช่วงเวลาที่เป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 33 รวมถึงเพื่อเป็นการส่งเสริมการสร้างหลักประกันความมั่นคงในการดำรงชีวิตและคุ้มครองลูกจ้างจากการขาดรายได้ เมื่อต้องเกษียณอายุจากการทำงานให้มีรายได้ที่เพียงพอต่อการดำรงชีพตามอนุสัญญาว่าด้วยการคุ้มครองทางสังคมหรือประกันสังคม (ILO) ฉบับที่ 102 จึงควรแก้ไขเพิ่มเติมพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 มาตรา 77 ทวิ ด้วยการเพิ่มทางเลือกให้ผู้ประกันตนที่ได้จ่ายเงินสมทบมาแล้วไม่น้อยกว่า 180 เดือน (15 ปี) ให้มีสิทธิเลือกรับประโยชน์ทดแทนกรณีชราภาพ โดยการแยกคำนวณสิทธิประโยชน์ตามระยะเวลาการจ่ายเงินสมทบตามมาตรา 33 และมาตรา 39 ออกจากกัน และเมื่อแยกคำนวณสิทธิประโยชน์ตามสูตรคำนวณดังกล่าวแล้ว หากผู้ประกันตนจ่ายเงินสมทบจนเกิดสิทธิรับเงินบำนาญชราภาพทั้งตามมาตรา 33 และมาตรา 39 ก็ควรกำหนดให้ผู้ประกันตนมีสิทธิรับประโยชน์ทดแทน ในกรณีชราภาพออกเป็นสองส่วน คือ ส่วนแรกรับเป็นเงินบำนาญชราภาพสำหรับในช่วงเวลาที่จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 33 และส่วนที่สองรับเป็นเงินบำนาญชราภาพสำหรับในช่วงเวลาที่จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39 ทั้งนี้ เพื่อมิให้สิทธิในการรับเงินบำนาญชราภาพมีความซ้ำซ้อน ส่วนการคำนวณเงินบำนาญชราภาพตามสูตรคำนวณเดิมก็มีความจำเป็นต้องคงไว้เพื่อเป็นทางเลือกให้แก่ผู้ประกันตนที่จ่ายเงินสมทบตามมาตรา 39 เพียงระยะเวลาสั้น ๆ ที่ไม่ได้รับผลกระทบต่อจำนวนเงินบำนาญชราภาพมากนัก ให้สามารถเลือกรับประโยชน์ทดแทนกรณีเงินบำนาญชราภาพตามทางเลือกที่เหมาะสมกับผู้ประกันตนแต่ละราย

เอกสารอ้างอิง

- กฎกระทรวง ฉบับที่ 6 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2538, 30 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 112, ตอนที่ 13 ก. หน้า 19 - 20.
- กฎกระทรวง ฉบับที่ 7 (พ.ศ. 2538) ออกตามความในพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2538, 30 มีนาคม). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 112, ตอนที่ 13 ก. หน้า 21 - 22.
- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ พ.ศ. 2550. (2550, 19 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 124, ตอนที่ 56 ก. หน้า 18 - 21.
- กฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์ วิธีการ ระยะเวลาและอัตราการจ่ายประโยชน์ทดแทนในกรณีชราภาพ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2565. (2565, 29 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139, ตอนที่ 26 ก. หน้า 3 - 5.
- กฎกระทรวงกำหนดอัตราเงินสมทบกองทุนประกันสังคม พ.ศ. 2565. (2565, 11 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 139, ตอนที่ 22 ก. หน้า 11 - 12.
- ประกาศสำนักงานประกันสังคม เรื่อง อัตราเงินบำนาญชราภาพขั้นต่ำ พ.ศ. 2556. (2556, 4 มิถุนายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 130, ตอนพิเศษ 67 ง. หน้า 18.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2497. (2497, 9 กุมภาพันธ์). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 71, ตอนที่ 11 หน้า 122 - 128.
- พระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533. (2533, 1 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 107, ตอนที่ 161 หน้า 1 - 47.
- ระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วยการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 พ.ศ. 2562. (2562, 11 กันยายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 136, ตอนพิเศษ 227 ง. หน้า 2 - 4.
- ระเบียบสำนักงานประกันสังคมว่าด้วยการเป็นผู้ประกันตนตามมาตรา 39 แห่งพระราชบัญญัติประกันสังคม พ.ศ. 2533 (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2563. (2563, 17, มิถุนายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 137, ตอนพิเศษ 142 ง. หน้า 26 - 27.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560. (2560, 6 เมษายน). **ราชกิจจานุเบกษา**. เล่ม 134, ตอนที่ 40 ก. หน้า 1 - 90.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2553). **กรอบทิศทางการจัดสวัสดิการทางสังคมอย่างยั่งยืนในช่วงแผนฯ 11**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.
- สำนักงานประกันสังคม. (ม.ป.ป.). **โครงการวิจัยเรื่องการประเมินประสิทธิผลของสิทธิประโยชน์ประกันสังคมกรณีชราภาพ (รายงานการวิจัย)**. สืบค้น กันยายน 10, 2567, จาก https://www.sso.go.th/wpr/main/privilege/รายงาน_sub_category_list-label_1_130_719.

สำนักงานประกันสังคม. (2567). จำนวนผู้ประกันตนภาคบังคับ (มาตรา 33). สืบค้น กันยายน 5, 2567, จาก https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/d5cdc694313ee07fe889dc65df29b375.pdf.

_____. (2567). จำนวนผู้ประกันตนภาคสมัครใจ (มาตรา 39). สืบค้น กันยายน 5, 2567, จาก https://www.sso.go.th/wpr/assets/upload/files_storage/sso_th/ac4294c8b99823b3a49cda4898e23133.pdf.

International Labour Organization (ILO), C102 - Social Security (Minimum Standards) Convention, 1952, No.102. (1952, 28 June). Retrieved April 25, 2025, from <http://www.refworld.org/legal/agreements/ilo/1952/en/122537>.

แนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อเสริมสร้างความรู้ประวัติศาสตร์ดนตรี
ตะวันตกในประเทศไทย

Guidelines for Organizing Off-site Activities to Enhance Knowledge of
Western Music History in Thailand

ชนันญา มงคลชาติ,* และมนสิการ เหล่าวานิช**

Chananya Mongkhonchart, and Monsikarn Laovanich

Received: October 1, 2024 Revised: November 15, 2024 Accepted: December 17, 2024

บทคัดย่อ

บทความนี้นำเสนอแนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในบริบทของประเทศไทย โดยมีวัตถุประสงค์สำคัญสามประการ ได้แก่ 1. นำเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ 2. การเสริมสร้างทักษะการวางแผนและการจัดการเรียนการสอนของอาจารย์ผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมนอกสถานที่ และ 3. การพัฒนาความรู้ของนักศึกษาระดับปริญญาตรีด้านดนตรีเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกผ่านการเรียนรู้ที่นอกสถานที่ กลุ่มเป้าหมายหลักของการศึกษา ได้แก่ นักศึกษาระดับปริญญาตรีในสาขานิติศาสตร์ การศึกษาระดับปริญญาตรี การศึกษาระดับปริญญาโท การศึกษาระดับปริญญาเอก เพื่อระบุหัวข้อสำคัญที่เหมาะสมต่อการเรียนรู้ และการสำรวจสถานที่สำคัญในประเทศไทย เช่น พิพิธภัณฑ์ โรงละคร และแหล่งข้อมูลทางวัฒนธรรม เพื่อประเมินความเหมาะสมและศักยภาพในการนำมาประยุกต์ใช้จัดกิจกรรมนอกสถานที่

ผลการศึกษาชี้ให้เห็นว่าการจัดกิจกรรมนอกสถานที่เป็นเครื่องมือสำคัญที่ช่วยเสริมสร้างความรู้และประสบการณ์การเรียนรู้แบบองค์รวม โดยสามารถสรุปผลการศึกษาดังนี้ 1. การระบุสถานที่และแหล่งความรู้ที่มีความสำคัญต่อประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย 2. การเสนอแนวทางการจัดการเรียนการสอนที่สามารถปรับใช้กับกิจกรรมนอกสถานที่ 3. การพัฒนาแนวทางการวางแผนและดำเนินกิจกรรมอย่างเป็นระบบ และ 4. การกำหนดวิธีการสรุปและประเมินผลการเรียนรู้ เพื่อสนับสนุนเป้าหมายการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา การศึกษานี้ทำให้เห็นถึงความสำคัญของกิจกรรมนอกสถานที่ในบริบทของการเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรี โดยเป็นเครื่องมือที่ช่วยพัฒนาความเข้าใจเชิงลึก

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Master of Education students, College of Music, Rajabhat Bansomdejchaopraya University

** รองศาสตราจารย์ ดร. ประจักษ์ภาควิชาดนตรีตะวันตก วิทยาลัยการดนตรี มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

Associate Professor, Ph.D., Department of Western Music, College of Music, Rajabhat Bansomdejchaopraya University

ของผู้เรียน เชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์จริง และเป็นแนวทางสำหรับผู้สอนในการปรับปรุงกระบวนการเรียนการสอน ให้ตอบโจทย์ความต้องการของผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

คำสำคัญ: การเรียนรู้นอกสถานที่, แนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่, แนวทางการเรียนรู้ในระดับอุดมศึกษา, ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก, ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในบริบทไทย

Abstract

This article presents guidelines for organizing off-site activities to enhance the learning of Western music history within the Thai context. The study has three primary objectives: 1. to propose concrete approaches for conducting off-site learning activities; 2. to strengthen educators' planning and instructional management skills for off-site learning; and 3. to develop undergraduate music students' knowledge of Western music history through experiential learning. The primary target group comprises undergraduate students majoring in music disciplines.

The research methodology involved analyzing historical documents on Western music to identify key topics relevant for student learning and surveying significant sites in Thailand—such as museums, theaters, and cultural institutions—to assess their suitability and potential for integration into off-site educational activities. The findings indicate that off-site activities are an essential tool for enriching knowledge and providing holistic learning experiences. Key outcomes include: 1. identification of important locations and resources related to Western music history in Thailand; 2. recommendations for adaptable teaching strategies for off-site learning; 3. development of systematic planning and implementation methods; and 4. formulation of effective strategies for summarizing and evaluating learning outcomes to support higher education objectives. This study underscores the importance of off-site activities in facilitating deeper understanding, bridging theoretical knowledge with real-world experience, and offering practical guidance for educators to enhance instructional practices in response to the needs of 21st-century learners.

Keywords: Experiential Learning, Off-site Learning Guidelines, Higher Education Learning Strategies, Western Music History, Western Music History in the Thai Context

บทนำ

การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกเป็นหัวข้อสำคัญในหลักสูตรดนตรีระดับอุดมศึกษา เนื่องจากเป็นวิชาที่ช่วยเสริมสร้างความเข้าใจเกี่ยวกับวิวัฒนาการของดนตรีในวัฒนธรรมตะวันตกตั้งแต่ยุคโบราณจนถึงยุคปัจจุบัน อย่างไรก็ตาม เนื้อหาของวิชานี้มักถูกมองว่ายากต่อการเข้าใจ เนื่องจากมีความซับซ้อนของโครงสร้างและแนวคิดทางดนตรีที่ไม่สอดคล้องกับพื้นฐานทางวัฒนธรรมของนักศึกษาในภูมิภาคที่ไม่ได้มีรากฐานดนตรีตะวันตก การเรียนการสอนที่พึ่งพาเพียงการบรรยายและการอ่านเอกสารในห้องเรียนอาจไม่เพียงพอที่จะสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งหรือตอบสนองต่อความสนใจของผู้เรียนได้อย่างเต็มที่ การศึกษานอกสถานที่จึงเป็นแนวทางสำคัญที่ช่วยเติมเต็มประสบการณ์การเรียนรู้ให้มีความสมบูรณ์มากขึ้น การศึกษานอกสถานที่ เช่น การเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ดนตรี ห้องสมุดดนตรี หรือสถานที่ประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง ผู้เรียนสามารถสัมผัสกับเครื่องดนตรี การแสดงดนตรี หรือเอกสารทางประวัติศาสตร์ ซึ่งช่วยเพิ่มพูนความเข้าใจในบริบทของดนตรีตะวันตกในเชิงประวัติศาสตร์ และเสริมสร้างการเชื่อมโยงระหว่างทฤษฎีที่เรียนรู้ในห้องเรียนกับสถานการณ์จริง โดยผู้สอนต้องมีแนวทางที่ชัดเจนในการจัดกิจกรรมนอกลูกสถานที่ โดยเน้นความปลอดภัยที่ต้องให้ความสำคัญอันดับแรก ซึ่งเป็นไปตามนโยบายของระเบียบกระทรวงศึกษาธิการว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา พ.ศ. 2562 (กระทรวงศึกษาธิการ, 2563, ย่อหน้า 10)

บทความนี้มุ่งเน้นการพัฒนาแนวทางการจัดกิจกรรมนอกลูกสถานที่เพื่อช่วยให้นักศึกษาด้านดนตรีระดับปริญญาตรีสามารถเรียนรู้ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกได้อย่างมีประสิทธิภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. นำเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับการจัดกิจกรรมนอกลูกสถานที่ เพื่อให้เป็นเครื่องมือสนับสนุนสำหรับการเรียนการสอนในวิชาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก
2. สนับสนุนให้อาจารย์ผู้สอนสามารถออกแบบและจัดกิจกรรมนอกลูกสถานที่อย่างมีประสิทธิภาพ โดยใช้แนวทางที่ช่วยลดความซับซ้อนของเนื้อหา และกระตุ้นความสนใจของนักศึกษา
3. พัฒนาคำถามและความเข้าใจของนักศึกษาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ช่วยเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้สัมผัสกับสถานการณ์และสิ่งแวดล้อมจริงที่เกี่ยวข้องกับเนื้อหาที่ศึกษาช่วยกระตุ้นความสนใจของผู้เรียน และสร้างแรงบันดาลใจให้กับการศึกษา ผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ที่น่าจดจำ และกระตุ้นการเรียนรู้

บทความนี้จึงมุ่งหวังที่จะช่วยสร้างแนวทางการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพและเชื่อมโยงความรู้ทางดนตรีตะวันตกเข้ากับประสบการณ์ของผู้เรียนได้อย่างเป็นรูปธรรม

ความหมายของการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียน

กิจกรรม (Activity) หมายถึง การกระทำที่มีการกำหนดจุดประสงค์และแนวทางไว้อย่างเป็นระบบชัดเจน ซึ่งอาจเป็นกิจกรรมที่เกิดขึ้นในชีวิตประจำวัน การทำงาน การศึกษา ความบันเทิง หรือการพัฒนาทักษะต่าง ๆ เป็นต้น เพื่อสร้างเสริมประสบการณ์การเรียนรู้ การพัฒนาของผู้เรียนให้ได้บรรลุเป้าหมายของจุดประสงค์หลักสูตร (เฉลิม มลิลา นิตินิตปริชา, 2559, หน้า 215)

อรนุช ลิ้มศิริ (2564, หน้า 218 - 221) ได้ให้ความหมายเกี่ยวกับการศึกษานอกห้องเรียน สามารถเรียบเรียงและสรุปได้ว่า การศึกษานอกห้องเรียนเปรียบเสมือนกรอบแนวคิดที่ครอบคลุมรูปแบบการเรียนรู้ที่หลากหลาย โดยมี

ขอบเขตตั้งแต่การศึกษาที่เกี่ยวข้องกับมิติความเป็นมนุษย์ชาติในเชิงมหภาค ไปจนถึงการจัดกิจกรรมการเรียนรู้เชิงปฏิบัติการนอกห้องเรียน เช่น การสำรวจสิ่งมีชีวิต การผจญภัยในธรรมชาติ และการเรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม นอกจากนี้การส่งเสริมความรู้และทักษะเชิงวิชาการแล้ว การศึกษานอกห้องเรียนยังมีบทบาทสำคัญในการพัฒนาปฏิสัมพันธ์ทางสังคม และเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับบริบทแวดล้อมรอบตัว ด้วยลักษณะการเรียนรู้ที่เน้นประสบการณ์ตรง (Experiential Learning) และอิงกระบวนการเรียนรู้เชิงประสาทสัมผัสแบบองค์รวม (Holistic Sensory Engagement) การศึกษานอกห้องเรียนจึงได้รับการยอมรับว่าเป็นแนวทางการศึกษาที่มุ่งเน้นการพัฒนาผู้เรียนอย่างรอบด้าน ทั้งในเชิงปัญญา อารมณ์ และสังคม

การศึกษานอกสถานที่ส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน

การศึกษานอกห้องเรียนเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่เสริมสร้างความรู้และทักษะผ่านประสบการณ์ตรง ช่วยเติมเต็มการเรียนรู้ในห้องเรียนให้สมบูรณ์ ผู้เรียนได้พัฒนาความคิดและความอยากรู้อยากเห็นจากการสังเกต ทดลอง และปฏิบัติจริง พร้อมทั้งเรียนรู้บทบาทของบุคคลในสังคมและความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อม กิจกรรมเหล่านี้ช่วยให้ผู้เรียนตระหนักถึงความงามของธรรมชาติ เข้าใจความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม และซึมซับคุณค่าทางวัฒนธรรมและวิถีชีวิตในท้องถิ่น นอกจากนี้ยังสร้างความภูมิใจในชุมชนและเชื่อมโยงความรู้ในห้องเรียนกับโลกแห่งความเป็นจริง ดังนั้น การศึกษานอกห้องเรียนจึงเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่ทรงคุณค่า ช่วยพัฒนาผู้เรียนทั้งด้านความรู้และทักษะ พร้อมเสริมสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียน ชุมชน และธรรมชาติ (อรนุช ลิมตศิริ, 2560, หน้า 1653) การศึกษานอกห้องเรียนจึงเป็นองค์ประกอบสำคัญที่จะช่วยให้ผู้เรียนมีพื้นฐานความรู้ด้านสิ่งแวดล้อมที่ถูกกำหนดให้เป็นแนวคิดที่สำคัญหนึ่งในศตวรรษที่ 21 เรียนโดยผ่านประสบการณ์ตรง เรียนรู้จากการสังเกต ตั้งคำถามและแสวงหาคำตอบด้วยตนเองจะช่วยเตรียมพร้อมให้กับผู้เรียนสำหรับการเผชิญหน้ากับความท้าทายใหม่ ๆ ในอนาคตได้อย่างมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น การศึกษานอกสถานที่ในช่วงวัยเรียนรู้เป็นหนึ่งในสิ่งสำคัญที่สุดที่ครูสามารถมอบให้กับผู้เรียนของตนได้ เพราะการเรียนรู้จากการลงมือทำ และจดจำสิ่งที่ได้สัมผัสจากประสบการณ์ด้วยตัวเอง จะพัฒนาความคิดของผู้เรียน การศึกษานอกสถานที่จึงเป็นรูปแบบการเรียนรู้แบบประสบการณ์ที่พาผู้เรียนออกจากห้องเรียนแบบดั้งเดิมเข้าสู่รูปแบบการเรียนรู้ที่แตกต่าง ซึ่งสามารถเป็นการศึกษาภายในโรงเรียนหรือการเดินทางไกล การศึกษานอกห้องเรียนไม่เพียงแต่ขยายขอบเขตการเรียนรู้ แต่ยังเพิ่มพูนความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับสิ่งที่ผู้เรียนสามารถนำไปต่อยอดการเรียนรู้ได้ในหลาย ๆ อย่าง ตัวอย่างของการเรียนรู้ตามแนวคิดของ Dewey (1938) เกี่ยวกับประสบการณ์และการศึกษา (Experience & Education) Dewey มีแนวคิดที่เกี่ยวกับการศึกษาในรูปแบบ "การศึกษาแบบก้าวหน้า" (Progressive Education) ซึ่งเน้นการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์และการลงมือทำมากกว่า การสอนในรูปแบบที่ผู้เรียนต้องนั่งฟังแล้วจดจำ Dewey เชื่อว่าการศึกษาเป็นกระบวนการที่ต้องช่วยให้ผู้เรียนพัฒนาความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณและแก้ไขปัญหาในโลกจริงการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ คือ กระบวนการเรียนรู้ที่เน้นการลงมือทำจริง (Learning by Doing) โดยผู้เรียนจะได้รับประสบการณ์ตรงและสะท้อนความเข้าใจจากสิ่งที่ได้พบเจอ

Thorburn (2017 pp. 8 - 9) กล่าวว่า Dewey เน้นความสำคัญของการเรียนรู้จากประสบการณ์จริง โดยเชื่อว่า ประสบการณ์ที่มีคุณภาพช่วยพัฒนาทักษะการคิดเชิงวิพากษ์และการตัดสินใจทางจริยธรรม ผู้เรียนจึงควรมีโอกาสเผชิญสถานการณ์จริงและสะท้อนสิ่งที่ได้เรียนรู้ การบูรณาการประสบการณ์ปฐมภูมิและทุติยภูมิ เช่น การลงมือทำ และวิเคราะห์ผล จะช่วยเสริมความเข้าใจที่ลึกซึ้งและแก้ปัญหาได้ดีขึ้น นิสัยทางจริยธรรมตามแนวคิดของ Dewey เกิดจากการเรียนรู้และปรับตัวในบริบทสังคมอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสะท้อนถึงการเรียนรู้ที่เชื่อมโยงความคิดและการกระทำเข้าด้วยกัน และหน้าที่ของครูคือชี้แนะผู้เรียนให้ค้นพบคุณค่าผ่านประสบการณ์ การสังเกต และการไตร่ตรอง ตามแนวคิดของ Dewey ที่เน้นการมีส่วนร่วม การอภิปราย และการฟัง การพัฒนาการตัดสินใจควรสะท้อนความมุ่งมั่นต่ออุดมการณ์อย่างจริงจัง และการเรียนรู้ควรปรับตัวได้เพื่อตอบสนองสถานการณ์ไม่คาดฝัน ครูต้องสร้างประสบการณ์ที่มีความหมายลดช่องว่างระหว่างทฤษฎีกับการปฏิบัติ และเสริมสร้างการมีส่วนร่วมที่ตระหนักถึงสิ่งแวดล้อม

การศึกษาภายนอกสถานที่ (Outdoor or Experiential Learning) จึงเป็นกิจกรรมการเรียนรู้ที่มีความหมายและเชื่อมโยงกับชีวิตจริงของผู้เรียน เช่น การออกไปศึกษาธรรมชาติหรือสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์เชื่อมโยงกับความสนใจและชีวิตจริงของผู้เรียนกระตุ้นการคิดและพัฒนาความสามารถในการแก้ปัญหา และส่งเสริมความอยากรู้อยากเห็นและแรงจูงใจในการเรียนรู้ต่อเนื่อง การศึกษาควรมุ่งเน้นไปที่การสร้างประสบการณ์ที่มีความหมาย ซึ่งจะช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงความรู้ และพัฒนาการใช้ชีวิตในสังคมอย่างมีประสิทธิภาพ

และอีกทฤษฎีของการเรียนรู้จากประสบการณ์ (Experiential Learning Theory: ELT) โดย Kolb (1984) เป็นแนวคิดสำคัญ ที่อธิบายว่า การเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดขึ้นจากการมีประสบการณ์ตรงและการสะท้อนกลับบนประสบการณ์นั้น ซึ่งทฤษฎีนี้ถูกใช้อย่างแพร่หลายในด้านการศึกษาและการพัฒนาบุคลากร การสะท้อนความคิด การสร้างแนวคิด และการทดลองใช้แนวคิดในสถานการณ์ใหม่อย่างต่อเนื่องเป็นวงจร ผู้สอนสามารถนำหลักการเหล่านี้ไปเชื่อมโยงและใช้ในการจัดกิจกรรมศึกษาภายนอกสถานที่ เช่น ทัศนศึกษา ศึกษาธรรมชาติ พิพิธภัณฑสถานที่สามารถผสมผสานทฤษฎีนี้เข้ามาเพื่อส่งเสริมการเรียนรู้เชิงลึกและประสบการณ์ตรง ทำให้ผู้เรียนมีโอกาสสัมผัสสิ่งแวดล้อมจริง เป็นการกระตุ้นให้ผู้เรียนให้เกิดความสนใจและอยากที่จะเรียนรู้ และหลังจากมีประสบการณ์ตรง ผู้เรียนจะสะท้อนความคิดเกี่ยวกับสิ่งที่พบเห็นและรู้สึกผ่านการพูดคุย เขียนบันทึก หรือการแชร์ประสบการณ์ผ่านสื่อต่าง ๆ ส่วนผู้สอนจะมีหน้าที่ช่วยให้ผู้เรียนนำประสบการณ์มาเชื่อมโยงกับทฤษฎีหรือแนวคิดในชั้นเรียน ใช้คำถามกระตุ้น จะช่วยให้ผู้เรียนนำความรู้ที่ได้ไปประยุกต์ใช้หรือลองปฏิบัติในสถานการณ์ใหม่ ทฤษฎีนี้ช่วยให้การเรียนรู้มีความยืดหยุ่นและสนุกสนาน เน้นการพัฒนาทั้งความรู้และทักษะการใช้ชีวิตอย่างสมดุล

อรุณฉัตร คุรุวานิชย์, ชนนัญญา น้อยสันเทียะ, และรสรณ์รัตน์ ภาคภากร (2564, ย่อหน้า 6) กล่าวถึงแนวคิดของ Kolb ที่เน้นให้ผู้เรียนมีส่วนร่วมในการเรียนรู้เชิงปฏิบัติ กระบวนการนี้ช่วยให้เกิดการพัฒนาความรู้ ทักษะ และทัศนคติที่สามารถปรับใช้ได้ในชีวิตจริงอย่างยั่งยืน คุณลักษณะของการเรียนรู้เชิงประสบการณ์ มีหลักการต่าง ๆ ดังนี้ เสนอว่าการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพเกิดจาก 4 ขั้นตอนในวงจรการเรียนรู้ผ่านประสบการณ์ (ELT Cycle) ได้แก่

1. การรับประสบการณ์ตรง (Concrete Experience): ผู้เรียนเผชิญสถานการณ์ใหม่หรือมองประสบการณ์เดิมในมุมใหม่
2. การสะท้อนและทบทวน (Reflective Observation): ทบทวนและตั้งคำถามเกี่ยวกับประสบการณ์ที่ได้รับ
3. การพัฒนา

แนวคิดเชิงนามธรรม (Abstract Conceptualization): สร้างหรือปรับแนวคิดใหม่จากประสบการณ์ 4. การทดลองใช้ในสถานการณ์จริง (Active Experimentation): ทดลองแนวคิดใหม่ในบริบทต่าง ๆ

วาทกรรมนี้ช่วยพัฒนาอารมณ์เชิงบวก 10 แบบ เช่น ความสนุกสนาน ขอบคุณ สงบ แรงบันดาลใจ ความหวัง ความรัก เคารพ เพลิดเพลิน ตื่นเต้น และภาคภูมิใจ ซึ่งส่งเสริมการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างยั่งยืน

นัยนา ดอรามา, ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์ (2563, หน้า 23 - 24) ได้นำเสนอกระบวนการเรียนรู้จากประสบการณ์ ของ Kolb ผ่าน 4 ขั้นตอนหลัก โดยแต่ละขั้นตอนเชื่อมโยงกันอย่างต่อเนื่อง ดังนี้

1. ขั้นสร้างประสบการณ์ เป็นขั้นที่ผู้เรียนได้รับประสบการณ์จริงที่เป็นรูปธรรมจากเหตุการณ์หรือสถานการณ์โดยตรง
2. ขั้นสังเกตปฏิกริยาตอบสนอง ผู้เรียนทำการทบทวนสิ่งที่เกิดขึ้น ปฏิกริยาของตนเองหรือผู้อื่นต่อสถานการณ์ เป็นการมองหาความแตกต่างเกี่ยวกับสิ่งที่ได้พบเจอ เพื่อทำความเข้าใจความสัมพันธ์ต่าง ๆ
3. ขั้นสร้างมโนทัศน์เชิงนามธรรม ผู้เรียนสรุปและบูรณาการความรู้จากการสังเกตและสะท้อนคิด โดยมีเหตุผลและตรรกะที่ชัดเจน
4. ขั้นทดลอง ผู้เรียนนำแนวคิดและทฤษฎีที่ได้สรุปไปทดลองใช้กับสถานการณ์ใหม่ ๆ เป็นการตรวจสอบว่าสิ่งที่เรียนรู้นั้นสามารถปรับใช้ได้จริง

ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย

ประเทศไทย ได้รับอิทธิพลจากดนตรีตะวันตกและเริ่มแพร่หลายในราชสำนัก ตั้งแต่รัชสมัยพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 4 เนื่องจากมีความต้องการในการปรับเปลี่ยนและพัฒนาประเทศให้ทัดเทียมกับชาติตะวันตก โดยมีทหารชาวอังกฤษสองคนชื่อ Knox และ Impey ได้นำเครื่องดนตรีเข้ามาใช้ในการเป่าแตรสัญญาณและบรรเลงเพลงถวายความเคารพพระมหากษัตริย์ ต่อมา **ดนตรีนี้ได้พัฒนามาเป็นวงแตรของทหาร** ซึ่งใช้เป็นสัญญาณในการฝึกทหาร บรรเลงนำขบวนแห่ และบรรเลงเพลงไทย ซึ่งเรียกกันว่า "แตรวง" ต่อมา นายมนตรี ตราโมท ได้ขนานนามแตรวงนี้ว่า "วงโยธวาทิต" (กระทรวงศึกษาธิการ, 2553, ย่อหน้า 1) ในสมัยรัชกาลที่ 5 พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว **ทรงมีพระราชประสงค์ในการก่อตั้งกองแตรวงทหารมหาดเล็ก** ซึ่งถือเป็นแตรวงทางราชการไทยวงแรก โดยก่อตั้งขึ้นใน พ.ศ. 2416 ภายหลังจากการเสด็จประพาสแหลมมลายู **พระองค์ได้เห็นถึงความเจริญก้าวหน้าของกองแตรวงทหารอังกฤษ** จึงโปรดเกล้าฯ ให้พระเจ้าน้อยยาเธอ พระองค์เจ้าสุขสวัสดิ์ กรมหมื่นอดิศรอุดมเดช เป็นผู้บังคับการพระองค์แรก กองแตรวงทหารมหาดเล็กมีความเจริญรุ่งเรืองต่อมาเป็นรากฐานของกองดุริยางค์กองทัพบก (จิตร กาวี, 2563, หน้า 21) ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 6 พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว **พระองค์ทรงส่งเสริมการนำดนตรีตะวันตกมาใช้ในกิจกรรมของราชการและประชาชนทั่วไป** มีการก่อตั้งโรงเรียนดนตรีและการแสดงละครในรูปแบบตะวันตก โดยจัดตั้งกรมมหรสพขึ้นในสังกัดกรมมหาดเล็กหลวง รับผิดชอบงานด้านดุริยางค์ศิลป์ โดยมีส่วนราชการในสังกัด ได้แก่ กรมพิพิธหลวง กรมโขนหลวง และกองเครื่องสายฝรั่งหลวง พระองค์ได้โปรดเกล้าฯ ให้จัดตั้งวงดุริยางค์ชนิดออเคสตราวงแรกของประเทศไทยและภาคพื้นเอเชียอาคเนย์ ใน พ.ศ. 2457 นอกจากนี้ ยังได้ก่อตั้ง "โรงเรียนทหารกระบี่หลวง" เพื่อฝึกฝนวิชาอาวุธดุริยางค์ศิลป์ โรงเรียนนี้ได้รับพระราชทานนามใหม่ว่า "โรงเรียนพรานหลวง" แต่ถูกยุบเลิกไปเมื่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว สวรรคต (จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย, ม.ป.ป, ย่อหน้า 65 - 66) ในช่วงสงครามโลกครั้งที่ 2 สมัยรัฐบาลจอมพล ป. พิบูล

สงคราม (พ.ศ. 2481 - 2500) ดนตรีตะวันตกถูกนำมาใช้เป็นสัญลักษณ์ของความเจริญรุ่งเรืองของชาติในเชิงวัฒนธรรม รัฐบาลได้ลดบทบาทของดนตรีไทยแบบดั้งเดิมจากนโยบายทางวัฒนธรรม (Cultural Mandate) ซึ่งต่อมา มีการยกเลิกนโยบายดังกล่าว และหันกลับมาใช้ดนตรีไทยแบบเดิม การเข้ามาของวัฒนธรรมตะวันตกในประเทศไทยในช่วงรัตนโกสินทร์ตอนกลางและตอนปลาย ได้ส่งผลกระทบต่อการพัฒนาดนตรีไทยให้มีลักษณะคล้ายกับดนตรีตะวันตกมากขึ้น ทำให้เกิดรูปแบบเพลงต่าง ๆ เช่น เพลงชาติไทย เพลงสรรเสริญพระบารมีไทย เพลงปลุกใจ เพลงร่ำวง และ เพลงตะวันตกหลากหลายประเภท รวมถึงวงดนตรีที่ใช้เครื่องดนตรีทั้งของไทยและตะวันตกในการบรรเลงร่วมกัน (ภัทรวดี ภูษฎาภิรมย์, 2566, ย่อหน้า 49 - 58) นอกจากนี้ อิทธิพลของดนตรีตะวันตก เช่น เพลงคันทรี่ เพลงบลูส์ และเพลงร็อกตะวันตก ที่เข้ามาในช่วงปี พ.ศ. 2500 - 2515 ได้มีผลต่อความนิยมทางดนตรีในประเทศไทย และส่งผลให้เกิดวงดนตรีไทยประเภทต่าง ๆ เช่น เพลงลูกทุ่ง เพลงเพื่อชีวิต เพลงร็อก และเพลงป๊อปในยุคต่อมา อารยธรรมตะวันตกในด้านดนตรีเริ่มเข้ามาสู่เยาวชนไทยและเบียดเบียนไปสู่การประพันธ์เพลง การขับร้อง บรรเลงและการเต้นประกอบเพลงที่มีความเป็นตะวันตก และในที่สุดดนตรีที่มีความเป็นตะวันตกได้ถูกพัฒนาไปในด้านต่าง ๆ จนกลายเป็นสิ่งที่เรากันเคยในปัจจุบัน

ความสำคัญในการจัดกิจกรรมศึกษาออกสถานที่ประกอบการเรียนประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก

การศึกษาออกสถานที่ในด้านประวัติศาสตร์ดนตรีช่วยเสริมสร้างความเข้าใจที่ลึกซึ้งและเพิ่มพูนความรู้จากประสบการณ์ตรงในบริบทที่หลากหลาย การศึกษาออกห้องเรียนมีความหมายอย่างมากในหลายด้าน ได้แก่

1. พัฒนาทักษะชีวิต ผู้เรียนจะได้ฝึกทักษะการแก้ปัญหาการทำงานร่วมกับผู้อื่นในสังคม และการปรับตัวในสถานการณ์ต่าง ๆ
2. ส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ การศึกษาออกห้องเรียนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ค้นพบและพัฒนาความสนใจและความสามารถเฉพาะตัวส่งเสริมความคิดสร้างสรรค์ในด้านจินตนาการหรือคิดแนวทางการต่อยอดความรู้ที่มีอยู่
3. ประสบการณ์จริง ผู้เรียนจะได้สัมผัสกับสถานการณ์จริงซึ่งเป็นประสบการณ์ที่ไม่สามารถได้จากการเรียนในห้องเรียนเพียงอย่างเดียว รวมถึงอาจได้เห็นมุมมองต่าง ๆ ที่แตกต่างจากในห้องเรียน
4. การเรียนรู้อย่างยั่งยืน การเรียนรู้จากประสบการณ์จะช่วยให้ความรู้และทักษะที่ได้รับนั้นมีความยั่งยืนและนำไปใช้ได้จริงในชีวิตประจำวัน
5. สร้างแรงบันดาลใจ การศึกษาออกห้องเรียนสามารถกระตุ้นความสนใจและความตั้งใจในการเรียนรู้เพิ่มเติมหรือทำให้มีกำลังใจในการทำสิ่งต่าง ๆ ที่ตนสนใจอยู่

แหล่งความรู้ทางประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย

พิพิธภัณฑ์ดนตรีหรือแหล่งความรู้ทางดนตรีที่สามารถใช้ในการเรียนรู้นอกสถานที่ได้อย่างมีประสิทธิภาพ เป็นแหล่งข้อมูลที่สำคัญเกี่ยวกับพัฒนาการและอิทธิพลของดนตรีตะวันตกในประเทศไทย ซึ่งช่วยให้ผู้เรียนเข้าถึงประวัติศาสตร์และวิวัฒนาการของดนตรีตะวันตกในบริบทของไทยได้อย่างดี การเพิ่มพูนความรู้ทางดนตรีช่วยให้ผู้เรียนสามารถศึกษาและเข้าใจถึงเครื่องดนตรี เทคนิคการเล่นดนตรี และผลงานของนักดนตรี สามารถสร้างแรงบันดาลใจ

การชมและฟังดนตรีจากเครื่องดนตรีต้นแบบและการแสดงสดในแหล่งความรู้สามารถกระตุ้นและสร้างแรงบันดาลใจให้ผู้เรียนและผู้เข้าชมมีความสนใจและรักในดนตรีตะวันตก พิพิธภัณฑสถานดนตรีหรือแหล่งให้ความรู้ทางดนตรีที่มีการจัดกิจกรรมการเรียนรู้แบบปฏิบัติ เช่น การจัดกิจกรรมเชิงปฏิบัติการ (Workshop) การฝึกปฏิบัติเล่นดนตรี และการสาธิตการแสดงดนตรี ช่วยให้ผู้เรียนได้เรียนรู้ผ่านการปฏิบัติจริงและสามารถเข้าใจดนตรีได้ลึกซึ้ง

ตาราง 1 ตัวอย่างสถานที่การเรียนรู้ทางประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทย

ประเภทแหล่งความรู้	ชื่อสถานที่	จุดเด่นของสถานที่	กิจกรรมการเรียนรู้ที่แนะนำ	สิ่งที่จะได้รับทางการศึกษา	วัน/เวลา/ค่าเช่า
พิพิธภัณฑสถาน	พิพิธภัณฑสถานดนตรี	เก็บรวบรวมเครื่องดนตรีจาก	การฟังบรรยาย การเข้าถึงชม	เรียนรู้เกี่ยวกับวัฒนธรรมและ	เปิดบริการ ทุกวัน
	อุษาคเนย์ (SEAM Museum)	หลากหลายประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้	นิทรรศการ การเข้าชมเครื่องดนตรี การฟังเสียงดนตรีจริง และการศึกษา	ประวัติศาสตร์ ดนตรีของภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ผ่านการจัดแสดงเครื่องดนตรีและฟังเสียงดนตรีจริง ซึ่งช่วยเสริมความเข้าใจในเอกลักษณ์และวัฒนธรรมดนตรีของภูมิภาค	จันทร์ -เสาร์ เวลา 10.00 – 17.00 น. ค่าเข้าชม 50 บาท
มิวเซียมสยาม	มิวเซียมสยาม	นิทรรศการและ	การเข้าชม	เข้าใจ	เปิดบริการ
		กิจกรรมที่มีการเชื่อมโยงกับดนตรีตะวันตก เช่น การจัดแสดงคอนเสิร์ต การเล่าเรื่องราวเกี่ยวกับดนตรีในยุคต่าง ๆ ผ่านมุมมอง	นิทรรศการ การร่วมกิจกรรม เสวนา และการฟังบรรยายพิเศษ	ประวัติศาสตร์ ดนตรีตะวันตก และการเชื่อมโยงกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมในอดีตและปัจจุบัน	ทุกวัน เวลา 10.00 - 18.00 น. ค่าเข้าชม 100 บาท

ประเภทแหล่งความรู้	ชื่อสถานที่	จุดเด่นของสถานที่	กิจกรรมการเรียนรู้ที่แนะนำ	สิ่งที่จะได้รับทางการศึกษา	วัน/เวลา/ค่าเข้า
		ประวัติศาสตร์ร่วมสมัย	ปัจจุบัน ผ่านการจัดแสดงและกิจกรรม	พร้อมเสริมสร้างแรงบันดาลใจในการศึกษาดนตรีตะวันตก	
ห้องสมุดดนตรี	ห้องสมุดดนตรี ทุลกระหม่อม สิรินธร	มีคลังเพลงดนตรี สากลที่หลากหลาย ทั้งเพลงคลาสสิกและ เพลงร่วมสมัย รวบรวมหนังสือ เอกสารวิชาการ พร้อมพื้นที่สำหรับ การฟังเพลงและทำ กิจกรรมร่วมกัน และ การเข้าถึงฐานข้อมูล ดิจิทัล	สามารถเข้าถึง คอลเลกชันหนังสือ เอกสาร และเพลง ที่หลากหลาย สามารถเข้าร่วม กิจกรรมต่างๆ เช่น การบรรยาย การแสดงดนตรี นิทรรศการดนตรี การเรียนรู้ผ่าน สื่อมัลติมีเดีย ออนไลน์	ความเข้าใจ เชิงลึกเกี่ยวกับ แนวดนตรี ตะวันตก พร้อม การพัฒนา ทักษะการ วิเคราะห์และ การนำความรู้ไป ประยุกต์ใช้ใน การเรียนการ สอนหรือการ สร้างสรรค์ ดนตรี	เปิดบริการ ทุกวันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 09.00 - 18.30 น. วันเสาร์ - อาทิตย์ เวลา 09.00 - 17.00 น. ปิดบริการ วันหยุด นักขัตฤกษ์ ไม่มี ค่าใช้จ่าย
หอสมุดดนตรี รัชกาลที่ 9	แหล่งรวบรวมบท เพลงพระราชนิพนธ์ และบทเพลงดนตรี ที่สะท้อนถึง พระอัจฉริยภาพทาง ดนตรีของในหลวง รัชกาลที่ 9	จัดแสดงเอกสาร ต้นฉบับเกี่ยวกับ บทเพลงและ ประวัติศาสตร์ ดนตรีไทยและ สากล, การฟัง บทเพลงพระราช นิพนธ์ การเข้า ชมนิทรรศการ และกิจกรรม เสวนาเกี่ยวกับ ดนตรี	เรียนรู้เกี่ยวกับ บทบาทและ อิทธิพลของ ดนตรีต่อ สังคมไทย เข้าใจ ความสำคัญของ บทเพลงในด้าน การพัฒนาสังคม และวัฒนธรรม วันหยุด นักขัตฤกษ์	เปิดบริการ วันจันทร์ - ศุกร์ เวลา 06.30 - 18.30 น. เสาร์ - อาทิตย์ เวลา 09.00 - 17.00 น. ปิดบริการ วันหยุด นักขัตฤกษ์	

ประเภทแหล่งความรู้	ชื่อสถานที่	จุดเด่นของสถานที่	กิจกรรมการเรียนรู้ที่แนะนำ	สิ่งที่จะได้รับทางการศึกษา	วัน/เวลา/ค่าเช่า
					ไม่มีค่าใช้จ่าย
ศูนย์วัฒนธรรม	ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย	เป็นศูนย์รวมกิจกรรมทางศิลปะและวัฒนธรรมที่หลากหลาย - มีการจัดแสดงนิทรรศการเกี่ยวกับดนตรี การเต้นรำ และวัฒนธรรมไทย มีห้องสมุดที่รวบรวมหนังสือและเอกสารเกี่ยวกับศิลปะและวัฒนธรรม มีวงที่มีชื่อเสียงอย่าง RBSO ที่ทำการแสดงบ่อยครั้ง รวมถึงมีการร่วมมือกับศิลปินและวาทยกรชื่อดังจากทั่วโลก มีการจัดคอนเสิร์ตเยาวชนและกิจกรรมดนตรีเพื่อการศึกษา	รับชมการแสดงดนตรีสดจากวงต่าง ๆ เช่น วง Royal Bangkok Symphony (RBSO) เป็นวงออร์เคสตราชั้นนำของประเทศไทย สามารถเห็นการแสดง เสียงของเครื่องดนตรี การเข้าร่วมนิทรรศการและกิจกรรมเชิงสร้างสรรค์	พัฒนาทักษะการฟังดนตรีสด เข้าใจความเชื่อมโยงระหว่างศิลปะและดนตรี ตะวันตก รูปแบบของการจัดวงดนตรี และประสบการณ์การรับชมดนตรีในแบบชาวตะวันตก	เปิดตามรอบการแสดงและกิจกรรมโปรด ตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมในเว็บไซต์ศูนย์วัฒนธรรม
โรงละครแห่งชาติ	เป็นสถานที่จัดการแสดงระดับชาติและนานาชาติ มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาวงการ	เป็นสถานที่จัดการแสดงระดับชาติและนานาชาติ มีประวัติศาสตร์ยาวนานและเป็นส่วนสำคัญในการพัฒนาวงการ	ชมการแสดงสด เรียนรู้การจัดวงดนตรี การเข้าร่วมกิจกรรม เว็กรับชมดนตรี การฟังบรรยายเกี่ยวกับศิลปะ	ความเข้าใจ บทบาทของดนตรีในศิลปวัฒนธรรม เข้าใจการประยุกต์ใช้ดนตรีใน	เปิดบริการตามตารางการแสดง แต่ละเดือนโดยส่วนใหญ่ มีการจัดแสดงในวัน

ประเภทแหล่งความรู้	ชื่อสถานที่	จุดเด่นของสถานที่	กิจกรรมการเรียนรู้ที่แนะนำ	สิ่งที่จะได้รับทางการศึกษา	วัน/เวลา/ค่าเข้า
		ศิลปะการแสดงในประเทศไทย เป็นสถานที่หลักในการจัดแสดง ศิลปะวัฒนธรรมไทย ไม่ว่าจะเป็นโซนละคร ดนตรีไทย นาฏศิลป์ และการแสดงดนตรี รวมถึงเทศกาลดนตรีและการแสดงที่หลากหลาย	และดนตรี	วัฒนธรรมร่วมสมัย มีความเข้าใจและเห็นคุณค่าของวัฒนธรรม ความเข้าใจเชิงลึกเกี่ยวกับดนตรีตะวันตก ในบริบทการแสดงผล พร้อมการเชื่อมโยงกับมาตรฐานการจัดแสดงในระดับโลก	เสาร์ - อาทิตย์ มีค่าเข้าชม ตามประเภทการแสดง ตรวจสอบรายละเอียดเพิ่มเติมใน เว็บไซต์ โรงละครแห่งชาติ
สถานที่เชิงสร้างสรรค์	อาคาร 140 Wireless	อาคารแห่งนี้ยังมีเป้าหมายในการส่งเสริม ศิลปะวัฒนธรรม โดยแบ่งพื้นที่ชั้นล่าง ฝั่งสร้างสรรค์เป็น “The Met Store” ที่ได้แรงบันดาลใจจากคอลเลกชันต่าง ๆ ในพิพิธภัณฑ์ “The Met” นิวยอร์ก ร้านกิฟต์ช็อป จำหน่ายของที่ระลึก ที่เกี่ยวกับศิลปะ ส่วนชั้น 2 จัดพื้นที่ให้เป็น “Piano	มีพื้นที่จัดกิจกรรมและแสดงงานศิลปะ ร่วมสมัย และเวิร์กช็อป ด้านดนตรี, การเข้าชม นิทรรศการ การฟังบรรยาย การเข้าร่วม เวิร์กช็อปด้าน ดนตรีและศิลปะ	ได้รู้จักเครื่องดนตรีที่ หลากหลาย เครื่องดนตรีที่มี ทั้งจากไทย และจากทั่วโลก ทั้งเครื่องดนตรีที่ใช้ในการแสดง และเกี่ยวกับ ประวัติศาสตร์ และพัฒนาการ ของดนตรี เข้าใจถึง วิวัฒนาการของ ดนตรีในแต่ละ ยุคสมัย	เปิดบริการ วันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.00 - 17.00 น. บางกิจกรรม อาจมี ค่าใช้จ่าย ตามกำหนด

ประเภทแหล่งความรู้	ชื่อสถานที่	จุดเด่นของสถานที่	กิจกรรมการเรียนรู้ที่แนะนำ	สิ่งที่จะได้รับทางการศึกษา	วัน/เวลา/ค่าเช่า
		Museum” และ “Art Spaces” พิพิธภัณฑ์เปียโน เพื่อนำเสนอคอลเลกชันเปียโนใหญ่ที่สุดแห่งหนึ่งของโลก			
สำนักบริหารศิลปวัฒนธรรม จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย	เป็นแหล่งรวบรวมและอนุรักษ์ศิลปวัฒนธรรมของมหาวิทยาลัย มีการจัดนิทรรศการหมุนเวียนและรวบรวมข้อมูลทางดนตรีที่ทรงคุณค่า นอกจากนี้ยังมีการเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมไทยให้แก่สาธารณชนผ่านการจัดแสดงนิทรรศการและกิจกรรมต่าง ๆ	การศึกษา คอลเลกชันดนตรี การฟังแผ่นเสียง และการร่วมฟังบรรยายพิเศษเกี่ยวกับดนตรี ตะวันตก การเข้าชมนิทรรศการดนตรี การแสดงสด และการแสดง	ได้เรียนรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์และการพัฒนา ศิลปวัฒนธรรมไทย รวมถึงศิลปวัฒนธรรมจากประเทศอื่น ๆ เสริมสร้างความเข้าใจในประวัติศาสตร์ดนตรีและศิลปวัฒนธรรมไทย ส่งเสริมการคิดเชิงวิเคราะห์ และการสร้างแรงบันดาลใจ	เปิดบริการวันจันทร์-ศุกร์ เวลา 09.00 - 17.00 น. ไม่มีค่าใช้จ่าย	

“ข้อมูลในตารางนี้รวบรวมจากเว็บไซต์หน่วยงานต่าง ๆ เช่น ศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทย และโรงละครแห่งชาติ ผู้ที่สนใจสามารถค้นหารายงานเพิ่มเติมได้จากแหล่งข้อมูลของแต่ละหน่วยงาน”

แนวทางการวางแผนและพัฒนาการจัดการเรียนการสอนที่ประยุกต์ใช้กับกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อให้เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจน

1. **กำหนดเป้าหมายและวัตถุประสงค์** กำหนดเป้าหมายการเรียนรู้ที่ชัดเจน เช่น การให้ผู้เรียนเข้าใจถึงอิทธิพลของดนตรีตะวันตกต่อดนตรีในประเทศไทยในยุคต่าง ๆ หรือการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลสำคัญที่ส่งผลต่อการพัฒนาดนตรีตะวันตกในประเทศ แยกเป้าหมายเชิงความรู้และทักษะ เช่น

- 1.1 ด้านความรู้ ผู้เรียนสามารถอธิบายพัฒนาการของดนตรีตะวันตกในประเทศไทยในยุคสำคัญได้
- 1.2 ด้านทักษะ ผู้เรียนสามารถเล่นเครื่องดนตรีหรือแสดงผลงานดนตรีในแนวตะวันตกได้
- 1.3 ตั้งเป้าหมายที่วัดผลได้ เช่น การทำแบบทดสอบก่อนและหลังเข้าร่วมกิจกรรม

2. **การเลือกสถานที่** การเลือกสถานที่ที่มีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหาการเรียนรู้และสามารถสร้างประสบการณ์ที่มีคุณค่าได้จริง ตัวอย่างสถานที่ในประเทศไทยที่เหมาะสม ได้แก่

- 2.1 พิพิธภัณฑสถาน เช่น ห้องสมุดดนตรี หรือพิพิธภัณฑสถานดนตรี ที่จัดแสดงเกี่ยวกับเครื่องดนตรีตะวันตก
- 2.2 สถานที่จัดแสดงดนตรี เช่น หอแสดงดนตรีของมหาวิทยาลัยหรือโรงละครที่มีการจัดแสดง
- 2.3 สถานศึกษาและมหาวิทยาลัย เช่น มหาวิทยาลัยที่มีภาควิชาดนตรี พร้อมการเยี่ยมชมห้องปฏิบัติการดนตรีหรือเข้าฟังการบรรยายโดยอาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ

การพิจารณาสถานที่ควรคำนึงถึงความสะดวกในการเดินทาง ความปลอดภัย และความเหมาะสมกับกลุ่มเป้าหมาย

3. **การวางแผนกิจกรรม** การจัดตารางกิจกรรมและวางแผนกิจกรรมให้หลากหลาย เช่น ช่วงเข้าฟังการบรรยายและเยี่ยมชมสถานที่ และช่วงเข้าร่วมกิจกรรมเวิร์กช็อปหรือชมการแสดงดนตรีสด หรือเลือกวิทยากรหรือผู้เชี่ยวชาญที่สามารถให้ข้อมูลเชิงลึก เช่น นักดนตรี นักประวัติศาสตร์ดนตรี หรืออาจารย์ผู้เชี่ยวชาญ และใช้สื่อประกอบกิจกรรม เช่น สื่อบัตรคู่มือการเรียนรู้ ใบงาน หรือแบบฟอร์มสำหรับบันทึกข้อมูล

4. **การแสดงดนตรีสด** เลือกการแสดงที่สอดคล้องกับเนื้อหา เช่น การแสดงเพลงยุคบาโรกหรือยุคคลาสสิกที่เคยมีอิทธิพลในประเทศไทย ให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์เชิงลึก เช่น การชมการแสดงพร้อมคำอธิบายที่เชื่อมโยงกับประวัติศาสตร์หรือองค์ประกอบดนตรีออกแบบกิจกรรมให้มีการซักถามหลังการแสดงเพื่อสร้างความเข้าใจที่ชัดเจน

5. **การเตรียมเนื้อหา** เนื้อหาที่จัดเตรียมควรครอบคลุมประเด็นสำคัญ เช่น การศึกษาชีวประวัติและผลงานของนักดนตรีที่มีบทบาทสำคัญ พัฒนาการของดนตรีในแต่ละยุค

6. **เครื่องดนตรีและแนวดนตรี** จัดแสดงเครื่องดนตรี เช่น เปียโน ไวโอลิน หรือทรัมเป็ต พร้อมให้ข้อมูลเชิงประวัติศาสตร์เกี่ยวกับการนำเข้ามาในประเทศไทย สาธิตการเล่นเครื่องดนตรีและเชื่อมโยงกับแนวดนตรี เช่น ดนตรีคลาสสิก ดนตรีแจ๊ส และดนตรีลูกผสม

7. **กิจกรรมเชิงปฏิบัติ** การจัดการกิจกรรมเชิงปฏิบัติที่เน้นให้ผู้เรียนได้ทดลองเล่นเครื่องดนตรีหรือมีส่วนร่วมในการบรรเลงดนตรีร่วมกัน หรือทำกิจกรรมสร้างสรรค์เพลงร่วมกัน โดยการสนทนาและถามตอบที่เปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้ซักถามและแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้เชี่ยวชาญ

8. การติดตามและประเมินผล เช่น การตอบกลับให้ผู้เรียนสะท้อนความคิดผ่านการเขียน สิ่งที่ได้เรียนรู้ และประสบการณ์ที่น่าประทับใจ หรือการวัดผลการเรียนรู้ ใช้แบบทดสอบหรือกิจกรรมประเมินความรู้ เช่น การจับคู่ข้อมูล การตอบคำถามปลายเปิด หรือการนำเสนอผลงาน จัดทำรายงานสรุปผลการจัดกิจกรรม เพื่อปรับปรุงแนวทางให้เหมาะสมยิ่งขึ้นในครั้งถัดไป

9. การจัดทำสื่อการเรียนรู้ จัดทำเอกสารที่รวบรวมข้อมูลสำคัญ เช่น ประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก ในประเทศไทย นักดนตรีที่สำคัญ และการพัฒนาด้านดนตรี ใช้สื่อมัลติมีเดีย เช่น วิดีโอเสียง หรือภาพถ่ายเพื่อช่วยอธิบายเนื้อหา พัฒนาแอปพลิเคชัน เพื่อเพิ่มความน่าสนใจและช่วยให้การเรียนรู้สนุกสนาน

ด้วยกระบวนการที่มีการเตรียมการและดำเนินการอย่างรอบคอบดังกล่าว จะช่วยให้กิจกรรมนอกสถานที่เกิดผลลัพธ์การเรียนรู้ที่ชัดเจนและส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงเนื้อหาที่บริบทจริงได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แนวทางในการวางแผนการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ที่สอดคล้องกับเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก

การศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทยผ่านกิจกรรมนอกสถานที่ถือเป็นกระบวนการเรียนรู้ที่มีคุณค่าอย่างยิ่ง เนื่องจากประวัติศาสตร์เป็นวิชาที่กว้างขวางและมีความหลากหลายของเนื้อหา การจำกัดการเรียนรู้ไว้เฉพาะภายในห้องเรียนอาจไม่สามารถตอบสนองต่อการเข้าใจถึงบริบทของเหตุการณ์และปรากฏการณ์ทางประวัติศาสตร์ได้อย่างครบถ้วน ดังที่ เอลิม มลิลลา นิติเชตต์ปรีชา (2559, หน้า 222) ได้กล่าวไว้ว่า ประวัติศาสตร์เป็นเรื่องของมนุษย์ และวิถีชีวิตของมนุษย์ จึงไม่ควรแยกออกจากมวลมนุษย์และโลก โดยมาอยู่เพียงในกำแพงของโรงเรียนเพียงอย่างเดียว วิธีที่จะเข้าใจคือ เข้าใจในตัวบุคคล จึงควรศึกษาสิ่งของที่หลงเหลืออยู่ เป็นที่นิยมอย่างมากในหมู่ชาวตะวันตก เช่น เพลงจากเครื่องดนตรีเก่า เสียงจากโล่ที่กระทบกัน หรือเสียงกรอบกระบของกระดาศที่ทำจากหนังสัตว์ เป็นต้น

ครูผู้สอนจึงควรมีแผนการจัดการที่ชัดเจนในการดำเนินกิจกรรมนอกสถานที่ เพื่อให้การเรียนรู้เป็นไปอย่างราบรื่นและมีประสิทธิภาพ โดยผู้เรียนจะได้ประสบการณ์ที่กว้างขวางและลึกซึ้งยิ่งขึ้นในการศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก การจัดกิจกรรมดังกล่าวควรคำนึงถึงทั้งสถานที่ที่เลือกเยี่ยมชมและระยะเวลาที่ใช้ในการศึกษา โดยแบ่งแนวทางการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ออกเป็นสองประเภทหลัก ดังนี้:

1. การเยี่ยมชมในเวลาเรียน การเยี่ยมชมสถานที่ใกล้เคียงกับสถานศึกษา สามารถจัดได้บ่อยครั้ง ขึ้นอยู่กับความร่วมมือและความสะดวกของสถานศึกษาเอง การสอนนอกห้องเรียนในลักษณะนี้ควรจัดอย่างมีระเบียบ โดยผู้เรียนควรมีสมุดจดหรือสมุดวาดสำหรับบันทึกเรื่องราวและความรู้ที่ได้รับระหว่างการเยี่ยมชม ทั้งนี้ควรมีการติดตามผลการเยี่ยมชมด้วยการมอบหมายงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อส่งเสริมการค้นคว้าและพัฒนาความรู้เพิ่มเติม

2. การเยี่ยมชมนอกเวลาเรียน การเยี่ยมชมสถานที่นอกสถานศึกษาอาจต้องใช้การเดินทางด้วยยานพาหนะ เช่น รถยนต์หรือรถไฟ การวางแผนเส้นทางการเดินทางและการเตรียมตัวล่วงหน้าเป็นสิ่งสำคัญที่ช่วยกระตุ้นความสนใจของนักเรียน ผู้สอนควรอธิบายล่วงหน้าถึงเป้าหมายของการเยี่ยมชม สิ่งที่นักเรียนควรสังเกต และประเด็นสำคัญที่ต้องจดจำ นอกจากนี้ ควรกำหนดคำถามเพื่อให้นักเรียนได้ค้นหาคำตอบ ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างความเข้าใจในเนื้อหาที่เรียนรู้ได้อย่างลึกซึ้งยิ่งขึ้น

ในการจัดกิจกรรมเหล่านี้ ควรให้ความสำคัญกับความปลอดภัยและการจัดการกลุ่มผู้เรียน การแบ่งกลุ่มควรเหมาะสมกับจำนวนผู้เรียน และควรเตรียมความพร้อมในการจัดการกรณีฉุกเฉินที่อาจเกิดขึ้น ทั้งนี้ผู้ปกครองควรได้รับข้อมูลเกี่ยวกับรายละเอียดของการเดินทาง เช่น วันที่เดินทาง จุดหมายปลายทาง ค่าใช้จ่าย สถานที่พัก และกำหนดการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดความเข้าใจและความร่วมมือในการจัดกิจกรรม

แนวทางการสรุปผลการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้

1. แนวทางการสรุปผลการเรียนรู้

1.1 สรุปผลการเรียนรู้โดยทันที หลังจากกิจกรรมการศึกษานอกสถานที่ ครูผู้สอนควรให้สรุปผลในทันที การสรุปผลการเรียนรู้ทันทีหลังจากกิจกรรมช่วยให้ผู้เรียนสามารถสะท้อนประสบการณ์และจดจำข้อมูลได้อย่างแม่นยำ ตัวอย่างเช่น หลังการเยี่ยมชมพิพิธภัณฑ์ดนตรี ครูผู้สอนอาจจัดให้ผู้เรียนเขียนสะท้อนคิด (Reflection) สั้น ๆ ในหัวข้อ “สิ่งที่ฉันค้นพบใหม่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตก” หรือการให้ผู้เรียนแสดงความคิดเห็นในกลุ่มย่อย เพื่อรวบรวมมุมมองที่หลากหลายจากกิจกรรม

1.2 สรุปผลการเรียนรู้หลังกลับถึงสถานศึกษา การสรุปผลหลังจากกลับถึงโรงเรียนช่วยให้ผู้เรียนมีเวลาประมวลผลประสบการณ์ได้อย่างลึกซึ้งมากขึ้น และยังเป็นการทบทวนความรู้ที่ได้รับจากกิจกรรมภายนอก โดยผู้สอนให้ผู้เรียนเขียนรายงานแบบละเอียด โดยกำหนดโครงสร้าง เช่น สรุปข้อมูลที่ได้จากสถานที่หรือกิจกรรม บทวิเคราะห์เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้ ความรู้สึกและข้อเสนอแนะเกี่ยวกับกิจกรรม หรือการจัดนิทรรศการในห้องเรียน ให้ผู้เรียนจัดนิทรรศการเล็ก ๆ ในชั้นเรียน โดยสรุปสิ่งที่ได้เรียนรู้ผ่านโปสเตอร์หรือการนำเสนอด้วย PowerPoint เพื่อแบ่งปันความรู้กับเพื่อนร่วมชั้น

1.3 สรุปผลโดยการนำเสนอประสบการณ์และอภิปรายร่วมกัน การเปิดโอกาสให้ผู้เรียนแบ่งปันประสบการณ์และร่วมอภิปรายในชั้นเรียนช่วยส่งเสริมการมีส่วนร่วมและสร้างมุมมองที่หลากหลาย เช่น ผู้เรียนแต่ละคนเล่าเรื่องราวที่ประทับใจหรือสิ่งที่ได้เรียนรู้จากกิจกรรมภายนอก โดยใช้เวลาสั้น ๆ และอภิปรายประเด็นสำคัญ โดยผู้สอนตั้งคำถามเปิด หรือใช้กระดานเพื่อรวบรวมความคิดเห็นของผู้เรียนและเชื่อมโยงกับบทเรียน

2. แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้ แนวทางการประเมินผลการเรียนรู้จากกิจกรรมศึกษานอกสถานที่สามารถออกแบบได้ตามแนวคิดของ Bloom's Taxonomy ดังนี้

2.1 ความรู้ (Knowledge) การประเมินผลด้านความรู้เน้นที่การตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถจดจำข้อมูลพื้นฐานหรือข้อเท็จจริงที่ได้รับจากกิจกรรมได้หรือไม่ เช่น การให้ทำแบบสอบถามหลังจากการเยี่ยมชม การจัดทำเกมหรือกิจกรรมตอบคำถามเพื่อทบทวนความรู้

2.2 ความเข้าใจ (Comprehension) การประเมินผลด้านความเข้าใจเน้นที่การตรวจสอบว่าผู้เรียนสามารถอธิบายหรือแปลความหมายของเนื้อหาที่ได้รับได้หรือไม่ ตัวอย่างเช่น หลังการเยี่ยมชมโรงละครและฟังบรรยายเกี่ยวกับดนตรีในยุคต่าง ๆ ผู้เรียนอาจถูกขอให้เขียนสรุปเนื้อหา เช่น ลักษณะเด่นของดนตรีในยุคโรแมนติกคืออะไร?

2.3 การประยุกต์ใช้ (Application) การประเมินในขั้นนี้เน้นการเชื่อมโยงและปรับใช้ความรู้ เช่น การให้นักเรียนเลือกเพลงที่ฟังในคอนเสิร์ตและวิเคราะห์ว่าเพลงนั้นสะท้อนลักษณะใดของยุคดนตรี เช่น โครงสร้างเพลงในยุคคลาสสิก

2.4 การวิเคราะห์ (Analysis) การประเมินผลด้านนี้เน้นที่การแยกแยะองค์ประกอบและการวิเคราะห์ข้อมูล เช่น ให้ผู้เรียนทำโครงการเปรียบเทียบดนตรีในยุคบาโรกและยุคโรแมนติก โดยวิเคราะห์ในด้านต่าง ๆ เช่น องค์ประกอบทางดนตรี อิทธิพลต่อสังคมและวัฒนธรรม

2.5 การสังเคราะห์ (Synthesis) การประเมินผลด้านการสังเคราะห์มุ่งเน้นให้ผู้เรียนสร้างสิ่งใหม่จากความรู้ที่ได้รับ เช่น ให้ผู้เรียนสร้างบทเพลงหรือการแสดงที่ผสมผสานดนตรีจากยุคต่าง ๆ พร้อมเขียนบรรยายเหตุผลในการเลือกเพลง หรือ การทำวิดีโอสรุปประสบการณ์

2.6 การประเมินผล (Evaluation) การประเมินผลด้านนี้เน้นที่การตัดสินใจหรือการวิจารณ์อย่างมีเหตุผล ตัวอย่างเช่น การให้นักเรียนเขียนเรียงความเกี่ยวกับบทบาทของโรงละครแห่งชาติในฐานะสถานที่ที่ส่งเสริมการพัฒนาดนตรีตะวันตกในประเทศไทย

แนวทางการสรุปผลการเรียนรู้และการประเมินผลการเรียนรู้จะช่วยให้การเรียนรู้นอกสถานที่มีความหมายและมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ผู้สอนสามารถนำไปประยุกต์ใช้กับบริบทที่หลากหลาย และช่วยให้ผู้เรียนสามารถเชื่อมโยงประสบการณ์จริงกับบทเรียนในชั้นเรียนได้อย่างลึกซึ้งและยั่งยืน

สรุป

การจัดกิจกรรมนอกสถานที่เพื่อศึกษาประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกในประเทศไทยมีความสำคัญอย่างยิ่ง เนื่องจากสามารถพัฒนาทักษะและเสริมสร้างความเข้าใจให้แก่นักเรียน อีกทั้งยังเปิดโอกาสให้นักเรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง และขยายมุมมองเกี่ยวกับดนตรีตะวันตกในบริบทของประเทศไทย ทั้งนี้ ครูผู้สอนหรือผู้จัดกิจกรรมควรมีความรู้และความเข้าใจในการจัดกิจกรรมศึกษานอกสถานที่อย่างเพียงพอ โดยสามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1. นำเสนอแนวทางที่เป็นรูปธรรมสำหรับการจัดกิจกรรมนอกสถานที่ แนวทางที่จะช่วยให้ครูผู้สอนสามารถนำไปปรับใช้ได้จริง โดยเน้นการเลือกแหล่งเรียนรู้และการออกแบบกิจกรรมที่เหมาะสมในบริบทของประเทศไทย แหล่งเรียนรู้ที่เหมาะสม เช่น พิพิธภัณฑ์ดนตรีอุซาคเนย์ ซึ่งจัดแสดงเครื่องดนตรีที่สะท้อนการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมห้องสมุดดนตรีทุกกระหม่อมสิรินธรที่มีคลังข้อมูลด้านดนตรีครบถ้วน และศูนย์วัฒนธรรมแห่งประเทศไทยที่เชื่อมโยงดนตรีตะวันตกกับบริบทไทย ลักษณะกิจกรรมที่เหมาะสม เช่น การบรรยาย การทดลองเล่นเครื่องดนตรี การฟังการแสดงสด และการชมนิทรรศการหรือเวิร์กช็อป ซึ่งช่วยให้นักศึกษาเชื่อมโยงทฤษฎีกับประสบการณ์จริงผ่านกิจกรรมนอกสถานที่ที่เหมาะสมและปรับใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ แนวทางนี้ช่วยให้นักศึกษาได้เรียนรู้ผ่านประสบการณ์ตรงและพัฒนาความเข้าใจที่ลึกซึ้ง ขณะเดียวกันยังลดภาระของครูผู้สอนในการสร้างกิจกรรมใหม่ เพราะใช้ทรัพยากรที่มีอยู่แล้วในประเทศไทย

2. การเสริมสร้างทักษะการวางแผนและจัดการเรียนการสอนของผู้สอนในการดำเนินกิจกรรมนอกสถานที่

2.1. การวางแผนกิจกรรมเป็นขั้นตอนสำคัญที่ช่วยให้การจัดการเรียนรู้นอกสถานที่เป็นไปอย่างราบรื่น ผู้สอนควรเริ่มต้นด้วยการเลือกสถานที่ที่เหมาะสม ซึ่งควรมีความเกี่ยวข้องกับเนื้อหา เช่น พิพิธภัณฑ์ดนตรี ห้องสมุด ดนตรี หรือศูนย์วัฒนธรรม นอกจากนี้ ผู้สอนควรวางแผนลำดับกิจกรรมที่หลากหลายเพื่อดึงดูดความสนใจของผู้เรียน เช่น การเริ่มต้นด้วยการฟังบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญ ตามด้วยการทดลองเล่นเครื่องดนตรี หรือการชมการแสดงสด ทั้งนี้ การจัดตารางเวลาที่เหมาะสมและการเตรียมสื่อช่วยสอน เช่น วิดีโอ และเอกสารประกอบการเรียนรู้ จะช่วยให้กิจกรรมดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2.2. การประเมินผลเพื่อพัฒนากระบวนการสอน ได้แก่ การใช้แบบทดสอบก่อนและหลังการเข้าร่วมกิจกรรมเพื่อวัดพัฒนาการของนักศึกษา หรือการสะท้อนความคิดเห็นของผู้เรียนผ่านการเขียนสะท้อนคิดหรือการอภิปรายในกลุ่ม นอกจากนี้ การสรุปผลกิจกรรมด้วยคำถามปลายเปิดหรือการจัดนิทรรศการยังช่วยให้ครูได้รับข้อมูลเชิงลึกเกี่ยวกับความเข้าใจของนักศึกษา และสามารถปรับปรุงกิจกรรมในอนาคตให้เหมาะสมยิ่งขึ้น

การจัดกิจกรรมนอกสถานที่ไม่ใช่เพียงการพานักศึกษาไปสัมผัสประสบการณ์ใหม่ แต่ยังเป็นโอกาสให้ครูผู้สอนพัฒนาทักษะการวางแผนและการประเมินผลอย่างเป็นระบบ แนวทางที่เสนอในบทความนี้เป็นกรอบที่ช่วยให้ครูสามารถจัดการเรียนรู้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ และสร้างการเรียนรู้ที่มีคุณภาพและยั่งยืนในระยะยาว

3. การพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ดนตรีตะวันตกผ่านการเรียนรู้นอกสถานที่

การพัฒนาความรู้ความเข้าใจของผู้เรียนสามารถทำได้โดยการนำนักเรียนไปเยี่ยมชมสถานที่สำคัญทางประวัติศาสตร์ดนตรี ซึ่งอาจรวมถึงพิพิธภัณฑ์ หอศิลป์ โรงละคร หรือสถานที่อื่น ๆ การเรียนรู้ในสถานที่จริงช่วยให้นักเรียนสามารถสัมผัสและเชื่อมโยงกับเนื้อหาทางประวัติศาสตร์ได้อย่างลึกซึ้ง นอกจากนี้ การฟังการบรรยายจากผู้เชี่ยวชาญ การเข้าชมการแสดงดนตรีสด หรือการมีส่วนร่วมในกิจกรรมเชิงปฏิบัติ สามารถกระตุ้นความสนใจและเพิ่มความลึกซึ้งในการเข้าใจเนื้อหา

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2553, 25 มกราคม). **อิทธิพลดนตรีตะวันตกกับเยาวชนไทย**. กระทรวงศึกษาธิการ Minister of Education. สืบค้น กรกฎาคม 13, 2567, จาก <https://www.moe.go.th/อิทธิพลดนตรีตะวันตกกับ/>.
- _____. (2563, 29 พฤษภาคม). **ราชกิจจานุเบกษา เผยแพร่ระเบียบกระทรวงศึกษาธิการ ว่าด้วยการพานักเรียน และนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา**. สืบค้น กรกฎาคม 9, 2567, จาก <https://www.moe.go.th/ราชกิจจานุเบกษา-เผยแพร่-14/>.
- จิตรี กาวี. (2563, เมษายน). แตรวงสยามกับการบันทึกเสียง มรดกความทรงจำของคนรุ่นใหม่ (ตอนที่ 1). **Music Journal วารสารเพลงดนตรี**, 25(8), 18 - 25. สืบค้น กรกฎาคม 13, 2567, จาก <https://www.music.mahidol.ac.th/musicjournal/book/2020/music-journal-apr-2020.pdf>.
- จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย. (ม.ป.ป.). **พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว**. จุฬาลงกรณ์ราชบรรณาลัย คลังข้อมูลดิจิทัลเฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว. สืบค้น สิงหาคม 3, 2567, จาก https://kingchulalongkorn.car.chula.ac.th/th/history/rama6_bio.
- เฉลิม มลิลา นิตเชตต์ปริษา. (2559). **เทคนิควิธีการสอนประวัติศาสตร์ (Teaching History Technique and Methodology)** (พิมพ์ครั้งที่ 6). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- นัยนา ดอรมาน, ประสาร มาลากุล ณ อยุธยา, และผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2563, กรกฎาคม - ธันวาคม). การเรียนรู้เชิงประสบการณ์และการสะท้อนคิดเชิงวิพากษ์. **วารสารจิตวิทยา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต**, 10(2), 20 - 28. สืบค้น กันยายน 7, 2567, จาก [http://journal.psy.kbu.ac.th/jour/20201002/2.บทความวิชาการ\(นัยนา\).pdf](http://journal.psy.kbu.ac.th/jour/20201002/2.บทความวิชาการ(นัยนา).pdf).
- ภัทรวดี ภูษาภิรมย์. (2566, 4 กุมภาพันธ์). **รัฐบาลจอมพล ป. ส่งเสริม หรือย่ำยีดนตรีไทย**. ศิลปวัฒนธรรม. สืบค้น ธันวาคม 5, 2567, จาก https://www.silpa-mag.com/history/article_90540.
- โรงละครแห่งชาติ สำนักการสังคีต กรมศิลปากร. (ม.ป.ป.). **โรงละครแห่งชาติ**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. สืบค้น สิงหาคม 13, 2567, จาก <https://ntt.finearts.go.th>.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษามุกดาหาร สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ. (ม.ป.ป.). **คู่มือการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษา**. มุกดาหาร: ผู้แต่ง. สืบค้น กรกฎาคม 22, 2567, จาก <https://www.sesaomuk.go.th/wp-content/uploads/2022/07/คู่มือการพานักเรียนและนักศึกษาไปนอกสถานศึกษาQR.pdf>.
- ห้องสมุดแห่งชาติ National Library of Thailand. (2563, 25 กันยายน). **ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร**. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง. สืบค้น สิงหาคม 13, 2567, จาก <https://www.nlt.go.th/library/158-ห้องสมุดดนตรีทุลกระหม่อมสิรินธร>.

หอสมุดและคลังความรู้ มหาวิทยาลัยมหิดล. (2562, 2 กุมภาพันธ์). **พิพิธภัณฑ์ดนตรีอุษาคเนย์**. นครปฐม: ผู้แต่ง.
สืบค้น สิงหาคม 13, 2567, จาก <https://museum.li.mahidol.ac.th/th/museums/?p=742>.

อรุณฉัตร คุรุวาณิชย์, ชนนินญา น้อยสันเทียะ, และสรสรณ์รดี ภาคภากร. (2564, 10 ธันวาคม). **ทฤษฎีการเรียนรู้
จากประสบการณ์ หรือ Experiential Learning Theory (ELT)**. สืบค้น ธันวาคม 7, 2567,
จาก <https://www.lifeeducation.in.th/positive-education/>.

อรุณช ติมตศิริ. (2560, กันยายน - ธันวาคม). การศึกษานอกห้องเรียนเพื่อเสริมสร้างทักษะการเรียนรู้
ในศตวรรษที่ 21. **Veridian E-Journal Silpakorn University, 10(3)**, 1643 - 1658.

สืบค้น กรกฎาคม 17, 2567, จาก [https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/
article/view/110163/86446](https://he02.tci-thaijo.org/index.php/Veridian-E-Journal/article/view/110163/86446).

_____. (2564, มกราคม- มิถุนายน). การจัดกิจกรรมการเรียนรู้นอห้องเรียนสำหรับเด็ก Outdoor Learning
Activities for Children. **Journal of Humanities and Social Sciences
Bansomdejchaopraya Rajabhat University, 15(1)**, 214 - 237. สืบค้น กรกฎาคม 17, 2567,
จาก [https://huso.bsru.ac.th/husocjournal/file/public_article/9%2015-1%20Oranuch%
20Limtasiri_30-06-2022_15-37-25.pdf](https://huso.bsru.ac.th/husocjournal/file/public_article/9%2015-1%20Oranuch%20Limtasiri_30-06-2022_15-37-25.pdf).

Dewey, J. (1938). **Experience and Education**. New York: Touchstone.

Kolb, D. A. (1984). **Experiential Learning: Experience as The Source of Learning and
Development**. Englewood Cliffs, New Jersey: Prentice Hall.

Thorburn, M. (2017, April). Moral Deliberation and Environmental Awareness: Reviewing
Deweyan-informed Possibilities for Contemporary Outdoor Learning. **Journal of
Adventure Education and Outdoor Learning, 17(2)**, 1 - 10. Retrieved December 8,
2567, from <https://doi.org/10.1080/14729679.2017.1322000>.

ภาคผนวก

แนะนำผู้เขียน

นิธิกิตติกานต์ เหมสุวรรณ

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ ดร. ประจำสาขาวิชาการผลิตและการจัดการอีเว้นท์ คณะการท่องเที่ยว
และอุตสาหกรรมบริการ มหาวิทยาลัยหอการค้าไทย
ความสนใจทางวิชาการ การท่องเที่ยวและอุตสาหกรรมบริการ
E-mail: nithi_ken1988@outlook.com

Zhu Lin

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาปริญญาเอก สาขาทัศนศิลป์ ศิลปะการออกแบบ และการจัดการ
วัฒนธรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ความสนใจทางวิชาการ ศิลปะการออกแบบ, การจัดการวัฒนธรรม
E-mail: 384900724@qq.com

ศิวกร ผลสุขการ

หน่วยงานสังกัด อาจารย์สาขาวิชาพื้นฐานทั่วไป วิทยาเขตชุมพรเขตรอุดมศักดิ์ สถาบันเทคโนโลยี
พระจอมเกล้าเจ้าคุณทหารลาดกระบัง
ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
E-mail: sovakorn.21@gmail.com

ตะวัน เขตคง

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาสาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: krutawan2517@gmail.com

ชนินทร์ ชมภู

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: chaninthornjob@gmail.com

พัชรภรณ์ แสงแดง

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริการศึกษา คณะครุศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: teptipat.11@gmail.com

ชไมพร พลทอง

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
E-mail: chamaiporntantan@gmail.com

ภคพล ก่อกุลเกียรติ

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: phakapol121131@gmail.com

สุรวรรณ ทองสว่าง

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชารัฐประศาสนศาสตร์
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ รัฐประศาสนศาสตร์
E-mail: surawan9111@gmail.com

เอมมิกา น้อยจัน

หน่วยงานสังกัด นักศึกษาหลักสูตรศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย วิทยาเขตล้านนา
ความสนใจทางวิชาการ บริหารการศึกษา
E-mail: emnikar18@gmail.com

สุนทร อ่อนฤทธิ์

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ สังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: soodkhetcake18@gmail.com

ปนัดดา พาณิชยพันธ์

หน่วยงานสังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาสังคมศึกษา คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ สังคมศึกษา, หลักสูตรและการสอน
E-mail: pooneamanm2544@gmail.com

ทัศนีย์พร กลิ่นแก้ว

หน่วยงาน/สังกัด โรงเรียนกำแพงแสนวิทยา จังหวัดนครปฐม
ความสนใจทางวิชาการ หลักสูตรและการสอน
E-mail: tadsaneeporn015@gmail.com

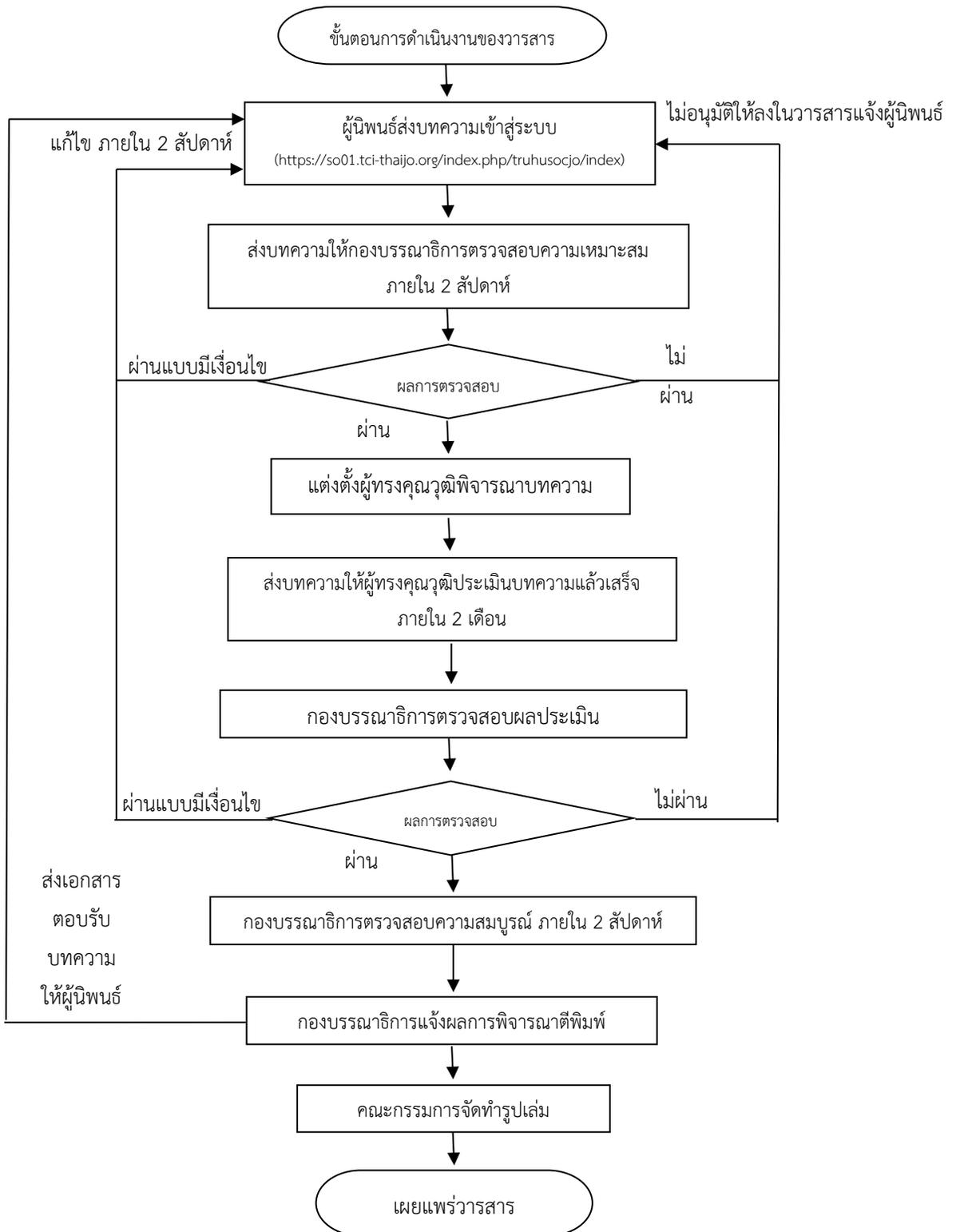
สุภาสิณี คุ่มไพร

หน่วยงาน/สังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทย คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
ความสนใจทางวิชาการ ภาษาไทย, หลักสูตรและการสอน
E-mail: supasinee.k@lawasri.tru.ac.th

สุนันทา ศักดิ์ชัยสมบูรณ์

หน่วยงาน/สังกัด อาจารย์ประจำสาขาวิชาภาษาไทยเพื่อการสื่อสาร คณะมนุษยศาสตร์ มหาวิทยาลัย
หอการค้าไทย
ความสนใจทางวิชาการ ภาษาไทย
E-mail: sumontanun@yahoo.co.th

ขั้นตอนการดำเนินงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

คำแนะนำสำหรับผู้นิพนธ์บทความ

สถานที่ติดต่อเกี่ยวกับบทความ

สำนักงานวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมือง จ.ลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 064-313-8785 Email: husocjo@gmail.com

1. ส่วนประเภทของบทความที่ลงตีพิมพ์ในวารสาร

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ตีพิมพ์บทความประเภทต่าง ๆ ดังนี้

1.1 บทความวิจัย (Research Article) ได้แก่ รายงานผลงานวิจัยใหม่ที่มีองค์ความรู้อันเป็นประโยชน์ซึ่งไม่เคยตีพิมพ์ในวารสารใด ๆ มาก่อน

1.2 บทความวิชาการ (Academic Article) ที่เสนอเนื้อหาความรู้ วิชาการ มีกลุ่มเป้าหมายที่เป็นนิสิตนักศึกษา หรือประชาชนทั่วไป

1.3 บทความปริทรรศน์ (Review Article) เป็นบทความที่รวบรวมความรู้จากตำรา หนังสือ และวารสารใหม่ หรือจากผลงานและประสบการณ์ของผู้นิพนธ์

การพิจารณาและคัดเลือกบทความ

บทความแต่ละบทความจะได้รับพิจารณาจากคณะกรรมการกลั่นกรองบทความวารสาร ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบคุณภาพบทความ (Peer Review) ที่มีความเชี่ยวชาญในสาขาวิชาที่เกี่ยวข้อง จำนวน 3 ท่าน และได้รับความเห็นชอบจากกองบรรณาธิการก่อนตีพิมพ์ โดยการพิจารณาบทความผู้พิจารณาบทความจะไม่ทราบชื่อหรือข้อมูลของผู้นิพนธ์บทความ และผู้นิพนธ์จะไม่ทราบชื่อผู้พิจารณาบทความ (Double-Blind Peer Review) ทั้งนี้บทความที่จะได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ในวารสารจะต้องมีผลการประเมิน "ผ่าน" จากผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 2 ใน 3 ท่าน

หมายเหตุ หากเกิดปัญหาหรือข้อขัดแย้งใด ๆ ในบทความการตัดสินใจของกองบรรณาธิการวารสารถือเป็นที่สุด

การส่งบทความ

บทความที่จะตีพิมพ์ในวารสารวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี จะต้องผ่านการตรวจสอบบทความและพิสูจน์อักษร

ผู้นิพนธ์ควรตระหนักถึงความสำคัญในการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามรูปแบบของบทความที่วารสารกำหนด ตลอดจนตรวจสอบความถูกต้องแน่นอน พร้อมทั้งพิสูจน์อักษรก่อนที่จะส่งบทความนี้ให้กับกองบรรณาธิการเตรียมบทความให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสารจะทำให้การพิจารณาตีพิมพ์มีความรวดเร็วมากยิ่งขึ้น และทางกองบรรณาธิการของสงวนสิทธิ์ที่จะไม่พิจารณาบทความจนกว่าจะได้แก้ไขให้ถูกต้องตามข้อกำหนดของวารสาร

การเตรียมบทความ

บทความต้องเป็นตัวพิมพ์ดีด โดยใช้ชุดแบบอักษร (Font) ชนิดไทยสารบรรณ (TH Sarabun PSK) ขนาดอักษร 14 จัดกั้นหลังตรง และมีระยะห่างระหว่างบรรทัดหนึ่งช่อง (Double Spacing) ตลอดเอกสาร พิมพ์หน้าเดียวลงบนกระดาษพิมพ์สันขนาดบีห้า (B5) พิมพ์ให้ห่างจากขอบกระดาษด้านบน 1 นิ้ว ด้านซ้ายและด้านขวากับด้านล่าง 0.75 นิ้ว พร้อมใส่หมายเลขกำกับทางมุมขวาบนทุกหน้าบทความไม่ควรยาวเกิน 15 หน้ากระดาษพิมพ์สัน โดยนับรวมภาพประกอบและตาราง

2. ส่วนบทคัดย่อ (Abstract)

บทคัดย่อควรมีความยาว 250 – 300 คำ โดยแยกต่างหากจากเนื้อเรื่อง บทความวิจัยและบทความปริทรรศน์ต้องมีบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ ซึ่งบทคัดย่อควรเขียนให้ได้ใจความทั้งหมดของเรื่อง ไม่ต้องอ้างอิงเอกสาร รูปภาพ หรือตาราง และลักษณะของบทคัดย่อควรประกอบไปด้วย วัตถุประสงค์ (Objective) วิธีการศึกษา (Methods) ผลการศึกษา (Results) สรุป (Conclusion) และคำสำคัญ (Key Words) ซึ่งควรเรียงตามลำดับและแยกหัวข้อให้ชัดเจน ดังนี้

- วัตถุประสงค์ ควรกล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการศึกษา
- วิธีการศึกษา ควรกล่าวถึงวิธีการค้นคว้าข้อมูล ระเบียบวิธีวิจัยที่นำมาศึกษา สถิติที่นำมาใช้
- ผลการศึกษา ควรประกอบด้วยผลที่ได้รับจากการค้นคว้า ศึกษา และผลของค่าสถิติ (ในกรณีมีการวิเคราะห์)
- สรุป ควรกล่าวถึงผลสรุปของการค้นคว้าและศึกษา
- คำสำคัญ ควรมีคำสำคัญ 3 - 6 คำ ที่ครอบคลุมชื่อเรื่องที่ศึกษา และจะปรากฏอยู่ในส่วนท้ายของบทคัดย่อทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ โดยต้องจัดเรียงคำสำคัญตามตัวอักษร และค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)

3. ส่วนเนื้อเรื่อง ควรประกอบด้วย

3.1 บทนำ (Introduction) เป็นส่วนกล่าวนำโดยอาศัยการปริทรรศน์ (Review) ข้อมูลจากรายงานวิจัย ความรู้ และหลักฐานต่างๆ จากหนังสือหรือวารสารที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา และกล่าวถึงเหตุผลหรือความสำคัญของปัญหาในการศึกษาครั้งนี้ สมมติฐานของการศึกษา ตลอดจนวัตถุประสงค์ของการศึกษาให้ชัดเจน

3.2 วิธีการศึกษา (Methods) กล่าวถึงรายละเอียดของวิธีการศึกษาประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา และวิธีการศึกษา เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย รวมทั้งสถิติที่นำมาใช้วิเคราะห์ข้อมูล

3.3 ผลการศึกษา (Results) เป็นการแสดงผลที่ได้จากการศึกษาและวิเคราะห์ในข้อ 3.2 ควรจำแนกผลออกเป็นหมวดหมู่และสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์ของการศึกษา โดยการบรรยายในเนื้อเรื่องและแสดงรายละเอียดเพิ่มเติมด้วยภาพประกอบ ตาราง กราฟ หรือแผนภูมิ ตามความเหมาะสม

3.4 การอภิปรายผล (Discussion) เป็นการนำข้อมูลที่ได้มาจากการวิเคราะห์ของผู้นิพนธ์นำมาเปรียบเทียบกับผลการวิจัยของผู้อื่น เพื่อให้มีความเข้าใจหรือเกิดความรู้ใหม่ที่เกี่ยวข้องกับงานวิจัยนั้น รวมทั้งข้อดี

ข้อเสียของวิธีการศึกษา เสนอแนะความคิดเห็นใหม่ๆ ปัญหาและอุปสรรคต่างๆ ที่ได้จากการศึกษาครั้งนี้ เพื่อเป็นแนวทางที่จะนำไปประยุกต์ให้เกิดประโยชน์

3.5 ข้อเสนอแนะ (Suggestion) การแนะนำการนำผลการวิจัยไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อไป

3.6 กิตติกรรมประกาศ (acknowledgements) เป็นส่วนที่กล่าวขอบคุณต่อองค์กร หน่วยงานหรือบุคคลที่ให้ความช่วยเหลือร่วมมือในการวิจัย รวมทั้งแหล่งที่มาของเงินทุนวิจัย และหมายเลขของทุนวิจัย

3.7 เอกสารอ้างอิง (References) ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text) เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ซึ่งมีรูปแบบการเขียนอ้างอิงแตกต่างกันตามประเภทของเอกสารหรือแหล่งที่ใช้อ้างอิง ดังนี้

การจัดรูปแบบหน้ากระดาษวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์
มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

ระยะขอบ บน 1”

*****ตั้งค่าน้ำกระดาษ ขนาด B5
(7.17”×10.12”)****

ภายนอก 0.75”

ภายใน 0.75”

ล่าง 0.75”

ชื่อบทความภาษาไทย
ชื่อบทความภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 18)

ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาไทย*
ชื่อผู้นิพนธ์ภาษาอังกฤษ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

บทคัดย่อ
(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

เนื้อหาของบทความ ใช้ รูปแบบอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14 ความยาวของบทคัดย่อ ภาษาไทย 250 - 300 คำ โดยให้เขียนเป็นร้อยแก้ว เน้นเฉพาะเนื้อหาที่สำคัญ ให้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ วิธีการ ผลและวิจารณ์ หรือข้อเสนอแนะอย่างย่อ (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

คำสำคัญ: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3 - 5 คำ เป็นภาษาไทย ซึ่งตรงกับคำสำคัญในภาษาอังกฤษ เช่น รูปแบบบทความ, ขนาดตัวอักษร, รูปแบบตัวอักษร (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

* ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัด (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวธรรมดา ขนาดอักษร 12)

ยศ/ตำแหน่งทางวิชาการ, สาขาวิชา หน่วยงานต้นสังกัด (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวธรรมดา ขนาดอักษร 12) (ภาษาอังกฤษ)

ABSTRACT

(ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14)

ความยาวของบทคัดย่อภาษาอังกฤษ 250 – 300 คำ และต้องตรงกับบทคัดย่อภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

Keywords: (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ตัวหนา ขนาดอักษร 14) ควรเลือกคำสำคัญที่เกี่ยวข้องกับบทความ ประมาณ 3 - 5 คำ เป็นภาษาอังกฤษ ต้องตรงกับคำสำคัญในภาษาไทย (ใช้ตัวอักษร TH SarabunPSK ขนาดอักษร 14)

บทนำ

อธิบายถึงความเป็นมาของเรื่องที่วิจัย ความสำคัญของปัญหาที่ทำการศึกษาวิจัย ใช้ภาษาที่เข้าใจง่าย กระชับ และชัดเจน การใช้คำย่อ ต้องมีคำสมบูรณ์ไว้ในครั้งแรกก่อน เนื้อหาของตัวเรื่องควรมีรายละเอียด ดังต่อไปนี้ ความยาวไม่เกิน 1 หน้ากระดาษ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (ควรระบุเป็นข้อ ๆ)

วิธีดำเนินการวิจัย

อธิบายขั้นตอนการวิจัยด้วยภาษาที่เข้าใจง่าย โดยกล่าวถึงแหล่งข้อมูล ดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผลการวิจัย

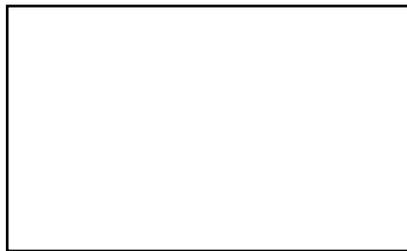
อธิบายถึงสิ่งที่ได้จากการศึกษาหรือวิจัย ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูล และการแสดงผลการทดสอบ สมมติฐาน และการวิจารณ์ผลการวิจัย ซึ่งการรายงานผลการวิจัยและการวิจารณ์นั้น ควรยึดวัตถุประสงค์ และ สมมติฐานของการวิจัยเป็นหลัก เพื่อชี้ให้เห็นว่าผลการวิจัยได้บรรลุวัตถุประสงค์อย่างไรบ้างและสอดคล้องกับ สมมติฐานที่วางไว้หรือไม่อย่างไร โดยเสนอหลักฐานข้อมูลอย่างเป็นระเบียบและเข้าใจง่าย

(กรณีมีตาราง)

ตาราง 1 เนื้อหาที่เป็นตารางและคำอธิบายสามารถใช้เป็นรูปแบบ 1 คอลัมน์ ได้ตามความเหมาะสม

(n=30)	
หัวข้อ	ขีดเส้น 2 เส้น
	ขีดเส้น 1 เส้น
รวม	ขีดเส้น 1 เส้น
	ขีดเส้น 2 เส้น

(กรณีมีภาพ)

ภาพ 1 ชื่อภาพ

(ที่มา: ✓

อภิปรายผล

ควรอธิบายถึงผลที่ได้รับจากการศึกษาหรือวิจัย ว่าเป็นไปตามสมมติฐานหรือไม่ ควรอ้างถึงทฤษฎี หรือ ผลการศึกษาของผู้อื่นที่เกี่ยวข้องประกอบ

ข้อเสนอแนะ

อธิบายถึงการนำผลที่ได้จากการวิจัยไปใช้ประโยชน์ หรือข้อเสนอแนะปัญหาที่พบในการวิจัย

เอกสารอ้างอิง

(ดูรูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง)

***หากต้องการรายละเอียดเพิ่มเติม กรุณาติดต่อ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
321 ถ.นารายณ์มหาราช ต.ทะเลชุบศร อ.เมืองลพบุรี จ.ลพบุรี 15000
โทรศัพท์ 0-3642-7485 – 93 ต่อ 40012 โทรสาร 0-3641-1150
Email: husocjo@gmail.com

การอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและการเขียนเอกสารอ้างอิง

วิธีการเขียนอ้างอิงแทรกในเนื้อหา (Citations in text)

1. ใช้รูปแบบการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาแบบ APA Style (The Publication Manual of the American Psychological Association) การลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหา เป็นการอ้างอิงแหล่งที่มาของข้อความไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แทรกในเนื้อหา ในรูปแบบดังนี้

หมายเหตุ: เครื่องหมาย √ แสดงถึงการเคาะ 1 ครั้ง เวลาลงรายการอ้างอิงแทรกในเนื้อหาและรายการเอกสารอ้างอิงไม่ต้องใส่ลงไป

2. การลงรายการผู้แต่งทั่วไป

- ผู้แต่งที่เป็นคนไทย ใส่ ชื่อ-ชื่อสกุล โดยไม่ต้องใส่คำนำหน้านาม ยศ หรือ ตำแหน่งทางวิชาการ
- ผู้แต่งชาวต่างประเทศ ใส่เฉพาะนามสกุลและตามด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,)

ผู้แต่งคนไทย

(ชื่อ-นามสกุลผู้แต่ง,√ปีที่พิมพ์,√หน้าที่ใช้อ้างอิง)

ผู้แต่งชาวต่างชาติ

(นามสกุล,√ปีที่พิมพ์,√หน้าที่ใช้อ้างอิง)

3. ถ้ามีการกล่าวถึงชื่อผู้แต่งไว้เป็นการเริ่มต้นประโยค ให้ใส่วงเล็บปีพิมพ์และเลขหน้าต่อจากชื่อผู้แต่ง โดยในวงเล็บไม่ต้องระบุชื่อผู้แต่งซ้ำอีก สำหรับชื่อชาวต่างประเทศให้ใส่นามสกุลของผู้แต่ง

ลมูล√รัตนกร√(2540,√หน้า√105)

Watson√(1992,√p.89)

4. การระบุเลขหน้าของเอกสารภาษาต่างประเทศที่นำมาอ้างอิง เอกสารหน้าเดียว ใช้อักษรย่อ p. เอกสารมากกว่า 1 หน้า ใช้อักษรย่อ pp.

(Jensen,√1991,√p.8)

(Jensen,√1991,√pp.8-15)

5. ถ้ามีผู้แต่ง 2 คน และไม่เกิน 5 คน ให้ลงชื่อผู้แต่งทั้งหมดตามลำดับรายการที่ปรากฏ คั่นคนที่ 1-5 ด้วยเครื่องหมายจุลภาค (,) และคนรองสุดท้ายกับคนสุดท้าย คั่นด้วยคำว่า “และ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้เครื่องหมาย “&”

(นวลจันทร์วีรตนากร,√ชุตติมา√สัจจนันท์,√และมารศรี√ศิริวิรัช,√2539,√หน้า√75)
(William,√Kates,√&√Devies,√1995,√p.61)

6. ถ้ามีผู้แต่ง เกิน 5 คนหรือตั้งแต่ 6 คนขึ้นไป ให้ใส่เฉพาะผู้แต่งคนแรก และตามด้วยคำว่า “และคนอื่น ๆ” สำหรับภาษาไทย ส่วนภาษาอังกฤษใช้คำว่า “et al.”

(อุบล√บุญชู,√และคนอื่น ๆ,√2539,√หน้า 37)
(Heggs,√et√al.,√1999,√pp. 4-7)

7. ผู้แต่งที่เป็นผู้มีฐานันดรศักดิ์ บรรดาศักดิ์ สมณศักดิ์

(ม.ร.ว.คึกฤทธิ์√ปราโมช,√2528,√หน้า√17)
(คุณหญิงแมนมาสง√ขวลิต,√2521,√หน้า√53)
(พระธรรมปิฎก√ (ป.อ. ปยุตโต),√2540,√หน้า√70)

8. สิ่งพิมพ์ที่ไม่ปรากฏชื่อผู้แต่ง ใช้ชื่อเรื่องแทนชื่อผู้แต่ง

(การพัฒนาสุขนิสัย,√2548,√หน้า√77)
(Organization Management,√2011,√pp.53-54)

9. ข้อความที่นำมาอ้างอิง พบแหล่งที่ใช้อ้างอิงมากกว่า 1 แหล่ง สามารถเขียนไว้ในวงเล็บเดียวกันได้ โดยใช้เครื่องหมาย อัฒภาค (;) คั่นแต่ละงานและเรียงตามลำดับของชื่อผู้แต่ง

(นวลจันทร์วีรตนากร,√2539,√หน้า√37;√มารศรี√ศิริวิรัช,√2552,√หน้า√75;√เยาวภา√โตทรัพย์,
2554,√หน้า√2)
(Heggs,√1999,√p.7;√Kates,√&√Devies,√2004,√pp.23-26)

10. การอ้างอิงเอกสารจากอินเทอร์เน็ต ใช้คำว่า ย่อหน้า สำหรับข้อมูลภาษาไทย และคำว่า para. สำหรับข้อมูลภาษาอังกฤษ

(ชื่อผู้แต่ง,√ปีพิมพ์,√ย่อหน้า)

(สุดแดน√วิสุทธิลักษณ์,√2548,√ย่อหน้า√3)

(Gorman,√2000,√para.3)

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อสกุลผู้แต่ง เป็นภาษาอังกฤษ

(Yamada, 2020, p.3)

(Xiao, 2021, pp.85-105)

วิธีการเขียนเอกสารอ้างอิงท้ายบทความ (บรรณานุกรม)

1. พิมพ์ขีดขอบซ้าย โดยไม่ต้องจัดหน้าแบบกระจายตัวอักษร (เครื่องหมาย "v" แสดงถึงการเว้นระยะ 1 เคาะ ให้ผู้เขียนเคาะเป็น Space bar 1 เคาะ)

2. หากรายการใดไม่มี ไม่ต้องลงรายละเอียดในบรรณานุกรม ให้ลงรายการถัดมาได้เลย

3. การลงรายการผู้แต่ง ผู้แต่งอาจเป็นได้ทั้งบุคคลหรือสถาบัน

- **บุคคลสามัญชน** >> ตัดคำนำหน้านาม นาย, นาง, นางสาว ดร. นายแพทย์ พล.อ. ผศ. รศ.

- **ชาวต่างประเทศ** >> เขียนชื่อสกุลขึ้นก่อน ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค ตามด้วยชื่อต้น

(First name) และ ชื่อกลาง (ถ้ามี)

Potter, James W.

Pane, John.

- **ผู้มีบรรดาศักดิ์ ฐานันดรศักดิ์หรือสมณศักดิ์** >> กลับเอาบรรดาศักดิ์ไว้หลังชื่อกับ นามสกุล ค้นด้วยเครื่องหมายจุลภาค (.)

คีฤกษ์/ปราโมช, หม่อมราชวงศ์.

พระธรรมโกศาจารย์ (ประยูร ธมฺมจิตโต).

- **สถาบัน** >> ให้บันทึกชื่อสถาบันนั้น ๆ โดยเรียงลำดับจากหน่วยงานใหญ่ไปหาหน่วยงานย่อย ค้นด้วยชื่อหน่วยงานด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

4. ผู้แต่งที่มีฐานะเป็น**บรรณาธิการ** ให้ลงชื่อผู้แต่ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และวงเล็บอักษรย่อ (บก.) สำหรับหนังสือภาษาไทย หรือ (Ed.) หรือ (Eds.) สำหรับหนังสือภาษาต่างประเทศ

ประวิทย์/สุวณิชัย.(บก.).

เอี่ยมพร/สกุลแก้ว, และวสุนธรา/ทับทิมแท้.(บก.).

Ford, George S.(Ed.).

Jordan, Roberts J., & Peter, Taylor, A.(Eds.).

5. การลงรายการชื่อหนังสือ

- ชื่อหนังสือให้พิมพ์ด้วยตัวหนาและไม่ขีดเส้นใต้

- ชื่อหนังสือที่เป็นภาษาต่างประเทศ ให้ขึ้นต้นอักษรตัวแรกของทุกคำด้วยตัวพิมพ์ใหญ่ และกรณีมีชื่อเรื่องรอง ให้พิมพ์ตามหลังเครื่องหมายมหัพภาคคู่ (:) โดยพิมพ์ขีดอักษรตัวท้าย เช่น

New Jersey: A Guide to Its Past and Present.

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภูมิปัญญาไทยกับการพัฒนาชนบท: กรณีศึกษาจังหวัดพิษณุโลก

6. การลงรายการครั้งที่พิมพ์ ให้ลงรายการตั้งแต่การพิมพ์ครั้งที่ 2 เป็นต้นไป แล้วใส่ไว้ในเครื่องหมายวงเล็บ () แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.)

(พิมพ์ครั้งที่ 2). (พิมพ์ครั้งที่ 3). (พิมพ์ครั้งที่ 4). (2nd ed). (3rd ed). (4th ed).

ตัวอย่างการใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) หลังชื่อหนังสือ

ชื่อหนังสือ (พิมพ์ครั้งที่). กรณีมีพิมพ์ครั้งที่ในวงเล็บต่อท้าย ไม่ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) ต่อท้ายชื่อหนังสือ

บันทึกถึงดวงดาว (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

ชื่อหนังสือ. ต้องใส่เครื่องหมายมหัพภาค (.) กรณีไม่มี (พิมพ์ครั้งที่). ต่อท้าย

บันทึกถึงดวงดาว. กรุงเทพฯ: ดอกหญ้า.

7. หนังสือไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์ และปีที่พิมพ์ ใช้อักษรย่อในกรณีต่อไปนี้

	ภาษาไทย	ภาษาต่างประเทศ
ไม่ปรากฏปีที่พิมพ์	(ม.ป.ป.)	(n.d.)
ไม่ปรากฏสถานที่พิมพ์ สำนักพิมพ์	(ม.ป.ท.)	(n.p.)

นำอักษรย่อมาใส่ในตามตำแหน่ง

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√(ม.ป.ท.).:√สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.√(ปีที่พิมพ์).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√(ม.ป.ท.).

ชื่อผู้แต่ง.√(ม.ป.ป.).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√สถานที่พิมพ์:√สำนักพิมพ์.

ชื่อผู้แต่ง.√(ม.ป.ป.).√**ชื่อหนังสือ**√(ครั้งที่พิมพ์).√(ม.ป.ท.).

8. หากไม่สามารถพิมพ์จบได้ภายใน 1 บรรทัด ให้ขึ้นบรรทัดใหม่โดยย่อหน้าเข้ามา 7 ตัวอักษร (7 เคาะ)

หัทยา กองจันทิก. (ม.ป.ป.). **ฉลากโภชนาการคืออะไร**. สืบค้น มกราคม 27, 2543, จาก

√√√√√√ <http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product>

9. การจัดเรียง ให้เรียงตามลำดับอักษรของชื่อผู้แต่ง โดยเรียงตามอักษร ก-ฮ A-Z และแยกภาษาไทยกับภาษาต่างประเทศออกจากกัน

10. กรณีที่ผู้แต่งมีชื่อ-สกุลซ้ำกัน ให้เรียงตามปีพิมพ์จากน้อยไปมาก และในบรรทัดต่อไปให้พิมพ์ชิตกลาง 7 ครั้ง แล้วตามด้วยเครื่องหมายมหัพภาค (.) และใส่รายละเอียดชื่อเรื่องและอื่น ๆ ตามปกติ

กระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ สำนักวิชาการมาตรฐาน

การศึกษา. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้
ภาษาต่างประเทศ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551.

กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

_____. (2551). ตัวชี้วัดและสาระการเรียนรู้แกนกลาง กลุ่มสาระการเรียนรู้ภาษาไทย ตาม
หลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพฯ: ผู้แต่ง.

11. การอ้างอิงแหล่งสารสนเทศภาษาต่างประเทศที่ไม่ใช่ภาษาอังกฤษ ให้เขียนชื่อผู้แต่งเป็น
ภาษาอังกฤษ และแปลข้อมูลส่วนอื่นๆ เป็นภาษาอังกฤษ

12. กรณีที่ผู้แต่งเป็นสถาบัน องค์กร หน่วยงาน และจัดพิมพ์เผยแพร่เอกสารในคราวเดียวกัน ให้ใช้คำว่า
ผู้แต่ง. ใส่ในตำแหน่งของสำนักพิมพ์ (ตามตัวอย่างข้อ 10)

รูปแบบการเขียนเอกสารอ้างอิงแทรกในเนื้อหา และการอ้างอิงท้ายบทความ

1. หนังสือ

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).✓ชื่อหนังสือ✓(ครั้งที่พิมพ์).✓สถานที่พิมพ์:✓สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
ธีรวณิชกุล, 2541, หน้า 34-36)

(Jones, 2002, p. 24)

อ้างอิงท้ายบทความ

สำเนาวิ ขจรศิลป์, บุญเรียง ขจรศิลป์, สมประสงค์ น่วมบุญลือ, สุริยา เสถียรกิจอำไพ, และบุญสม
ธีรวณิชกุล. (2541). การพัฒนารูปแบบค่ายอาสาพัฒนาของนักศึกษา (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย.

Jones, M. (2002). *Social Psychology of Prejudice*. New Jersey: Prentice Hall.

2. บทความจากวารสาร

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์,เดือน).✓ชื่อบทความ.✓ชื่อวารสาร,✓ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่สุดพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(วิกุล แพทย์พาณิชย์, 2545, หน้า 175-188)

(Bowen, 2005, pp. 175-188)

อ้างอิงท้ายบทความ

วิกุล แพทย์พาณิชย์. (2545, มีนาคม-เมษายน). ธุรกิจแฟรนไชส์. *เนชั่นสุดสัปดาห์*, 4(8), 8-11.

Bowen, J. (2005, April). FRBR coming soon to your library?. *Library Resources &
Technical Services*, 49(3), 175-188.

3. บทความจากหนังสือพิมพ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์,เดือน/วันที่).ชื่อบทความ.ชื่อหนังสือพิมพ์,ปีที่(ฉบับที่), หน้าที่ตีพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(นิธิ เอียวศรีวงศ์, 2544, หน้า 6)

(Schwatz, 1993, p. 9)

อ้างอิงท้ายบทความ

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2544, มีนาคม 23). พม่ากับยาเสพติด. *มติชน*, 20(121), หน้า 6.

ปัญหาขยะในเมืองเชียงใหม่. (2546, 15 สิงหาคม). *ไทยนิวส์*, 12(23), หน้า 8.

Schwatz, J. (1993, September 30). Obesity affects economic, social status.

The Washington Post, 30(134), p. 9.

4. วิทยานิพนธ์

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อวิทยานิพนธ์.ระดับวิทยานิพนธ์/มหาวิทยาลัยหรือสถาบัน.

การเขียนระดับวิทยานิพนธ์ ในรูปแบบภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ

ปริญญาโท ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์มหาบัณฑิต หรือ Master's thesis

ปริญญาเอก ใช้คำว่า วิทยานิพนธ์ปรัชญาดุษฎีบัณฑิต หรือ Doctoral Dissertation

สำหรับวิทยานิพนธ์ภาษาต่างประเทศ หลังระดับวิทยานิพนธ์ให้ใส่เครื่องหมายจุลภาค (,) แล้วจึงตามด้วยชื่อมหาวิทยาลัย

อ้างอิงในเนื้อหา

(กิ่งแก้ว จันโจอมศึก, 2547, หน้า 6-10)

(McKenna, 1999, pp. 9-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

กิ่งแก้ว จันโจอมศึก. (2547). ผลการเรียนรู้เชิงพุทธิพิสัยของนักศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยใช้สื่อ

ประสมประกอบการดำเนินเรื่องผ่านคอมพิวเตอร์ช่วยสอน. วิทยานิพนธ์ปริญญา

มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยแม่โจ้.

McKenna, J. C. (1999). *Sustainable Ethnic Tourism in Northern Thailand*. Master's thesis, University of Alberta.

5. รายงานการวิจัย

ชื่อผู้แต่ง.√ (ปีที่พิมพ์). √ชื่อรายงานการวิจัย√ (ครั้งที่พิมพ์). √สถานที่พิมพ์: √สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, 2546, หน้า 6-10)

(สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ, 2546, หน้า 6-10)

อ้างอิงท้ายบทความ

สุขุม พรหมเมืองคุณ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

สุขุม พรหมเมืองคุณ, และคนอื่น ๆ. (2546). รายงานการวิจัย เรื่อง ความต้องการพัฒนาความรู้ด้านเทคโนโลยีสารสนเทศของผู้นำท้องถิ่นในจังหวัดขอนแก่น. เลย: มหาวิทยาลัยราชภัฏเลย.

6. การสัมภาษณ์

6.1 บทสัมภาษณ์โดยตรง

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่งหรือที่อยู่ที่สามารถติดต่อได้.√สัมภาษณ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(มา มั่งมูล, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

มา มั่งมูล. (2557, กรกฎาคม 11). ผู้ใหญ่บ้าน. สัมภาษณ์.

6.2 บทสัมภาษณ์ที่นำมาตีพิมพ์

ผู้ให้สัมภาษณ์.√ (ปี,√เดือน/วันที่ที่สัมภาษณ์).√ตำแหน่ง√(ถ้ามี).√สัมภาษณ์.√ชื่อวารสาร,√
√√√√√ปีที่(ฉบับที่),√หน้า.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ, 2557)

อ้างอิงท้ายบทความ

ทฤษฎี ชาวสวนเจริญ. (2557, กรกฎาคม 7). อธิปทีกรมปศุสัตว์. สัมภาษณ์. ไทยรัฐ, 50(1254), หน้า 5.

7. สารสนเทศจากเว็บไซต์

7.1 สารสนเทศจากเว็บไซต์

ชื่อผู้แต่งหรือชื่อหน่วยงาน.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.สืบค้น/เดือน/วันที่,ปี,จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(หัตถยา กองจันทิก, 2552, ย่อหน้า 2-3)

(Chiang Mai University, n.d, para. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

หัตถยา กองจันทิก. (2552). **ฉลากโภชนาการคืออะไร**. สืบค้น มกราคม 27, 2553, จาก

<http://www.tda.moph.go.th/tda/html/product/food/label.html>

Chiang Mai University. (n.d.). **Academic Support and Services Units**. Retrieved

September 1, 1999, from <http://www.erin.gor.au>

7.2 บทความวารสารอิเล็กทรอนิกส์จากเว็บไซต์

ผู้เขียนบทความ.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ชื่อวารสาร,ปีที่(ฉบับที่), หน้า.สืบค้น/เดือน/วันที่,ปี,
จาก URL

อ้างอิงในเนื้อหา

(กณิกกร ทวนทอง, และนพคุณ คุณาชีวะ, 2561, หน้า 125-136)

อ้างอิงท้ายบทความ

กณิกกร ทวนทอง, และนพคุณ คุณาชีวะ. (2561). การเปรียบเทียบความสามารถในการอ่านจับ

ใจความ สำคัญของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนฤทธิยะวรรณาลัย 2 โดยใช้วิธีการสอนแบบ

SQ4R กับวิธีการสอนแบบปกติ. **วารสารออนไลน์บัณฑิตศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย**

รามคำแหง, 4(1), 125-136. สืบค้น พฤษภาคม 16, 2564, จาก [http://www.edu-](http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2357.ru)

[journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2357.ru](http://www.edu-journal.ru.ac.th/index.php/abstractData/viewIndex/2357.ru)

8. เอกสารการประชุมสัมมนา

8.1 เอกสารการประชุมที่ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อบทความ.ในชื่องานประชุม วันที่ เดือน ปี(หน้า).สถานที่พิมพ์:
 ✓✓✓✓✓✓✓✓ สำนักพิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(อุมาพร สุทธิวงศ์, 2545, หน้า 38-48)

อ้างอิงท้ายบทความ

อุมาพร สุทธิวงศ์. (2545). มาตรฐานแรงงานกับการค้า. ใน การประชุมระดับชาติมาตรฐานแรงงานเพื่อการส่งออก วันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2545 (หน้า 38-48). กรุงเทพฯ: สำนักงานพัฒนามาตรฐานแรงงาน กรมสวัสดิการและคุ้มครองแรงงาน.

8.2 เอกสารการประชุมที่ไม่ได้ตีพิมพ์เป็นรูปเล่ม

ชื่อผู้แต่ง.(ปีที่พิมพ์).ชื่อเรื่อง.เอกสารเสนอต่อที่ประชุม✓ครั้งที่✓วันที่,✓สถานที่พิมพ์.

อ้างอิงในเนื้อหา

(ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน, 2540, หน้า 12)

(O'Neill, & Chan, 2003, p. 5)

อ้างอิงท้ายบทความ

ฉวีลักษณ์ บุญยะกาญจน. (2540). การบริหารเพื่อความเป็นเลิศ. เอกสารเสนอต่อที่ประชุมสัมมนาความร่วมมือระหว่างห้องสมุดสถาบันอุดมศึกษา ครั้งที่ 15 วันที่ 26-28 พฤศจิกายน 2540, ขอนแก่น.

O'Neill, Edward T., & Chan, Lois Mai. (2003). FAST (Faceted application of subject terminology): A simplified LCSH-based vocabulary. Paper presented at World Library and Information Congress, 69th IFLA General Conference and Council, 1-9 August 2003, Berlin.

9. เอกสารรอง (อ้างอิงใน)

กรณีที่น่าแนวคิดหรือทฤษฎีของผู้อื่นที่เคยอ้างอิงไว้ในสารสนเทศมาใช้ให้เขียนรูปแบบการอ้างอิงในบทความและอ้างอิงท้ายบทความดังนี้

หมายเหตุ เอกสารภาษาไทยใช้คำว่า อ้างถึงใน เอกสารภาษาต่างประเทศใช้คำว่า cited by

อ้างอิงในเนื้อหา

(จารุวรรณ สันตุโสภณ, 2560, หน้า 16-25 อ้างถึงใน จินดารัตน์ เบอร์พันธุ์, 2561, หน้า 23)

(Bates, 2010, p. 16 cited by Taylor, 2012, pp. 401-411)

อ้างอิงท้ายบทความ

จินดารัตน์ เบอร์พันธุ์. (2561). การประมวลผลสารสนเทศสำเร็จรูป. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

Taylor, A. (2012). Rethinking Subject Cataloging in Online Environment. *Library Resources & Technical Service*, 33(4), 401-411.

10. ราชกิจจานุเบกษา

ชื่อประกาศ.(ปีพ.ศ., วันที่/เดือน)./ราชกิจจานุเบกษา./เล่ม/ตอนที่./หน้า.
--

อ้างอิงในเนื้อหา

(พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. 2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20

อ้างอิงท้ายบทความ

พระราชบัญญัติมหาวิทยาลัยบูรพาพุทธศักราช 2533. (2533, 29 กรกฎาคม). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 107 ตอนที่ 131. หน้า 1-20.

จริยธรรมการวิจัย

จริยธรรมในการตีพิมพ์ผลงาน

1. ลักษณะของบทความที่จะนำลงตีพิมพ์ในวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ได้แก่ บทความวิจัย (Research Article) บทความวิชาการ (Academic Article) บทความปริทรรศน์ หรือบทวิจารณ์วรรณกรรม (Review Article) ที่มีลักษณะวิเคราะห์ สังเคราะห์ วิจัย แสดงถึงการศึกษาค้นคว้าอย่างรอบด้าน หรือเสนอแง่มุมความรู้ แนวคิด และประเด็นปัญหาต่าง ๆ ทั้งนี้ ควรมีการอ้างอิงทฤษฎีหรือข้อมูลจากแหล่งเอกสารที่เชื่อถือได้

2. ผลงานที่ส่งมาเพื่อตีพิมพ์ต้องไม่เคยได้รับการตีพิมพ์หรือกำลังเสนอเพื่อตีพิมพ์ในวารสารหรือแหล่งอื่นใดมาก่อน บทความใด ๆ ที่ตีพิมพ์ในวารสาร ถือเป็นลิขสิทธิ์ของวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี หากต้องการตีพิมพ์ซ้ำต้องได้รับอนุญาตก่อน ขอความรู้ใด ๆ ตลอดจนข้อคิดเห็นใด ๆ เป็นของผู้เขียนแต่ละท่านโดยเฉพาะ กองบรรณาธิการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ไม่จำเป็นต้องเห็นพ้องด้วย

จริยธรรมของบรรณาธิการ

1. บรรณาธิการวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ต้องกำกับติดตาม ดูแล และประเมินผลการดำเนินงานให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ของวารสาร การรับรองคุณภาพของผลงานวิจัย ผลงานวิชาการ ความถูกต้องตามหลักจริยธรรมสากล และสามารถชี้แจงหรือให้ข้อมูลเกี่ยวกับกระบวนการตรวจสอบประเมินบทความ (Peer Review) และพร้อมให้การชี้แจงความเบี่ยงเบนต่างๆ จากกระบวนการตรวจสอบที่ได้รับบรูไว้

2. บรรณาธิการต้องไม่มีผลประโยชน์ทับซ้อนกับผู้นิพนธ์ และผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ โดยเด็ดขาด เพื่อรักษาไว้ซึ่งจริยธรรม จรรยาบรรณการทำงานอย่างเคร่งครัด

3. บรรณาธิการต้องไม่เปิดเผยข้อมูลของผู้นิพนธ์และผู้ประเมินบทความ แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงเวลาของการประเมินบทความ ซึ่งวารสารกำหนดเกณฑ์การประเมินคุณภาพบทความสำหรับผู้ทรงคุณวุฒิแบบปิดรายชื่อ (Double blinded)

4. บรรณาธิการต้องไม่ตีพิมพ์บทความที่เคยตีพิมพ์ที่อื่นมาแล้ว โดยมีการตรวจสอบการคัดลอกผลงานผู้อื่น (Plagiarism) อย่างจริงจัง โดยดูผลประเมินจากโปรแกรม Copy Catch ของระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 เพื่อให้แน่ใจว่า บทความที่ตีพิมพ์ในวารสารไม่มีการคัดลอกผลงานของผู้อื่น และหากตรวจพบการคัดลอกผลงานของผู้อื่นเกินตามที่กำหนดไว้ จะต้องหยุดกระบวนการประเมิน และติดต่อผู้นิพนธ์หลักทันที ขอคำชี้แจงเพื่อประกอบการ “ตอบรับ” หรือ “ปฏิเสธ” การลงตีพิมพ์บทความนั้น ๆ

5. หากปรากฏการประพฤติทุจริตภายหลังการดำเนินการตรวจสอบแล้ว บรรณาธิการต้องดำเนินการเพิกถอนบทความนั้นด้วยความชัดเจนที่จะสามารถพิสูจน์ได้ ทั้งนี้การเพิกถอนนี้ต้องให้ผู้อ่านและระบบฐานข้อมูลอื่น ๆ ทราบด้วย

จริยธรรมของผู้นิพนธ์

1. ผู้นิพนธ์ต้องรับรองว่า บทความที่ส่งเข้ามายังวารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี ยังไม่เคยได้รับการตีพิมพ์ หรืออยู่ในกระบวนการกลั่นกรองบทความในวารสารอื่น
2. ผู้นิพนธ์ต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ของวารสารอย่างเคร่งครัด ทั้งรูปแบบการจัดเอกสาร และหลักเกณฑ์การอ้างอิง โดยสามารถศึกษาได้ที่ “คำแนะนำสำหรับผู้แต่ง”
3. ผู้นิพนธ์จะต้องไม่รายงานข้อมูลที่คลาดเคลื่อน ไม่สร้างข้อมูลเท็จ บิดเบือน ตกแต่ง หรือตัดเนื้อความเพื่อประสงค์ให้สอดคล้องกับผลสรุป
4. ผู้นิพนธ์ต้องมีชื่อของตนเอง และผู้นิพนธ์ร่วม (หากมี) ปรากฏอยู่ในไฟล์บทความที่ส่งเข้ามายังระบบตอบรับบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 ของวารสาร
5. ผู้นิพนธ์ต้องมีการอ้างอิงเนื้อหาต่าง ๆ ในบทความของตนเอง ทั้งข้อความ ภาพ ตาราง เพื่อป้องกันการละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่น โดยให้ระบุแหล่งที่มาของข้อมูลในบรรณานุกรมตามหลักเกณฑ์การอ้างอิงของวารสาร ทั้งนี้ผู้นิพนธ์ต้องไม่ละเมิดหรือคัดลอกผลงานของผู้อื่นมาเป็นของตน ซึ่งทางวารสารจะตรวจสอบด้วยโปรแกรม Copy Catch ในระบบส่งบทความออนไลน์ ThaiJo 2.0 หากพบการละเมิดลิขสิทธิ์ ทางวารสารจะดำเนินการถอนบทความออกจากการเผยแพร่ทันที และหากมีการฟ้องร้อง ทางวารสารฯ จะไม่รับผิดชอบ และให้เป็นความรับผิดชอบของผู้นิพนธ์แต่เพียงผู้เดียว
6. เมื่อผู้นิพนธ์ได้รับผลการประเมินบทความจากผู้ทรงคุณวุฒิแล้ว ต้องทำการปรับปรุง แก้ไขตามคำแนะนำจากผู้ทรงคุณวุฒิ และส่งกลับมายังกองบรรณาธิการในกรอบเวลาที่กำหนด

จริยธรรมของผู้ทรงคุณวุฒิประเมินบทความ

1. ผู้ประเมินควรคำนึงถึงคุณภาพบทความตามหลักวิชาการและจริยธรรมสากลเป็นหลัก โดยพิจารณาความสำคัญ คุณค่าของเนื้อหาในบทความ ใช้ความเชี่ยวชาญเพื่อวิเคราะห์คุณภาพและความเข้มข้นของผลงาน โดยปราศจากอคติหรือความคิดเห็นส่วนตัวที่ไม่มีข้อมูลทางวิชาการรองรับ เป็นเกณฑ์ในการตัดสิน และไม่มีส่วนได้ส่วนเสียกับผู้นิพนธ์ โดยไม่แสวงหาประโยชน์จากผลงานทางวิชาการที่ตนเองได้ทำการประเมิน
2. ผู้ประเมินต้องรักษาความลับและไม่เปิดเผยข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ทำการประเมินให้แก่บุคคลอื่นที่ไม่เกี่ยวข้องในช่วงระยะเวลาของการประเมินบทความ
3. ผู้ประเมินต้องใส่ความคิดเห็นทางวิชาการของตนลงในแบบฟอร์มการประเมิน ที่อยู่ในระบบตอบรับบทความออนไลน์ของวารสาร ด้วยความชัดเจน ปราศจากความอคติ รวมทั้งต้องส่งผลการประเมินบทความตรงตามกรอบเวลาที่กองบรรณาธิการวารสารกำหนด
4. ผู้ประเมินบทความต้องไม่นำข้อมูลทุกส่วนของบทความที่ตนประเมินไปเป็นผลงานของตนเอง ยกเว้นการอ้างอิงบทความหลังจากบทความที่ตนประเมินได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่เรียบร้อยแล้ว
5. กรณีผู้ประเมินพบว่า บทความที่ประเมินเป็นบทความที่มีความเหมือนหรือซ้ำซ้อนผลงานอื่น ผู้ประเมินต้องแจ้งให้บรรณาธิการทราบทันที ด้วยการเลือกข้อเสนอแนะ ในขั้นตอนการวิจารณ์ว่า “ปฏิเสธการตีพิมพ์บทความ” และระบุเหตุผลมาในช่อง “คำแนะนำอื่น ๆ”

วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
พิสูจน์อักษรภาษาไทย ภาษาอังกฤษ และภาษาต่างประเทศ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์เพชรรัตน์ บริสุทธิ์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
2. อาจารย์ ดร.สุธินี วงศ์วัฒนากุล	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
3. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ชนิดดา โชติช่วง	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
4. อาจารย์ชิม เพ็ญพิงสุข	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
5. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พิมพ์ระวี เรืองวัฒน์	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
6. อาจารย์ชญาตุ้ม บุญพระเกษ	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี
7. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นิธิชญา ใจเย็น	มหาวิทยาลัยราชภัฏเทพสตรี

เหรียญกอบบรรณาธิการวารสาร: อาจารย์ ดร.ภัทรพร โชคไพบูลย์

เลขานุการวารสาร: นางสาวสุนทรี รื่นชู

ภาพปก: อาจารย์ปรียกาญจน์ ใจสอาด สงวนลิขสิทธิ์ภาพปก

บทความทุกบทความได้รับการตรวจความถูกต้องทางวิชาการโดยผู้ทรงคุณวุฒิ ซึ่งข้อความและบทความ
เป็นความคิดเห็นของผู้เขียน มิใช่ความคิดเห็นของกองบรรณาธิการวารสารและมีข้อความรับผิดชอบของ
วารสารวิชาการคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บทความที่ดีพิมพ์ในวารสารนี้จะต้อง
เป็นบทความที่ไม่เคยได้รับการตีพิมพ์เผยแพร่ หรืออยู่ระหว่างการพิจารณาลงตีพิมพ์วารสารอื่นๆ
กองบรรณาธิการไม่สงวนสิทธิ์การคัดลอก แต่ให้อ้างอิงแสดงที่มา